

## Avlöningsstat

|                                                                                      |         |
|--------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                          | 310 000 |
| 2. Arvoden till pensionerad personal i arvodesbefattningar, <i>förslagsvis</i> ..... | 46 900  |
| 3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t .....                | 960     |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                               | 323 640 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                         | 108 000 |
| 6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....             | 4 500   |
| Summa kronor                                                                         | 794 000 |

c) till *Centrala värnpliktsbyrån*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 794 000 kronor.

## [151] 33. Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader

|                                | Anslag   | Nettoutgift |
|--------------------------------|----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1339 000 | 3425 900    |
| 1958/59 (statsliggaren s. 295) | 2354 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 364 000  |             |

<sup>1</sup> Därav 70 000 kronor under förslagsanslaget Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader och 269 000 kronor under reservationsanslaget Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m.m. På tilläggsstat anvisades därutöver å sistnämnda anslag 13 000 kronor.

<sup>2</sup> Därav 72 000 kronor under omkostnadsanslaget och 282 000 kronor under anslaget till adresseringsmaskiner m.m.

<sup>3</sup> Nettoutgiften fördelar sig med 98 219 kronor på omkostnadsanslaget och 327 681 kronor på reservationsanslaget till adresseringsmaskiner m.m. Reservationsbehållningen å sistnämnda anslag utgjorde vid utgången av budgetåret 1957/58 32 222 kronor och var i sin helhet bunden genom utlagda beställningar m.m.

*Försvarets civilförvaltning* hemställer, med anledning av förslag av chefen för centrala värnpliktsbyrån, att anslaget till omkostnader höjes med 8 500 kronor.

Civilförvaltningen biträder chefens för centrala värnpliktsbyrån förslag om uppräkningsanslag till reseersättningar med 1 000 kronor. Det ytterligare medelsbehovet är huvudsakligen föranlett av de under 1956 och 1958 vidtagna höjningarna av järnvägstaxorna.

Chefen för värnpliktsbyrån har vidare föreslagit, att anslagsposten till expenser uppräknas med 5 000 kronor med hänsyn till under de senaste åren inträffade pris-, löne- och taxehöjningar. Under erinran om att expensposten för innevarande budgetår höjts bland annat till följd av allmänna pris- och lönehöjningar framhåller civilförvaltningen, att täckning för sådana automatiska kostnadsstegringar som inträffat under 1957 och tidigare år får anses ha lämnats. På grund av sedermera inträffad höjning

av bland annat städlönerna tillstyrker ämbetsverket, att förevarande anslagspost uppräknas med 500 kronor. Civilförvaltningen föreslår vidare att anslagsposten med hänsyn till belastningen uppräknas med 9 000 kronor för utgifter avseende bränsle, lyse och vatten. Ökningen av dessa kostnader beror bland annat på värnpliktsbyråns flyttning till nya lokaler.

Civilförvaltningen föreslår slutligen att anslagsposten till sjukvård på grund av anslagsbelastningen under de senaste tre åren minskas med 2 000 kronor.

Anslaget Centrala värnpliktsbyrån: Adresseringsmaskiner m. m. bör enligt civilförvaltningen för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp.

### Departementschefen

Från det å innevarande års riksstat upptagna reservationsanslaget till adresseringsmaskiner m. m. bestrides kostnader för drift och underhåll av hålkortsmaskiner m. m. Motsvarande kostnader vid andra myndigheter inom försvaret belastar omkostnadsanslag. Jag anser att så bör vara förhållandet även vid centrala värnpliktsbyrån. Jag föreslår därför att anslaget till adresseringsmaskiner m. m. utgår och att omkostnadsanslaget för ifrågavarande ändamål uppräknas med 282 000 kronor. Å anslaget till adresseringsmaskiner m. m. eventuellt befintlig odisponerad behållning vid utgången av innevarande budgetår bör överföras till budgetutjämningsfonden. Jag föreslår vidare att värnpliktsbyråns omkostnadsanslag på grund av vissa pris- och lönehöjningar samt med hänsyn till anslagsbelastningen höjes med 10 000 kronor. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till  $(72\,000 + 282\,000 + 10\,000 =)$  364 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala värnpliktsbyrån: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 364 000 kronor.

### ANSKAFFNING AV VISS MATERIEL M.M.

#### [152] 34. Sjukvårdsmateriel

|                                | Anslag    | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|-----------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 1 650 000 | 1 434 267   | 1 023 213  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 283) | 1 650 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 800 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden genom utlagda beställningar.

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* hemställer, att anslaget höjes med 150 000 kronor. Medelsbehovet för nästa budgetår beräknas enligt ämbetsverket, trots den fortgående ökningen av anskaffnings- och underhållskostnaderna för sjukvårdsmateriel, efter samma grunder som för innevarande budgetår (jfr prop. 1958:1, bil. 6, s. 140). För fredssjukvårdsmateriel beräknas medelsbehovet således efter ett belopp av 2,4 öre för tjänstgöringsdag och för krigssjukvårdsmateriel efter följande procentsatser av materielvärdena, nämligen 1,6 för armén och marinen, 2,4 för flygvapnet och 0,33 för centrala förråd. På grundval av ett beräknat antal av 31 129 000 tjänstgöringsdagar för personal, berättigad till fri öppen sjukvård på bekostnad av försvarsgrenarnas sjukvårdsanslag, bedömes medelsbehovet för budgetåret 1959/60 uppgå till 747 096 kronor för fredssjukvårdsmateriel. För krigssjukvårdsmateriel beräknas 1 032 850 kronor. Sammanlagda medelsbehovet beräknas alltså till i runt tal 1 800 000 kronor.

Sjukvårdsstyrelsen framhåller att en reducering och standardsänkning främst av vissa delar av krigssjukvårdsmaterielen icke kunnat undvikas på grund av tidigare nedskärningar av begärda anslagsmedel. En höjning av anslaget är enligt ämbetsverket därför nödvändig.

#### *Departementschefen*

Jag föreslår i enlighet med sjukvårdsstyrelsens förslag att anslaget för nästa budgetår uppföres med 1 800 000 kronor, vilket innebär en höjning med 150 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Sjukvårdsmateriel* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kronor.

#### [153] 35. Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.

|                                | Anslag    | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|-----------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 1 900 000 | 1 521 462   | 2 030 945  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 284) | 1 900 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 500 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i hudsak bunden genom utlagda beställningar.

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* hemställer, att anslaget höjes med 750 000 kronor till 2 650 000 kronor. Enligt ämbetsverket erfordras för de närmaste sju åren ett årligt anslag av i runt tal 3 200 000 kronor för att täcka bristerna i utrustnings- och ersättningsbehovet enligt nu gällande krigsorganisation. Med hänsyn till att de krigsorganisatoriska verkningarna av 1958 års

försvarsbeslut ännu ej kunnat helt överblickas anser sig sjukvårdsstyrelsen likväl böra begränsa sin anslagsbegäran för budgetåret 1959/60 till 2 650 000 kronor. De anskaffningar som bör ske för nästa budgetår omfattar enligt ämbetsverket i huvudsak följande materiel m. m., nämligen materiel för etappgruppernas sjukvårdsförband, instrument för mätning av radioaktiv strålning, dextran, antibiotika och kemoterapeutika samt ampiner, förbandsmateriel, instrument och bårar, materiel för marinens och flygvapnets sjukvårdsenheter samt materiel för vård av masskador.

#### *Departementschefen*

Med hänsyn till vad försvarets sjukvårdsstyrelse anfört synes det mig angeläget att anslaget uppräknas. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 2 500 000 kronor, vilket innebär en höjning med 600 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kronor.

#### [154] 36. **Vissa signalförbindelser m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|-----------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 7 500 000 | 8 466 633   | 2 162 788  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 300) | 7 500 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 8 150 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden.

Från och med budgetåret 1955/56 tillämpas beträffande förevarande anslag ett system med beställningsbemyndiganden av samma slag som tillämpas beträffande försvarsgrenarnas anslag till anskaffning av tygmateriel (motsvarande). De av riksdagen för budgetåren 1955/56—1958/59 medgivna bemyndigandena uppgår till sammanlagt 32 175 000 kronor.

*Chefen för försvarsstaben* framlägger i medelsäskandena för nästa budgetår en plan rörande medelsbehovet under anslaget för budgetåren 1959/60—1965/66. Kostnaden för de i planen upptagna materielanskaffningarna m. m. uppgår till sammanlagt 62 500 000 kronor, varav 6 199 000 kronor belöper på underhåll och återstoden, 56 301 000 kronor, på nyan-skaffning av materiel m. m. Den framlagda planen avser bland annat utbyggnad av fasta radiolänkförbindelser, anskaffning av operativa trådförbindelser och komplettering av krigstelegrafnätet m. m. Medel har vidare beräknats för fortsatt utbyggnad av signalanläggningar för fullträffsäkra

uppehållsplatser i enlighet med generalplanen för dessa, fortsatt anskaffning av kryptomateriel, underhåll m. m.

För nästa budgetår hemställer försvarsstabschefen dels om bemyndigande att utlägga beställningar på materiel m. m. inom en kostnadsram av 9 300 000 kronor och dels om ett anslag på 8 500 000 kronor. Av sistnämnda belopp avser 1 215 000 kronor betalningsutfall på det bemyndigande som föreslås för nästa budgetår och 7 285 000 kronor betalningsutfall på äldre bemyndiganden.

Ärendet är av den natur att närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas av de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

### *Departementschefen*

Såsom jag tidigare anfört (punkterna 15 och 25) föreslår jag att kostnaderna för avlönande av viss personal från och med nästa budgetår överföres från detta anslag till avlöningsanslag. Medelsbehovet under förevarande anslag beräknas på grund härav minska med 350 000 kronor.

Jag föreslår att anslaget för nästa budgetår uppföres med 8 150 000 kronor, vilket innebär en anslagsökning med 650 000 kronor. Kostnadsramen för beställningsbemyndigandet bör enligt min mening bestämmas till 9 000 000 kronor.

Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av signalmateriel m. m. inom en kostnadsram av 9 000 000 kronor;

b) till *Vissa signalförbindelser m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 8 150 000 kronor.

### [155] 37. **Anskaffning av taggtråd**

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 100 000 | 392 974     | 49 034     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 100 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden.

*Fortifikationsförvaltningen* hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 500 000 kronor.

Ärendet är av sådan natur att en närmare redogörelse för detsamma icke bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få inhämtas genom de handlingar, som kommer att tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

*Departementschefen*

Jag kan icke tillstyrka någon höjning av anslaget utan föreslår att det samma för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av taggtråd* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[156] 38. **Järnvägskrigsbromateriel**

|                                | Anslag    | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|-----------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 3 000 000 | 5 323 882   | 2 845 123  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 3 000 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 3 000 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden.

För anskaffning av järnvägskrigsbromateriel har under förevarande anslag för budgetåren 1953/54—1958/59 anvisats sammanlagt 14 500 000 kronor.

*Armétygförvaltningen* anför att det föreligger behov av järnvägskrigsbromateriel till en beräknad kostnad av 56 000 000 kronor. Ämbetsverket avser att under budgetåret 1959/60 utlagga en större beställning på dylik materiel och hemställer därför dels om bemyndigande att utlagga beställningar på järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram av 12 000 000 kronor, dels om 3 000 000 kronor i anslagsmedel.

*Departementschefen*

Det synes mig angeläget att armétygförvaltningen beredes möjlighet att utlagga en större beställning av ifrågavarande materiel. Jag föreslår därför att ämbetsverket erhåller begärt bemyndigande att nästa budgetår utlagga beställningar inom en kostnadsram av 12 000 000 kronor. Härvid förutsätter jag att behovet av medel för likvidering av de på grund av bemyndigandet utlagda beställningarna blir uppdelat på minst fyra budgetår med i stort sett jämn fördelning mellan budgetåren. Anslaget för nästa budgetår torde få uppföras med oförändrat belopp, 3 000 000 kronor.

Äberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva utläggande av beställningar av järnvägskrigsbromateriel inom en kostnadsram av 12 000 000 kronor;

b) till *Järnvägskrigsbromateriel* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kronor.

## [157] 39. Engångsanskaffning av musikinstrument

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 200 000 | 317 166     | 82 834     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 200 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden.

I samband med att 1956 års riksdag fattade beslut om ny musikorganisation inom försvaret anvisades för första gången medel under förevarande anslag (jfr prop. 1956:110, s. 64). Hittills har sammanlagt 600 000 kronor anvisats under anslaget, jämnt fördelade på budgetåren 1956/57—1958/59. Medelsanvisningarna är grundade på förslag av 1955 års militärmusikutredning, som kostnadsberäknat det totala behovet av nyanskaffning av musikinstrument till 800 000 kronor. Enligt beslut av 1958 års A-riksdag (prop. 1, bil. 6, s. 170) må anslaget användas för anskaffning av, förutom musikinstrument, även noter, notställ m. m.

Arméintendenturförvaltningen hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 200 000 kronor. För egen del anser jag mig böra föreslå att medelsanvisningen begränsas till 100 000 kronor. Jag får således — under erinran om att anslaget minskas med 100 000 kronor — hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Engångsanskaffning av musikinstrument* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

## FAMILJEBIDRAG

## [158] 40. Familjebidrag

|                                                      | Anslag                  | Nettoutgift             |
|------------------------------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| 1957/58 .....                                        | <sup>1</sup> 29 600 000 | <sup>2</sup> 25 860 185 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 203,<br>242 och 264) ..... | <sup>1</sup> 34 000 000 |                         |
| 1959/60 (förslag) .....                              | 34 000 000              |                         |

<sup>1</sup> Härav anvisat under anslagen Armén: Familjebidrag, Marinen: Familjebidrag och Flygvapnet: Familjebidrag för budgetåret 1957/58 respektive 25 miljoner kronor, 2,3 miljoner kronor och 2,3 miljoner kronor samt för budgetåret 1958/59 respektive 25,5 miljoner kronor, 3,4 miljoner kronor och 5,1 miljoner kronor.

<sup>2</sup> Fördelat på anslagen Armén: Familjebidrag, Marinen: Familjebidrag och Flygvapnet: Familjebidrag med respektive 21 792 374 kronor, 2 034 000 kronor och 2 033 811 kronor.

Medel till familjebidrag har hittills anvisats under ett särskilt anslag för varje försvarsgren. Familjebidragskostnaderna för samtliga tre försvarsgrenar redovisas emellertid i första hand på arméns anslag till familjebidrag. Därefter sker en schematisk, procentuell fördelning av kostnaderna mellan de tre anslagen. Med hänsyn härtill har det ansetts lämpligt att bedöma försvarsgrenarnas medelsbehov för familjebidrag i ett sammanhang, varefter det totala anslagsbeloppet fördelats mellan försvarsgrenarna efter vissa procenttal, för innevarande budgetår 75 % på armén, 10 % på marinen och 15 % på flygvapnet (se prop. 1958: 110, s. 338). På grund av angivna förhållanden har det vid beredning inom försvarsdepartementet bedömts vara lämpligt att sammanföra de tre familjebidragsanslagen till ett anslag. Jag får därför föreslå, att från och med budgetåret 1959/60 i riksstaten uppföres ett för samtliga försvarsgrenar gemensamt förslagsanslag, benämnt Familjebidrag, och att därvid anslagen Armén: Familjebidrag, Marinen: Familjebidrag och Flygvapnet: Familjebidrag utgår ur riksstaten.

Försvarets civilförvaltning hemställer, att arméns och marinens anslag till familjebidrag höjes med 6 400 000 kronor respektive 1 250 000 kronor samt att flygvapnets motsvarande anslag minskas med 1 250 000 kronor. Den sammanlagda begärda anslagsökningen för familjebidrag utgör 6 400 000 kronor. Civilförvaltningen, som samrått med försvarets socialbyrå, utgår vid sina beräkningar från att familjebidragskostnaderna per man och dag uppgår till, under första tjänstgöring (motsvarande) och befälsutbildning en krona 25 öre samt under repetitionsövning sex kronor 50 öre. För innevarande budgetår beräknades motsvarande dagskostnader — med beaktande av den numera genomförda höjningen av familjepennningens maximibelopp — till en krona 22 öre under första tjänstgöring och befälsutbildning samt fem kronor 30 öre under repetitionsövning (jfr prop. 1958: 110, s. 337). Med ledning av uppgifter från försvarsgrenscheferna om antalet tjänstgöringsdagar och dessas fördelning på olika perioder framräknar civilförvaltningen kostnaderna för familjebidrag under nästa budgetår till i runt tal 31 700 000 kronor för armén, 4 650 000 kronor för marinen och 3 850 000 kronor för flygvapnet eller sammanlagt 40 200 000 kronor. Då övriga, hittills under arméns anslag beräknade utgifter uppskattas till oförändrat 200 000 kronor, utgör det totala medelsbehovet för ifrågasvarande ändamål för nästa budgetår enligt civilförvaltningens beräkningar 40 400 000 kronor.

För egen del anser jag med hänsyn till medelsförbrukningen under familjebidragsanslagen för budgetåret 1957/58 att det sammanlagda beloppet av de nu äskade anslagen är väl högt. Med beaktande av anslagsbelastningarna samt beräknade förändringar i fråga om antalet tjänstgöringsdagar m. m. anser jag mig kunna räkna med ett oförändrat totalt

medelsbehov för familjebidrag under nästa budgetår. Jag föreslår därför att förevarande anslag uppföres med 34 000 000 kronor. Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Familjebidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 000 kronor.

#### PERSONALVÅRDSVERKSAMHET M.M.

##### [159] 41. **Personalvårdsverksamhet m. m.**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 327 000 kronor. Då beräkningen av anslaget för nästa budgetår kan komma att påverkas av ställningstagandet till den utredning, som jag omnämnt i det föregående under anslaget Försvarsstaben: Avlöningar, torde anslaget nu böra uppföras med allenast beräknat belopp. Jag räknar härvid med ett belopp av 346 000 kronor. I enlighet härmed får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Personalvårdsverksamhet m. m.* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 346 000 kronor.

##### [160] 42. **Fritidsundervisning**

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 250 000 | 244 928     | 14 430     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 299) | 250 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 270 000 |             |            |

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i runt tal 6 500 kronor bundna.

*Chefen för försvarsstaben* föreslår att anslaget höjes med 40 000 kronor för att möjliggöra undervisning i ökad omfattning.

*Försvarets civilförvaltning* tillstyrker förslaget.

##### *Departementschefen*

Jag föreslår att anslaget för nästa budgetår uppföres med 270 000 kronor, vilket innebär en ökning med 20 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Fritidsundervisning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 270 000 kronor.

## BIDRAG OCH UNDERSTÖD

Av de till frivilliga försvarsorganisationer från fjärde huvudtiteln utgående anslagen har de till frivilliga befälsutbildningsrörelsen, frivilliga sjukvårdsväsendet, frivilliga djursjukvården och frivilliga skytteväsendet hittills upptagits bland arméns anslag medan anslaget till lottaorganisationen redovisats under rubriken Vissa för försvaret gemensamma ändamål.

I sitt yttrande över de frivilliga försvarsorganisationernas äskanden erinrar överbefälhavaren om att utredningen rörande försvarets titelredovisningssystem föreslagit, att anslagen till dessa organisationer i riksstaten skall upptagas under rubriken Vissa för försvaret gemensamma ändamål. Då nämnda organisationers verksamhet gagnar icke blott arméns utan även övriga försvarsgrenars intresse, föreslår överbefälhavaren att reservationsanslagen Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m., Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig, Frivilliga djursjukvården i krig samt Frivilliga skytteväsendets befrämjande från och med nästa budgetår upptages bland anslagen till vissa för försvaret gemensamma ändamål.

Civildförvaltningen biträder överbefälhavarens förslag.

För egen del ansluter jag mig till förslaget att samtliga anslag till frivilliga försvarsorganisationer uppföres bland anslagen till vissa för försvaret gemensamma ändamål. Jag upptager därför i förevarande sammanhang till behandling de frivilliga försvarsorganisationernas äskanden för nästa budgetår. Beträffande anslaget till frivilliga skytteväsendet föreslår jag att dess benämning ändras till Frivilliga skytteväsendet.

### [161] 43. Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.

|                                | Anslag    | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|-----------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 2 425 000 | 2 403 667   | 112 225    |
| 1958/59 (statsliggaren s. 230) | 2 525 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 525 000 |             |            |

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 omkring 10 000 kronor bundna.

Från detta anslag utgår bidrag till Centralförbundet för befälsutbildning med anslutna organisationer samt till Frivilliga motorcykelkåren.

Försvarets civilförvaltning föreslår att anslaget höjes med 150 000 kronor.

Centralförbundet för befälsutbildning har hemställt att bidraget till befälsutbildning måtte höjas med 100 000 kronor till följd av kostnadsstegringar. Vidare hemställas om ökad medelstildelning med 25 000 kronor för att möjliggöra utbetalande av dagarvoden till deltagare i lägerkurser. För den ökande verksamheten inom Frivilliga radioorganisationen och Sveriges luftbevakningsförbund hemställas vidare om uppräknings anslaget med (15 000 + 25 000 =) 40 000 kronor. Förbundet har slutligen upprepat tidigare framställningar (jfr senast prop. 1958: 1, bil. 6, s. 90) om uppräknings till 50 000 kronor av bidraget till ungdomsutbildning, innebärande för nästa budgetår en anslagshöjning med 11 000 kronor. Sammanlagt utgör de av förbundet sålunda begärda bidragshöjningarna 176 000 kronor.

Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund har begärt bidrag för administration och utbildning med sammanlagt 186 400 kronor, innebärande en höjning med 50 400 kronor. Centralförbundet för befälsutbildning har tillstyrkt att anslaget till riksförbundet höjes till 185 000 kronor.

Frivilliga automobilkåren, Svenska brukshundklubben och Frivilliga motorcykelkåren har hemställt om oförändrade bidrag.

Chefen för armén föreslår en höjning av anslaget med 150 000 kronor, varav 130 000 kronor för befälsutbildning, 6 000 kronor för ungdomsutbildning samt 14 000 kronor för utbildningen inom Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund. Arméchefens förslag tillstyrkes av överbefälhavaren.

Civildförvaltningen har intet att erinra mot av arméchefen föreslagen och av överbefälhavaren tillstyrkt höjning av anslaget.

#### *Departementschefen*

Jag finner mig icke kunna tillstyrka någon höjning av anslaget för nästa budgetår utan föreslår att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 2 525 000 kronor.

#### [162] 44. *Lottaorganisationen*

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 700 000 | 691 398     | 128 391    |
| 1958/59 (statsliggaren s. 300) | 700 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 750 000 |             |            |

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 omkring 12 000 kronor bundna.

*Försvarets civilförvaltning* hemställer att anslaget höjes med 235 000 kronor.

Överstyrelsen för Riksförbundet Sveriges Lottakårer har beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till avrundat 2 940 000 kronor, vilket belopp med 2 240 000 kronor överstiger anslaget för innevarande budgetår. Av ökningen belöper sig i runt tal 95 000 kronor på administration och upplysningsverksamhet, 1 720 000 kronor på utbildningskostnader samt 425 000 kronor på förnödenheter och materiel m. m.

I sitt yttrande över överstyrelsens äskande framhåller överbefälhavaren att mer än hälften av det begärda anslaget avses för utbildning av flyglottor, vilket bland annat beror på flygvapnets förhållandevis större behov av lottor med högre utbildning. Med hänsyn till försvarsgrenarnas rekryterings- och utbildningsbehov av lottapersonal samt till föreliggande svårigheter att med nuvarande anslag åstadkomma erforderlig rekrytering och utbildning anser överbefälhavaren det nödvändigt att lottaorganisationen erhåller ökat anslag. För nästa budgetår föreslår överbefälhavaren att förevarande anslag höjes med 235 000 kronor, varav 5 000 kronor för administration och upplysningsverksamhet, 210 000 kronor för utbildningskostnader samt 20 000 kronor för förnödenheter och materiel. Av den tillstyrkta anslagshöjningen är enligt överbefälhavaren 85 000 kronor att anse som kompensation för prisstegringar m. m.

Civildförvaltningen, som framhåller att ämbetsverket gärna såge att lottaorganisationen kunde tillgodoses ytterligare, tillstyrker överbefälhavarens förslag. Civildförvaltningen erinrar i sammanhanget om att överstyrelsen för Riksförbundet Sveriges Lottakårer vid beräkningen av det äskade beloppet för naturaförmåner icke tagit hänsyn till att kostnaderna för dylika förmåner vid utbildning för arméns och marinens behov enligt gällande bestämmelser skall belasta nämnda försvarsgrenars anslag.

#### Departementschefen

Jag anser i likhet med överbefälhavaren och civildförvaltningen att viss uppräknig av anslaget bör ske. Höjningen torde emellertid få begränsas till 50 000 kronor. Det bör få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning utfärda dispositionsbestämmelser för anslaget. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lottaorganisationen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 750 000 kronor.

#### [163] 45. Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig

|                                | Anslag | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|--------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 60 000 | 59 000      | 1 446      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 231) | 60 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 60 000 |             |            |

*Försvarets civilförvaltning* hemställer att anslaget höjes med 20 000 kronor.

Överstyrelsen för Svenska röda korset har hemställt att anslaget upptages med 164 968 kronor. Det yrkade beloppet, som med omkring 105 000 kronor överstiger anslaget för innevarande budgetår, utgör beräknade utbildningskostnader för krigsfrivillig personal och hjälpsystrar.

Chefen för armén har ansett sig kunna föreslå en höjning av anslaget med 20 000 kronor. Arméchefens förslag har tillstyrkts av överbefälhavaren.

#### *Departementschefen*

Jag föreslår att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

#### [164] 46. *Frivilliga djursjukvården i krig*

|                                | Anslag | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|--------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 15 000 | 13 800      | 1 600      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 232) | 15 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 15 000 |             |            |

*Försvarets civilförvaltning* föreslår att anslaget höjes med 16 000 kronor.

Centralstyrelsen för Svenska blå stjärnan har, under åberopande av tidigare framförda motiv för anslagsuppräknig (jfr prop. 1958: 1, bil. 6, s. 91), hemställt att anslaget höjes med 32 000 kronor, varav 27 400 kronor för utbildning och 4 600 kronor för förnödenheter och materiel m. m.

Chefen för armén har föreslagit, att anslaget uppräknas med 16 000 kronor, vilket förslag tillstyrkts av överbefälhavaren, som därvid erinrat om att i den föreslagna anslagshöjningen ingår, bland annat, kompensation för den år 1957 beslutade höjningen av dagarvodena till frivillig personal.

#### *Departementschefen*

Jag anser mig icke kunna tillstyrka någon höjning av förevarande anslag utan föreslår att detta uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Frivilliga djursjukvården i krig* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

#### [165] 47. *Frivilliga skytteväsendet*

|                                | Anslag    | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|-----------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 1 625 000 | 1 581 474   | 130 106    |
| 1958/59 (statsliggaren s. 232) | 1 625 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 750 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 helt bunden.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget disponeras 1 580 000 kronor för den av skytteförbundens överstyrelse ledda skytterörelsen, varav 217 000 kronor för underhåll av skjutbanor. Svenska pistolskytteförbundet och Svenska sportskytteförbundet disponerar 35 000 kronor respektive 10 000 kronor.

*Försvarets civilförvaltning* föreslår att anslaget höjes med 290 000 kronor.

Skytteförbundens överstyrelse har för nästa budgetår hemställt om ökat statsbidrag med sammanlagt 280 390 kronor. Sålunda föreslås att bidraget till överstyrelsens administrationskostnader m. m. höjes med 8 290 kronor med hänsyn till automatiska kostnadsstegringar. Vidare erfordras till följd av höjda instruktörsarvoden ytterligare 3 000 kronor för anordnande av stridsskjutning. Med hänsyn till höjda ammunitionspriser m. m. föreslås att bidraget till skytteföreningarna höjes med sammanlagt 121 100 kronor. För skjutbanors underhåll föreslås slutligen en anslagshöjning med 148 000 kronor. Svenska pistolskytteförbundet har hemställt om anslagshöjning med sammanlagt 71 250 kronor. Svenska sportskytteförbundet har anhållit om kompensation för prisstegringar m. m.

Chefen för armén har tillstyrkt skytteförbundens överstyrelsens anslags-  
äskanden. Vidare har arméchefen föreslagit, att bidragen till pistol- och  
sportskytteförbunden höjes med 8 000 kronor respektive 1 000 kronor.

Överbefälhavaren, som tillstyrkt arméchefens förslag, har erinrat om att såväl han själv som civilförvaltningen för de senaste tre budgetåren (jfr senast prop. 1958: 1, bil. 6, s. 92) förordat anslagsökning för underhåll av skjutbanor, bland annat med hänsyn till hemvärnets utnyttjande av banorna. Enligt överbefälhavaren är det av stor vikt ur bland annat säkerhetssynpunkt att ifrågavarande anslagshöjning nu kommer till stånd.

Civilförvaltningen tillstyrker att anslaget höjes i enlighet med armé-  
chefens av överbefälhavaren tillstyrkta förslag. Anslaget beräknar ämbets-  
verket till (1 625 000 + 280 390 + 8 000 + 1 000 =) avrundat 1 915 000  
kronor.

### *Departementschefen*

Det synes mig angeläget att medelsanvisningen för underhåll av skjut-  
banor ökas. Jag föreslår därför att anslaget för detta ändamål uppräknas  
med 125 000 kronor och hemställer — under erinran om att jag tidigare  
föreslagit en jämkning av anslagets benämning — att Kungl. Maj:t måtte  
föreslå riksdagen

att till *Frivilliga skytteväsendet* för budgetåret 1959/60  
anvisa ett reservationsanslag av 1 750 000 kronor.



De bidragsmottagare, som upptagits under grupp 1, kan enligt ämbetsverket sägas representera vissa större delar av den svenska försvarsmakten och därigenom intaga en mer central ställning än de bidragsmottagare, som erhåller bidrag för i grupp 2 angivna tidskrifter. Med hänsyn främst till ökade tryckningskostnader föreslår civilförvaltningen, att bidragen höjes och upptages till 14 000 (+ 1 200) kronor för krigsvetenskapsakademien, 4 000 (+ 1 500) kronor för örlogsmannasällskapet, 1 000 (+ 100) kronor för militärlitteraturföreningen, 1 000 (+ 250) kronor för marinlitteraturföreningen samt 2 000 (+ 1 200) kronor för kustartilleriklubben. För bidrag för utgivande av handlingar m. m. äskar civilförvaltningen således sammanlagt 22 000 kronor, vilket innebär en ökning av medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål med 4 250 kronor.

I fråga om de bidrag, som utgår till förhyrande av lokaler (grupp 3), framhåller civilförvaltningen, att ämbetsverket tidigare uttalat att de föreningar, som nu erhåller bidrag från marinens anslag till understöd åt föreningar m. m., borde beredas ersättning med två tredjedelar av kostnaderna för hyra, uppvärmning, elektrisk energi, renhållning samt underhåll av inventarier (jfr prop. 1956: 1, bil. 6, s. 168). Civilförvaltningen vidhåller alltjämt denna uppfattning. Med ledning av inhämtade uppgifter rörande nämnda föreningars kostnader för hyra m. m. beräknar civilförvaltningen bidragen till 8 600 (+ 1 850) kronor för sjöunderofficerssällskapet i Karlskrona, 6 400 (+ 1 900) kronor för marinens maskinbefälsförening i Karlskrona samt 7 000 (+ 2 250) kronor för envar av flottans underbefälsföreningar i Stockholm och Karlskrona. Därjämte föreslår ämbetsverket att bidraget om 2 000 kronor till Stockholms underofficerssällskap utgår även fortsättningsvis (jfr prop. 1944: 1, IV ht, s. 124 f.).

För innevarande budgetår utgår bidrag till under grupp 2 angivna tidskrifter med sammanlagt 7 400 kronor. Civilförvaltningen har undersökt om vissa tidskrifter med närbesläktat innehåll skulle kunna sammanföras i syfte att nedbringa framställningskostnaderna men icke funnit möjligheter härtill föreligga. Ämbetsverket föreslår därför att bidrag i fortsättningen får utgå till samma tidskrifter som hittills erhållit denna förmån. Bidragen bör med hänsyn till ökade tryckningskostnader höjas och upptagas till för Artilleritidskrift 4 000 (+ 1 100) kronor, Tidskrift i fortifikation 2 000 (+ 300) kronor, Tidskrift i militär hälsovård 1 600 (+ 400) kronor, Militärteknisk tidskrift 2 000 (+ 800) kronor och Svensk intendenttidskrift 400 ( $\pm$  0) kronor, eller till sammanlagt 10 000 (+ 2 600) kronor. Då ifrågavarande tidskrifter huvudsakligen syftar till att orientera militär personal om forskningens senaste rön m. m. inom speciella områden bör de enligt civilförvaltningen jämnställas med publikationerna Arménytt och Marinytt. Kostnaderna för sistnämnda publikationer bestrides huvudsakligen från anslaget till publikations- och blankettryck. Civilförvaltningen

anser därför att jämväl bidragen till här ifrågakvarande tidskrifter bör utgå från detta anslag, vilket icke anses behöva uppräknas till följd härav.

Inom gruppen 4, diverse bidrag, har för nästa budgetår bidrag äskats endast av svenska underofficersförbundet, som hemställt om bidrag till sin bildningsverksamhet och för biblioteksverksamhet vid marinens underofficerssällskap. Försvarsväsendets underbefälsförbund har uttalat, att det avstår från att begära bidrag till sin bildningsverksamhet. Försvarsverkens civila personals förbunds avdelningar nr 34 och 36 har ej låtit sig avhöra. Civilförvaltningen anser sig icke kunna tillstyrka att bidrag utgår för nästa budgetår till vare sig underofficersförbundets bildningsverksamhet eller biblioteksverksamheten vid marinens underofficerssällskap. I den mån bidrag erfordras för dylik verksamhet bör sådana enligt ämbetsverket utgå från anslag under åttonde huvudtiteln.

#### *Departementschefen*

I enlighet med civilförvaltningens förslag bör de i innevarande budgetårs riksstat uppförda obetecknade anslagen Armén: Understöd åt vissa föreningar m. m. och Marinen: Understöd åt föreningar m. m. utgå och ersättas med ett bland anslagen till gemensamma ändamål uppfört obetecknat anslag, Understöd åt vissa föreningar m. m.

Från förevarande anslag bör, såsom civilförvaltningen föreslagit, utgå bidrag för utgivande av handlingar m. m. och till förhyrande av lokaler. Av anslaget bör enligt min mening också bestridas bidrag till Artilleritidskrift m. fl. tidskrifter; jag kan alltså icke tillstyrka att anslaget till publikations- och blankettryck anlitas för sistnämnda ändamål. Jag delar civilförvaltningens uppfattning, att bidrag för viss i det föregående angiven bildnings- och biblioteksverksamhet icke bör utgå från anslag under fjärde huvudtiteln.

Jag föreslår att bidragen för utgivande av handlingar m. m. samt till tidskrifter, vilka för innevarande budgetår utgör ( $17\,750 + 7\,400 =$ ) 25 150 kronor, uppräknas med hänsyn till ökade framställningskostnader till 30 250 (+ 5 100) kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om fördelningen av angivna bidragsmedel. Den av civilförvaltningen föreslagna höjningen med 8 250 kronor av bidragen till förhyrande av lokaler (nu 22 750 kronor) anser jag mig icke kunna tillstyrka. Anslaget beräknar jag för nästa budgetår till ( $30\,250 + 22\,750 =$ ) 53 000 kronor, vilket motsvarar summan av de båda anslag som föreslås utgå ur riksstaten.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt vissa föreningar m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 53 000 kronor.

# VISSA ÖVRIGA GEMENSAMMA ÄNDAMÅL

## [167] 49. Inskrivningskostnader

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 750 000   | 1 173 493   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 295) | 1 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 250 000 |             |

*Försvarets civilförvaltning* hemställer, att anslaget höjes med 250 000 kronor. Ämbetsverket framhåller, att huvuddelen av utgifterna under anslaget utgöres av rese- och traktamentskostnader i samband med inskrivningsförrättningar. För budgetåret 1959/60 beräknas utgifterna stiga till följd av dels ökat antal inskrivningsskyldiga, dels den under 1958 vidtagna höjningen av järnvägstaxorna. Med hänsyn härtill samt på grund av den höga anslagsbelastningen under budgetåret 1957/58 uppskattar civilförvaltningen medelsbehovet för nästa budgetår till 1 250 000 kronor.

## *Departementschefen*

I enlighet med civilförvaltningens förslag torde anslaget böra höjas med 250 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Inskrivningskostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 250 000 kronor.

## [168] 50. Vissa specialundersökningar m. m.

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 385 000 | 390 849     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 296) | 425 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 440 000 |             |

*Försvarets sjukvårdsstyrelse* hemställer, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

Sedan budgetåret 1955/56 har förevarande anslag anlitats för, bland annat, blodgruppsbestämning av frivillig krigstjänstpersonal. Sjukvårdsstyrelsen räknar nu med att all redan antagen dylik personal kommer att vara undersökt vid utgången av innevarande budgetår. För nästa budgetår erfordras därför undersökning endast av nytillträdande personal, vars antal beräknas uppgå till 4 000. Kostnaden per undersökning, vilken i anslagsberäkningarna för innevarande budgetår angavs till 11 kronor, beräknas

för nästa budgetår uppgå till 13 kronor. Den sammanlagda kostnaden för blodgruppsbestämning av ifrågavarande personal under budgetåret 1959/60 beräknas således till ( $13 \times 4\,000 =$ ) 52 000 kronor, innebärande en minskning med 43 000 kronor i förhållande till vad som för innevarande budgetår står till förfogande för ändamålet.

Specialundersökningar av personal vid marinen beräknas komma till stånd i ökad omfattning under budgetåret 1959/60. Med hänsyn till att skärpta krav uppställts beträffande specialundersökning av ubåts- och dykarpersonal räknar sjukvårdsstyrelsen med ett tillkommande medelsbehov för detta ändamål av 50 000 kronor. Vidare erfordras under nästa budgetår specialundersökning av helikopterförare. Kostnaderna härför anges till 6 000 kronor.

Sjukvårdsstyrelsen beräknar med ledning av det anförda medelsbehovet under anslaget till ( $425\,000 - 43\,000 + 50\,000 + 6\,000 =$ ) i runt tal 440 000 kronor.

#### *Departementschefen*

Jag föreslår att anslaget uppföres med av sjukvårdsstyrelsen föreslaget belopp, 440 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning utfärda dispositionsföreskrifter för anslaget. Jag hemställer alltså, under erinran om att anslaget höjes med 15 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa specialundersökningar m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 440 000 kronor.

#### [169] 51. Försvarsupplysning

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 140 000 | 135 790     | 17 280     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 298) | 140 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 210 000 |             |            |

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i runt tal 6 000 kronor bundna.

*Chefen för försvarsstaben* hemställer att anslaget höjes med 21 000 kronor, varav 6 000 kronor avses för utgivandet av tidskriften Kontakt med krigsmakten och 15 000 kronor för ökat bidrag till Centralförbundet Folk och försvar. Förslag i nämnda hänseenden har framställts i tidigare medelsäskanden (jfr senast prop. 1958: 1, bil. 6, s. 164).

*Försvarets civilförvaltning* tillstyrker försvarsstabschefens förslag.

### Departementschefen

Från anslaget Publikations- och blankettryck bestrides under innevarande budgetår bl. a. kostnaderna för utgivandet av tidskrifterna Arménnytt, Marinnytt och Vårdkasen. Kostnaderna härför belöper sig på i runt tal 70 000 kronor. För utgivande av de nämnda tidskrifterna beräknar jag för nästa budgetår medel under förevarande anslag, vilket på grund härav torde höjas med 70 000 kronor. I övrigt kan jag icke tillstyrka någon höjning av anslaget.

Aberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsupplysning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kronor.

### [170] 52. Försvarsfilm

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 437 000 | 437 475     | 22 024     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 299) | 450 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 460 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden.

*Försvarets civilförvaltning* hemställer att anslaget, såvitt det avser militär undervisningsfilm, höjes med 30 000 kronor.

Försvarsgrenscheferna har föreslagit en uppräknings av anslaget i förevarande del med tillhopa 95 000 kronor dels på grund av ökade framställningskostnader, dels för att tillgodose det ökade behovet av film för utbildningsändamål. Civilförvaltningen, som alltjämt (jfr prop. 1958:1, bil. 6, s. 165) finner det från utbildningssynpunkt angeläget att filmproduktionen kan ökas, anser sig emellertid icke kunna tillstyrka en anslagsuppräknings av den begärda storleksordningen. För vidmakthållande av den nuvarande produktionens omfattning och kvalitet finner sig ämbetsverket dock böra föreslå en anslagshöjning med 30 000 kronor, varav 4 000 kronor avses för arméns och 13 000 kronor för vardera marinens och flygvapnets behov.

*Chefen för försvarsstaben* hemställer, att anslagsposten till upplysnings- och propagandafilm upptages med oförändrat belopp, 18 000 kronor.

### Departementschefen

I likhet med civilförvaltningen anser jag att viss uppräknings av anslaget bör ske med hänsyn till ökade framställningskostnader för den militära undervisningsfilmen. Höjningen torde emellertid få begränsas till 10 000

kronor. För upplysnings- och propagandafilms del räknar jag med oförändrad medelsanvisning. Anslaget bör således uppföras med 460 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i vanlig ordning utfärda dispositionsbestämmelser för anslaget. Åberopande det anförda hemställer jag — under erinran om att anslaget höjes med 10 000 kronor — att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försvarsfilm* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 460 000 kronor.

[171] 53. Publikations- och blankettryck

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 2 800 000 | 2 947 047   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 300) | 2 700 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 680 000 |             |

*Försvarets civilförvaltning* hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Ämbetsverket upplyser att omkring 110 000 kronor av anslaget under budgetåret 1957/58 tagits i anspråk för vissa kostnader av engångsnatur. Av de för sistförflutna budgetår redovisade utgifterna hänför sig dessutom omkring 90 000 kronor till budgetåret 1956/57.

*Departementschefen*

Belastningen på förevarande anslag borde enligt min mening motivera en uppräknig till 2 750 000 kronor. Såsom jag anført i det föregående, föreslår jag emellertid att kostnaderna — i runt tal 70 000 kronor — för utgivande av tidskrifterna *Armén*ytt, *Marin*nytt och *Vårdkasen* överföres från detta anslag till anslaget *Försvarsupplysning*. I enlighet härmed föreslår jag, att nu ifrågavarande anslag för nästa budgetår uppföres med (2 700 000 + 50 000 — 70 000 =) 2 680 000 kronor, vilket innebär en minskning med 20 000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Publikations- och blankettryck* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 680 000 kronor.

## E. Diverse

**[172] 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 69 000 | 69 000      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 73 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 73 000 |             |

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 73 000 kronor.

**[173] 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 381 000 | 353 300     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 361 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 353 000 |             |

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor därom anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 353 000 kronor.

**[174] 3. Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 17 439 000 | 17 417 495  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 20 747 000 |             |
| 1959/60 (beräknat belopp) ...  | 23 267 000 |             |

Under åberopande av vad jag anfört vid behandlingen av motsvarande anslagsfråga för armén hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till försvarets fastighetsfond: Befästningars delfond* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 23 267 000 kronor.

[175] 4. **Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 000 000 | 1 141 150   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 302) | 1 100 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 500 000 |             |

Från detta anslag utgår gottgörelse till försvarets fabriksfond för inom fabriksverket uppkommande kostnader för vidmakthållande i fred av de nytillverkande fabrikernas krigsberedskap.

*Försvarets fabriksstyrelse* (skr. 18/9 1958) hemställer att anslaget höjes med 400 000 kronor.

Styrelsen framhåller, att arbetsbeläggningen vid vissa av fabriksverkets fabriker nedgått under budgetåret 1957/58. Från och med innevarande budgetår förutses en ytterligare minskning av arbetsbeläggningen. Med hänsyn härtill beräknar styrelsen medelsbehovet för nästa budgetår, såvitt avser täckande av fasta kostnader å vissa produktionsavdelningar (s. k. tomgångsförluster) samt förråds- och underhållskostnader för undanställda maskiner, till i runt tal 825 000 kronor, vilket innebär en ökning med 425 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår.

Beredskapskostnaderna för ammunitionsreservfabriken har för innevarande budgetår beräknats till 700 000 kronor (jfr prop. 1958: 1, bil. 6, s. 172). Från och med detta budgetår beräknas en mindre del av fabriken kunna utnyttjas för produktiv drift. Då emellertid omfattningen härav ej kan förutses på längre sikt med hänsyn till beräknad nedgång av produktionen vid samtliga ammunitionsfabriker, anser styrelsen att beredskapskostnaderna för budgetåret 1959/60 bör upptagas till oförändrat 700 000 kronor.

Enligt vad som nu anförts beräknas således de sammanlagda beredskapskostnaderna vid fabriksverket under budgetåret 1959/60 till (825 000 + 700 000 =) i runt tal 1 500 000 kronor.

*Departementschefen*

Jag biträder fabriksstyrelsens förslag och hemställer således, under erinran om att anslaget höjes med 400 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kronor.

## [176] 5. Ersättning för automobilskatt

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 4 500 000 | 4 849 022   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 302) | 5 900 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 6 080 000 |             |

*Armétygförvaltningen* hemställer att anslaget höjes med 180 000 kronor. Ämbetsverket grundar sina anslagsberäkningar på antalet skattepliktiga fordon av olika slag, som antages vara i krigsmaktens ägo under år 1959, och den beräknade genomsnittliga användningstiden för dessa fordon. Ökningen av medelsbehovet hänför sig till beräknad ökning av antalet fordon.

*Departementschefen*

Jag har icke något att erinra mot armétygförvaltningens beräkningar och hemställer därför, under erinran om att anslaget höjes med 180 000 kronor, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för automobilskatt* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 6 080 000 kronor.

## [177] 6. Ersättning för rustning och rotering

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 15 000 | 19 107      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 302) | 15 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 15 000 |             |

Anslaget torde jämväl för budgetåret 1959/60 böra uppföras med 15 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning för rustning och rotering* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

## [178] 7. Resestipendier

|                                | Anslag | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|--------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 15 000 | 8 055       | 11 772     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 302) | 15 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 15 000 |             |            |

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 omkring 1 400 kronor bundna.

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

[179] 8. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 150 000 | 294 891     | 60 703     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 302) | 250 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 450 000 |             |            |

<sup>1</sup> Därutöver anvisat å tilläggsstat 150 000 kronor och överfört från anslag under tolfte huvudtiteln 52 000 kronor.

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 icke till någon del bunden.

Några av försvarsdepartementets nu i verksamhet varande kommittéer och utredningar beräknas kunna avsluta sitt arbete under innevarande budgetår. Med hänsyn till pågående omorganisation inom försvaret torde emellertid inom försvarsdepartementets område föreligga behov av en utredningsverksamhet av något större omfattning än för budgetåret 1957/58. Inräknat de utgifter som redovisats å anslag under tolfte huvudtiteln utgjorde kostnaderna för kommittéer och utredningar genom sakkunniga under nämnda budgetår i runt tal 370 000 kronor. På grund härav beräknar jag anslaget för nästkommande budgetår till 450 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 200 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kronor.

[180] 9. **Vissa nämnder m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 165 000 | 160 739     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 303) | 165 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 190 000 |             |

Från det å riksstaten för innevarande budgetår uppförda förslagsanslaget Kostnader för vissa nämnder m. m. bestrides kostnader för riksvärderingsnämnden, de lokala värderingsnämnderna, försvarets skaderegle-

ringsnämnd, försvarets skolnämnd, sakkunniga för rådgivning i publicitetsfrågor, försvarets fastighetsnämnd och försvarets personalnämnd.

Försvarets civilförvaltning föreslår, att förenämnda anslag för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Därvid räknar ämbetsverket med att jämväl kostnaderna för försvarets centrala arbetarskyddsnämnd, vilka hittills bestritts från anslaget till extra utgifter, skall bestridas från anslaget. Dessa kostnader utgör för innevarande budgetår 5 500 kronor.

Jag biträder civilförvaltningens förslag att medel för försvarets centrala arbetarskyddsnämnds verksamhet beräknas under här ifrågavarande anslag. Civilförvaltningen har vidare föreslagit att det å riksstaten sedan budgetåret 1943/44 upptagna anslaget Inskrivningsrådet (för innevarande budgetår 10 000 kronor) sammanslås med anslaget till inskrivningskostnader. Jag delar ämbetsverkets uppfattning att ett särskilt riksstatsanslag icke erfordras för inskrivningsrådet men anser att medel för rådets verksamhet icke bör anvisas under anslaget till inskrivningskostnader utan under förevarande anslag.

Med beaktande av vad jag sålunda föreslagit samt av att medelsbehovet för vissa av de under anslaget upptagna nämnderna torde komma att öka beräknar jag anslaget för nästa budgetår till 190 000 kronor, innebärande en höjning med 25 000 kronor. Jag föreslår en formell jämkning av anslagsrubriken.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kronor.

#### [181] 10. Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.

|                                | Anslag | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|--------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 25 000 | 17 750      | 22 894     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 303) | 25 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 25 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 icke till någon del bunden.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, med hänvisning till de av överbefälhavaren lämnade direktiven för budgetarbetet, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

**[182] 11. Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 300 000 | 1 479 971   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 303) | 1 400 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 450 000 |             |

Försvarets civilförvaltning hemställer att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Med hänsyn till belastningen på anslaget under det sistförflutna budgetåret föreslår jag emellertid att anslaget höjes med 50 000 kronor till 1 450 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 450 000 kronor.

**[183] 12. Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 25 000 | —           |
| 1958/59 (statsliggaren s. 303) | 25 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 25 000 |             |

Hållpunkter saknas för bedömande av i vad mån utgifter av beskaffenhet att böra belasta anslaget kan uppkomma under nästa budgetår. Anslaget torde därför böra uppföras med oförändrat belopp, 25 000 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten till fast egendom* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 kronor.

**[184] 13. Borttagande av pansarhinder m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 125 000 | 294 928     | 213 888    |
| 1958/59 (statsliggaren s. 301) | 125 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 125 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i sin helhet bunden.

Fortifikationsförvaltningen hemställer, med hänvisning till de av överbefälhavaren lämnade direktiven för budgetarbetet, att anslaget uppföres

med oförändrat belopp. Jag biträder fortifikationsförvaltningens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Borttagande av pansarhinder m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

[185] 14. **Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.**

|                                                        | Anslag                  | Nettoutgift             |
|--------------------------------------------------------|-------------------------|-------------------------|
| 1957/58 .....                                          | <sup>1</sup> 14 430 000 | <sup>2</sup> 13 485 179 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 304) <sup>1</sup> 14 025 000 |                         |                         |
| 1959/60 (förslag) .....                                | 13 300 000              |                         |

<sup>1</sup> Därav 30 000 kronor för 1957/58 och 25 000 kronor för 1958/59 under förslagsanslaget Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, och återstoden under förslagsanslaget Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

<sup>2</sup> Nettoutgiften fördelar sig på de under 1 nämnda anslagen med 27 437 kronor respektive 13 457 742 kronor.

I innevarande års riksstat finnes upptaget ett förslagsanslag av 25 000 kronor till Ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig. *Riksförsäkringsanstalten* (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) föreslår att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med oförändrat belopp.

I riksstaten för innevarande budgetår finnes jämväl upptaget ett förslagsanslag av 14 000 000 kronor till Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring. *Riksförsäkringsanstalten* och *försvarets socialbyrå* (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställer, att anslaget minskas med 700 000 kronor. Myndigheterna framhåller, att antalet inkomna framställningar om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, under budgetåret 1957/58 utgjort 4 098 mot 2 342 under närmast föregående budgetår. Ökningen av skadeanmälningar torde sammanhånga med återupptagandet förra budgetåret av repetitionsövningarna, vilka var tillfälligt inställda budgetåret 1956/57. Trots ökningen av antalet skadeanmälningar har en kostnadsminskning inträtt under anslaget på grund av avgång bland äldre ersättningstagare, bland annat i skadefall från den förstärkta försvarsberedskapens tid. Med hänsyn härtill anser myndigheterna att en sänkning av anslaget med 700 000 kronor kan ske.

### *Departementschefen*

För bestridande av sådana kostnader, som för innevarande budgetår gäldas från förenämnda båda anslag, synes det mig lämpligt att för framtiden anvisas ett gemensamt förslagsanslag. Jag föreslår, att detta anslag

erhåller benämningen Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattar jag för nästa budgetår till 13 300 000 kronor, vilket innebär en minskning med 725 000 kronor jämfört med vad som för innevarande budgetår anvisats för ifrågavarande ändamål.

Åberopande det anförda får jag således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 13 300 000 kronor.

[186] 15. Omskolning av i militärtjänst skadade

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 170 000 | 155 371     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 305) | 125 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 150 000 |             |

*Arbetsmarknadsstyrelsen* (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställer, att anslaget höjes med 25 000 kronor.

Styrelsen utgår vid sina beräkningar från att den med anslaget avsedda verksamheten under budgetåret 1959/60 kommer att få samma omfattning som under innevarande budgetår. Vid bifall till av styrelsen samtidigt framlagda förslag om höjda utbildningsbidrag till militärskadade räknar styrelsen dock med att medelsbehovet under anslaget kommer att öka med 25 000 kronor.

*Försvarets civilförvaltning, försvarets socialbyrå och statskontoret* har i särskilda yttranden över arbetsmarknadsstyrelsens yrkande funnit önskvärt att en höjning av utbildningsbidragen möjliggöres samt tillstyrkt anslagshöjning.

*Departementschefen*

Chefen för socialdepartementet kommer senare denna dag att föreslå förhöjda bidrag till arbetslösa m. fl. vid omskolning och yrkesutbildning.

Vid omskolning m. m. av i militärtjänst skadade utgår bidrag efter samma beräkningsgrunder och med samma maximibelopp som vid den av arbetsmarknadsstyrelsen i övrigt bedrivna utbildningsverksamheten. Även eljest råder nära nog full överensstämmelse mellan hithörande bestämmelser. De militärskadades utbildningsbidrag bör därför höjas i samma mån som övriga bidrag på detta område. Med hänsyn härtill erfordras en

uppräknning av förevarande anslag. I likhet med arbetsmarknadsstyrelsen beräknar jag den erforderliga ökningen av medelsbehovet till 25 000 kronor.

Åberopande det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omskolning av i militärtjänst skadade* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor.

[187] 16. **Extra utgifter**

|                                | Anslag  | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|---------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 400 000 | 360 145     | 163 645    |
| 1958/59 (statsliggaren s. 306) | 400 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 400 000 |             |            |

Av reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 i runt tal 90 000 kronor bundna.

I enlighet med förslag av försvarets civilförvaltning torde anslaget böra upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

[188] 17. **Rationaliseringsförsök**

|                                | Anslag | Nettoutgift | Behållning |
|--------------------------------|--------|-------------|------------|
| 1957/58 .....                  | 50 000 | 55 852      | 28 578     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 306) | 50 000 |             |            |
| 1959/60 (förslag) .....        | 90 000 |             |            |

Reservationsbehållningen var vid utgången av budgetåret 1957/58 icke till någon del bunden.

Försvarets civilförvaltning har föreslagit att anslaget för nästa budgetår upptages med oförändrat belopp. För egen del föreslår jag, under hänvisning till vad jag anfört vid anmälan av anslaget Armétygförvaltningen: Omkostnader, att anslaget höjes med 40 000 kronor till 90 000 kronor. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Rationaliseringsförsök* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kronor.

[189] 18. **Reglering av prisstegringar**

Under åberopande av vad jag inledningsvis anfört beträffande reglering av löne- och prisstegringar å försvarshuvudtiteln i enlighet med därom av 1958 års B-riksdag fattat beslut hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Reglering av prisstegringar* för budgetåret 1959/60 beräkna ett anslag av 60 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Carl Hanström*

---

## Register

till

## Fjärde huvudtiteln för budgetåret 1959/60

| Sid.                                       |                                                           | Kronor            |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>A. Försvarsdepartementet</b>            |                                                           |                   |
| 18                                         | Avlöningar .....                                          | 1 379 000         |
| 19                                         | Omkostnader .....                                         | 117 000           |
|                                            | <b>Försvarsdepartementet</b>                              | <b>1 496 000</b>  |
| <b>B. Centrala förvaltningsmyndigheter</b> |                                                           |                   |
| <b>Försvarets civilförvaltning</b>         |                                                           |                   |
| 50                                         | Avlöningar .....                                          | 5 065 000         |
| 53                                         | Omkostnader .....                                         | 1 194 000         |
|                                            |                                                           | <b>6 259 000</b>  |
| <b>Försvarets sjukvårdsstyrelse</b>        |                                                           |                   |
| 56                                         | Avlöningar .....                                          | 1 085 000         |
| 58                                         | Omkostnader .....                                         | 100 000           |
|                                            |                                                           | <b>1 185 000</b>  |
| <b>Fortifikationsförvaltningen</b>         |                                                           |                   |
| 59                                         | Avlöningar .....                                          | 6 665 000         |
| 69                                         | Omkostnader .....                                         | 510 000           |
| 70                                         | Forskningsverksamhet m. m. ....                           | 800 000           |
| 70                                         | Byggnads- och reparationsberedskapens övningar m. m. .... | 270 000           |
| 71                                         | Byggnads- och reparationsberedskapens materiel .....      | 100               |
|                                            |                                                           | <b>8 245 100</b>  |
| <b>Armétygförvaltningen</b>                |                                                           |                   |
| 72                                         | Avlöningar .....                                          | 22 900 000        |
| 91                                         | Omkostnader .....                                         | 1 095 000         |
| 92                                         | Årskostnader för industriell krigsberedskap .....         | 700 000           |
| 93                                         | Engångskostnader för industriell krigsberedskap .....     | 4 100 000         |
| 94                                         | Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar .....         | 3 700 000         |
|                                            |                                                           | <b>32 495 000</b> |
| <b>Arméintendenturförvaltningen</b>        |                                                           |                   |
| 96                                         | Avlöningar .....                                          | 2 950 000         |
| 99                                         | Omkostnader .....                                         | 246 000           |
| 100                                        | Arméintendenturförvaltningens anstalter: Avlöningar ..... | 955 000           |
|                                            |                                                           | <b>4 151 000</b>  |

| Sid. |                                         | Kronor            |
|------|-----------------------------------------|-------------------|
|      | <b>Marinförvaltningen</b>               |                   |
| 101  | Avlöningar .....                        | 11 500 000        |
| 111  | Omkostnader .....                       | 940 000           |
|      |                                         | <u>12 440 000</u> |
|      | <b>Flygförvaltningen</b>                |                   |
| 113  | Avlöningar .....                        | 23 300 000        |
| 143  | Omkostnader .....                       | 1 345 000         |
|      |                                         | <u>24 645 000</u> |
|      | <b>Försvarets förvaltningsdirektion</b> |                   |
| 144  | Avlöningar .....                        | 203 000           |
| 145  | Omkostnader .....                       | 18 000            |
|      |                                         | <u>221 000</u>    |
|      | <b>Centrala förvaltningsmyndigheter</b> | <b>89 641 100</b> |

**C. Försvarskrafterna**

|     |                                             |                         |
|-----|---------------------------------------------|-------------------------|
|     | <b>Försvarsstaben</b>                       |                         |
| 147 | Avlöningar .....                            | <sup>1</sup> 16 430 000 |
| 147 | Omkostnader .....                           | 3 325 000               |
| 149 | Övningar .....                              | 77 000                  |
| 150 | Anskaffning av krigskartor .....            | 400 000                 |
| 151 | Anskaffning och underhåll av materiel ..... | 1 486 000               |
|     | <b>Försvarsstaben</b>                       | <b>21 718 000</b>       |

**Armén***Avlöningar m. m. till fast anställd personal*

|     |                                                        |                          |
|-----|--------------------------------------------------------|--------------------------|
| 152 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....             | <sup>1</sup> 239 600 000 |
| 152 | Avlöningar till personal å reservstat .....            | 1 650 000                |
| 154 | Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl. .... | 7 650 000                |
| 154 | Rekryteringskostnader .....                            | 55 000                   |
| 155 | Avlöningar till viss arbetarpersonal .....             | 12 500 000               |
|     |                                                        | <u>261 455 000</u>       |

*Avlöningar m. m. till värnpliktiga*

|     |                                          |            |
|-----|------------------------------------------|------------|
| 157 | Avlöningar m. m. till värnpliktiga ..... | 52 800 000 |
|-----|------------------------------------------|------------|

**Sjukvård**

|     |                |           |
|-----|----------------|-----------|
| 160 | Sjukvård ..... | 2 900 000 |
|-----|----------------|-----------|

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

*Reseersättningar m. m.*

|     |                             |            |
|-----|-----------------------------|------------|
| 161 | Reseersättningar m. m. .... | 17 350 000 |
|-----|-----------------------------|------------|

*Expenser m. m.*

|     |                            |                  |
|-----|----------------------------|------------------|
| 162 | Bränsle m. m. ....         | 18 000 000       |
| 163 | Telefon m. m. ....         | 2 010 000        |
| 165 | Övriga expenser m. m. .... | 1 065 000        |
|     |                            | <hr/> 21 075 000 |

*Mathållning m. m.*

|     |                   |                  |
|-----|-------------------|------------------|
| 165 | Mathållning ..... | 42 700 000       |
| 167 | Furagering .....  | 1 500 000        |
|     |                   | <hr/> 44 200 000 |

*Intendenturmateriel m. m.*

|     |                        |                  |
|-----|------------------------|------------------|
| 168 | Beklädnad m. m. ....   | 52 000 000       |
| 170 | Inventarier m. m. .... | 5 500 000        |
| 173 | Tvätt .....            | 4 000 000        |
|     |                        | <hr/> 61 500 000 |

*Övningar m. m.*

|     |                                           |                  |
|-----|-------------------------------------------|------------------|
| 173 | Övningar m. m. ....                       | 34 500 000       |
| 176 | Ökning av drivmedelslagringen .....       | 100              |
| 176 | Drivmedelsförråd m. m. ....               | 2 700 000        |
| 177 | Anskaffning av drivmedelsntrustning ..... | 3 250 000        |
|     |                                           | <hr/> 40 450 100 |

*Anskaffning och vård av hästar m. m.*

|     |                           |               |
|-----|---------------------------|---------------|
| 178 | Remontering .....         | 100           |
| 179 | Uttagning av hästar ..... | 75 000        |
| 182 | Veterinärvård .....       | 80 000        |
| 184 | Hundväsendet .....        | 60 000        |
|     |                           | <hr/> 215 100 |

*Tygmateriel m. m.*

|     |                                                 |                   |
|-----|-------------------------------------------------|-------------------|
| 184 | Anskaffning av tygmateriel m. m. ....           | 355 000 000       |
| 186 | Underhåll av tygmateriel m. m. ....             | 71 000 000        |
| 187 | Förhyrning av motorfordon m.m. ....             | 4 250 000         |
| 187 | Uttagning av motorfordon och motorredskap ..... | 160 000           |
|     |                                                 | <hr/> 430 410 000 |

*Fastigheter*

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

|     |                      |                         |
|-----|----------------------|-------------------------|
| 188 | Arméns delfond ..... | <sup>1</sup> 40 569 000 |
|-----|----------------------|-------------------------|

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

**Hemvärnet**

|     |                                           |             |
|-----|-------------------------------------------|-------------|
| 188 | Hemvärnets avlöningar .....               | 655 000     |
| 190 | Hemvärnets omkostnader .....              | 630 000     |
| 191 | Hemvärnets intendenturmateriel m. m. .... | 475 000     |
| 192 | Hemvärnets övningar .....                 | 1 900 000   |
| 194 | Hemvärnets tygmateriel m. m. ....         | 4 400 000   |
|     |                                           | <hr/>       |
|     |                                           | 8 060 000   |
|     | Armén                                     | 980 984 200 |

**Marinen***Avlöningar m. m. till fast anställd personal*

|     |                                                    |                         |
|-----|----------------------------------------------------|-------------------------|
| 195 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....         | <sup>1</sup> 90 000 000 |
| 195 | Avlöningar till personal å övergångsstat .....     | 3 700                   |
| 195 | Avlöningar till personal å reservstat .....        | 135 000                 |
| 196 | Avlöningar till personal i marinens reserver ..... | 1 950 000               |
| 196 | Rekryteringskostnader .....                        | 70 000                  |
| 197 | Avlöningar till viss arbetarpersonal .....         | 2 500 000               |
|     |                                                    | <hr/>                   |
|     |                                                    | 94 658 700              |

*Avlöningar m. m. till värnpliktiga*

|     |                                          |            |
|-----|------------------------------------------|------------|
| 198 | Avlöningar m. m. till värnpliktiga ..... | 10 000 000 |
|-----|------------------------------------------|------------|

**Sjukvård**

|     |                |         |
|-----|----------------|---------|
| 199 | Sjukvård ..... | 825 000 |
|-----|----------------|---------|

*Reseersättningar m. m.*

|     |                             |           |
|-----|-----------------------------|-----------|
| 200 | Reseersättningar m. m. .... | 3 900 000 |
|-----|-----------------------------|-----------|

*Expenser m. m.*

|     |                            |           |
|-----|----------------------------|-----------|
| 200 | Bränsle m. m. ....         | 7 100 000 |
| 201 | Telefon m. m. ....         | 1 050 000 |
| 201 | Övriga expenser m. m. .... | 375 000   |
|     |                            | <hr/>     |
|     |                            | 8 525 000 |

**Mathållning**

|     |                   |            |
|-----|-------------------|------------|
| 202 | Mathållning ..... | 12 300 000 |
|-----|-------------------|------------|

*Intendenturmateriel m. m.*

|     |                        |            |
|-----|------------------------|------------|
| 203 | Beklädnad m. m. ....   | 8 200 000  |
| 206 | Inventarier m. m. .... | 1 500 000  |
| 208 | Tvätt .....            | 900 000    |
|     |                        | <hr/>      |
|     |                        | 10 600 000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid.                                                |                                                     | Kronor                   |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------------------|
| <i>Övningar m. m.</i>                               |                                                     |                          |
| 208                                                 | Övningar m. m. ....                                 | 23 000 000               |
| 210                                                 | Drivmedelsförråd m. m. ....                         | 470 000                  |
| 211                                                 | Anskaffning av drivmedelsutrustning ....            | 100 000                  |
| 211                                                 | Materialförråd m. m. ....                           | 605 000                  |
| 212                                                 | Hundbevakningstjänsten .....                        | 10 000                   |
|                                                     |                                                     | <hr/> 24 185 000         |
| <i>Flytande materiel, vapenmateriel m. m.</i>       |                                                     |                          |
| 212                                                 | Fartygsbyggnader m. m. ....                         | 94 000 000               |
| 215                                                 | Anskaffning av vapenmateriel m. m. ....             | 77 000 000               |
| 217                                                 | Underhåll av fartyg m. m. ....                      | 45 500 000               |
| 218                                                 | Anskaffning av vissa maskiner m. m. ....            | 600 000                  |
|                                                     |                                                     | <hr/> 217 100 000        |
| <i>Fastigheter</i>                                  |                                                     |                          |
| Ersättning till försvarets fastighetsfond:          |                                                     |                          |
| 219                                                 | Marinens delfond .....                              | <sup>1</sup> 13 211 000  |
| <i>Bidrag och understöd</i>                         |                                                     |                          |
| 219                                                 | Bidrag till sjövärnsskären .....                    | 330 000                  |
|                                                     | Marinen                                             | <hr/> 395 634 700        |
| <i>Flygvapnet</i>                                   |                                                     |                          |
| <i>Avlöningar m. m. till fast anställd personal</i> |                                                     |                          |
| 220                                                 | Avlöningar till aktiv personal m. fl. ....          | <sup>1</sup> 112 000 000 |
| 220                                                 | Avlöningar till personal å reservstat .....         | 40 000                   |
| 220                                                 | Avlöningar till personal i flygvapnets reserv ..... | 1 900 000                |
| 221                                                 | Rekryteringskostnader .....                         | 160 000                  |
| 221                                                 | Avlöningar till viss arbetarpersonal .....          | 240 000                  |
|                                                     |                                                     | <hr/> 114 340 000        |
| <i>Avlöningar m. m. till värnpliktiga</i>           |                                                     |                          |
| 223                                                 | Avlöningar m. m. till värnpliktiga .....            | 9 100 000                |
| <i>Sjukvård</i>                                     |                                                     |                          |
| 224                                                 | Sjukvård .....                                      | 650 000                  |
| <i>Reseersättningar m. m.</i>                       |                                                     |                          |
| 224                                                 | Reseersättningar m. m. ....                         | 5 200 000                |
| <i>Expenser m. m.</i>                               |                                                     |                          |
| 225                                                 | Bränsle m. m. ....                                  | 7 500 000                |
| 226                                                 | Telefon m. m. ....                                  | 2 900 000                |
| 226                                                 | Övriga expenser m. m. ....                          | 290 000                  |
|                                                     |                                                     | <hr/> 10 690 000         |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

*Mathållning*

|     |                   |           |
|-----|-------------------|-----------|
| 227 | Mathållning ..... | 8 200 000 |
|-----|-------------------|-----------|

*Intendenturmateriel m. m.*

|     |                        |                 |
|-----|------------------------|-----------------|
| 228 | Beklädnad m. m. ....   | 7 600 000       |
| 230 | Inventarier m. m. .... | 1 175 000       |
| 231 | Tvätt.....             | 950 000         |
|     |                        | <hr/> 9 725 000 |

*Övningar m. m.*

|     |                              |                 |
|-----|------------------------------|-----------------|
| 232 | Övningar m. m. ....          | 5 500 000       |
| 232 | Hundbevakningstjänsten ..... | 22 000          |
|     |                              | <hr/> 5 522 000 |

*Flygmateriel m. m.*

|     |                                                |                         |
|-----|------------------------------------------------|-------------------------|
| 233 | Anskaffning av flygmateriel m. m. ....         | 730 000 000             |
| 238 | Luftförsvarsrobot .....                        | <sup>1</sup> 65 000 000 |
| 238 | Drift och underhåll av flygmateriel m. m. .... | 139 800 000             |
| 242 | Drivmedelsförråd m. m. ....                    | 7 750 000               |
| 243 | Anskaffning av drivmedelsutrustning.....       | 2 500 000               |
|     |                                                | <hr/> 945 050 000       |

*Fastigheter*

|     |                                            |                         |
|-----|--------------------------------------------|-------------------------|
|     | Ersättning till försvarets fastighetsfond: |                         |
| 244 | Flygvapnets delfond .....                  | <sup>1</sup> 26 955 000 |

*Bidrag och understöd*

|     |                                |                      |
|-----|--------------------------------|----------------------|
| 245 | Understöd åt privatflyget..... | 366 000              |
|     | Flygvapnet                     | 1 135 798 000        |
|     | Försvarskrafterna              | <b>2 534 134 900</b> |

**D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål****Krigsarkivet**

|     |                                           |               |
|-----|-------------------------------------------|---------------|
| 246 | Avlöningar.....                           | 405 000       |
| 250 | Omkostnader .....                         | 33 000        |
| 250 | Samlingars konservering m. m.....         | 2 000         |
| 251 | Inredning av vissa arkivaliemagasin ..... | 49 000        |
|     |                                           | <hr/> 489 000 |

**Armémuseum**

|     |                                   |               |
|-----|-----------------------------------|---------------|
| 252 | Avlöningar.....                   | 200 000       |
| 253 | Omkostnader .....                 | 60 000        |
| 254 | Samlingars konservering m. m..... | 15 000        |
|     |                                   | <hr/> 275 000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

**Försvarets forskningsanstalt**

|     |                                             |            |
|-----|---------------------------------------------|------------|
| 254 | Avlöningar .....                            | 7 950 000  |
| 261 | Omkostnader .....                           | 815 000    |
| 261 | Viss forskningsverksamhet .....             | 23 600 000 |
| 264 | Engångsanskaffning av viss utrustning ..... | 1 075 000  |
|     |                                             | <hr/>      |
|     |                                             | 33 440 000 |

**Försvarets socialbyrå**

|     |                                       |           |
|-----|---------------------------------------|-----------|
| 265 | Avlöningar .....                      | 326 000   |
| 266 | Omkostnader .....                     | 140 000   |
| 267 | Vissa civilanställningsåtgärder ..... | 1 000 000 |
|     |                                       | <hr/>     |
|     |                                       | 1 466 000 |

**Försvarshögskolan**

|     |                   |         |
|-----|-------------------|---------|
| 267 | Avlöningar .....  | 248 000 |
| 270 | Omkostnader ..... | 55 000  |
|     |                   | <hr/>   |
|     |                   | 303 000 |

**Försvarets läroverk**

|     |                   |           |
|-----|-------------------|-----------|
| 270 | Avlöningar .....  | 1 020 000 |
| 273 | Omkostnader ..... | 79 000    |
|     |                   | <hr/>     |
|     |                   | 1 099 000 |

**Försvarets brevskola**

|     |                   |         |
|-----|-------------------|---------|
| 273 | Avlöningar .....  | 169 000 |
| 275 | Omkostnader ..... | 35 000  |
|     |                   | <hr/>   |
|     |                   | 204 000 |

**Försvarets sjukvårdsförråd**

|     |                   |         |
|-----|-------------------|---------|
| 276 | Avlöningar .....  | 486 000 |
| 277 | Omkostnader ..... | 105 000 |
|     |                   | <hr/>   |
|     |                   | 591 000 |

**Garnisonssjukhusen**

|     |                   |         |
|-----|-------------------|---------|
| 278 | Avlöningar .....  | 265 000 |
| 281 | Omkostnader ..... | 90 000  |
|     |                   | <hr/>   |
|     |                   | 355 000 |

**Militärapoteket**

|     |                                                  |         |
|-----|--------------------------------------------------|---------|
| 282 | Avlöningar .....                                 | 555 000 |
| 284 | Omkostnader .....                                | 48 000  |
| 285 | Engångsanskaffning av viss utrustning m. m. .... | 50 000  |
|     |                                                  | <hr/>   |
|     |                                                  | 653 000 |

**Försvarets tandvård**

|     |                   |           |
|-----|-------------------|-----------|
| 285 | Avlöningar .....  | 1 950 000 |
| 287 | Omkostnader ..... | 280 000   |
|     |                   | <hr/>     |
|     |                   | 2 230 000 |

| Std.                                          |                                                    | Kronor               |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Militärpsykologiska institutet</b>         |                                                    |                      |
| 287                                           | Avlöningar .....                                   | 381 000              |
| 290                                           | Omkostnader .....                                  | 117 000              |
|                                               |                                                    | <hr/> 498 000        |
| <b>Centrala värnpliktsbyrån</b>               |                                                    |                      |
| 291                                           | Avlöningar .....                                   | 794 000              |
| 294                                           | Omkostnader .....                                  | 364 000              |
|                                               |                                                    | <hr/> 1 158 000      |
| <b>Anskaffning av viss materiel m. m.</b>     |                                                    |                      |
| 295                                           | Sjukvårdsmateriel .....                            | 1 800 000            |
| 296                                           | Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m. .... | 2 500 000            |
| 297                                           | Vissa signalförbindelser m. m. ....                | 8 150 000            |
| 298                                           | Anskaffning av taggtråd .....                      | 100 000              |
| 299                                           | Järnvägskrigsbromateriel .....                     | 3 000 000            |
| 300                                           | Engångsanskaffning av musikinstrument .....        | 100 000              |
|                                               |                                                    | <hr/> 15 650 000     |
| <b>Familjebidrag</b>                          |                                                    |                      |
| 300                                           | Familjebidrag .....                                | 34 000 000           |
| <b>Personalvårdsverksamhet m. m.</b>          |                                                    |                      |
| 302                                           | Personalvårdsverksamhet m. m. ....                 | <sup>1</sup> 346 000 |
| 302                                           | Fritidsundervisning .....                          | 270 000              |
|                                               |                                                    | <hr/> 616 000        |
| <b>Bidrag och understöd</b>                   |                                                    |                      |
| 303                                           | Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m. ....    | 2 525 000            |
| 304                                           | Lottaorganisationen .....                          | 750 000              |
| 305                                           | Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig .....          | 60 000               |
| 306                                           | Frivilliga djursjukvården i krig .....             | 15 000               |
| 306                                           | Frivilliga skytteväsendet .....                    | 1 750 000            |
| 308                                           | Understöd åt vissa föreningar m. m. ....           | 53 000               |
|                                               |                                                    | <hr/> 5 153 000      |
| <b>Vissa övriga gemensamma ändamål</b>        |                                                    |                      |
| 311                                           | Inskrivningskostnader .....                        | 1 250 000            |
| 311                                           | Vissa specialundersökningar m. m. ....             | 440 000              |
| 312                                           | Försvarsupplysning .....                           | 210 000              |
| 313                                           | Försvarsfilm .....                                 | 460 000              |
| 314                                           | Publikations- och blankettryck .....               | 2 680 000            |
|                                               |                                                    | <hr/> 5 040 000      |
| <b>Vissa för försvaret gemensamma ändamål</b> |                                                    | <b>103 220 000</b>   |

**E. Diverse**

|                                                  |                                  |         |
|--------------------------------------------------|----------------------------------|---------|
| Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: |                                  |         |
| 315                                              | Slottsbyggnadernas delfond ..... | 73 000  |
| 315                                              | Byggnadsstyrelsens delfond ..... | 353 000 |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

| Sid. |                                                                                        | Kronor                  |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| 315  | Ersättning till försvarets fastighetsfond:<br>Befästningars delfond .....              | <sup>1</sup> 23 267 000 |
| 316  | Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriks-<br>verk .....               | 1 500 000               |
| 317  | Ersättning för automobils katt .....                                                   | 6 080 000               |
| 317  | Ersättning för rustning och rotering .....                                             | 15 000                  |
| 317  | Resestipendier .....                                                                   | 15 000                  |
| 318  | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....                                      | 450 000                 |
| 318  | Vissa nämnder m. m. ....                                                               | 190 000                 |
| 319  | Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. ...                               | 25 000                  |
| 320  | Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verk-<br>samhet m. m. ....        | 1 450 000               |
| 320  | Vissa ersättningar för inskränkningar i förfoganderätten<br>till fast egendom .....    | 25 000                  |
| 320  | Borttagande av pansarhinder m. m. ....                                                 | 125 000                 |
| 321  | Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under<br>militärtjänstgöring m. m. .... | 13 300 000              |
| 322  | Omskolning av i militärtjänst skadade .....                                            | 150 000                 |
| 323  | Extra utgifter .....                                                                   | 400 000                 |
| 323  | Rationaliseringsförsök .....                                                           | 90 000                  |
| 323  | Reglering av prisstegringar .....                                                      | <sup>1</sup> 60 000 000 |
|      | <b>Diverse</b>                                                                         | <b>107 508 000</b>      |
|      | <b>Summa IV ht</b>                                                                     | <b>2 836 000 000</b>    |

<sup>1</sup> Beräknat belopp.

# FEMTE HUVUDTITELN

## SOCIALDEPARTEMENTET

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför  
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms  
slott den 3 januari 1959.*

### Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, af GEIJERSTAM.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, och statsrådet Lindström anmäler de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1959/60 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—13, 18—22 och 37—134 upptagna frågorna och statsrådet Lindström de under punkterna 14—17 och 23—36 upptagna frågorna.

Föredragandena yttrar därvid följande.

### A. Socialdepartementet

#### [1] 1. Socialdepartementet: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 170 000 | 1 234 442   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 307) | 1 341 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 362 000 |             |

I enlighet med vad chefen för civildepartementet föreslagit under för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som förste kanslisekre-

terare i Ao 23 utbytas mot en byrådirektörstjänst i Ao 26. Vidare föreslår jag med hänsyn till ökningen av arbetet inom departementet, att personalen förstärkes genom inrättande av en förste kanslissekreterartjänst i Ae 23 samt ett förordnande att bestrida på regeringsrättssekreterare ankommande göromål. Samtidigt härmed bör en vakant tjänst som kanslissekreterare i Ao 19 indragas. Med beaktande av att viss marginal finnes på icke-ordinarieposten beräknar jag, att dessa förslag medför en ökning av anslagsbehovet med 5 000 kronor. Medelsbehovet för löneklassuppflyttningar och kompenstation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag till sammanlagt 16 000 kronor. Anslaget bör sålunda ökas med 21 000 kronor och uppföras med (1 341 000 + 21 000) 1 362 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialdepartementet, som föranledes av vad jag förordat i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                    |         |
|------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen .....                                          | 47 200  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                  | 575 500 |
| 3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i> ..... | 295 000 |
| 4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                               | 292 500 |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                       | 145 500 |
| 6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....           | 6 300   |

Summa kronor 1 362 000;

c) till *Socialdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 362 000 kronor.

#### [2] 2. Socialdepartementet: Omkostnader

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 66 000 | 70 565      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 308) | 75 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 65 500 |             |

Under hänvisning till vad chefen för finansdepartementet senare denna dag (VII ht p. 2) anför i fråga om bestridandet av vissa expenser för statsdepartementen föreslår jag, att den i socialdepartementets omkostnadsstat upptagna anslagsposten till expenser minskas med 11 500 kronor. För andra expenser än de nu nämnda beräknar jag en ökning av medelsbehovet med

2 000 kronor. Övriga anslagposter bör uppföras med oförändrade belopp. Anslaget beräknas alltså till (75 000 — 11 500 + 2 000) 65 500 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen  
att till *Socialdepartementet: Omkostnader* för budgetåret  
1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 65 500 kronor.

---

## B. Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.

### [3] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 3 155 000 | 3 335 311   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 308) | 3 644 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 3 784 600 |             |

#### Yrkanden

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 296 000 kronor.

|                                                                  | Ökning | Minskning |
|------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| <b>Löneregleringar</b>                                           |        |           |
| 1. Barnavårdsbyrån:                                              |        |           |
| 1 byrådirektör Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare Ao 23 ..... | 1 573  |           |
| 1 förste byråsekreterare Ae 21 i st. f. amanuens ...             | 2 241  |           |
| 2. Socialvårdsbyrån:                                             |        |           |
| 1 förste byråsekreterare Ag 21 i st. f. amanuens ...             | 2 616  |           |
| 3. Skolbyrån:                                                    |        |           |
| 1 förste byråinspektör Ao 23 i st. f. byråinspektör Ao 21 .....  | 1 792  |           |
| 1 konsulent Ae 21 i st. f. tjänsteman Ag 19 .....                | 2 241  |           |
| <b>Personalförstärkningar</b>                                    |        |           |
| 4. Barnavårdsbyrån:                                              |        |           |
| 3 kanslist .....                                                 | 41 077 |           |
| 1/2 amanuens, 1 kontorist och 2 kanslibiträden ...               |        | 46 778    |
| 5. Socialvårdsbyrån:                                             |        |           |
| 1 amanuens (Ag 15) .....                                         | 16 774 |           |
| 1 kontorist Ag 9 .....                                           | 12 319 |           |
| 6. Nykterhetsvårdsbyrån:                                         |        |           |
| 1 byrådirektör Ae 24 .....                                       | 26 712 |           |
| 1 byråinspektör Ae 21 .....                                      | 22 884 |           |
| 1 förste byråsekreterare Ae 21 .....                             | 22 884 |           |
| 1 kanslist .....                                                 | 12 973 |           |
| 1 kontorist Ae 9 .....                                           | 12 319 |           |
| 3 biträden i reglerad befordringsgång .....                      | 30 024 |           |
| 1 kanslibiträde .....                                            |        | 12 319    |

|                                                                    | Ökning    | Minskning |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 7. Skolbyrån:                                                      |           |           |
| 1 förste byråsekreterare Ae 21 .....                               | 22 884    |           |
| 1 sakkunnig .....                                                  | 20 000    |           |
| 1 amanuens .....                                                   | 16 774    |           |
| 2 eftervårdskonsulenter .....                                      | 39 769    |           |
| Omräkningar                                                        |           |           |
| 8. Arvoden och särskilda ersättningar .....                        | 1 500     |           |
| 9. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordrings-<br>gång ..... | 22 744    |           |
| 10. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....              | 23 000    |           |
|                                                                    | 355 100   | 59 097    |
|                                                                    | + 296 003 |           |

11. 16 extra ordinarie tjänster över kontorsbiträdesgraden föreslås ombildade till ordinarie. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 kan vid bifall härtill minskas med 9, eljest med 4.

### Motivering

1. Ökade arbetsuppgifter för byråchefen har föranlett att ansvaret för det fortlöpande dagliga arbetet på barnavårdsbyrån i huvudsak överförts på byråchefens ställföreträdare. På grund av det ökade ansvaret bör ställföreträdarens tjänst ändras till byrådirektörstjänst.

Lönegradsplaceringen för den tjänst, som är avsedd för ärenden angående förskoleseminarierna, står inte i rimligt förhållande till arbetsuppgifternas ansvarsfulla natur. Tjänsten bör därför ombildas från amanuens-tjänst till befattning som förste byråsekreterare i Ae 21.

2. Styrelsens ärenden rörande flyktingverksamheten handlägges nu av en arbetsgrupp om tre amanuenser, en kontorist samt ett antal kontorsbiträden. För den av amanuenserna som handhar ledningen av gruppens arbete bör inrättas en tjänst i Ag 21.

3. Beträffande motiveringen för förslaget om uppflyttning av en byråinspektörstjänst på skolbyrån se V ht 1958 s. 6.

På barnavårdsbyrån finnes inrättad en tjänst i Ag 19, vars innehavare skall ha till uppgift att söka placera vissa för skyddsuppfostran omhändertagna barn i fosterhem i stället för på ungdomsvårdsskola. I propositionen 1958: 117 har föredragande departementschefen anfört, att tjänsten bör kunna utnyttjas även för eftervårdsuppgifter. Styrelsen föreslår, att tjänsten överflyttas till skolbyrån. Tjänstens särskilt ansvarsfulla karaktär motiverar placering i Ae 21 eller två lönegrader högre än befattningarna för eftervårdskonsulenter.

4. I enlighet med kompetensutredningens intentioner har på barnavårdsbyrån göromål av kvalificerad art överflyttats från amanuenser till

biträdespersonal eller i övrigt anförtratts biträdespersonal i sådan utsträckning att det är befogat att på denna byrå inrätta tre kanslisttjänster i utbyte mot en kontoristtjänst och två kanslibiträdesbefattningar. Styrelsen har för avsikt att till kanslisterna överlämna ytterligare arbetsuppgifter av kvalificerad art, varigenom det skulle bli möjligt att omvandla en amanuensbefattning från heltids- till halvtidstjänst.

5. Styrelsens verksamhet beträffande flyktingar har fått betydligt ökad omfattning. Socialvårdsbyrån har för dessa ärenden förstärkts genom tillfällig anställning av en amanuens och en kontorist. Medel för dessa tjänster bör anvisas för nästa budgetår.

6. För att nykterhetsvårdsbyrån skall kunna fullgöra sina uppgifter i överensstämmelse med nykterhetsvårdslagstiftningens intentioner bör chefen för byrån vid sin sida ha en högt kvalificerad medhjälpare, som kan biträda honom med ledningen av byrån, i hans ställe handlägga även mycket kvalificerade ärenden samt vara hans ställföreträdare. För ändamålet bör inrättas en byrådirektörstjänst. Kommer en sådan förstärkning till stånd anser sig styrelsen böra frångå sitt tidigare yrkande (jfr V ht 1958 s. 6) om inrättande av byrådirektörstjänster för föreståndarna på byråns två avdelningar.

Beträffande motiveringen för yrkandena om förstärkning av nykterhetsvårdsbyrån med en tjänst som byråinspektör i Ae 21 och en tjänst som förste byråsekreterare i samma lönegrad se V ht 1958 s. 7.

Styrelsens befattning med statsbidrag till nykterhetsvården har stor omfattning. I arbetet med granskningen av bidragen deltar två kanslibiträden. Denna anordning har gjort det möjligt att undvika anställande av amanuenspersonal för uppgiften. På grund av bidragsverksamhetens omfattning är personalen nu otillräcklig. Erforderlig förstärkning bör utgöras av en kanslist.

Föreståndaren för byråns kansli har som sin närmaste medhjälpare ett kanslibitråde. Denna befattningshavare svarar för arbete av kvalificerad natur, vilket motiverar ställningen som kontorist.

Byrån har måst förstärkas med tre biträden i reglerad befordringsgång. Avlöningsmedel härför bör beräknas.

7. Beträffande motiveringen för förslaget om förstärkning av skolbyrån med en förste byråsekreterare i Ae 21 se V ht 1957 s. 8.

Utöver de ordinarie arbetsuppgifter som ankommer på skolbyrån tillkommer under de närmaste åren en rad andra, såsom att organisera upp nya skolor. För dessa uppgifter måste särskild arbetskraft med anstalts-erfarenhet avdelas. Därför bör inom byrån inrättas en organisationsavdelning, vid vilken en rektor, avdelningsföreståndare eller assistent vid ungdomsvårdsskola bör tjänstgöra som sakkunnig. Den sakkunnige bör för rutinuppgifter biträdas av en amanuens.

Avlöningen för en eftervårdskonsulent bestrides f. n. från ungdoms-

vårdsskolornas avlöningsanslag. Medel bör i stället beräknas under styrelsens avlöningsanslag. Därutöver bör eftervårdsorganisationen förstärkas med ytterligare en konsulenttjänst. Med en sådan förstärkning skulle verksamheten i Malmö-distriktet, inom vilket återfallsfrekvensen är synnerligen stor, kunna avsevärt effektiviseras.

8. Den föreslagna uppräkningsposten av anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, sammanhänger med ett ökat behov att anlita arkitekter inom barnavårds- och socialvårdsbyråerna.

11. Följande tjänster bör ordinariesättas, nämligen två förste aktuarie-tjänster i Ae 23 på byrån för pris- och socialvårdsstatistik resp. byrån för löne- och sysselsättningsstatistik, 1 förste byråinspektörstjänst i Ae 23 på nykterhetsvårdsbyrån, skolbyråns förste byråsekreterartjänst i Ae 23, två befattningar som förste byråsekreterare i Ae 21 på barnavårdsbyrån och nykterhetsvårdsbyrån, tjänsten som hemhjälpkonsulent i Ae 21 på socialvårdsbyrån, två befattningar som eftervårdskonsulent i Ae 19 på skolbyrån, en förste kansliskrivartjänst i Ae 12 på byrån för pris- och socialvårdsstatistik samt en kontoristbefattning och fem kanslibiträdestjänster.

Vid bifall till förslaget om ordinariesättning av kanslibiträdestjänsterna kan antalet tjänster som ordinarie kontorsbiträde minskas med nio, eljest med fyra. 42 kontorsbiträdestjänster mot f. n. 47 beräknas komma att belasta ordinarieposten. Vid bifall till förslagen om inrättande av kanslisttjänster bör en kontoristtjänst i Ao 9 och en tjänst som kanslibiträde i Ao 7 föras på övergångsstat.

### Yttrande

Statskontoret har anfört, att enligt dess mening bärande skäl ej anförts för förbättring av löneställningen för den till skolbyrån överflyttade konsulenttjänsten i Ag 19. Ett tillmötesgående av detta yrkande torde vidare, anför statskontoret, få prejudicerande verkan för eventuell lönerrevision för eftervårdskonsulenterna. Frågan om extraordinariesättning av tjänsten bör prövas sedan denna blivit återbesatt.

Förslaget om inrättande av tre kanslistbefattningar på barnavårdsbyrån med samtidig indragning av tre biträdestjänster i 9 och 7 lönegraderna jämte en halv amanuensbefattning står enligt statskontorets mening ej i överensstämmelse med kompetensutredningens avsikt med förslaget om kanslister i administrativ tjänst. De arbetsuppgifter, som skulle överföras från biträdespersonal till befattningshavare i kanslists ställning, synes vara av sådan art, som regelmässigt brukar anförtrös biträdespersonal. Enligt statskontorets mening bör ytterligare genomgång av arbetsuppgifterna inom socialstyrelsen ske för att pröva om underlag för mellangradstjänster finnes. En dylik omprövning av möjligheterna att överföra arbetsuppgifter på personal i mellangradskarriär eller på högre biträdestjänster bör också föregå ställningstagandet till socialstyrelsens yrkande om medel för en

redan tillfälligt anställd amanuens på socialvårdsbyrån för flyktingverksamheten. I avvaktan härpå anser sig statskontoret endast kunna tillstyrka medelsanvisning för den vid byrån inrättade kontoristtjänsten.

Enligt statskontorets mening bör ytterligare erfarenhet av utvecklingen inom nykterhetsvården avvaktas innan en mera väsentlig ändring av nykterhetsvårdsbyråns nuvarande organisation överväges. Socialstyrelsens förslag om inrättande av en byrådirektörstjänst på byrån bör därför ej föranleda någon åtgärd. Med hänsyn till den stora arbetsbördan på byrån samt till kompetensutredningens uttalande rörande administrationen av statsbidragsverksamheten på nykterhetsvårdsområdet vill statskontoret inte motsätta sig, att medel anvisas för anställande vid byrån av en kanslist i befordringsgången (Ae 10), under förutsättning att kvalificerade uppgifter i tillräcklig omfattning kan påläggas denne befattningshavare. Det föreslagna utbytet av en kanslibiträdestjänst i Ae 7 mot en kontoristtjänst i Ae 9 finner statskontoret däremot inte sakligt motiverat. Ej heller har, anser ämbetsverket, tillräckliga skäl anförts för förstärkning av byrån med tre biträden i befordringsgången.

Angelägenheten av att vid den förestående utbyggnaden av ungdomsvårdsskoleorganisationen om- och nybyggnad av anstalter noggrant planeras med beaktande av hittills vunna erfarenheter i anstaltstekniska frågor talar enligt statskontorets mening till förmån för förslaget om medelsanvisning för anlitande av särskild expertis med anstaltserfarenhet. Statskontoret finner sig därför böra tillstyrka detta förslag.

I avvaktan på resultatet av statistikutredningens pågående arbete anser statskontoret, att ordinariesättning av förste aktuarietjänsten på byrån för löne- och sysselsättningsstatistik inte bör ifrågakomma. Däremot har ämbetsverket intet att erinra mot att förste byråsekreterartjänsten i 23 lönegraden på skolbyrån ordinariesättes. Med ordinariesättning av ytterligare eftervårdskonsulenttjänster bör enligt statskontorets mening anstå tills vidare.

### *Departementschefen*

Såsom framgått av vad chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör tjänsten som förste byråsekreterare i Ao 23 på barnavårdsbyrån utbytas mot en befattning som byrådirektör i Ao 24. Övriga förslag till löneregleringar kan inte tillstyrkas. Den från barnavårdsbyrån till skolbyrån överförda tjänsten i Ag 19 bör emellertid ändras till en tjänst som konsulent i Ae 19.

Av de skäl som anförts av chefen för civildepartementet (För flera huvudtitlar gemensamma frågor: 6. Kanslister i administrativ tjänst) bör, i nära anslutning till föreliggande förslag av kompetensutredningen (SOU 1957: 23), genom socialstyrelsens försorg en genomgång av styrelsens personalorganisation äga rum i syfte att utröna, i vilken mån amanuens-

tjänster hos styrelsen vid uppkommande vakanser kan och bör ersättas med kanslisttjänster eller kvalificerade biträdestjänster.

I fråga om nykterhetsvårdsbyrån kan jag inte tillstyrka annan förstärkning än att medel beräknas för ett biträde i reglerad befordringsgång.

Beträffande skolbyråns organisation torde förslag i sinom tid komma att framläggas av kommittén för ungdomsvårdsskolorna. En viss förstärkning av byråns personalorganisation bör emellertid komma till stånd redan nu. Sålunda är det av betydelse att byrån har möjlighet att noga följa platssituationen på ungdomsvårdsskolorna samt att verka för ett så effektivt utnyttjande av platsresurserna som betingas av efterfrågan på platser och är förenligt med vårdverksamheten. Jag förordar därför, att en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 21 inrättas på byrån. Organisationsarbetet i samband med inrättande av nya ungdomsvårdsskolor m. m. har gjort det nödvändigt, att sedan någon tid tillbaka anlita en särskild sakkunnig, som biträtt socialstyrelsen och kommittén för ungdomsvårdsskolorna i sådana frågor. Hittills har den sakkunnige avlönats dels med hjälp av tillfälliga besparingar, dels med anlitan av femte huvudtitelns kommittéanslag. Medel för ändamålet bör nu beräknas under socialstyrelsens icke-ordinariepost. Härför samt för den personalförstärkning på socialvårdsbyrån som föranletts av de ökade arbetsuppgifterna i samband med styrelsens flyktingverksamhet beräknar jag ett sammanlagt belopp av 35 000 kronor.

Från ungdomsvårdsskolornas avlöningsanslag bör vidare överföras avlöningsmedel för en eftervårdskonsulent.

Socialstyrelsens beräkning av omräkningsposterna kan jag godtaga med vissa mindre jämkningar.

Följande extra ordinarie tjänster bör överföras till ordinarie stat, nämligen en tjänst som förste aktuarie, en som förste byråinspektör och en som förste byråsekreterare, alla i Ae 23. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster bör minskas med fyra.

De av mig förordade förslagen föranleder en ökning av anslaget med 140 600 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (3 644 000 + 140 600) 3 784 600 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) fastställa följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                              |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ...                                | 1 703 300 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda<br>av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 40 200    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                         | 1 508 100 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                 | 510 600   |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter,<br><i>förslagsvis</i> .....                  | 22 400    |
| <hr/> Summa kronor 3 784 600;                                                                |           |

c) till *Socialstyrelsen*: *Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 784 600 kronor.

[4] 2. **Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 55 000 | 34 294      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 310) | 50 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 50 000 |             |

Av detta anslag bestrides avlöningskostnaderna för den personal, främst biträdespersonal, som med anledning av större statistiska specialundersökningar m.m. anställes på socialstyrelsens båda statistiska byråer. På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 103 627 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/s 1958) upplyst, att av reservationen 36 356 kronor utgjorde medel som Kungl. Maj:t ställt till styrelsens förfogande. Beloppet torde komma att i sin helhet förbrukas för avsedda ändamål.

På grund av anslagets karaktär är det inte möjligt att närmare precisera det sammanlagda medelsbehov som under budgetåret 1959/60 kan behöva tillgodoses ur anslaget. Med hänsyn till den belastning av anslaget som kan förutses i samband med undersökningar om arbetstidsförkortningens verkningar är det angeläget att anslaget upptages till ett avsevärt större belopp än för innevarande budgetår. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 90 000 kronor.

*Departementschefen*

Otvivelaktigt kommer under innevarande och nästa budgetår att föreligga ett betydande behov av medel för statistiska specialundersökningar genom socialstyrelsens försorg. Med hänsyn till storleken av den vid utgången av budgetåret 1957/58 befintliga reservationen på nu ifrågakvarande

anslag och då det kan tänkas att medel för åtminstone vissa av undersökningarna kan anvisas från femte huvudtitelns kommittéanslag, anser jag mig emellertid inte böra förordna någon anslagshöjning i förevarande sammanhang. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 50 000 kronor.

[5] 3. **Socialstyrelsen: Omkostnader**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 531 600 | 542 852     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 310) | 607 700 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 626 700 |             |

*Yrkanden*

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 80 850 kronor.

|                                           | Ökning   | Minskning |
|-------------------------------------------|----------|-----------|
| 1. Bränsle, lyse, vatten .....            | 2 000    |           |
| 2. Hyra för statistikmaskiner .....       |          | 8 200     |
| 3. Övriga expenser för eget behov .....   | 61 050   |           |
| 4. Expenser för annat än eget behov ..... |          | 2 000     |
| 5. Publikationstryck .....                | 23 000   |           |
| 6. Särskilda uppbördsmedel .....          | 5 000    |           |
|                                           | 91 050   | 10 200    |
|                                           | + 80 850 |           |

*Motivering*

1. *Bränsle, lyse, vatten.* Utgift 1956/57 36 743, 1957/58 37 468; anslag 1958/59 38 000. — Ytterligare utgiftsökning förutses.

2. *Hyra för statistikmaskiner.* Utgift 1956/57 55 298, 1957/58 60 993; anslag 1958/59 83 600. — Ett i anslaget inräknat engångsbelopp av 8 200 kronor för nyanskaffning avgår.

3. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1956/57 245 500, 1957/58 268 600; anslag 1958/59 274 100. — Ökningen av medelsbehovet föranledes av bl. a. ökade renhållningskostnader, stegrad åtgång på papper och blankettryck, prishöjningar, ökad telefonering och större lokalbehov för eftervårdskonsulenterna. I anslaget finns inräknat ett belopp av 14 600 kronor för nyanskaffning av kontorstekniska hjälpmedel. Styrelsen föreslår, att detta belopp för nästa budgetår höjes till 32 000 kronor för att möjliggöra en nyanskaffning av möbler och maskiner i syfte att bereda personalen större arbetstrivsel och därmed öka arbetets effektivitet.

4. *Expenser för annat än eget behov.* Utgift 1956/57 8 073, 1957/58 2 187; anslag 1958/59 8 000.

5. *Publikationstryck.* Utgift 1956/57 150 825, 1957/58 108 000; anslag 1958/59 114 000. — Kostnaderna för Sociala Meddelanden har beräknats till 82 000 kronor, för Råd och anvisningar i socialvårdsfrågor till 22 000 kronor samt för övriga publikationer till 33 000 kronor.

6. *Särskilda uppbördsmedel.* Inkomst 1956/57 50 659, 1957/58 40 132; beräknat 1958/59 40 000. — Inkomsterna beräknas för nästa budgetår till 15 000 kronor för bearbetning av statistiskt material och till 20 000 kronor för försålda publikationer.

### *Departementschefen*

Den av socialstyrelsen begärda anslagshöjningen kan jag endast delvis tillstyrka. Jag föreslår sålunda, att posten till bränsle, lyse och vatten höjes med 2 000 kronor enligt förslaget. Jag förordar vidare, att posten till övriga expenser för eget behov räknas upp med 17 200 kronor. Därvid har jag förutsatt, att en viss förnyelse av styrelsens inventariebestånd, främst i fråga om arbetsbesparande kontorstekniska hjälpmedel, skall kunna äga rum. För ändamålet har jag under expensposten beräknat ett belopp av 12 000 kronor. Under posten till publikationstryck kan jag inte tillstyrka höjning med större belopp än 10 000 kronor. Socialstyrelsen har, efter att anslagsframställningen avgivits, genomfört viss prishöjning på publikationstryck. Med hänsyn därtill bör inkomstposten upptagas med oförändrat belopp. De av styrelsen beräknade anslagsminskningarna kan jag godta.

Anslaget bör, i enlighet med vad jag anfört, å ena sidan ökas med  $(2\,000 + 17\,200 + 10\,000)$  29 200 kronor och å andra sidan minskas med  $(8\,200 + 2\,000)$  10 200 kronor samt uppföras med 626 700 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 626 700 kronor.

### [6] 4. Socialstyrelsen: Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 182 200 | 172 053     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 311) | 166 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 174 000 |             |

Från anslaget bestrides kostnaderna för prisinsamlingen till konsumentprisindex m. m.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) föreslagit, att anslaget upptages med ett belopp av 174 000 kronor. Härav utgör 1 500 kronor beräknade kostnader i samband med urvalet av lägenheter för insamlande av bostadsuppgifter. Återstående belopp, som avses för insamling av priser och bostadsuppgifter genom statistiska centralbyråns utredningsinstitut, bygger på en av institutet gjord beräkning och förutsätter att prisinsamlingen sker i samma omfattning som under tidigare år.

*Statskontoret* har anført, att socialstyrelsens beräkningar av medelsåtgången under anslaget inte föranleder någon erinran från ämbetsverkets sida.

#### *Departementschefen*

Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag, som innebär en anslagsökning med 7 500 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen*: *Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 174 000 kronor.

#### [7] 5. **Levnadskostnadsundersökning**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 450 000 | 130 044     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 311) | 25 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 134 000 |             |

För utförande av en levnadskostnadsundersökning avseende år 1958 har för budgetåren 1957/58 och 1958/59 anvisats sammanlagt 475 000 kronor. Från det för budgetåret 1957/58 under nionde huvudtiteln anvisade reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har till undersökningen anvisats 200 000 kronor. Tillhoppa har alltså tidigare för undersökningen anvisats 675 000 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/7</sup> 1958) anmält, att kostnaderna för levnadskostnadsundersökningen torde komma att överstiga vad som anvisats för densamma med (avrundat) 194 000 kronor. Kostnadsökningen fördelar sig på de olika utgiftsposterna på följande sätt.

|                                                 | Ökning | Minskning |
|-------------------------------------------------|--------|-----------|
| Utbildningskurser för lokalombud .....          | 8 400  |           |
| Fältarbetet .....                               | 24 000 |           |
| Statistiska centralbyråns fasta kostnader ..... | 4 800  |           |
| Expenser .....                                  | 17 000 |           |
| Urvalet av hushåll .....                        | 6 000  |           |
| Maskinbearbetning .....                         | 90 000 |           |

|                               | Ökning          | Minskning |
|-------------------------------|-----------------|-----------|
| Lönekostnader m. m. ....      | 64 000          |           |
| Tryckningskostnader .....     | 10 000          |           |
| Ersättning till hushåll ..... |                 | 30 000    |
|                               | <hr/> + 194 200 |           |

Kostnadsökningen för utbildning av lokalombud beror i huvudsak på att statistiska centralbyråns utredningsinstitut till utbildningen ansett sig böra ta ut betydligt fler ombud än vad som räknades med då den ursprungliga kostnadskalkylen gjordes.

Insamlingen av primärmaterial hade ursprungligen kostnadsberäknats till ca 210 000 kronor, bortsett från ersättning till statistiska centralbyrån för dess fasta kostnader. Erfarenheterna från utförda provundersökningar hade givit vid handen, att kostnaden per hushåll kunde uppskattas till ca 40 kronor. Under de tre första månadsperioderna har emellertid de faktiska kostnaderna uppgått till ca 52 kronor per hushåll eller ca 12 kronor mer än beräknat. Detta synes ha sin förklaring däri, att ombuden mot vad som förutsatts generellt sett måst nedlägga ett större arbete på insamlingen av materialet under själva undersökningen än under provundersökningarna.

Expenserna, som i kostnadskalkylen beräknats till 10 000 kronor, avsåg huvudsakligen tryckning av hushållsböcker, intervjuformulär och anvisningar. Beloppet har visat sig otillräckligt.

För urvalet av hushåll har bl. a. anlitats ett av Riksförbundet Landsbygdens Folk fört centralregister över jordbruksfastigheter. Kostnaden härför har blivit betydligt högre än som förutsattes då kostnadskalkylen uppgjordes.

Socialstyrelsens ursprungliga beräkning av kostnaderna för maskinbearbetning byggde på förutsättningen, att arbetet huvudsakligen skulle utföras inom styrelsens egen maskinavdelning och att en viss intäktsminskning härigenom skulle komma till stånd. Vid en närmare bedömning av de olika problemen i samband med bearbetningen av materialet från undersökningen har styrelsen emellertid kommit till den slutsatsen, att bearbetningen till en del bör ske på de nya databehandlingsmaskinerna i stället för på maskiner av traditionell typ. Vid den tidpunkt, då undersökningen planlades, saknades ännu förutsättningar i Sverige för en dylik bearbetning. Det har sedermera befunnits, att en bearbetning enligt traditionell metod komme att bli mycket tidsödande och rätt mycket dyrare än som förutsattes i de ursprungliga kostnadsberäkningarna. Detta sammanhänger bl. a. med att det under arbetets gång från olika myndigheter och institutioner uppställts krav på att man vid bearbetningen skulle särskilja ca 400 varugrupper, medan man ursprungligen räknade med högst 200 grupper.

Av väsentlig betydelse är tidsfaktorn. Enligt de uppgjorda planerna måste bearbetningen ske i två etapper, nämligen dels en första etapp, avseende blott en del av undersökningsåret (närmast avsedd för jordbruksnämndens speciella behov), och dels en slutlig etapp, avseende undersökningsmaterialet i dess helhet. Det är av största betydelse, att huvuddata från båda dessa etapper redovisas enligt tidsplanen. Det har befunnits, att detta endast kan ske under förutsättning av bearbetning med databehandlingsmaskiner; med en bearbetning enligt traditionell metod komme tidsutdräkten att bli avsevärd. Styrelsen har därför vidtagit åtgärder för en bearbetning med de nya metoderna. Statistiska centralbyråns maskincentral har granskat ett av styrelsen utarbetat förslag till maskinteknisk uppläggning av bearbetningen och förordat den av styrelsen föreslagna metoden.

I kostnadskalkylen hade för övrig bearbetning och arbetsledning upptagits 50 000 kronor. Detta belopp är förbrukat. För att bearbetningen av materialet skall kunna ske fortlöpande och i så god tid att resultaten från undersökningen kan redovisas enligt tidsplanen, vilket med hänsyn till bl. a. statens jordbruksnämnds och konjunkturinstitutets behov av uppgifter är av stor vikt, måste den personalstyrka som anlåtats för utredningen under budgetåret 1957/58 bibehållas även under budgetåret 1958/59. Undersökningen är emellertid icke helt färdig vid utgången av detta budgetår. Arbeten som återstår är analyser av materialet och utarbetande av en publikation. Löne-medel för detta arbete bör anvisas.

I kostnadskalkylen hade 190 000 kronor upptagits för ersättning till hushållen för bokföring. På basis av gjorda utbetalningar kan dessa kostnader beräknas uppgå till 160 000 kronor. 30 000 kronor skulle alltså kunna användas för täckande av kostnadsökningar på andra poster i undersökningen.

*Jordbruksnämnden* vill i likhet med socialstyrelsen understryka, att det är av största betydelse att huvuddata från den första etappen av undersökningen redovisas enligt tidsplanen. Emellertid har jordbruksnämnden i första hand och huvudsakligen endast behov av uppgifter om den totala konsumtionsutgiften för familjer inom olika socialgrupper, eventuellt med fördelning på dels livsmedel, dels alla andra varor och tjänster. Huruvida en dylik summarisk sammanställning av konsumtionsutgifterna kan ske snabbare med användning av datamaskiner än utan dylika maskiner undandrar sig jordbruksnämndens bedömande.

### *Departementschefen*

De av socialstyrelsen nu uppgivna kostnaderna för levnadskostnadsundersökningen innebär, att den ursprungligen fastställda kostnadsramen avsevärt överskrides. Delvis kan kostnadsökningen tillskrivas det förhållandet, att de ursprungliga beräkningarna visat sig slå fel på icke obetydliga belopp. Till en betydande del synes stegringen av kostnaderna

sammanhånga med att förutsättningarna beträffande undersökningens omfattning och uppläggning har förändrats väsentligt på grund av de önskemål härutinnan, som under utredningens gång har framställts från vissa myndigheter och institutioner, bl. a. jordbruksnämnden och konjunkturinstitutet, för vilka undersökningen har stor betydelse. Jag finner det stora överskridandet av kostnadsramen anmärkningsvärt. Med hänsyn till angelägenheten av att undersökningens resultat blir tillgängliga och kan utnyttjas i olika sammanhang anser jag mig emellertid, efter samråd med cheferna för finans- och jordbruksdepartementen, böra tillstyrka ytterligare medelsanvisning till undersökningen. Vad angår övergången till databehandlingsmaskiner i stället för hålkortsmaskiner av traditionell typ vid ett led i maskinbearbetningen har jag inhämtat, att denna förändring medför såväl att undersökningsresultatet kommer att föreligga tidigare som att de sammanlagda kostnaderna för maskinbearbetningen sannolikt blir lägre än om enbart traditionella hålkortsmaskiner kommer till användning.

Socialstyrelsen har beräknat kostnadsstegringen till 194 000 kronor. Härav har, genom beslut av Kungl. Maj:t, 60 000 kronor anvisats från det för innevarande budgetår under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. För återstående kostnader erfordras sålunda anslag med 134 000 kronor. Detta belopp bör anvisas å riksstaten för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Levnadskostnadsundersökning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 134 000 kronor.

#### [8] 6. Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 330 000 | 384 524     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 311) | 400 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 402 500 |             |

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) föreslagit, att anslaget för budgetåret 1959/60 uppföres med oförändrat belopp eller 400 000 kronor.

#### *Departementschefen*

I avlöningsstaten för statens socialvårdskonsulenter bör upptagas en post till kompensation för höjda folkpensionsavgifter, vilken post i enlighet med eljest tillämpad regel bör uppföras med 2 500 kronor. Då jag i övrigt inte har något att erinra mot socialstyrelsens förslag beräknar jag medelsbehovet under anslaget till (400 000 + 2 500) 402 500 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens socialvårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                             |                       |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------------|
| 1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>              | 352 000               |
| 2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                | 48 000                |
| 3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter,<br><i>förslagsvis</i> ..... | 2 500                 |
|                                                                             | <hr/>                 |
|                                                                             | Summa kronor 402 500; |

b) till *Statens socialvårdskonsulenter*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 402 500 kronor.

[9] 7. **Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 104 200 | 109 099     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 312) | 112 900 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 113 900 |             |

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) hemställt, att anslagsposten till expenser (utgift 1956/57 19 287, 1957/58 21 101; anslag 1958/59 20 500) räknas upp med 1 000 kronor med hänsyn till belastningen samt såsom följd av styrelsens förslag, att det belopp som styrelsen disponerar för inköp av möbler, skrivmaskiner och andra inventarier m. m. till socialvårdskonsulenterna höjes från 2 000 till 2 500 kronor.

*Departementschefen*

Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag, vilket innebär att anslaget höjes med 1 000 kronor till 113 900 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens socialvårdskonsulenter*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 113 900 kronor.

[10] 8. **Arbetsdomstolen: Avlöningar**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 166 500 | 172 854     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 313) | 190 900 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 200 300 |             |

*Yrkanden*

*Arbetsdomstolen* har (skr. <sup>29/8</sup> 1958) föreslagit, att anslaget höjes med (avrundat) 7 800 kronor.

|                                                         |         |
|---------------------------------------------------------|---------|
| 1. 1 kanslist Ao 13 i st. f. kansliskrivare Ae 10 ..... | 648     |
| 2. Arvoden till ersättare för vissa ledamöter .....     | 350     |
| 3. Omräkningar:                                         |         |
| Omräkning av anslaget för 1958/59 .....                 | 6 140   |
| Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....       | 600     |
|                                                         | <hr/>   |
|                                                         | + 7 738 |

### Motivering

1. Lönesättningen för domstolens kvalificerade biträde är omotiverat låg i jämförelse med vad som förekommer för motsvarande befattningshavare vid de allmänna domstolarna.

2. Arvodena till ersättare för vice ordföranden och tjänstemannaledamoten bör höjas med 10 resp. 15 kronor per sammanträde.

### Departementschefen

Såsom framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör kansliskrivartjänsten hos arbetsdomstolen utbytas mot en befattning som förste kansliskrivare. Tjänsten bör samtidigt överföras på ordinarie stat och sålunda placeras i Ao 12.

Kungl. Maj:t har numera medgivit viss höjning av arvodet till ersättarna för tjänstemannaledamoten i domstolen. I övrigt bör någon höjning av arvodena nu inte äga rum.

Mot domstolens beräkning av omräkningsposterna har jag intet att erinra frånsett en jämkning av posten till rörligt tillägg. Anslaget bör höjas med sammanlagt 9 400 kronor och uppföras med (190 900 + 9 400) 200 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för arbetsdomstolen, som föranledes av vad jag i det föregående har förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

### Avlöningsstat

|                                                                                           |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 34 900 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 93 300 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal .....                                    | 56 800 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 14 700 |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 600    |
|                                                                                           | <hr/>  |

Summa kronor 200 300;

c) till Arbetsdomstolen: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 200 300 kronor.

## [11] 9. Arbetsdomstolen: Omkostnader

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 17 300 | 12 651      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 314) | 17 100 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 17 100 |             |

I enlighet med förslag av arbetsdomstolen (skr. <sup>29</sup>/8 1958) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsdomstolen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 17 100 kronor.

## [12] 10. Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 235 000 | 96 103      |
| 1957/58 .....                  | 235 000 | 132 799     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 314) | 235 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 235 000 |             |

Från detta anslag bestrides arvoden till förlikningsmän, opartiska ordförande och ledamöter av förlikningskommissioner.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/8 1958) hemställt, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 235 000 kronor.

*Departementschefen*

Utgifterna under anslagen till avlöningar och omkostnader för förlikningsmannaaorganisationen m. m. har de senaste budgetåren varit relativt låga. Då utgifterna kan variera avsevärt på grund av växlande förhållanden på arbetsmarknaden synes emellertid tillräcklig anledning till omräkning av anslagsbeloppen inte föreligga. Nu ifrågavarande anslag bör sålunda i enlighet med socialstyrelsens förslag anvisas med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 235 000 kronor.

## [13] 11. Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.: Omkostnader

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 40 000 | 15 216      |
| 1957/58 .....                  | 40 000 | 19 807      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 315) | 40 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 40 000 |             |

I enlighet med förslag av socialstyrelsen (skr. <sup>18</sup>/8 1958) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:*  
*Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag  
av 40 000 kronor.

---

## C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

### [14] 1. Mödrahjälp

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 4 500 000 | 5 214 203   |
| 1957/58 .....                  | 4 500 000 | 5 476 623   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 316) | 5 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 5 500 000 |             |

*Socialstyrelsen* har (skr. 18/8 1958) erinrat, att styrelsen i olika sammanhang, bl. a. i samband med anslagsäskandena för de två senaste åren, framfört som ett angeläget önskemål att möjligheterna att bevilja mödrahjälp utökas. En utsträckning av dessa möjligheter i enlighet med styrelsens förslag skulle enligt styrelsens preliminära beräkning medföra en höjning av kostnaderna för mödrahjälpen med ca 6 000 000 kronor. Styrelsen vill ånyo framhålla angelägenheten av en uppmjukning av behovsprövningen och föreslår, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 11 000 000 kronor.

Styrelsen har vidare erinrat, att styrelsen i början av budgetåret 1957/58 med anledning av statsmakternas beslut rekommenderat mödrahjälpsnämnderna en generösare prövning i första hand av ansökningar från ensamstående mödrar. Den nu redovisade nettoutgiften för budgetåret 1957/58 utvisar, att den uppräknig av anslaget, som bl. a. med hänsyn till nämnda nya anvisningar vidtagits för innevarande budgetår, torde vara otillräcklig. Vissa förhållanden såsom exempelvis den konstaterade ökningen av antalet alkoholistfall liksom även osäkerheten på arbetsmarknaden tyder på att man kan förvänta en ytterligare ökning av mödrahjälpstgifterna under innevarande och kommande budgetår. Skulle den av styrelsen föreslagna utökningen av möjligheterna att bevilja mödrahjälp icke medgivnas bör vid beräkningen av medelsåtgången hänsyn tagas till nu nämnda omständigheter.

*Statskontoret* har yttrat, att ställning till socialstyrelsens förslag bör tagas först i sammanhang med att en mera allmän omprövning av den sociala biståndsverksamhetens medel och metoder kommer till stånd. Anslaget bör med hänsyn till belastningen räknas upp med 500 000 kronor.

### Föredraganden

Vid anmälan av frågan om anslag till mödrahjälp för innevarande budgetår redogjorde jag (V ht 1958 s. 22 ff) för vissa överväganden rörande mödrahjälpens ställning i vårt sociala system och dess utformning i vissa hänseenden. Jag anförde vidare, att inom socialdepartementet, såsom

underlag för en prövning av den sociala biståndsverksamhetens mål och metoder, planerades en statistisk kartläggning i nära överensstämmelse med tankegångar, som framlagts av statsutskottet med anledning av vissa av riksdagens revisorer anförda synpunkter på socialvården och socialpolitiken (utl. 1957: 93). Jag framhöll, att det i ljuset av en sådan kartläggning kan visa sig lämpligt att företa en omprövning av vissa ekonomiska stödformer och deras administration, varvid såväl mödrahjälpen som vissa sidor av barnvården kan komma i blickfältet. I avvaktan på denna omprövning borde mödrahjälpen utgå enligt oförändrade grunder. Häremot gjordes ingen erinran från riksdagens sida.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande har chefen för socialdepartementet i maj 1958 tillkallat utredningsmän för en socialpolitisk översyn (socialpolitiska kommittén). Dessa utredningsmän skall utföra det grundläggande utredningsarbete, som bör föregå en omprövning av bl. a. mödrahjälpens ställning och utformning. Med hänsyn till det sålunda påbörjade översynsarbetet bör mödrahjälpen även under nästa budgetår utgå enligt nu gällande bestämmelser. Då jag inte heller räknar med någon ändring av normerna för behovsprövning, vilka senast mjukades upp med anledning av en rekommendation av 1957 års riksdag, föreslår jag ingen annan ändring beträffande anslaget till mödrahjälp än att detsamma höjes med 500 000 kronor i anslutning till belastningen under budgetåret 1957/58.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälp* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor.

#### [15] 2. Mödrahjälpnämnderna

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 140 000 | 161 778     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 316) | 175 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 175 000 |             |

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/s 1958) med hänvisning till den av styrelsen föreslagna utvidgningen av mödrahjälpens omfattning hemställt, att anslaget räknas upp med 15 000 kronor.

*Statskontoret* anser, att anslaget bör uppföras med oförändrat belopp.

#### *Föredraganden*

Anslaget bör i enlighet med statskontorets förslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Mödrahjälpnämnderna* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 175 000 kronor.

## [16] 3. Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 3 600 000 | 3 050 052   |
| 1957/58 .....                  | 3 650 000 | 3 878 717   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 317) | 4 625 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 4 640 000 |             |

Enligt gällande bestämmelser utgår statsbidrag med 1 700 kronor om året för hemvårdarinna, som är anställd för tjänstgöring motsvarande minst tre fjärdedelar av full tjänstgöringstid. För sådan hemvårdarinna betalas därjämte kallortstillägg helt av statsmedel. Är hemvårdarinna anställd för tjänstgöring motsvarande minst hälften men ej tre fjärdedelar av full tjänstgöringstid utgår statsbidrag med 850 kronor om året. Det förutsättes, att landsting eller stad utanför landsting bidrar med belopp motsvarande minst halva statsbidraget, kallortstillägg oberäknat. Vid utbetalningen av statsbidrag avdrages två femtedelar av det belopp som influtit i avgifter för lämnad hemhjälp.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) erinrat, att statsbidrag för år 1959 må beviljas till avlönande av högst 3 500 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor. Med ledning av infordrade preliminära uppgifter från landstingen och städerna utom landsting räknar styrelsen med att statsbidrag kommer att utgå för nämnda antal hemvårdarinnor. Med denna utgångspunkt och under antagande att anslagsbehovet kan uppskattas till 78 % av det för år 1959 beviljade statsbidraget beräknas medelsbehovet för budgetåret 1959/60 till  $(78/100 \times 3\,500 \times 1\,700 = 4\,641\,000)$  4 640 000 kronor, vilket innebär en ökning med 15 000 kronor.

*Socialstyrelsen* har vidare anfört, att det skulle ha erfordrats ytterligare 14 statsbidragsrum för att statsbidrag skulle kunnat utgå för samtliga hemvårdarinnor, till vilkas avlöning statsbidrag beräknas komma att sökas för år 1959. Verksamheten beräknas kunna byggas ut med ytterligare ca 85 tjänster. Styrelsen föreslår därför, att statsbidrag för år 1960 får beviljas till avlönande av 3 600 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor.

*Statskontoret*, som ej har något att erinra mot socialstyrelsens anslagsberäkning, är inte f. n. berett att förorda en höjning av antalet statsbidragsberättigade hemvårdarinnor.

*Föredraganden*

I propositionen 1957:112 angående grunder för en förenklad statsbidragsgivning, avseende driftbidragen till primärkommunerna, behandlades bl. a. frågan om avlösning av nu ifrågavarande statsbidrag. Vissa skäl

ansågs tala för en avlösning. Med hänsyn till syftet med de i 1957 års statsverksproposition framlagda förslagen om förbättring av statsbidraget ansåg chefen för finansdepartementet det emellertid lämpligast, att detsamma ännu några år kvarstod som ett självständigt bidrag. Det borde därför tills vidare — dock ej längre än till den 1 juli 1960 — undantagas från en omläggning. Statsutskottet, vars utlåtande (nr 91) godkändes av riksdagen (skr. 239), anförde med anledning av motioner om omedelbar avlösning av bl. a. bidraget till social hemhjälp, att utskottet fann försiktigheten bjuda att bidraget ännu några år fick kvarstå som självständigt bidrag. I enlighet härmed utgår jag ifrån att detta bidrag skall avlösas fr. o. m. den 1 juli 1960. Under sådana förhållanden bör antalet statsbidragsrum för första halvåret 1960 vara detsamma som fastställts för år 1959 eller 3 500.

De närmare bestämmelser som erfordras rörande avlösningen av statsbidraget torde få underställas 1960 års riksdag.

Socialstyrelsens anslagsberäkning för nästa budgetår, då bidrag skall utbetalas till verksamheten under år 1959, bör godtagas. Anslaget bör alltså uppföras med 4 640 000 kronor.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att för första halvåret 1960 statsbidrag må utgå till avlönande av högst 3 500 heltidsanställda eller däremot svarande antal deltidsanställda hemvårdarinnor;

b) till *Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 640 000 kronor.

#### [17] 4. Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 122 000 | 160 996     |
| 1957/58 .....                  | 167 000 | 168 135     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 317) | 150 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100 000 |             |

Utbildningen av hemvårdarinnor sker *dels* i kurser om 15 månader vid utbildningsanstalter, till vilka statsbidrag utgår från anslag under åttonde huvudtiteln, *dels ock* vid 3-månaderskurser, till vilka medel utgår under här ifrågavarande anslag. Sistnämnda kurser anordnas av socialstyrelsen efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lantbruksstyrelsen. På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 153 443 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) upprepat sitt tidigare framförda förslag om utökning av kurstiden från tre till fyra månader. Härigenom skulle

en vidgad undervisning bl. a. i hemsjukvård möjliggöras. En utökning av de teoretiska lektionerna samt en ur pedagogisk synpunkt ändamålsenligt upplagd praktik på hem för långvarigt sjuka, ålderdomshem etc. skulle ge eleverna insikt i patientvård.

Det för budgetåret 1957/58 av riksdagen beviljade anslaget var avsett för utbildning av 300 hemvårdarinnor. Huvudsakligen på grund av svårigheten att erhålla hushålls- och sömnadslärarinnor har socialstyrelsen icke kunnat anordna önskat antal kurser. Under budgetåret har 17 kurser med 222 elever anordnats. Kostnaden per elev vid de kurser, som hållits andra, tredje och fjärde kvartalet 1957, har genomsnittligt varit 729—769 kronor. Under första kvartalet 1958 utgjorde ifrågavarande kostnad 844 kronor. För budgetåret 1959/60 bör anslaget beräknas för utbildning av 300 hemvårdarinnor. Under förutsättning att kurstiden utökas till fyra månader, beräknas kostnaderna härför till  $(300 \times 1\,050)$  315 000 kronor. Av reservationen vid utgången av budgetåret 1957/58, 153 443 kronor, utgör 50 000 kronor reservation från budgetåret 1956/57, vartill hänsyn tagits vid beräkandet av anslaget för 1958/59. Vidare torde ca 3 000 kronor åtgå till täckande av resterande kostnader för kurser, anordnade under budgetåret 1957/58. Styrelsen uppskattar därför anslagsbehovet för 1959/60 till  $(315\,000 - 100\,000)$  215 000 kronor.

Med hänsyn till svårigheterna att förvärva undervisningsvana lärare till kurserna hemställer styrelsen om tillstånd att få inrätta tre extra lärartjänster i 16 lönegraden med full tjänstgöring, varav en avsedd för kurser anordnade vid lanthushållsskolor och två för kurser förlagda till andra lokaler. Statsverket skulle härigenom enligt styrelsen ej åsamkas ökade lönekostnader.

*Statskontoret* finner inte bärande skäl föreligga för den föreslagna ökningen av kurstiden. För att erhålla bättre paritet mellan anvisade och ianspråktaga medel föreslår ämbetsverket, att för nästkommande budgetår medel beräknas endast för 250 elever.

Statskontoret har beräknat kostnaderna för kurserna under nästa budgetår till  $(250 \times 800)$  200 000 kronor. Med hänsyn till storleken av beräknad reservation uppskattar ämbetsverket medelsbehovet till 100 000 kronor.

Ämbetsverket har, under förutsättning att full tjänstgöring kan ordnas för de föreslagna tre extra lärartjänsterna, icke något att erinra mot att sådana inrättas men kan med hänsyn till den för ämneslärare vid lanthushållsskolor gällande lönesättningen icke tillstyrka, att ifrågavarande tjänster placeras i högre lönegrad än Ag 13.

### *Föredraganden*

Till socialstyrelsens förslag om förlängning av kurstiden intar jag samma ståndpunkt som förra året (se V ht 1958 s. 28) och förordar alltså ingen

ändring. Jag biträder förslaget att inrätta tre extra lärartjänster för kursverksamheten. Löneställningen bör motsvara det nuvarande arvodesläget. Tjänsterna, som bör benämnas ämneslärartjänster, bör dock placeras i högst lönegrad Ag 16.

Med hänsyn till befintlig reservation och till den omfattning kursverksamheten hittills fått ansluter jag mig till statskontorets mening i fråga om medelsanvisningen och föreslår ett anslag av 100 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen  
att till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor*  
för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[18] 5. Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 5 250 000 | 6 066 883   |
| 1957/58 .....                  | 5 300 000 | 3 776 330   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 318) | 5 900 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 5 900 000 |             |

Från anslaget bestrides främst statsverkets kostnader för gottgörelse åt kommuner för viss vård, som enligt barnavårds- och socialhjälpslagarna meddelats huvudsakligen icke svenska medborgare, kostnaderna för understöd åt vissa här i landet mottagna flyktingar, vilka icke kan försörja sig själva, samt utgifter för understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgår till nödställda svenskar i utlandet. Vidare bestrides från anslaget bl. a. bidrag till barnavårdsnämnderna för vissa för skyddsuppfostran omhändertagna barn, som av nämnderna överlämnats till enskilda hem eller barnhem, samt till arvoden, som av nämnderna utbetalats till vissa övervakare, ävensom ersättning för utgifter för skyddsuppfostran av personer i åldern 18—21 år, i de fall då dessa personer icke intagits å ungdomsvårdsskola. Sistnämnda bidrag och ersättningar utgår endast för tiden före den 1 juli 1958.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) framhållit, att genomsnittsbelastningen å anslaget under de tre budgetåren 1954/55—1956/57 uppgått till 5 592 521 kronor. Under budgetåret 1957/58 har emellertid belastningen sjunkit till 3 776 330 kronor. Av sistnämnda belopp avser 1 206 077 kronor utgifter för vård av vissa estlandssvenska och andra åldringar samt av till Sverige anländande, varaktigt arbetsoförmögna flyktingar. Utgifterna för nämnda ändamål visar alltså jämt stigande tendens och ökade under budgetåret med omkring 719 000 kronor.

Styrelsen anför vidare, att det torde kunna antagas att den låga belastningen å anslaget under budgetåret 1957/58 varit tillfällig och att belast-

ningen åter kommer att stiga under innevarande och nästa budgetår. Styrelsen anser därför, att medelsbehovet bör beräknas med hänsyn till utgifterna under flera budgetår, och föreslår, att anslaget minskas med 750 000 kronor till 5 150 000 kronor, vilket i runt tal motsvarar genomsnittsbelastningen för de fyra senaste budgetåren.

### *Departementschefen*

Såsom socialstyrelsen anført torde det kunna antagas att den låga belastningen å anslaget under budgetåret 1957/58 varit tillfällig. Under sådana förhållanden synes försiktigheten bjuda, att anslaget i avbidan på ytterligare erfarenhet anvisas med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 900 000 kronor.

### [19] 6. Socialhjälp och barnavård för lappar

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 200 000 | 214 123     |
| 1957/58 .....                  | 200 000 | 233 021     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 318) | 200 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 250 000 |             |

Statsbidrag utgår med tre fjärdedelar av kommuns godkända kostnader för socialhjälp och barnavård åt personer tillhörande den renskötande lappbefolkningen.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/s 1958) anført, att belastningen å anslaget har visat en stigande tendens under de senaste budgetåren. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget höjes till 230 000 kronor.

### *Departementschefen*

Den stigande tendensen i belastningen bör föranleda, att anslaget räknas upp något mera än socialstyrelsen föreslagit, lämpligen med 50 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialhjälp och barnavård för lappar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

### [20] 7. Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 12 000 000 | 11 888 909  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 319) | 10 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 7 000 000  |             |

Kommun eller kommunalförbund äger erhålla statsbidrag till kostnaderna för anordnande samt mera omfattande om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Bidraget utgår, beroende på skatteunderlaget, med 10—50 % av ett bidragsunderlag, som vid nybyggnad utgör 18 000 kronor per vårdplats samt i andra fall högst nämnda belopp per vårdplats. På anslaget fanns den 30 juni 1958 en reservation av 131 714 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) upplyst, att de under budgetåret 1957/58 gjorda utbetalningarna avsett statsbidrag med 8 820 900 kronor till 48 nybyggnader med 2 279 vårdplatser samt med 3 421 709 kronor till 18 om- och tillbyggnader med 534 platser. I vissa fall har under tidigare budgetår statsbidrag fastställts till för höga belopp. Av denna anledning har hittills återbetalats 353 700 kronor, som tillgodoförts anslaget. Styrelsen beräknar, att medelsbehovet för bidrag avseende återstående ålderdomshem, som färdigställts före utgången av år 1957, samt ålderdomshem, som färdigställts eller kommer att färdigställas under år 1958 eller första halvåret 1959, uppgår till 8 089 200 kronor. Innevarande budgetårs anslag torde sålunda förslå för tillgodoseende av nu redovisade behov av statsbidrag. Under budgetåret 1959/60 väntas 70 byggnader med 2 438 vårdplatser bli färdigställda. Styrelsen beräknar bidragen härtill till 10 971 000 kronor. Socialstyrelsen hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 10 000 000 kronor.

### *Departementschefen*

Det vid anmälan i statsverkspropositionen till förra årets A-riksdag (V ht 1958 s. 30) omnämnda förslaget av allmänna statsbidragsutredningen rörande vissa förändringar av den tekniska utformningen av reglerna för fastställande av statsbidragsprocenten m. m. är jag inte beredd ta upp utan förutsätter, att bidragsgrunderna blir oförändrade under nästa budgetår.

Tidigare års eftersläpning i fråga om möjligheterna till utbetalning av statsbidrag för ålderdomshem har nu upphört. Socialstyrelsens beräkning innebär, att vid utgången av innevarande budgetår kommer att finnas en reservation av minst 2 000 000 kronor. Anslagsbeloppet synes på grund härav kunna sättas ned. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 7 000 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kronor.

[21] 8. **Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 67 000 | 67 000      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 319) | 90 300 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 91 900 |             |

Av anslaget bestrides statens andel av kostnaderna för den av Svenska socialvårdsförbundet anordnade utbildningen av föreståndare vid ålderdomshem. Enligt beslut vid 1952 års riksdag skall statens bidrag i huvudsak motsvara hälften av kostnaderna. Stipendier för bestridande av utgifter för kost under den till internat förlagda första läskursen bekostas helt av statsmedel.

*Svenska socialvårdsförbundet* har (skr. <sup>31/7</sup> 1958) upplyst, att den av statsmakterna förutsatta dubblingen av samtliga tre årskurser kommer att genomföras helt under budgetåret 1959/60. Av de två under budgetåret 1958/59 anordnade nybörjarkurserna är den ena förlagd till folkhögskolan i Kalix. Utvidgningen av verksamheten har medfört viss ökning av kostnaderna för utbildningen. Socialvårdsförbundet hemställer, att anslaget höjes med 9 200 kronor.

Förbundet beräknar utbildningskostnaderna under nästa budgetår till 163 000 kronor. Jämfört med de kostnader, till vilka statsbidrag beräknats för innevarande budgetår, innebär förslaget en ökning med 21 550 kronor. Av kostnadsökningen hänför sig 10 000 kronor till anställande av extra arbetskraft på assistentstadiet. Vidare räknar förbundet med kostnadsökningar för lokalhyra med 1 560 kronor, för trycksaker och annonser med 2 200 kronor, för resor med 600 kronor, för försäkringar (yrkesskadeförsäkring å vissa elever m. fl.) med 1 500 kronor samt för byråkostnader m. m. — avseende hyra av kontorslokaler, städning m. m. — med 4 000 kronor. Därjämte beräknas ytterligare 779 kronor för höjning av andre assistentens lönegradsplacering från lönegrad 10 till lönegrad 11 samt 716 kronor till undervisningsmateriel och diverse. Av de sammanlagda kostnaderna 163 000 kronor bör staten betala hälften eller 81 500 kronor.

För innevarande budgetår har anvisats 15 750 kronor till stipendier, vilka utgår med 225 kronor till var och en av 70 elever i internatkurserna. Under budgetåret 1957/58 anvisades endast medel till statsstipendier åt 60 elever. 70 elever kunde emellertid mottagas, varför förbundet hemställer om bidrag med 2 250 kronor till stipendier, som av förbundet förskotterats för 10 elever.

*Statskontoret* har anfört, att i betraktande av de med rektorstjänsten förenade löneförmånerna pensionsavgiften för rektor förefaller hög, vilket delvis är belingat av att socialvårdsförbundet tillförsäkrat den nuvarande innehavaren av befattningen oavkortad pension oaktat för hel sådan erforderligt antal tjänsteår icke kommer att kunna intjänas. Enligt stats-

kontorets mening bör pensionsavgiften till den del den avser nämnda pensionsutfyllnad helt täckas av förbundet.

Ämbetsverket har i fråga om kurskostnaderna endast kunnat tillstyrka, att till täckande av avgifter enligt yrkesskadeförsäkringslagen beräknas ett belopp av i runt tal 1 500 kronor samt till kostnader för trycksaker och annonser m. m. ytterligare 500 kronor. Socialvårdsförbundets uppskattning av kostnaderna för stipendier till elever i nybörjarkurserna under nästkommande budgetår föranleder ingen erinran från ämbetsverkets sida, så icke heller att förbundet erhåller täckning för under budgetåret 1957/58 förskottade stipendier till 10 elever.

*Socialstyrelsen* har tillstyrkt den av förbundet begärda höjningen av statsbidraget.

### *Departementschefen*

Vad statskontoret anfört rörande pensionsavgiften för rektorn vid kursverksamheten bör inte föranleda någon minskning av det nu utgående bidraget. Med anledning av socialvårdsförbundets framställning föreslår jag, att 6 400 kronor lägges till de utbildningskostnader, på vilka innevarande budgetårs anslag grundats, d. v. s. 141 400 kronor. Härvid har jag räknat med lön enligt 11 löneklassen för den av förbundet omnämnda assistenten. De egentliga utbildningskostnaderna under nästa budgetår beräknar jag sålunda till 147 800 kronor, varav staten bör bestrida hälften eller 73 900 kronor. Jag har intet att erinra mot förbundets förslag i fråga om stipendier, varför jag till sådana beräknar sammanlagt 18 000 kronor. Hela anslaget bör sålunda uppföras med  $(73\,900 + 18\,000)$  91 900 kronor, vilket innebär en ökning med 1 600 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 91 900 kronor.

### [22] 9. Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 60 000 | 64 946      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 319) | 60 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 65 000 |             |

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kronor för envar av det antal personer, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna på arbetshem.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget med hänsyn till att belastningen under de två senaste budgetåren uppgått till omkring 65 000 kronor måtte höjas till detta belopp.

*Departementschefen*

Vid anmälan av motsvarande anslag för innevarande budgetår erinrade jag (V ht 1958 s. 34) om ett uttalande av dåvarande chefen för socialdepartementet i propositionen 1955:177 med förslag till lag om socialhjälp m. m., enligt vilket uttalande frågan om åtgärder mot försumliga försörjare borde upptagas till prövning i hela sin vidd så snart resultatet av barnavårdskommitténs arbete förelåg och den pågående utredningen om administrativa frihetsberövanden slutförts. Förslag till ny barnavårdslag torde komma att föreläggas årets riksdag, men nämnda utredning är ännu inte slutförd. Förutsättningar för upptagande av frågan om försumliga försörjares behandling föreligger alltså ännu inte.

Under sådana förhållanden bör arbetshemmens verksamhet fortgå enligt oförändrade grunder under nästa budgetår. Ifrågasvarande anslag bör därvid i enlighet med socialstyrelsens förslag höjas till 65 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

## [23] 10. Allmänna barnbidrag

|                                | Anslag      | Nettoutgift |
|--------------------------------|-------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 632 000 000 | 636 236 366 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 320) | 734 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 729 000 000 |             |

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att styrelsen i sina anslags-  
 äskanden för innevarande budgetår räknat med att vid mitten av budget-  
 året skulle finnas 1 835 000 till allmänt barnbidrag berättigade barn. Enligt  
 numera tillgängliga uppgifter kan detta antal uppskattas till 1 841 500.  
 Antalet barn i åldern 0—16 år i december 1959 kan nu preliminärt be-  
 räknas till 1 822 000. Styrelsen beräknar anslagsbehovet genom att multi-  
 plicera det beräknade barnantalet vid budgetårets mitt med barnbidrags-  
 beloppet. Med denna beräkningsgrund skulle medelsbehovet för budgetåret  
 1959/60 uppgå till (400 × 1 822 000) 728 800 000 kronor. Styrelsen föreslår,  
 att anslaget anvisas med 729 000 000 kronor, vilket innebär en minskning  
 med 5 000 000 kronor.

*Statskontoret* har inte haft något att erinra mot socialstyrelsens förslag.

*Föredraganden*

Allt sedan de allmänna barnbidragen började utbetalas under budget-  
 året 1948/49 och t. o. m. budgetåret 1957/58 har antalet barn i barnbidrags-  
 åldern, d. v. s. upp till 16 år, varit i stigande. Innevarande budgetår har  
 en mindre nedgång inträtt i förhållande till budgetåret 1957/58. För nästa

budgetår beräknar socialstyrelsen en nedgång med ca 20 000 barn; såvitt nu kan bedömas kommer minskningen att fortsätta. Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, vilken innebär att anslaget minskas med endast 5 000 000 kronor på grund av att anslaget för innevarande budgetår blivit för lågt beräknat, synes böra godtagas. Anslaget bör alltså uppföras med (734 000 000 — 5 000 000) 729 000 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 729 000 000 kronor.

[24] 11. **Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 2 300 000 | 2 307 816   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 320) | 2 500 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 500 000 |             |

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats efter en kostnad av 60 öre per utbetald barnbidragsanvisning.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 2 477 920 kronor under förutsättning att ersättning till postverket för varje under år 1959 verkställd utbetalning utgår med oförändrat 60 öre. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med samma belopp som för innevarande budgetår eller 2 500 000 kronor.

*Statskontoret* har inte haft något att erinra mot socialstyrelsens anslagsberäkning.

*Föredraganden*

Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor.

[25] 12. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 15 500 000 | 19 404 174  |
| 1957/58 .....                  | 16 500 000 | 110 810 228 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 320) | 9 500 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 16 000 000 |             |

<sup>1</sup> Anslaget till Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott.

Enligt bidragsförskottslagen bestrides utgift för bidragsförskott, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

Enligt lagen om utfyllnad av vissa underhållsbidrag äger fr. o. m. den 1 juli 1957 vissa kategorier av barn, beträffande vilka familjerättsligt underhållsbidrag å belopp som understiger 720 kronor för år fastställts före den 1 april 1957, att av allmänna medel erhålla vad som brister i nämnda belopp. Utgift för utfyllnadsbidrag bestrides till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat bidraget.

*Socialstyrelsen* har (skr. 18/8 1958) erinrat, att maximibeloppet för bidragsförskott fr. o. m. den 1 juli 1957 höjts från 600 till 720 kronor för år. Samtidigt har en generell uppräknings av familjerättsliga underhållsbidrag ägt rum. Bidrag till kommunernas kostnader för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag under visst budgetår skall sökas hos länsstyrelsen före utgången av påföljande budgetår. Højningen av bidragsförskottens maximibelopp samt den generella uppräknings av underhållsbidragen jämte införandet av utfyllnadsbidragen torde därför inte komma att märkbart påverka belastningen av anslaget förrän fr. o. m. budgetåret 1959/60.

Styrelsen upprepar sitt senast i anslagsäskandena för innevarande budgetår framställda förslag om højning av maximibeloppet för bidragsförskott till 1 200 kronor per år. Styrelsen framhåller, att en uppräknings av bidragsförskotten till belopp motsvarande de faktiska barnkostnaderna skulle vara en effektiv åtgärd för att förbättra de ensamstående mödrarnas förhållanden.

Ett bifall till styrelsens förslag påverkar inte anslagsbehovet för nästa budgetår. Kostnadsökningen som följd av 1957 års højning av bidragsförskotten och införandet av utfyllnadsbidragen beräknades i propositionen 1957: 139 till omkring 5 000 000 kronor per budgetår. Socialstyrelsen föreslår med hänsyn härtill samt till belastningen å anslaget under förra budgetåret, att anslaget höjes till 15 000 000 kronor.

*Statskontoret* har avstyrkt förslaget om ytterligare højning av bidragsförskottens maximibelopp.

### *Föredraganden*

1958 års A-riksdag har för tiden fr. o. m. den 1 juli 1960 uttalat sig för vissa förbättringar av familjepensionerna inom folkpensioneringen. Frågan om eventuella återverkningar härav beträffande bidragsförskotten torde få prövas i anslutning till den närmare utformningen av nämnda förbättringar, varom förslag senare kommer att föreläggas riksdagen. Jag är på grund härav inte beredd att nu pröva socialstyrelsens förslag om højning under nästa budgetår av maximibeloppet för bidragsförskott.

Kostnadsökningen till följd av höjningen av bidragsförskotten och införandet av utfyllnadsbidragen fr. o. m. den 1 juli 1957, vilken beräknats till omkring 5 000 000 kronor per budgetår, torde komma att väsentligt påverka utgifterna under förevarande anslag fr. o. m. budgetåret 1959/60. Med hänsyn härtill samt till belastningen å anslaget under de senast förflutna budgetåren bör anslaget räknas upp något mer än socialstyrelsen föreslagit. Jag förordar, att anslaget uppföres med 16 000 000 kronor.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 16 000 000 kronor.

[26] 13. **Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 800 000 | 1 080 000   |
| 1957/58 .....                  | 100     | 551 000     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 320) | 100     |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 300 000 |             |

Enligt gällande bestämmelser må statsbidrag utgå till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av barnhem, som upptagits i sådan plan för barnhemsvårdens ordnande, varom förmåles i 40 § barnavårdslagen, så ock, där särskilda skäl föreligger, för annat barnhem, som befinnes tillgodose ett allmänt behov. Statsbidrag utgår, där den som ämnar anordna barnhem för ändamålet uppför nybyggnad, med högst tre fjärdedelar av byggnadskostnaderna — utgifter för anskaffande av tomt eller inventarier däri ej inräknade — dock att bidraget ej må överstiga 9 000 kronor för varje vårdplats. Där byggnad för ändamålet inköpes och där till barnhem tages i anspråk i vederbörandes ägo befintlig byggnad, må bidraget ej överstiga 6 000 resp. 4 000 kronor per vårdplats. Statsbidrag beviljas av Kungl. Maj:t och utbetalas av socialstyrelsen sedan barnhemmet färdigställts.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/8 1958) erinrat, att styrelsen redan år 1952 föreslagit att bidragsbeloppen skulle höjas. Detta förslag har icke vunnit beaktande. Styrelsen hemställer, att denna fråga upptages till övervägande snarast möjligt.

Styrelsen har vidare anført, att av riksdagen bör begäras bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja bidrag intill visst belopp. Vidare måste medel anvisas för utbetalning av bidrag till färdiga barnhem. På grund av att ganska lång tid förflyter mellan beviljandet av bidrag och utbetalningen sammanfaller ej dessa belopp.

Med hänsyn till omfattningen av planerad nybyggnadsverksamhet föreslår styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte begära riksdagens medgivande att under budgetåret 1959/60 bevilja bidrag med samma belopp som under innevarande budgetår eller med 1 000 000 kronor. Beträffande medelsanvisningen har styrelsen anfört, att den 30 juni 1958 återstod 575 651 kronor av de tidigare beviljade anslagen. Med inräknande av det för innevarande budgetår anvisade anslaget 100 kronor står alltså 575 751 kronor till förfogande under detta budgetår. Enligt styrelsens beräkningar kommer 555 000 kronor att betalas ut under budgetåret, vilket innebär, att vid budgetårets utgång skulle finnas en reservation av 20 751 kronor. Utgifterna under budgetåret 1959/60 kan preliminärt uppskattas till 972 000 kronor. Anslagsbehovet skulle alltså uppgå till (972 000 — 20 751) 951 249 kronor. Styrelsen hemställer, att anslaget anvisas med 950 000 kronor.

Statskontoret har inte funnit socialstyrelsens förslag föranleda särskilt uttalande.

### Föredraganden

Riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t att bevilja statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem avser för innevarande budgetår ett belopp av högst 1 000 000 kronor. Jag förordar, att beloppet för nästa budgetår sättes till 750 000 kronor.

Det är vanskligt att bedöma när utbetalning av beviljade bidrag kommer att äga rum, då tiden mellan beviljandet och framställning om utbetalning visat sig variera betydligt. Utbetalningstakten har tidigare överskattats, till följd varav anslaget för de två senaste budgetåren kunnat anvisas med endast formella belopp. För nästa budgetår synes medelsanvisningen inte böra begränsas till ett sådant belopp. Försiktighet bör dock iakttagas vid uppskattningen av medelsbehovet. Jag förordar, att 300 000 kronor anvisas.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem under budgetåret 1959/60 beviljas med högst 750 000 kronor;

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

### [27] 14. Bidrag till driften av barnhem

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 2 000 000 | 1 863 614   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 321) | 1 800 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 800 000 |             |

Statsbidrag till driften av barnhem utgår för varje i barnhemmet intaget barn med en krona 50 öre för dag på villkor att vårdavgift inte uttages med högre belopp än tre kronor för dag och barn. För mödrahem, å vilket meddelas särskild utbildning i barnavård och husligt arbete och som står under tillsyn av överstyrelsen för yrkesutbildning, må statsbidrag utgå med tre kronor 50 öre för dag och barn på villkor att vårdavgift inte uttages.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) erinrat, att styrelsen tidigare föreslagit, att statsbidraget per vårdplats skall höjas. Styrelsen hemställer, att frågan härom upptages till övervägande snarast möjligt.

Socialstyrelsen föreslår, att för budgetåret 1959/60 anvisas samma belopp som för innevarande budgetår eller 1 800 000 kronor.

*Statskontoret* har inte funnit anledning till särskilt uttalande beträffande styrelsens förslag.

### Föredraganden

De gällande grunderna för ifrågavarande statsbidrag bör alltjämt tillämpas. Mot socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har jag intet att erinra, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 800 000 kronor.

### [28] 15. Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 48 400 | 48 400      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 321) | 52 700 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 55 200 |             |

Av anslaget bestrides statens andel av kostnaderna för den av Allmänna barnhuset vid Sociala barnavårdsseminariet anordnade utbildningen av föreståndare vid barnhem. Enligt beslut vid 1953 års riksdag skall statens bidrag — fränsett stipendieutgifter — motsvara hälften av utbildningskostnaderna.

*Sociala barnavårdsseminariet* har (skr. <sup>17</sup>/<sub>6</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 10 300 kronor.

De kostnader till vilka staten anses böra lämna bidrag har upptagits till 126 000 kronor. Jämfört med de kostnader till vilka statsbidrag beräknats för innevarande budgetår, 105 400 kronor, innebär förslaget en höjning med 20 600 kronor. Av kostnadsökningen hänför sig 5 572 kronor till utbyte av deltidsanställd skrivhjälp mot heltidsanställt kontorsbiträde med avlöning enligt löneklass 5, 6 230 kronor till höjda föreläsnings- och lektionsarvoden och ökning av timantalet samt 4 598 kronor till lokalkost-

nader, telefon, porto, tryckning och diverse, varjämte 4 200 kronor upptagits till anordnande av en fortbildningskurs för de barnhemsföreståndarinnor som verkar som praktikhandledare. — Statsbidraget beräknas till hälften av 126 000 kronor eller 63 000 kronor.

Statskontoret har erinrat, att yrkandena om utökning av timantalet i gällande kursplan, uppräknig av de till seminariets lärare utgående timarvodena samt anordnande av fortbildningskurs för barnhemsföreståndarinnor varit föremål för statsmakternas prövning senast vid 1957 och 1958 års riksdagar utan att föranleda någon åtgärd. Enligt ämbetsverkets mening saknas anledning till ändrat ställningstagande i anledning av de i nämnda hänseenden ånyo framförda förslagen. Ämbetsverket anser sig vidare för sin del icke ha blivit övertygat om behovet av ett heltidsanställt skrivbiträde utan anser, att medel fortfarande bör beräknas endast för avlönande av ett halvtidsanställt biträde.

Ämbetsverket tillstyrker en ökning av posten till telefon, porto, tryckning m. m. med 300 kronor samt av diverseposten med 280 kronor som täckning för höjda arvoden till styrelsens ledamöter.

#### Föredraganden

Av de begärda höjningarna av bidragsunderlaget förordar jag 1 000 kronor för telefon, porto, tryckning och diverse samt 4 000 kronor för anordnande av en fortbildningskurs för barnhemsföreståndarinnor vilka verkar som praktikhandledare. Kostnadsökningen under nästa budgetår bör sålunda beräknas till 5 000 kronor. De kostnader vartill statsbidrag bör lämnas beräknar jag därför till (105 400 + 5 000) 110 400 kronor. Statsbidraget bör utgöra hälften härav eller 55 200 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 55 200 kronor.

#### [29] 16. Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 4 220 000 | 4 051 935   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 321) | 3 800 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 4 200 000 |             |

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 1 012 824 kronor.

Statsbidrag utgår till daghem, eftermiddagshem, förskolor (lekskolor) och jordbruksdaghem, som drives av kommuner, föreningar eller indu-

striföretag. Till andra institutioner än jordbruksdaghem utgår statsbidraget, enligt av 1957 års riksdag godkända regler, i form av bidrag till avlönande av personal, som fyller vissa kompetenskrav. Bidraget utgör för år och heltidsanställd befattningshavare vid daghem och eftermiddagshem 3 100 kronor i ortsgrupp 2, 3 230 kronor i ortsgrupp 3, 3 370 kronor i ortsgrupp 4 och 3 510 kronor i ortsgrupp 5. För heltidsanställd befattningshavare vid förskola (leksskola) utgår bidraget med resp. 1 550, 1 620, 1 690 och 1 760 kronor. Nämnda belopp motsvarar för daghem och eftermiddagshem ca 32 % och för förskolor ca 16 % av 1956 års lön i den tidigare löneklassen 14 (numera löneklass 9). För halvtidsanställd befattningshavare utgår bidraget med hälften av angivna belopp.

Till jordbruksdaghem utgår i regel statsbidrag med högst 60 % av driftkostnaderna.

*Socialstyrelsen* har (skr. 18/s 1958) upplyst, att statsbidrag för innevarande budgetår sökes för 948 institutioner för halvöppen barnavård, jordbruksdaghemmen undantagna, varav 196 daghem och eftermiddagshem med 874 befattningshavare samt 753 förskolor (leksskolor) med 859 befattningshavare. För budgetåret 1959/60 räknar styrelsen med att antalet institutioner skall öka med ytterligare omkring 50, vilket beräknas öka antalet befattningshavare vid daghem och eftermiddagshem till ca 900 samt vid förskolor (leksskolor) till ca 910. Med den föreslagna uppräknningen och med hänsyn till den beräknade ökningen av antalet befattningshavare skulle för statsbidrag till här ifrågakvarande institutioner erfordras 4 640 000 kronor för nästa budgetår.

Styrelsen erinrar, att de nu utgående statsbidragsbeloppen beräknats på grundval av löneklass 14 (1956 års löner). I likhet med föregående år framhåller styrelsen nödvändigheten av att statsbidraget beräknas med utgångspunkt från löneklass 9 (1958 års löner) för att statsbidragets värde i relation till huvudmännens ökade löneutgifter icke skall minska.

Antalet jordbruksdaghem uppgick den 1 juli 1958 till 82. Medelsåtgången för bidrag till 87 daghem under budgetåret 1957/58 var 228 558 kronor. Styrelsen räknar med att jordbruksdaghemmen under budgetåret 1959/60 kommer att uppgå till 85 med en medelsåtgång av omkring 235 000 kronor.

Vid utgången av budgetåret 1958/59 beräknas finnas en reservation på omkring 253 000 kronor. Hela anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 beräknas sålunda till (4 640 000 + 235 000 — 253 000) 4 622 000 kronor.

*Statskontoret* finner det inte sannolikt, att antalet anstalter för halvöppen barnavård kommer att öka i den takt socialstyrelsen förutsatt. Med hänsyn till anslagsbelastningen för budgetåret 1957/58 samt till den beräknade medelsåtgången för budgetåret 1958/59 bör anslaget för nästa budgetår enligt statskontorets mening i allt fall ej upptagas med högre belopp än 4 400 000 kronor.

*Föredraganden*

Den nuvarande ordningen för beräkning av statsbidragen till daghem, eftermiddagshem och förskolor tillkom 1957. Vid anmälan av då föreliggande förslag av allmänna statsbidragsutredningen till nya statsbidragsregler anförde jag (V ht 1957 s. 102—103), att syftet med nämnda förslag var att förenkla arbetet med bidragsberäkningen samt göra bidraget värdebeständigt. Då ifrågavarande bidrag utgår från ett reservationsanslag ansåg jag dock, att en automatiskt verkande anknytning till de faktiska lönerna — en sådan anknytning skulle ha kommit till stånd vid genomförande av förslaget — borde undvikas. För att åstadkomma en viss förenkling föreslog jag, att bidragen skulle utgå endast som lönebidrag. Beloppen skulle beräknas på grundval av dåvarande löneklass 14 (1956 års löner) samt för daghem och eftermiddagshem utgöra ca 32 % av nämnda lön och för förskolor ca 16 %. Förslagen godtogs av statsmakterna.

Socialstyrelsen har nu liksom föregående år föreslagit, att bidragen skall beräknas på grundval av 1958 års löner. Jag är alltså inte beredd att förorda någon automatisk anknytning av bidragen till de faktiska lönerna. Frågan rörande bidragens storlek bör bedömas från mera allmänna utgångspunkter. Med hänsyn till angelägenheten av att stödja den ifrågavarande verksamheten förordar jag emellertid, att bidragen fr. o. m. den 1 juli 1959 räknas upp i huvudsaklig överensstämmelse med socialstyrelsens förslag. Kostnaderna härför kan beräknas till något över 400 000 kronor under nästa budgetår. Härav kommer dock endast halva beloppet att belasta anslaget för budgetåret. Med hänsyn härtill och då utbyggnaden av verksamheten enligt vad jag inhämtat inte torde gå fullt så snabbt som socialstyrelsen antagit, beräknar jag det sammanlagda medelsbehovet under anslaget till 4 200 000 kronor, vilket innebär en ökning med 400 000 kronor jämfört med innevarande budgetår.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 4 200 000 kronor.

[30] 17. **Försöksverksamhet rörande daghem m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 100 000 | 23 695      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 322) | 100 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100 000 |             |

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 76 305 kronor.

Anslaget är avsett att möjliggöra praktiska försök med nya verksamhetsformer inom den halvöppna barnvården och för barns sommarvistelse. Enligt uttalande av 1957 års riksdag bör försöksverksamheten inriktas på att utröna värdet av nya vårdformer samt att rationalisera och förbättra de nuvarande. Som exempel har angivits små daghem för mindre grupper av barn, halvdaghem för barn till deltidsarbetande mödrar och fritidshem för yngre skolbarn.

Försöksverksamheten, som inleddes under budgetåret 1957/58, har planlagts av en särskild sakkunnig inom socialdepartementet i samråd med socialstyrelsen och vederbörande huvudmän för barnvården.

*Socialstyrelsen* har (skr. 18/8 1958) anfört, att under budgetåret 1957/58 anslaget efter Kungl. Maj:ts särskilda beslut har anlitats för tre försök, vartill utanordnats 23 695 kronor. Styrelsen föreslår att anslaget upptages till oförändrat belopp.

*Statskontoret* har, med hänvisning till den betydande reservation som synes komma att föreligga å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, föreslagit, att anslaget för nästkommande budgetår upptages med endast ett formellt belopp av 100 kronor.

Enligt en sammanställning som gjorts inom socialdepartementet hade endast tre av ett flertal projekterade försök hunnit igångsättas så tidigt under det första verksamhetsåret, att statsbidrag kunde utanordnas samma år. Sammanlagt 23 695 kronor utgick emellertid dels för försöksverksamhet inom Klagstorps kommun med halvdaghem för barn från jordbrukarhem, dels påbörjandet av en undersökning vid Stockholms högskolas pedagogiska institut rörande barns beteenden i daghemsmiljö och institutionernas lämpliga anordning och utrustning i anpassning härtill och dels slutligen till Uppsala studentkår för försöksverksamhet med barntillsyn i vissa studentfamiljer med hänsyn till föreläsningstider och de kommunala daghemmens mottagningsförhållanden.

Under de första månaderna av innevarande budgetår var ytterligare en rad försöksprojekt avslutade, under pågående eller under förberedelse. Kungl. Maj:t har i anslutning härtill fattat beslut om anslag på sammanlagt 57 857 kronor. Detta belopp har fördelat sig på försök med ett smådaghem i hyreslägenhet i Linköping; försök med två sommarkolonier i Gävle, med jämförande studier av kostnaderna och småbarnens anpassning, när de fått tillbringa nätterna i föräldrahemmet (dagkolonin), resp. bo på institution dygnet runt (helkolonin); utvidgade försök med ambulerande halvdaghem inom Klagstorps kommun; försök med sommarläger för storstadspojkar i åldern 13—16 år, utvalda på grund av uppfostringssvårigheter eller psykiska störningar (Birkagården sommaren 1958) samt vissa försök jämte expertutredning rörande planering och organisation av lekplatser i stad.

*Föredraganden*

Föreliggande anslag uppfördes på riksstaten av 1957 års riksdag såsom ett led i den upprustning av familjepolitiken, som då ägde rum. Det har alltså endast varit i bruk halvtannat år. Då förberedelserna för olika försöksanordningar i allmänhet inkluderar kommunala beslut, dröjde det till inemot slutet av det första budgetåret, innan försöksverksamheten började komma i gång och statsbidrag kunde utgå från anslaget. Försöksverksamheten med daghem, sommarvistelse för barn o. dyl. har dock tilldragit sig ett alltmer ökat intresse. Under första hälften av innevarande budgetår har beslut fattats om bidrag med ca 58 000 kronor, och hittills redovisade preliminära resultat kan betecknas som värdefulla. Ytterligare omkring 60 000 kronor är redan intecknade för projekt, som kommer att påbörjas under året eller som bör fullföljas genom att den nödvändiga försöksperioden sträcker sig över 2—3 år. Även om någon reservation skulle komma att kvarstå på anslaget vid utgången av budgetåret 1958/59, torde den bli mindre än hälften av det anslag, som erfordras för budgetåret 1959/60, därest verksamheten skall fortgå oförminskad.

Jag kan därför inte förordna statskontorets förslag att upptaga anslaget med endast ett formellt belopp av 100 kronor. Det torde istället upptagas oförändrat till 100 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försöksverksamhet rörande daghem m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kronor.

[31] 18. **Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 384 500 | 384 065     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 322) | 445 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 445 500 |             |

Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns på anslaget en reservation av 8 504 kronor.

Driftbidrag utgår f. n. till sju förskoleseminarier, nämligen Socialpedagogiska seminariet och Södra KFUK:s pedagogiska institut, båda i Stockholm, Uppsala förskoleseminarium, Fröbelinstitutet i Norrköping, Örebro förskoleseminarium och Luleå förskoleseminarium (enkelseminarier) även som Göteborgs förskoleseminarium (dubbelseminarium, d. v. s. med två parallellavdelningar). Totalt kan det årliga statsbidraget uppgå till högst 56 260 kronor för varje enkelseminarium och högst 83 360 kronor för dubbelseminariet i Göteborg. Dessutom har för innevarande budgetår beräknats 25 000 kronor till anordnandet av en fortbildningskurs för personal vid förskoleinstitutioner, som mottager handikappade barn.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) anført, att den årligen fortgående utbyggnaden inom olika områden av den halvöppna barnavården medför att behovet av kvalificerad personal i allt högre grad gör sig gällande. En ökning av utbildningskapaciteten vid förskoleseminarierna är i längden ofrånkomlig, om inte utbyggnaden av den halvöppna barnavården över hela landet skall äventyras. Häri instämmer det stora flertalet av de remissinstanser, som yttrat sig över socialstyrelsens promemoria angående utbildning av personal inom den halvöppna barnavården (avgiven till Kungl. Maj:t <sup>7</sup>/<sub>3</sub> 1957). Socialstyrelsens i nämnda promemoria framförda förslag om successivt förstatligande av förskoleseminarierna fr. o. m. budgetåret 1960/61 har däremot väckt delade meningar och föranlett tillsättandet av en ny statlig utredning i maj 1958. I avvaktan på resultatet av denna utredning om förskoleseminariernas förhållanden och mot bakgrunden av den aktuella bristen på förskollärare samt förskoleseminariernas finansiella svårigheter framför socialstyrelsen ånyo de förslag till provisoriska förbättringar av statens ekonomiska stöd åt förskoleseminarierna, vilka framfördes i nämnda promemoria.

I avvaktan på utredningens förslag föreslår styrelsen, liksom i petitaframställningen hösten 1957, att ett nytt dubbelseminarium inrättas i Lund (alternativt Malmö) samt att seminariet i Norrköping omvandlas till dubbelseminarium. Nya statsbidragsgrunder, innefattande en väsentlig höjning av statsbidragen fr. o. m. nästa budgetår, föreslås dessutom även nu. Genomföres dessa förslag ökar det sammanlagda statsbidraget för seminarierna med 632 520 kronor för budgetåret 1959/60.

Styrelsen föreslår därjämte, att 111 000 kronor anvisas till kursverksamhet, varav 51 000 kronor till allmänna fortbildningskurser och konferenser, 35 000 kronor till kompletteringskurs för ofullständigt utbildad personal samt 25 000 kronor till en kurs för personal vid förskoleinstitutioner som mottager handikappade barn. För budgetåret 1958/59 har beviljats 25 000 kronor för sistnämnda kurs. Socialstyrelsen har för detta ändamål tidigare begärt 50 000 kronor. Barnavårdsnämnden i Stockholm har i sitt yttrande över socialstyrelsens promemoria påpekat, att kortare fortbildningskurser väl kan ge impulser och stimulans men icke kan tänkas ge kompetens för specialuppgifter. Enligt socialstyrelsens mening torde nu äskade ytterligare 25 000 kronor oundgängligen behövas för att genomföra den planerade kursen, som då skulle kunna anordnas sommaren 1959. Vidare vill styrelsen disponera eventuellt uppkommande reservation på anslaget för fortbildningskurser.

Medelsbehovet under nästa budgetår beräknas till (445 500 + 632 520 + 86 000) 1 164 020 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 1 164 500 kronor, innebärande en ökning med 719 000 kronor.

*Statskontoret* har erinrat om att nyligen tillsatts en utredning angående åtgärder för att tillgodose behovet av pedagogiskt utbildad personal inom

den halvöppna barnavården. Vid sådant förhållande och med hänsyn till den förbättring av statsbidragsvillkoren som genomförts fr. o. m. innevarande budgetår anser sig ämbetsverket inte kunna tillstyrka, att bidragsgrunderna nu åter ändras.

I avvaktan på resultatet av berörda utredning är ämbetsverket inte heller berett förorda att statsbidrag beräknas för utvidgning av seminarieorganisationen.

Ämbetsverket vill emellertid inte motsätta sig, att ytterligare 25 000 kronor anvisas för anordnande av en fortbildningskurs för förskollärare vid institutioner för barn med handikapp. Därjämte anser ämbetsverket att socialstyrelsen, liksom för innevarande budgetår, efter Kungl. Maj:ts medgivande bör få använda den på anslaget befintliga reservationen till kursändamål.

### *Föredraganden*

Såsom socialstyrelsen och statskontoret erinrat, pågår f. n. en utredning angående åtgärder för att tillgodose behovet av pedagogiskt utbildad personal inom den halvöppna barnavården. Därvid prövas bl. a. de av socialstyrelsen framlagda förslagen om utbyggnad av seminarieorganisationen samt om förstärkning av densamma. I avbidan på resultatet av utredningsarbetet förordar jag oförändrade bidragsnormer och samma medelsanvisning till kurser som f. n. gäller. Detta innebär, att ett belopp motsvarande det, som för innevarande budgetår anvisats till en kurs för förskollärare vid institutioner för handikappade barn, räknas in i anslaget även för nästa budgetår. En eventuell reservation på anslaget bör efter prövning av Kungl. Maj:t kunna få användas för kursverksamhet.

Jag förordar sålunda, att anslaget uppföres med oförändrat belopp och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 445 500 kronor.

### [32] 19. **Ferieresor för barn**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 2 400 000 | 1 897 444   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 322) | 2 100 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 000 000 |             |

Enligt gällande bestämmelser bekostas resor till enskilt ordnad ferievistelse, vilka av barn och dess vårdare till någon del företages med järnväg, av statsmedel till den del resekostnaden för varje person fram och åter

överstiger fem kronor. För såväl barn som vårdare bestrides resekostnaderna dock helt av statsmedel, då fråga är om resor som företages aningen av barn från familj med minst tre hemmavarande barn, av vilka icke något under det år resan företages uppnår högre ålder än 14 år, eller av barn till ensamstående moder. Resor med endast buss eller båt bestrides helt av statsmedel under förutsättning att biljettpriset för enkel färd för vuxen är fem kronor eller mer. Undantag från sistnämnda begränsning får göras, om den sammanlagda kostnaden för färdbiljetter för barn tillhörande samma familj uppgår till tio kronor eller mera.

Rätten till ifrågavarande resor prövas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bl.a. gäller en inkomstgräns av 5 700 kronor till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst. Inkomstprövningen grundas på den senast utfärdade debetsedeln; ferieresa kan dock oberoende av vad debetsedeln utvisar medgivas sökanden, om han styrker att hans beskattningsbara inkomst enligt den senaste taxeringen låg under den fastställda inkomstgränsen.

Kostnader för resor, som företages av barn, fast anställd personal och vårdare till och från barnkoloni, bestrides helt av staten.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) upplyst, att enligt uppgifter från barnavårdsnämnderna och kolonianordnarna följande antal resor beviljats under åren 1956 och 1957.

|                                          |        |        |
|------------------------------------------|--------|--------|
| Resor till enskilt ordnad ferievistelse: | 1956   | 1957   |
| barn över 6 år .....                     | 19 006 | 16 635 |
| barn under 6 år .....                    | 8 237  | 6 893  |
| vårdare .....                            | 17 133 | 14 068 |
| Resor till kolonier:                     |        |        |
| barn .....                               | 31 380 | 29 480 |
| personal och vårdare .....               | 5 305  | 5 143  |

*Socialstyrelsen* upprepar sitt i styrelsens anslagsäskanden för de två senaste budgetåren framställda förslag om höjning av inkomstgränsen till en beskattningsbar inkomst av 8 000 kronor. Vidare upprepar styrelsen sitt förslag i anslagsäskandet för innevarande budgetår, att nu utgående avgift för ferieresa som av barn och vårdare helt eller delvis företages med järnväg avskaffas. Om inkomstgränsen höjes till 8 000 kronor beskattningsbar inkomst och femkronorsavgiften slopas, räknar styrelsen med att resefrekvensen kommer att stiga inte obetydligt.

Enligt styrelsens uppskattning bör kostnaderna för nästa budgetår beräknas på följande sätt.

|                                | Kronor          |
|--------------------------------|-----------------|
| Resor för 44 100 barn .....    | 1 764 000       |
| 49 740 vårdarresor .....       | 3 133 620       |
| Koloniresor .....              | 620 000         |
| Resor med buss eller båt ..... | 190 000         |
|                                | <hr/> 5 707 620 |

Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 5 700 000 kronor, vilket innebär en ökning med 3 600 000 kronor.

Statskontoret föreslår, att anslaget med oförändrade bidragsregler uppföres med 2 000 000 kronor.

### Föredraganden

Med anledning av socialstyrelsens förslag om höjning av den för ferieresor gällande inkomstgränsen och slopande av nu utgående avgifter för sådana resor får jag erinra om att jag vid behandlingen av nu ifrågavarande anslag för de senaste budgetåren förordat oförändrade bestämmelser. Jag har härvid främst hänvisat till de kostnadsökningar, som de framlagda ändringsförslagens genomförande skulle leda till. Förutsättningar för genomförande av kostnadskrävande förslag rörande ferieresorna föreligger inte heller nu. Verksamheten bör sålunda bedrivas enligt oförändrade grunder under nästa budgetår.

Såsom framgår av de av socialstyrelsen lämnade uppgifterna har resefrekvensen fortsatt att minska. Kungl. Maj:t har den 28 mars 1958 medgivit viss förhöjning av de medelpriser som tillämpas för ferieresorna. Med beaktande av dessa omständigheter samt belastningen å anslaget under budgetåret 1957/58 beräknar jag medelsbehovet för nästa budgetår till 2 000 000 kronor, vilket innebär en minskning av anslaget med 100 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ferieresor för barn* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

### [33] 20. Ferieresor för husmödrar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 200 000 | 1 045 935   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 323) | 1 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 000 000 |             |

Från anslaget bestrides kostnaderna för ferieresor för husmödrar till enskilda hem samt för gäster och personal till semesterhem för husmödrar.

Enligt gällande bestämmelser skall husmödrar, som reser till enskilda hem och som företager resorna helt eller delvis med järnväg, lämna ersättning med tio kronor. Däremot behöver ersättning icke lämnas för resor med endast buss eller båt. Gästers och personals resor till semesterhem är helt avgiftsfria. För samtliga slag av resor gäller dock, att biljetter får utfärdas endast då biljettpriset för enkel färd uppgår till fem kronor eller mera. Rätten till ifrågavarande resor provas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bestämmelserna är desamma som gäller för ferieresorna för barn.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) upplyst, att under år 1957 resor beviljats 11 399 husmödrar för vistelse i enskilda hem samt 9 443 gäster vid semesterhem och 175 personer tillhörande personalen vid sådana hem. Motsvarande siffror för 1956 var 13 364, 9 297 resp. 169.

Styrelsen har vidare erinrat, att en sakkunnig tillkallats för att inom socialdepartementet biträda med en översyn av de statliga åtgärderna på husmoderssemesterns område. Ifrågavarande översyn skall i första hand omfatta verksamheten vid semesterhemmen och stipendiegivningen till husmoderssemestern; enligt direktiven kan utredaren dock uppta till behandling även frågan om husmödrarnas ferieresor.

Oaktat utredning pågår finner socialstyrelsen det vara synnerligen angeläget, att inkomstgränsen tills vidare och i avvaktan på det resultat, vartill utredningen kommer att leda, höjes i samma utsträckning för husmödrarna som styrelsen föreslagit för ferieresor för barn och att avgiften för de resor till enskilda hem, som helt eller delvis företages med järnväg, slopas. Om förslaget om höjning av inkomstgränsen och avskaffande av avgiften bifalles, räknar styrelsen med att resefrekvensen kommer att stiga. Styrelsen beräknar därför, att ifrågavarande resor under nästa budgetår kommer att utnyttjas av resp. 33 300 (husmödrar till enskilda hem), 10 000 (gäster till semesterhem) och 260 (personal till semesterhem) personer. Kostnaderna för dessa resor uppskattas till 2 695 190 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 2 690 000 kronor, innebärande en ökning med 1 690 000 kronor.

*Statskontoret* har föreslagit, att anslaget med oförändrade bidragsregler uppföres med oförändrat belopp eller 1 000 000 kronor.

### *Föredraganden*

Såsom framhållits av socialstyrelsen kan den sakkunnigutredning, vilken sedan hösten 1957 arbetar med en översyn av de statliga åtgärderna på husmoderssemesterns område, enligt utredningsdirektiven även uppta frågan om husmödrarnas ferieresor till behandling. Utredningsarbetet är ännu ej slutfört. I avvaktan på dess resultat bör någon ändring nu inte vidtagas i villkoren för erhållande av ferieresor, varför anslaget bör uppföras med oförändrat 1 000 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ferieresor för husmödrar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

[34] 21. **Bidrag till driften av semesterhem**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 525 000 | 549 383     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 323) | 500 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 540 000 |             |

Bidrag till driften av semesterhem utgår med två kronor 50 öre per gäst och dag under förutsättning att landsting, stad som ej deltar i landsting eller annan kommun beviljat bidrag med minst en krona 50 öre för gäst-dag. Semesterhem, avsett för gäster från hela eller större delen av riket, kan komma i åtnjutande av statsbidrag, oavsett om landstingsbidrag eller kommunalt bidrag lämnas eller ej.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18/8</sup> 1958) erinrat, att de statliga åtgärderna på husmoderssemesterns område nu är föremål för översyn. Styrelsen finner det alltjämt vara angeläget med en sådan höjning av statsbidraget som styrelsen föreslagit senast i sin petitaframställning för innevarande bud-getår. Med hänsyn till pågående utredning vill styrelsen dock icke nu framlägga förslag härom.

Med utgångspunkt i antalet gästdagar för vilka bidrag söks och beviljats för år 1958 (337 673), och under antagande att dessa utnyttjas intill 65 %, beräknas medelsbehovet för budgetåret 1959/60 till 548 718 kronor. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 540 000 kronor, vilket innebär en ökning med 40 000 kronor.

*Statskontoret* har ej funnit framställningen ge anledning till särskilt uttalande.

*Föredraganden*

Såsom jag nämnt under nästföregående punkt är den översyn av de statliga åtgärderna på husmoderssemesterns område, som sker genom en inom socialdepartementet tillkallad sakkunnig, ännu ej avslutad. På grund härav bör för semesterhemmen gälla oförändrade bidragsregler under nästa bud-getår.

Med hänsyn till utgifterna under budgetåret 1957/58 bör anslaget i enlighet med socialstyrelsens förslag räknas upp med 40 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 540 000 kronor.

**[35] 22. Stipendier för underlättande av husmoderssemester**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 1 000 000 | 1 036 900   |
| 1957/58 .....                  | 1 000 000 | 1 002 905   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 323) | 1 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 000 000 |             |

Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns på anslaget en reservation av 69 230 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) anför, att styrelsen i samband med anslagsäskandena för de närmast föregående budgetåren föreslagit en generell höjning av stipendierna. Enligt styrelsens förmenande är det alltfört synnerligen önskvärt med en sådan höjning. I avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande de statliga åtgärderna på husmoderssemesterns område avstår styrelsen emellertid från att nu föreslå någon höjning. Styrelsen hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp eller 1 000 000 kronor.

*Statskontoret* har ej funnit framställningen ge anledning till särskilt yttrande.

**Föredraganden**

I avvaktan på resultatet av den nu pågående utredningen bör anslaget i enlighet med socialstyrelsens förslag anvisas med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

**[36] 23. Bidrag till driften av barnkolonier m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 1 700 000 | 1 698 632   |
| 1957/58 .....                  | 1 700 000 | 1 701 249   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 323) | 1 700 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 700 000 |             |

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 276 kronor.

Från anslaget betalas bidrag till kostnader — resekostnader undantagna — för driften av barnkolonier och för feriebarnsverksamhet. Driftbidrag till kolonierna utgår med högst en krona för barn och dag eller, om särskilda omständigheter föreligger, högst två kronor för barn och dag. Till

driften av vinterkolonier för sjuka, klena eller sjukdomshotade skolbarn kan bidrag lämnas med högst tre kronor för barn och dag. Till feriebarnsverksamheten utgår bidrag med högst en krona för barn och dag.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>18</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att statsbidrag till kolonier under budgetåret 1957/58 på grund av anslagets begränsning i ett flertal fall har fått nedskäras till 40, 50 eller 75 öre för barn och dag eller också helt fått nekas. Av samma skäl har i en del fall bidraget till feriebarnsverksamheten fått nedskäras till 50, 60, 65 eller 75 öre för barn och dag. Styrelsen har under ett flertal år framhållit, att driftkostnaderna i hög grad stegrats för såväl kolonianordnare som feriebarnsorganisationer. Följden är, att standarden vid kolonierna inte alltid kan hållas på önskvärd nivå och att feriebarnsverksamheten ej kan utvidgas i erforderlig omfattning. Sedan år 1952 har styrelsen föreslagit en höjning av det statliga driftbidraget till vanliga kolonier och feriebarnsorganisationer från en krona till en krona 50 öre för barn och dag samt till specialkolonier från två kronor till tre kronor för barn och dag. Statsbidraget till driften av vinterkolonier för sjuka, klena eller sjukdomshotade skolbarn har fr. o. m. år 1956 föreslagits höjt från tre kronor till fem kronor för barn och dag.

Styrelsen är alltjämt av den uppfattningen, att vård i enskilt hem är att föredraga framför vård i kollektiv. I likhet med vad som skett under tidigare år har styrelsen därför under budgetåret 1957/58 i främsta hand stött feriebarnsorganisationerna. Styrelsen anser det angeläget, att dessa organisationer även i fortsättningen gives största möjliga ekonomiska bistånd. I jämförelse med 1956 års siffror har antalet feriebarn under år 1957 sjunkit något. Styrelsen förmodar att detta endast är tillfälligt samt hänvisar till att feriebarnsorganisationernas antal ökar för varje år. Om feriebarnsverksamheten ökar i omfattning och om denna verksamhet stödes i den utsträckning som hitintills skett, kommer detta emellertid med oförändrat anslag att innebära, att koloniernas bidrag måste reduceras.

Styrelsen finner det vara synnerligen värdefullt, att nya former prövas för barns ferievistelse. Styrelsen anser dock, att den pågående försöksverksamheten på detta område ej skall lägga hinder i vägen för nuvarande verksamhet att komma i åtnjutande av ett väl motiverat förhöjt bidrag.

Styrelsen föreslår därför, att bidraget till vanliga kolonier och feriebarnsverksamhet höjes från en krona till en krona 50 öre för barn och dag, bidraget till specialkolonier från två kronor till tre kronor för barn och dag samt bidraget till driften av vinterkolonier för sjuka, klena eller sjukdomshotade skolbarn från tre kronor till fem kronor för barn och dag. Styrelsen föreslår, att anslaget höjes med 400 000 kronor till 2 100 000 kronor.

Statskontoret föreslår, att anslaget med oförändrade bidragsregler uppföres med oförändrat belopp eller 1 700 000 kronor.

#### *Föredraganden*

Vid anmälan av ifrågavarande anslag har jag tidigare (jfr V ht 1957 s. 118) anfört, att det vore önskvärt att nya vägar prövades för att tillgodose behovet av ferievistelse under lämpliga former för barn. I den mån så vore möjligt borde även anordningarna för ferievistelse uppmärksammas i samband med den försöksverksamhet rörande daghem och förskolor som ägt rum sedan budgetåret 1957/58. Såsom framgår av en i det föregående under punkten 30 lämnad redogörelse för nämnda försöksverksamhet prövas f. n. olika former för barns sommarvistelse. Det är dock ännu ej möjligt att dra några slutsatser av försöksverksamheten. Bidragsgrunder och medelsanvisning bör därför bestå utan ändring.

Aberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 700 000 kronor.

[37] 24. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar.** Till ungdomsvårdsskolorna har för innevarande budgetår anvisats ett avlöningsanslag av förslagsvis 7 030 000 kronor, ett omkostnadsanslag av förslagsvis 4 249 000 kronor, till engångsanskaffning av inventarier m. m. ett reservationsanslag av 110 000 kronor samt till anordnande och drift av provisoriska förläggningar ett reservationsanslag av 100 000 kronor. Vidare har till utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården anvisats ett reservationsanslag av 41 000 kronor, till bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m. ett reservationsanslag av 100 kronor och till ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m. ett reservationsanslag av 60 000 kronor.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>30</sup>/s 1958) lagt fram beräkningar angående medelsbehovet för nästa budgetår under förenämnda anslag. Styrelsen har därvid föreslagit följande anslagsbelopp: ungdomsvårdsskolornas avlöningar 8 391 100 kronor, omkostnader 4 687 850 kronor, engångsanskaffningar av inventarier m. m. 232 400 kronor, utbildning av personal vid skolorna 64 350 kronor, bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m. 2 000 kronor och ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m. 78 000 kronor.

*Kommittén för ungdomsvårdsskolorna* har den 16 oktober 1958 avlämnat ett betänkande med förslag till utbyggnad av ungdomsvårdsskolorna. Detta betänkande är efter avslutad remissbehandling föremål för övervägande inom socialdepartementet.

*Departementschefen*

I avvaktan på ställningstagande till de av kommittén för ungdomsvårds-skolorna framlagda förslagen, vilka kan påverka bedömningen av anslags-behovet, bör förenämnda anslag i statsverkspropositionen upptagas med endast preliminärt beräknade belopp. Anslagen bör härvid uppföras i en-lighet med följande sammanställning.

|                                                                                                                                             | Belopp<br>kronor |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlö-<br>ningar, förslagsanslag .....                                                  | 8 160 000        |
| Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Om-<br>kostnader, förslagsanslag .....                                                 | 4 619 000        |
| Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångs-<br>anskaffning av inventarier m. m., reservationsanslag .....                 | 110 000          |
| Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: An-<br>ordnande och drift av provisoriska förläggningar, reserva-<br>tionsanslag ..... | 500 000          |
| Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ung-<br>domsvården, reservationsanslag .....                                       | 59 200           |
| Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m., reservations-<br>anslag .....                                                            | 100              |
| Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.,<br>reservationsanslag .....                                                     | 73 000           |

Härvid har jag räknat med att det tidigare såsom särskilt anslag upp-förda bidraget till Frälsningsarméns flickhem skall bestridas från anslaget till Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.

Medan jag under de sex nästföljande punkterna gör framställning om beräkning av övriga anslag för ifrågavarande ändamål, hemställer jag här, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 8 160 000 kronor.

[38] 25. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader.** Under återopande av vad jag anfört under nästföregående punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 beräkna ett förslagsanslag av 4 619 000 kronor.

[39] 26. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m.** På grund av vad jag anfört under punkten 37 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 110 000 kronor.

[40] 27. **Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar.** I enlighet med vad jag anfört under punkten 37 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 500 000 kronor.

[41] 28. **Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.** Åberopande vad jag anfört under punkten 37 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 59 200 kronor.

[42] 29. **Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.** På grund av vad jag anfört under punkten 37 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m.* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 100 kronor.

[43] 30. **Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.** Under åberopande av vad jag anfört under punkten 37 hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m.* för budgetåret 1959/60 beräkna ett reservationsanslag av 73 000 kronor.

## D. Nykterhetsvård

### [44] 1. Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 004 000 | 1 093 675   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 328) | 1 042 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 124 000 |             |

*Anstaltsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) erinrat om den av 1956 års riksdag i princip godkända byggnadsplanen för anstalten, enligt vilken de nuvarande förläggningsutrymmena i slottsbyggnaden skulle ersättas av nya förläggningsbyggnader, den ena anordnad som en sluten vårdpaviljong med 40 platser och den andra som en öppen vårdpaviljong med en helt öppen och en halvöppen avdelning om tillhopa 60 platser. Sedan de nya förläggningslokalerna färdigställts, skulle slottsbyggnaden ombyggas för beredande av lokaler för bl. a. mottagnings- och sjukavdelning. Utgångspunkt för byggnadsplanen har icke varit att åstadkomma någon egentlig platsökning utöver nu befintliga ca 110 platser, utan huvudsyftet har varit att erhålla en tidsenlig och lämplig vårdanstalt. På grund av den akuta bristen på vårdplatser har emellertid beslutats, att i första hand den helt öppna vårdavdelningen med ca 34 platser skall uppföras för att därigenom åstadkomma en provisorisk utökning av antalet platser vid anstalten. Denna avdelning beräknas kunna tagas i anspråk fr. o. m. den 1 januari 1959, vid vilken tidpunkt anstalten sålunda kan bereda plats för ca 144 vårdtagare.

Den nya slutna vårdpaviljongen beräknas bli färdig den 1 juli 1959. Frågan om även denna avdelning skall tillgodose en provisorisk utökning av anstaltens platsantal eller ersätta de nuvarande otillfredsställande förläggningsutrymmena i slottsbyggnaden har av anstaltsstyrelsen diskuterats med representanter från socialstyrelsen och nykterhetsvårdsutredningen. Från nämnda håll har man under framhållande av platsbehovet uttalat sig för att även den nya slutna avdelningen tills vidare bör avses för en provisorisk utökning av platsantalet. För egen del är anstaltsstyrelsen av den bestämda meningen att en anstalt med så stort platsantal (184) icke ger möjlighet att bedriva ett tillfredsställande vårdarbete; bl. a. torde åtskilliga svårigheter uppstå i fråga om anordnande av lämpliga sysselsättningar. Styrelsen erinrar även om att den nya Gudhemsanstalten skall rymma 100 platser, dock med möjlighet att framdeles utöka platsantalet till 150. I anslutning till det anförda har anstaltsstyrelsen vid anslagsberäkningarna för nästa budgetår utgått från ett platsantal vid anstalten av ca 144.

Personalbehovet beräknas för nästa budgetår öka från 79 till 90 befattningshavare. Då personalplanen är att anse som ett provisorium bör de nya tjänsterna tills vidare inrättas som extra.

### Yrkanden

Anstaltsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 211 900 kronor.

|                                                                              | Ökning          | Minskning    |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|
| <b>Löneregleringar</b>                                                       |                 |              |
| 1. 1 assistent Ae 16—Ae 19 .....                                             | 2 032           |              |
| 2. 1 assistent Ae 14—Ae 16 .....                                             | 933             |              |
| 3. 3 förste förmän Ao 9 i st. f. förmän Ao 8 .....                           | 2 130           |              |
| 4. 1 förste vårdare Ag 9—Ag 10 .....                                         | 640             |              |
| 5. 2 ekonomibiträden Ae 2—Ae 4 .....                                         | 1 754           |              |
| <b>Personalminskningar</b>                                                   |                 |              |
| 6. 1 uppsyningsman (vik.-lön A 11) .....                                     |                 | 14 379       |
| 7. 1 yrkesmästare (vik.-lön A 9) .....                                       |                 | 13 614       |
| <b>Personalförstärkningar m. m.</b>                                          |                 |              |
| 8. 1 tillsynsman Ag 12 .....                                                 | 13 614          |              |
| 9. 1 förste vårdare Ag 10 .....                                              | 12 264          |              |
| 10. 8 vårdare Ag 8 .....                                                     | 88 420          |              |
| 11. 2 biträden i regl. befordringsgång .....                                 | 17 094          |              |
| 12. Vikariatersättningar m. m. ....                                          | 68 289          |              |
| 13. Obekvämetstillägg .....                                                  | 8 700           |              |
| <b>Omräkningar</b>                                                           |                 |              |
| 14. Löneklassuppflyttningar .....                                            | 2 700           |              |
| 15. Omräkning av ordinarie och icke-ordinariepos-<br>terna för 1958/59 ..... | 16 300          | 3 852        |
| 16. Omräkning av rörligt tillägg för 1958/59.....                            | 8 840           |              |
| 17. Utjämning .....                                                          | 35              |              |
|                                                                              | <hr/> 243 745   | <hr/> 31 845 |
|                                                                              | <hr/> + 211 900 |              |

### Motivering

1. 2. Assistentgöromålen fullgöres f. n. av tre assistenter i resp. Ao 19, Ae 16 och Ae 14. Medel har vidare beräknats för anställande fr. o. m. den 1 januari 1959 av ytterligare en assistent i Ag 14. Den förestående ökade beläggningen på anstalten med differentiering av klientelet på tre skilda förläggningsbyggnader ställer assistentpersonalen inför ökade och mer kvalificerade arbetsuppgifter, som motiverar höjd löneställning.

3. Av vederbörande personalorganisation framfört önskemål om lönejustering för den vid jordbruket tjänstgörande personalen torde upptas förhandlingsvägen. Emellertid har styrelsen funnit sig böra föreslå uppflyttning av tre förmän till förste förmän för att möjliggöra en någorlunda rimlig befordringsgång för ifrågavarande personal.

4. Med anledning av tillkomsten av den nya öppna vårdavdelningen har medel anvisats för anställande av bl. a. en förste vårdare i Ag 9. Tjänsten bör med hänsyn till att övriga dylika tjänster vid anstalten fr. o. m. den 1 juli 1958 uppflyttats till lönegrad 10 bli föremål för samma lönejustering.

5. Styrelsen har tidigare framfört yrkande om lönegradsuppflyttning av dessa tjänster med anledning av att de icke kunnat besättas utan måst uppehållas med tillfällig arbetskraft. Den förestående ökningen av anstaltens beläggning understryker ytterligare behovet av en lönereglering.

6. 7. Två med Kungl. Maj:ts medgivande — på grund av sjukdom hos ordinarie tjänsteinnehavare — inrättade fristående förordnanden att bestrida göromål som uppsyningsman resp. yrkesmästare bör upphöra med anledning av att de ordinarie tjänstemännen avgår med pension.

8—10. Vid den nuvarande slottsfrläggningen finns följande personal för tillsynstjänst: 1 tillsynsman i A 12, 5 förste vårdare i A 10 och 17 vårdare i A 8. Denna personal räcker icke till för att tillgodose även den nya slutna vårdpaviljongens behov. Styrelsen räknar med att av den nuvarande personalen avdela 1 tillsynsman i A 12, 4 förste vårdare i A 10 och 12 vårdare i A 8 för tjänstgöring vid den nya vårdpaviljongen. För slottsfrläggningen återstår härefter 1 förste vårdare i A 10 och 5 vårdare i A 8. Denna personal måste förstärkas med 1 tillsynsman i A 12, 1 förste vårdare i A 10 och 5 vårdare i A 8. Tillsynsmannen förutsättes därvid även skola tjänstgöra vid den nya öppna vårdavdelningen.

Vid den nuvarande sjukfrläggningen tjänstgör en tillsynsman och en förste vårdare. Redan nu föreligger behov av en förstärkning av denna personal för att möjliggöra drägliga arbetstidsförhållanden. Härtill kommer den förestående ökade beläggningen. För sjukhusets behov bör därför inrättas en vårdartjänst.

Arbetstidsförkortningens genomförande beräknas nästa budgetår medföra behov av ytterligare två vårdartjänster.

11. Den förestående ökningen i beläggningen kommer att öka behovet av kontorsarbetskraft på såväl direktörsexpeditionen som kamrerarkontoret.

12. 13. Behovet av medel för vikariatsersättningar m. m. beräknas med utgångspunkt från belastningen 1957/58 (ca 108 700 kronor) och den föreslagna personalförstärkningen till 159 400 kronor. För obekvämhets-tillägg beräknas en ökning av nuvarande anslag med 8 700 till 42 500 kronor.

*Yttranden*

*Statskontoret* har haft att yttra sig över framställningen utom i vad den avser förslag till uppflyttning i lönegrad av tjänster. Ämbetsverket har vid bedömandet av anstaltens personalbehov utgått från anstaltsstyrelsens förslag om oförändrat antal slutna platser. Skulle emellertid den nya slutna vårdpaviljongen behöva tagas i anspråk för en förstärkning av anstaltens vårdplatser, torde, utöver till redan befintlig personal, medel böra anvisas till det antal tjänster, som statskontoret förordar för den nya slutna avdelningen. Enär något beslut ifråga om reglering av normalarbetstiden för år 1959 ännu icke fattats, torde nu gällande arbetstid böra läggas till grund för beräkningen av personalbehovet. Statskontoret förutsätter, att Kungl. Maj:t skall äga medgiva det överskridande av icke-ordinarieposten, som kan föranledas av en eventuell ytterligare arbetstidsförkortning.

Enligt statskontorets mening torde det vara tillräckligt med åtta vårdarbefattningar för de sextio vårdplatser, som kommer att inrymmas i slottshyggnaden, samt med tio för den nya slutna vårdpaviljongen. Statskontoret har vidare icke blivit övertygat om behovet av en vårdartjänst vid sjukavdelningen. Beläggningen å denna avdelning har enligt uppgift nedgått sedan Hesselby sanatorium tagits i bruk såsom specialanstalt för tuberkulossjuka alkoholmissbrukare. Mot förslaget om två förste vårdare samt en tillsynsman vid slottsfröläggningen synes intet vara att erinra. Efter jämförelse med förhållandena vid den slutna fångvårdsanstalten å Svartsjö anser sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att befattningen som tillsynsman vid den nya slutna vårdpaviljongen placeras högre än i lönegrad Ag 11. Det torde vidare vara tillfyllest med högst tre förste vårdare. Statskontoret, som inhämtat att någon övertid ersättning icke utgått till kontorspersonalen under sistlidna budgetår, har icke blivit övertygat om behovet av den föreslagna förstärkningen med två biträden i reglerad befordringssång. Därest emellertid den nya slutna avdelningen skulle komma att utnyttjas som en provisorisk förstärkning av vårdplatsantalet vid anstalten, torde medel böra anvisas för ytterligare en biträdetsjänst i reglerad befordringssång.

Beträffande förslaget om medel till vikariatsersättningar framhåller statskontoret, att styrelsen under icke-ordinarieposten begärt en ökning med i runt tal 58 800 kronor. Denna höjning hänför sig till avlöningar till åtta befattningshavare, som anlitas såsom vikarier för ordinarie förmän, vilka uppehåller högre extra ordinarie befattningar. Under hänvisning till värdet av att redan vid anslagstilldelningen erhålla en så vitt möjligt hållbar fördelning mellan anslagsposterna, anser statskontoret det icke vara något att erinra mot förslaget. Dock torde föreskrivas, att berörda åtta ordinarie förmänstjänster tills vidare icke får uppehållas.

*Socialstyrelsen* tillstyrker, att anstaltens vårdplatsantal under budgetåret 1959/60 fastställas att utgöra 144. Styrelsen utgår emellertid härvid från att det i händelse av mycket trängande behov skall finnas möjlighet att såsom reservplatser använda en del av de förläggningsplatser i slottet, som avvecklas vid tillkomsten av den nya slutna avdelningen. Under framhållande av vikten av att de allmänna vårdanstalterna för alkoholmissbrukare har en fullt tillräcklig utrustning av väl utbildad personal tillstyrker socialstyrelsen i alla punkter anstaltsstyrelsens förslag i fråga om personalstaten. Därjämte föreslår socialstyrelsen, att den av anstaltsstyrelsen omnämnda nya assistenttjänsten i Ag 14 uppflyttas till lönegrad 15.

*Nykterhetsvårdsutredningen* anför, att ombyggnaden av förläggningslokalerna i slottet bör anstå någon tid. I den nuvarande situationen har särskilt bristen på vårdplatser å slutna anstalt varit kännbar. Under föregående vinter var förhållandena så svårartade, att utredningen fann anledning undersöka möjligheten att anordna en provisorisk slutna anstalt. Utredningen har emellertid funnit, att slottsbyggnaden å Svartsjö erbjuder ett bättre alternativ för provisorisk utökning av antalet slutna vårdplatser. Utredningen erinrar om att en slutna avdelning med 25 vårdplatser kommer att byggas vid Gudhemsanstalten, som beräknas vara färdigställd till den 1 juli 1960. Dessutom är förslag om en slutna avdelning vid Venngarnsanstalten under utarbetande. Det kan därför antagas, att ett fortsatt utnyttjande av den nuvarande slotts-förläggningen å Svartsjöanstalten kommer att bli relativt kortvarigt. Utredningen anser sig emellertid böra godta anstaltsstyrelsens förslag att anslagsberäkningen för budgetåret 1959/60 grundas på ett platsantal av 144. Utredningen förutsätter härvid, att dessa platser kommer att till fullo utnyttjas. Om den fortsatta utvecklingen, som nu icke kan överblickas med säkerhet, skulle aktualisera frågan om utnyttjande av platsreserven i slottsbyggnaden, torde särskilt förslag få framläggas därom. Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet anses icke påkalla någon detaljgranskning av utredningen.

### *Departementschefen*

Av anstaltsstyrelsens framställning framgår, att den beslutade nya slutna avdelningen vid anstalten, inrymmande 40 vårdplatser, beräknas kunna tagas i bruk den 1 juli 1959. Vid anmälan i 1958 års statsverksproposition av anstaltens avlöningsanslag anförde jag, att frågan om behovet av och möjligheterna att utnyttja denna avdelning för en provisorisk utökning av platsantalet vid anstalten syntes böra prövas i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1959/60. Anstaltsstyrelsen har nu framhållit, att tillkomsten av den öppna avdelningen vid årsskiftet 1958—59 medför en redan beslutad provisorisk utökning av platsantalet från 110

till 144 samt bestämt uttalat sig mot att den nya slutna avdelningen skulle avses för en ytterligare ökning av platsantalet. Nykterhetsvårdsutredningen och socialstyrelsen har avgivit yttranden av innebörd, att bristen på slutna vårdplatser kan göra det önskvärt att provisoriskt öka platsantalet utöver de nämnda 144 platserna. I anslutning härtill vill jag erinra om att ett av huvudsyftena med den av 1956 års riksdag fastställda byggnadsplanen för anstalten var att ersätta de nuvarande mycket otidsenliga förläggningarna i slottsbyggnaden med nya förläggningsbyggnader. Med hänsyn till bristen på vårdplatser har dock godtagits, att den nya öppna avdelningens platser tills vidare får utgöra en utökning av platsantalet. Härvid har dock förutsatts, att denna ökning skulle upphöra och sålunda slotts-förläggningen frigöras så snart platssituationen medger detta. Enligt min mening bör det om möjligt undvikas, att tillkomsten av de återstående nya vårdavdelningarna förenas med fortsatt bibehållande av vårdplatserna i de gamla förläggningarna utöver vad som nyss angivits. Skulle emellertid behovet av slutna vårdplatser öka ytterligare och inte kunna tillgodoses på annat sätt, bör den platsreserv i slottet, som uppkommer då den nya slutna avdelningen tages i bruk, kunna under en övergångstid utnyttjas i den mån så är möjligt med hänsyn till övriga förutsättningar för en utökning av anstalten. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att pröva frågan om en sådan ökning och besluta om de anslagsöverskridanden, som kan föranledas därav.

Jag övergår här efter till att behandla anstaltsstyrelsens förslag beträffande avlöningsanslaget, varvid jag sålunda i likhet med styrelsen utgår från att platsantalet under nästa budgetår skall utgöra 144.

Såsom chefen för civildepartementet anfört under för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en assistenttjänst i Ae 16 uppflyttas till Ae 17 och en tjänst som ekonomibiträde i Ae 2/3 till Ae 4. För den nya öppna avdelningen har tidigare medel beräknats för bl. a. en förste förman i Ag 9. I enlighet med anstaltsstyrelsens förslag bör nu i stället medel anvisas för en tjänst som förste vårdare i Ag 10. Övriga förslag till löneregleringar kan inte tillstyrkas.

Mot den föreslagna anslagsminskningen på grund av upphörandet av två göromålsförordnanden har jag intet att erinra. Med anledning av tillkomsten av den nya slutna avdelningen föreslår jag, att anstaltens personal förstärkes med en tillsynsman i Ag 11, en förste vårdare i Ag 10 och tre vårdare i Ag 8. Härvid har behovet av personalökning i samband med arbetstidsförkortningen beaktats i den mån detta behov nu kan bedömas. Förslagen om inrättande av en vårdartjänst för sjukhuset och två biträdestjänster i reglerad beföringsgång kan jag inte tillstyrka. Vad gäller sistnämnda förslag förordar jag i stället, att anslaget höjes med 5 000 kronor för ökad biträdeshjälp. Beträffande medelsbehovet i övrigt tillstyrker jag följande höjningar, nämligen 30 000 kronor för vikariatsersättningar m. m.,

3 000 kronor för obekvämhetsstillägg, 4 600 kronor för löneklassuppflyttningar och 6 400 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Vad jag här föreslagit medför en ökning av medelsbehovet med 82 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (1 042 000 + 82 000) 1 124 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare, att tillämpas, tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | 462 000 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 19 700  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 490 500 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 145 400 |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 6 400   |
| <hr/>                                                                                     |         |
| Summa kronor 1 124 000;                                                                   |         |

b) till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 124 000 kronor.

#### [45] 2. Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 800 900 | 769 300     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 329) ..... | 789 900 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 978 400 |             |

#### *Yrkanden*

*Anstaltsstyrelsen* har (skr. 29/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med 209 500 kronor.

|                                                      | Ökning | Minskning |
|------------------------------------------------------|--------|-----------|
| 1. Bränsle, lyse och vatten .....                    | 40 000 |           |
| 2. Övriga expenser .....                             | 8 500  |           |
| 3. Inventarier m. m. ....                            | 5 000  |           |
| 4. Tvätt och renhållning .....                       | 23 000 |           |
| 5. Proviant till kostförbättring mot betalning ..... | 31 000 |           |
| 6. Proviant till intagna .....                       | 40 000 |           |

|                                                     | Ökning    | Minskning |
|-----------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 7. Hälso- och sjukvård för intagna .....            | 27 000    |           |
| 8. Undervisning .....                               | 2 000     |           |
| 9. Omkostnader för utskrivna och permitterade ...   | 35 000    |           |
| 10. Arbetspremier för handräckning .....            | 33 000    |           |
| 11. Kostnader för transport av intagna .....        | 1 000     |           |
| 12. Tjänstedräkt .....                              | 2 000     |           |
| 13. Underhåll och driftkostnader för bil m. m. .... | 25 000    |           |
| 14. Odisponerade medel under innevarande års anslag |           | 63 000    |
|                                                     | 272 500   | 63 000    |
|                                                     | + 209 500 |           |

### Motivering

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1956/57 206 281, 1957/58 195 716; anslag 1958/59 200 000. — Tillkomsten av den nya öppna vårdavdelningen och den nya slutna vårdpaviljongen medför ökade utgifter.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1956/57 11 487, 1957/58 14 300; anslag 1958/59 11 500. — För expeditionerna i de båda nya förläggningslokalerna behöver anskaffas två skrivmaskiner och två telefoner. Kostnaderna härför beräknas till 2 300 kronor. På grund av den förestående ökade beläggningen beräknas en ökning av de löpande utgifterna i förhållande till belastningen budgetåret 1957/58 med 3 400 kronor.

3. *Inventarier m. m.* Utgift 1956/57 6 956, 1957/58 6 246; anslag 1958/59 8 000. — Möbleringen i nuvarande tjänstebostäder för ungar är i trängande behov av förnyelse. Viss nyanskaffning erfordras därjämte i samband med anordnande av provisoriska ytterligare dylika bostäder för den under nästa budgetår tillkommande nya personalen.

4. *Tvätt och renhållning.* Utgift 1956/57 24 245, 1957/58 36 536; anslag 1958/59 27 000. — Medelsåtgången under nästa budgetår beräknas till 50 000 kronor.

5. *Proviant till kostförbättring mot betalning.* Utgift 1956/57 61 502, 1957/58 74 198; anslag 1958/59 67 000. — Medelsförbrukningen beräknas öka till 98 000 kronor.

6. *Proviant till intagna.* Utgift 1956/57 154 070, 1957/58 154 478; anslag 1958/59 160 000. — Portionskostnaden per dag beräknas till 3:75 kronor. Efter en beläggning av 144 vårdtagare uppskattas belastningen till  $(3:75 \times 144 \times 365)$  ca 200 000 kronor.

7. *Hälso- och sjukvård för intagna.* Utgift 1956/57 70 853, 1957/58 73 675; anslag 1958/59 70 000. — Medelsförbrukningen beräknas stiga till 97 000 kronor.

8. *Undervisning.* Utgift 1956/57 6 779, 1957/58 9 015; anslag 1958/59 8 000.

9. *Omkostnader för utskrivna och permitterade.* Utgift 1956/57 36 354, 1957/58 62 385; anslag 1958/59 45 000. — Medelsåtgången beräknas till 80 000 kronor.

10. *Arbetspremier för handräckning.* Utgift 1956/57 84 401, 1957/58 91 023; anslag 1958/59 85 000. — Medelsbehovet beräknas till 118 000 kronor.

11. *Kostnader för transport av intagna.* Utgift 1956/57 3 885, 1957/58 3 636; anslag 1958/59 4 000.

12. *Tjänstedräkt.* Utgift 1956/57 3 463, 1957/58 3 182; anslag 1958/59 3 500. — Personalen vid den nya slutna vårdpaviljongen har med hänsyn till att förläggningen får en sjukhusliknande karaktär ansetts böra utrustas med vita skyddsrockar. Anskaffningskostnaderna beräknas till 2 000 kronor.

13. *Underhåll och driftkostnader för bil.* Utgift 1956/57 5 000, 1957/58 9 478; anslag 1958/59 5 000.— Anstalten disponerar f. n. endast en bil (stationsvagn). Denna inköptes 1954 och behöver om ca två år utbytas. Då ökat behov av transporter kommer att uppstå i och med att beläggningen ökar, bör en ny stationsvagn inköpas redan nästa budgetår. Kostnaderna härför beräknas till 20 000 kronor. För underhåll och drift av bägge bilarna beräknas kostnaderna till 10 000 kronor.

### Yttrande

*Socialstyrelsen* har inte haft något att erinra mot förslaget.

### Departementschefen

I detta sammanhang torde först få anmälas, att anstaltsstyrelsen hemställt om ett särskilt anslag av 20 000 kronor för anskaffande av vissa inventarier till den nya öppna avdelningen och den nya slutna paviljongen. Styrelsen har vidare hemställt om en höjning av den i omkostnadsstaten upptagna anslagsposten till inventarier med 5 000 kronor för nyanskaffning av möbler till vissa personalbostäder. Jag kan inte tillstyrka dessa förslag i vidare mån än att jag förordar, att inventarieposten för de nu angivna ändamålen höjes med ett engångsbelopp av 8 000 kronor. Beträffande posten till övriga expenser tillstyrker jag en höjning med 7 500 kronor. Någon medelsanvisning för inköp av ytterligare en bil kan jag inte förorda. Höjningen av posten till underhåll och driftkostnader för bil m. m. bör vid sådant förhållande begränsas till 2 000 kronor. Mot anstaltsstyrelsens beräkning av övriga anslagsposter, innebärande en ökning med tillhopa 234 000 kronor, har jag intet att erinra. Anslagsökningarna uppgår sålunda till sammanlagt (8 000 + 7 500 + 2 000 + 234 000) 251 500 kronor. Härifrån avgår det av styrelsen angivna odisponerade anslagsbeloppet, 63 000 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (789 900 + 251 500 — 63 000) 978 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 978 400 kronor.

[46] 3. **Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 57 000 | 67 384      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 330) | 68 200 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 71 000 |             |

Ifrågavarande anstalt är anordnad vid fångvårdsanstalten i Växjö.

*Fångvårdsstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 75 700 kronor. Höjningen är till ett belopp av 3 200 kronor av automatisk karaktär — lönegradsuppflyttningar och compensation för höjda folkpensionsavgifter. Återstoden av höjningen hänför sig till den personalökning m. m., som fångvårdsstyrelsen finner erforderlig om Växjöanstalten, när den nya kvinnoanstalten i Frövi tages i bruk, omdisponeras på av styrelsen föreslaget sätt. Enligt förslaget skulle den nuvarande kvinnoavdelningen hysa manliga fångar och på den nuvarande mansavdelningen skulle omhändertagas kvinnliga alkoholister och tvångsarbetare samt i mån av behov kvinnliga häktade. Styrelsen har vid anslagsberäkningen utgått från att anstalten i Frövi skall tagas i bruk under budgetåret 1959/60.

Över framställningen har yttranden avgivits av socialstyrelsen, statskontoret och statens lönenämnd.

*Departementschefen*

Den nya kvinnoanstalten i Frövi beräknas numera inte bli färdigställd vid sådan tid, att den föreslagna omdisponeringen av Växjöanstalten kan genomföras under nästa budgetår. Prövningen av frågan om den personalförstärkning, som kan erfordras vid en sådan omdisponering, bör därför anstå. På grund härav bör förevarande avlöningsanslag nu höjas endast med belopp motsvarande kostnaderna för lönegradsuppflyttningar och compensation för höjda folkpensionsavgifter. Härför beräknar jag tillhoppa 2 800 kronor. Anslaget bör alltså uppföras med (68 200 + 2 800) 71 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 33 000  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 1 080   |
| 3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                      | 27 100  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 9 420   |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 400     |
| Summa kronor                                                                              | 71 000; |

b) till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare*: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 71 000 kronor.

[47] 4. **Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 18 500 | 23 113      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 331) | 25 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 26 200 |             |

*Yrkanden*

*Fångvårdsstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 700 kronor.

|                                                     |       |
|-----------------------------------------------------|-------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare .....        | 200   |
| 2. Omkostnader för utskrivna och permitterade ..... | 500   |
|                                                     | + 700 |

*Motivering*

1. *Sjukvård m. m. åt befattningshavare*. Utgift 1956/57 292, 1957/58 314; anslag 1958/59 200.

2. *Omkostnader för utskrivna och permitterade*. Utgift 1956/57 8 713, 1957/58 9 083; anslag 1958/59 9 000. — Posten bör uppräknas med hänsyn till de höjda levnadskostnaderna och läget på arbetsmarknaden.

*Yttrande*

*Socialstyrelsen* har inte haft något att erinra mot framställningen.

*Departementschefen*

Anslaget bör i enlighet med fångvårdsstyrelsens förslag höjas med 700 kronor till 26 200 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom fångvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 26 200 kronor.

[48] 5. **Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 204 000 | 227 892     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 332) | 246 400 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 246 400 |             |

*Medicinalstyrelsen* har (skr. 1/9 1958) hemställt om anslag med oförändrat belopp. Härvid har styrelsen beräknat 1 400 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt föreslagit motsvarande minskning av posten till avlöningar till ordinarie tjänstemän.

*Departementschefen*

Mot medicinalstyrelsens beräkning av anslaget har jag intet att erinra. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 126 900  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 2 100    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 84 300   |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 31 700   |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 1 400    |
| Summa kronor                                                                              | 246 400; |

b) till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 246 400 kronor.

## [49] 6. Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 84 800  | 94 116      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 333) | 96 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 104 500 |             |

## Yrkanden

*Medicinalstyrelsen* har (skr. 1/9 1958) hemställt, att anslaget höjes med 8 500 kronor.

|                                                      |         |
|------------------------------------------------------|---------|
| 1. Bränsle, lyse och vatten .....                    | 3 000   |
| 2. Övriga expenser .....                             | 500     |
| 3. Hälso- och sjukvård för intagna .....             | 2 500   |
| 4. Bilar och transporter .....                       | 500     |
| 5. Patienternas sysselsättning och förströelse ..... | 2 000   |
|                                                      | <hr/>   |
|                                                      | + 8 500 |

## Motivering

1. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1956/57 15 812, 1957/58 15 835; anslag 1958/59 15 000. — Förbrukningen beräknas öka på grund av vissa nyinstallationer. Vattenavgiften har höjts från 25 till 45 öre per m<sup>3</sup>.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1956/57 2 700, 1957/58 2 900; anslag 1958/59 2 700.

3. *Hälso- och sjukvård för intagna.* Utgift 1956/57 4 752, 1957/58 6 535; anslag 1958/59 4 500. — Posten bör höjas med hänsyn till ökad medicinsk behandling och höjda tandvårdstaxor.

4. *Bilar och transporter.* Utgift 1956/57 3 935, 1957/58 4 793; anslag 1958/59 4 000.

5. *Patienternas sysselsättning och förströelse.* Utgift 1956/57 8 121, 1957/58 9 533; anslag 1958/59 8 000. — Ökade svårigheter att placera internerna på arbetsplatser utanför sjukhuset har uppkommit, vilket medför större utgifter för sysselsättning inom sjukhuset.

## Departementschefen

Anslaget bör i överensstämmelse med medicinalstyrelsens förslag höjas med 8 500 kronor och alltså uppföras med 104 500 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 104 500 kronor.

[50] 7. Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 793 600 | 830 690     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 333) | 924 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 968 000 |             |

Anstaltsstyrelsen har (skr. 5/9 1958) anført, att nykterhetsvårdsutredningen väntas framlägga förslag om en sluten avdelning vid anstalten och att styrelsen förutsätter, att anstaltens personalorganisation i samband därmed blir föremål för översyn. Styrelsen framlägger därför förslag om ändrad lönegradsplacering endast beträffande tjänster, som icke torde komma att beröras av utredningens förslag.

*Yrkanden*

Anstaltsstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med (avrundat) 78 700 kronor.

|                                                    | Ökning | Minskning |
|----------------------------------------------------|--------|-----------|
| Löneregleringar m. m.                              |        |           |
| 1. 2 förste förmän Ao 9—Ao 11 .....                | 3 090  |           |
| 2. 1 trädgårdsmästare Ao 9—Ao 11 .....             | 710    |           |
| 3. 1 yrkesmästare Ao 9—Ao 11 .....                 | 1 545  |           |
| 4. 1 assistent Ae 14—Ae 15 .....                   | 890    |           |
| 5. 1 assistent Ag 13—Ae 15 .....                   | 1 643  |           |
| 6. 1 assistent Ag 15 i st. f. kurator Ag 12 .....  | 2 380  |           |
| 7. 2 vårdare Ae 8 i st. f. 2 chaufförer Ae 7 ..... | 1 030  |           |

Personalförstärkningar

|                                     |        |
|-------------------------------------|--------|
| 8. 3 vårdare Ao 8 .....             | 31 195 |
| 9. 2 vårdare Ag 8 .....             | 20 796 |
| 10. Tillfällig arbetskraft .....    | 5 000  |
| 11. Psykiaterns besöksarvoden ..... | 3 000  |

Omräkningar

|                                                       |          |       |
|-------------------------------------------------------|----------|-------|
| 12. Löneklassuppflyttningar .....                     | 3 108    |       |
| 13. Omräkning av rörligt tillägg .....                |          | 1 121 |
| 14. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ..... | 5 500    |       |
|                                                       | 79 887   | 1 121 |
|                                                       | + 78 766 |       |

### Motivering

1. 2. De båda förste förmännen tjänstgör såsom rättare resp. ladugårdsföreståndare. På arbetsledarna måste ställas samma krav i fråga om lämplighet och aktivt intresse som på den för tillsynsarbetet avsedda vårdarpersonalen. Såväl rättaren och ladugårdsföreståndaren som trädgårdsmästaren har ett betydande ansvar icke blott för arbetsledningen utan även för driftsekonomin.

3. Denna yrkesmästartjänst är avsedd för ledningen av byggnadsarbeten vid anstalten. Då allt underhållsarbete och en stor del av ny- och ombyggnadsarbetena vid anstalten under senare år kunnat utföras av anstalten med egen arbetskraft, är det angeläget att yrkesmästartjänsten kan besättas med en lämplig och kunnig person. En placering i lönegrad 11 torde vara den lägsta möjliga.

4. 5. Assistenttjänsterna vid de statsunderstödda vårdanstalterna liksom vid länsnykterhetsnämnderna är genomgående placerade i lönegrad 15. Tjänsterna vid Vengarnsanstalten bör erhålla motsvarande löneställning. Den nuvarande extra assistenttjänsten bör därvid ombildas till extra ordinarie tjänst.

6. Till den lågt lönegradsplacerade extra tjänsten som kurator har det icke varit möjligt erhålla någon innehavare som stannat. Assistentgöromål har måst anförtros åt kuratorn i samma omfattning som åt assistenterna. Då oundgängligt behov föreligger av denna arbetskraft bör tjänsten ändras till en extra assistenttjänst i lönegrad 15.

7. Ett antal motsvarande tjänster vid fångvården har uppflyttats till vaktkonstapels lönegrad, A 8. Ifrågavarande två tjänster bör uppflyttas till nämnda lönegrad, varvid deras benämning bör ändras till vårdare.

8. Sedan tre vårdartjänster i Ao 8 fr.o.m. den 1 juli 1958 ändrats till tjänster som förste vårdare i Ao 10, består den för tillsynsarbetet avsedda vårdarpersonalen av 14 befattningshavare. Denna personal är alltför knapp, särskilt under kvällar och nätter, vilket visat sig menligt för anstaltsordningen. Från personalhåll har upprepade gånger framhållits nödvändigheten av personalförstärkning. Upprättat tjänstgöringsschema utvisar ett behov av 17 vårdare. Personalen bör därför utökas med tre nya vårdartjänster. Då endast en av de nuvarande vårdartjänsterna är ordinarie, bör de tre nya tjänsterna inrättas såsom ordinarie.

9. Vid upprepade tillfällen har under de senaste två åren förekommit att en del intagna åtkommit spritdrycker och berusat sig. För upprätthållande av ordningen å anstalten är det som regel nödvändigt att förflytta sådana personer till sluten avdelning, d. v. s. till vårdanstalten å Svartsjö eller till vårdavdelningen vid Salberga sjukhus. På grund av bristen på vårdplatser vid dessa anstalter har i åtskilliga fall begärd förflyttning icke kommit till stånd. I denna situation har inlagingsavdelningen och två förutvarande isoleringsceller fått provisoriskt ersätta en sluten avdelning. Därvid

måste tillsynen temporärt utökas med en vårdare dygnet runt, motsvarande tre och en halv man. Då styrelsen befarar att förhållandena icke förbättras förrän en sluten avdelning uppförts vid anstalten, erfordras medel till ifrågavarande personalförstärkning under både innevarande och nästkommande budgetår. Det torde dock kunna antagas att intagningsavdelningen icke ständigt skall behöva tagas i anspråk som sluten avdelning, varför styrelsen begränsar anslagsäskandet till två extra vårdare.

10. Anstaltsstyrelsen hemställde för innevarande budgetår om höjning av anslaget till tillfällig personal med 10 000 kronor för att kunna utvidga fritidsverksamheten och fullfölja försöksvis anordnad gruppterapeutisk verksamhet. Därav föranledd anslagshöjning begränsades till 3 000 kronor. Med hänsyn till betydelsen av sådan verksamhet hemställer styrelsen att det för nämnda ändamål beräknade beloppet höjes med åtminstone 5 000 kronor.

11. Den ökade omsättningen av vårdtagare kräver ökat antal besök av psykiatern.

### *Yttranden*

*Socialstyrelsen* tillstyrker anstaltsstyrelsens förslag i samtliga hänseenden samt hemställer, att anstaltens personal därutöver utökas med en befattning för vissa husmodersuppgifter och en tjänst för ledningen av klienternas fritidsverksamhet.

*Statskontoret*, som haft att yttra sig över framställningen utom beträffande förslagen till uppflyttning i lönegrad av tjänster, har anfört i huvudsak följande.

Anstaltsstyrelsen har begärt en förstärkning av tillsynspersonalen bl. a. med hänsyn till att tre vårdartjänster den 1 juli 1958 uppflyttats till befattningar som förste vårdare. Då någon förändring av tjänstgöringsförhållandena i samband med uppflyttningen icke torde ha åsyftats, kan statskontoret icke av denna anledning tillstyrka en utökning av antalet vårdartjänster. Emellertid har under budgetåret 1957/58 utbetalats övertidssättningar med i runt tal 23 500 kronor, till övervägande delen för tillsyn vid anstalten. Vid sådant förhållande vill statskontoret icke motsätta sig inrättandet av förslagsvis en extra vårdartjänst. Enär beslut i fråga om reglering av normalarbetstiden under år 1959 ännu icke fattats, har ämbetsverket bedömt personalbehovet med utgångspunkt från nu gällande arbetstid. Statskontoret förutsätter dock, att Kungl. Maj:t vid behov skall äga medgiva det överskridande av icke-ordinarieposten, som kan föranledas av en eventuell ytterligare arbetstidsförkortning. Enär intagningsavdelningen icke torde fortlöpande behöva användas som provisorisk sluten avdelning, anser statskontoret det vara tillfyllest med en extra vårdartjänst för tillsyn vid denna avdelning. I avvaktan på nykterhetsvårdsutredningens kommande ställningstagande till frågor rörande gruppterapi och fritidsverksam-

het anser sig statskontoret icke kunna förorda, att ökade medel nu anvisas härför.

### *Departementschefen*

I enlighet med vad chefen för civildepartementet anfört under för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en assistenttjänst i Ag 13 uppflyttas till lönegrad 14 och samtidigt ändras till extra ordinarie tjänst samt två chaufförstjänster i Ae 7 utbytas mot vårdartjänster i Ae 8. Övriga förslag till löneregleringar och tjänsteförändringar kan inte tillstyrkas.

Vad angår den föreslagna personalökningen vid anstalten har denna delvis motiverats med att vissa vårdartjänster omändrats till tjänster som förste vårdare. Denna lönegradsuppflyttning kan inte anses utgöra skäl för en ökning av antalet tjänster. Jag finner det emellertid angeläget, att anstalten erhåller möjligheter att utöka tillsynen över de intagna, bl. a. för att förhindra att de kommer över spritdrycker eller avviker från anstalten. Behovet av ökad personal för tillsynsarbetet är särskilt framträdande vid de tillfällen, då vissa utrymmen på anstalten på grund av bristen på slutna vårdplatser användes såsom provisorisk ersättning för en sluten avdelning. Å andra sidan bör beaktas, att Gudhemsanstaltens slutna avdelning, som beräknas bli färdig under hösten 1959, bör kunna avlasta Venngarnsanstalten från en del svårskötta vårdtagare. Från dessa utgångspunkter vill jag förorda, att personalen för nästa budgetår utökas med tre vårdare i Ag 8. Förslaget om ökade medel för tillfällig arbetskraft kan inte tillstyrkas. För psykiaterns besöksarvoden bör enligt anstaltsstyrelsens förslag anvisas ytterligare 3 000 kronor. Beräkningarna under omräkningsposterna kan jag i huvudsak godta.

I enlighet med vad jag här förordat bör anslaget höjas med 44 000 kronor och alltså uppföras med (924 000 + 44 000) 968 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                          |         |
|--------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....        | 281 000 |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....     | 559 000 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                             | 122 600 |
| 4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> ..... | 5 400   |

---

Summa kronor 968 000;

b) till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 968 000 kronor.

[51] 8. **Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 647 000 | 701 826     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 335) | 709 400 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 745 900 |             |

**Yrkanden**

*Anstaltsstyrelsen* har (skr. 5/9 1958) föreslagit, att anslaget höjes med 46 000 kronor.

|                                                     | Ökning   | Minskning |
|-----------------------------------------------------|----------|-----------|
| 1. Bränsle, lyse och vatten .....                   | 12 000   |           |
| 2. Övriga expenser .....                            | 8 500    |           |
| 3. Inventarier m. m. ....                           | 8 000    |           |
| 4. Beklädnad och sängkläder .....                   | 4 000    |           |
| 5. Hälso- och sjukvård för intagna .....            | 5 000    |           |
| 6. Omkostnader för utskrivna och permitterade ..... | 12 500   |           |
| 7. Diverse utgifter .....                           |          | 4 000     |
|                                                     | 50 000   | 4 000     |
|                                                     | + 46 000 |           |

**Motivering**

1. *Bränsle, lyse och vatten*. Utgift 1956/57 136 021, 1957/58 143 554; anslag 1958/59 138 000. — Anslaget bör höjas med hänsyn till belastningen och utökning med nya vårdavdelningar.

2. *Övriga expenser*. Utgift 1956/57 17 488, 1957/58 26 442; anslag 1958/59 21 500. — Den ökade omsättningen av vårdtagare kan väntas medföra ytterligare utgifter utöver medelsåtgången under det senaste budgetåret.

3. *Inventarier m. m.* Utgift 1956/57 32 982, 1957/58 7 976; anslag 1958/59 26 000. — För innevarande budgetår har för ordinära utgifter beräknats 11 000 kronor och för vissa engångsutgifter 15 000 kronor. Under sommaren 1959 bör anstaltens personbil bytas mot en ny, vilket beräknas kosta omkring 15 000 kronor. Styrelsen upprepar tidigare förslag om anslag till ett mikroskop med 1 000 kronor och till en smalfilmsapparat med 4 000 kronor. Vidare hemställer styrelsen att 3 000 kronor anvisas till inköp av en fotostatapparat. För ordinära utgifter upptages oförändrat 11 000 kronor. Anslagsposten beräknas sålunda till (15 000 + 1 000 + 4 000 + 3 000 + 11 000) 34 000 kronor.

4. *Beklädnad och sängkläder.* Utgift 1956/57 45 454, 1957/58 40 025; anslag 1958/59 36 000.

5. *Hälso- och sjukvård för intagna.* Utgift 1956/57 43 172, 1957/58 63 948; anslag 1958/59 60 000. — Utgiftsökningen beror bl. a. på ökat antal vårdtagare och fortgående försämring av deras hälsotillstånd vid intagningen.

6. *Omkostnader för utskrivna och permitterade.* Utgift 1956/57 43 604, 1957/58 66 773; anslag 1958/59 57 500. — Den föreslagna höjningen motiveras bl. a. med större omsättning av vårdtagare.

7. *Diverse utgifter.* Utgift 1956/57 1 994, 1957/58 3 993; anslag 1958/59 10 000. — För innevarande budgetår har beräknats ett engångsbelopp av 6 000 kronor för vissa planeringsarbeten. Det för ordinära utgifter beräknade beloppet av 4 000 kronor är otillräckligt för fritidsverksamheten vid anstalten och bör höjas till 6 000 kronor.

### Yttrande

*Socialstyrelsen* framhåller, att anstaltens inre inventarier är i stort behov av upprustning och att inventarieposten därför bör förstärkas.

### Departementschefen

Vad först angår inventarieposten vill jag erinra om att för innevarande budgetår det för ordinära utgifter beräknade beloppet höjts från 8 000 till 11 000 kronor, varjämte under posten upptagits ett engångsbelopp av 15 000 kronor. Jag föreslår, att posten för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Mot anstaltsstyrelsens förslag har jag i övrigt intet annat att erinra än att höjningen av posten till övriga expenser bör begränsas till 7 000 kronor. Anslaget bör i enlighet härmed höjas med 36 500 kronor och sålunda uppföras med (709 400 + 36 500) 745 900 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 745 900 kronor.

### [52] 9. Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vårdavdelning i Fagersta

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 254 000 | 202 072     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 335) | 265 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 267 300 |             |

Av anslaget för innevarande budgetår har 119 500 kronor beräknats till avlöningar och 146 000 kronor till omkostnader.

*Anstaltsstyrelsen* har (skr. 3/7 1958) föreslagit, att anslaget höjes med 3 700 kronor. Av detta belopp avser 835 kronor uppflyttning av befattningen

som tillsynsman i Ae 11 till Ae 12, motsvarande den löneställning som tillämpas för tillsynsmannatjänst vid Venngarnsanstalten. Återstoden av beloppet hänför sig till löneklassuppflyttningar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. För omkostnader beräknas oförändrat anslagsbelopp.

### *Departementschefen*

Den föreslagna uppflyttningen av tillsynsmannatjänsten kan jag inte tillstyrka. Det för avlöningar avsedda anslagsbeloppet bör för löneklassuppflyttningar och kompensation för höjda folkpensionsavgifter ökas med 1 800 kronor. För omkostnader bör enligt anstaltsstyrelsens förslag beräknas oförändrat belopp. Anslaget bör alltså uppföras med (265 500 + 1 800) 267 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vårdavdelning i Fagersta* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 267 300 kronor.

### [53] 10. *Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar*

|                                | Anslag  |
|--------------------------------|---------|
| 1958/59 (statsliggaren s. 336) | 101 000 |
| 1959/60 (förslag) .....        | 102 300 |

*Anstaltsstyrelsen* har (skr. <sup>19/8</sup>1958) hemställt, att anslaget höjes med 8 500 kronor, därav 7 260 kronor för ett biträde i reglerad befordringsgång och återstoden för löneklassuppflyttningar, kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m. Rörande behovet av den föreslagna biträdestjänsten anför styrelsen, att personalplanen för anstalten upptar endast två skötartjänster i st. f. av nykterhetsvårdsutredningen ursprungligen föreslagna tre sådana tjänster. På grund härav måste biträdande föreståndaren tas i anspråk för nattjour och andra sysslor, som skulle ha utförts av den tredje skötaren. Vid sådant förhållande måste föreståndaren erhålla biträde av en befattningshavare för skriv- och expeditiönsarbete.

*Socialstyrelsen* framhåller, att föreståndarens arbetsuppgifter på grund av de av anstaltsstyrelsen angivna omständigheterna blir mycket stor. Det är enligt socialstyrelsens mening nödvändigt att i varje fall befria föreståndaren från skrivarbete och likartade rutingörömlar genom inrättande av en tjänst såsom kontorsbiträde.

### *Departementschefen*

Den föreslagna utökningen av personalen med ett biträde för skriv- och kontorsarbete kan jag inte tillstyrka. I övrigt har jag intet att erinra mot

anstaltsstyrelsens beräkning av anslaget. I enlighet härmed förordar jag, att anslaget höjes med 1 300 kronor och alltså uppföres med (101 000 + 1 300) 102 300 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 11 700 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 10 000 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 68 800 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 11 300 |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 500    |

Summa kronor 102 300;

b) till *Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 102 300 kronor.

**[54] 11. Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Omkostnader**

|                                | Anslag |
|--------------------------------|--------|
| 1958/59 (statsliggaren s. 337) | 79 600 |
| 1959/60 (förslag) .....        | 79 600 |

I enlighet med förslag av anstaltsstyrelsen (skr. <sup>10</sup>/s 1958), mot vilket socialstyrelsen inte haft något att erinra, bör anslaget upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 79 600 kronor.

**[55] 12. Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Avlöningar**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 305 000 | 186 281     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 338) | 261 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 406 000 |             |

Anstaltsstyrelsen har (skr. <sup>26</sup>/8 1958) föreslagit, att anslaget höjes med 204 600 kronor.

Anslagsberäkningen grundas på uppgifter från byggnadsstyrelsen, enligt vilka den slutna avdelningen (25 vårdplatser) samt ev. den öppna avdelningen (50 vårdplatser) och fritidsbyggnaden skulle vara färdiga att tagas i bruk hösten 1959 och anläggningen i sin helhet skulle kunna vara färdigställd under våren 1960. Vidare utgår anstaltsstyrelsen från att verksamheten bör påbörjas så snart slutna avdelningen kan beläggas. Från dessa utgångspunkter har styrelsen verkställt beräkningar rörande erforderlig personal för en begränsad vårdverksamhet under nästa budgetår. Styrelsen avser att inför budgetåret 1960/61 återkomma med förslag till fullständig personalstat för anstalten. Förslaget för nästa budgetår upptar följande tjänster.

#### Administration och läkare

|                                     | Lönegrad  |
|-------------------------------------|-----------|
| 1 direktör .....                    | Ae 24     |
| 1 assistent .....                   | 19        |
| 1 kamrerare .....                   | 17        |
| 1 kanslibiträde .....               | 7         |
| 1 kontorsbiträde .....              | Ao 5      |
| 1 kontorsbiträde .....              | Af 1—Ae 5 |
| 1 läkare för kroppssjukvården ..... | Arvode    |
| 1 rådgivande psykiater .....        | Arvode    |

#### Slutna avdelningen

|                        |       |
|------------------------|-------|
| 1 assistent .....      | Ae 15 |
| 1 tillsynsman .....    | 12    |
| 1 översköterska .....  | 10    |
| 2 förste vårdare ..... | 10    |
| 10 vårdare .....       | 8     |

#### Öppna avdelningen

|                        |    |
|------------------------|----|
| 1 tillsynsman .....    | 12 |
| 2 förste vårdare ..... | 10 |
| 5 vårdare .....        | 8  |

#### Arbetsdrift och sysselsättningsterapi

|                          |    |
|--------------------------|----|
| 1 yrkesmästare .....     | 11 |
| 1 yrkesmästare .....     | 9  |
| 1 trädgårdsmästare ..... | 9  |
| 1 arbetsterapeut .....   | 9  |

| <i>Ekonomipersonal</i>            | Lönegrad |
|-----------------------------------|----------|
| 1 förste vårdare .....            | 10       |
| 1 vårdare .....                   | 8        |
| 1 maskinist .....                 | 10       |
| 1 reparatör .....                 | 8        |
| 1 köksföreståndare .....          | 11       |
| 1 ekonomibiträde (kokerska) ..... | 5        |
| 2 ekonomibiträden .....           | 2/3      |

De föreslagna högre tjänsterna för den centrala administrationen har godtagits i propositionen 1957: 98. Avlöningsmedel har redan anvisats för tjänsterna som direktör och kamrerare. I och med att verksamheten börjar bör tjänsten som direktörens närmaste man, assistenten i lönegrad 19, tillsättas.

Av biträdespersonalen finnes nu ett tidigare vid remontdepån anställt kontorsbiträde, som innehar ordinarie tjänst å försvarets stat. Härutöver bör under nästa budgetår inrättas en tjänst som kanslibiträde och en som biträde i reglerad befordringsgång.

Någon medicinsk behandling torde icke i nämnvärd omfattning kunna utföras förrän klinikbyggnaden med sjukavdelning är färdig. Med inrättande av den i princip beslutade läkartjänsten vid anstalten synes därför kunna anstå till budgetåret 1960/61. Under tiden dessförinnan torde behovet av läkare kunna tillgodoses genom en arvodesanställd läkare för kroppssjukvården och en rådgivande psykiater.

Läkarmottagning och sjukrum torde provisoriskt få anordnas å slutna avdelningen. Det synes nödvändigt att åtminstone en utbildad sjuksköterska finnes att tillgå redan från verksamhetens början. Styrelsen har därför i personalförslaget för slutna avdelningen tagit upp en tjänst som över-sköterska, vilken sedan skall överföras till klinikavdelningen.

För slutna avdelningen räknas med en personaluppsättning, som överensstämmer med den av nykterhetsvårdsutredningen föreslagna med den ändringen, att antalet förste vårdare ökats från en till två, vilket anses erforderligt för att tillgodose behovet av kvalificerad tillsynspersonal.

För öppna avdelningen räknas med att beläggningen icke blir fulltalig under 1959/60. Styrelsen räknar därför med reducerad personalstat för denna avdelning. Sålunda bör tillsättning av den för avdelningen avsedde assistenten i lönegrad 15 kunna anstå till 1960/61 samt antalet vårdare under nästa budgetår begränsas till fem i st. f. sju.

I fråga om arbetsdriften vid anstalten föreligger ännu inte något utarbetat förslag från nykterhetsvårdsutredningen. Under budgetåret 1959/60 torde utöver sysselsättningsterapi å den slutna avdelningen bli fråga om planeringsarbeten å anstaltsområdet, anläggning av trädgård o. d.

Beträffande ekonomipersonal föreslås för förrådet och därmed samman-

hängande göromål, bl. a. bestyren med ankommande och avgående vårdtagare, en förste vårdare och en vårdare. Lönegradsplaceringen av maskinpersonalen blir beroende av anläggningens klassificering; vid kostnadsberäkningen har tillämpats samma placering som vid Venngarn. För kökspersonal räknas med ett reducerat antal under 1959/60.

Av den vid anstalten nu anställda personalen kvarstår ett kontorsbiträde i Ao 5 och 18 f. d. remontdressörer å försvarets stat. Denna personal bör fr. o. m. nästa budgetår överföras till anstaltens stat. Flertalet av ifrågavarande personal har beretts tjänstgöring i utbildningssyfte vid vårdanstalten å Venngarn och Ryhovs sjukhus. Såvitt styrelsen nu kan bedöma bör de nämnda f. d. remontdressörerna kunna placeras å tjänster, som upptagits i förslaget till personalstat.

Avlöningskostnaderna för nästa budgetår beräknas av anstaltsstyrelsen till 465 600 kronor. Styrelsen har därvid, med hänsyn till att en del av den föreslagna nya personalen icke torde komma att tillträda sina tjänster förrän senare under budgetåret, reducerat grundlönebeloppen med 35 000 kronor. För semestervikarier, övertids- och vikariatersättningar samt obekvämhettstillägg har beräknats ca 19 000 kronor. Vidare har för arvoden till styrelsens ordförande, ledamöter och sekreterare samt läkararvoden beräknats 11 700 kronor.

Samtliga tjänster med undantag av den ordinarie kontorsbiträdestjänsten föreslås inrättade såsom extra ordinarie.

Statskontoret har anfört, att framställningen och till ämbetsverket lämnade informationer rörande planeringen av anstalten icke ger ett säkert underlag för en tillförlitlig bedömning av personalbehovet för budgetåret 1959/60. Ämbetsverket anser sig därför, om än med någon tvekan, i hudsak böra godtaga styrelsens förslag till personalstat. Med hänsyn till ovissheten beträffande tidpunkten för de olika enheternas färdigställande bör i staten uppförda tjänster få besättas endast efter Kungl. Maj:ts medgivande.

Statskontoret har dock funnit anledning till erinran i följande avseenden. Assistentbefattningen vid den slutna avdelningen bör hänföras till 14 lönegraden. Beträffande tillsynsmannatjänsterna vid den slutna resp. den öppna avdelningen anser statskontoret sig icke kunna förorda högre löneställning än 11 lönegraden med hänsyn till avdelningarnas storlek. För den slutna avdelningen har styrelsen hemställt om inrättande av 10 vårdarbefattningar i Ae 8. Styrelsen synes härvid ha utgått från en arbetstid av 45 timmar per vecka. Då emellertid något beslut i fråga om reglering av normalarbetstiden under år 1959 ännu icke fattats, bör personalbehovet bedömas med utgångspunkt från nu gällande arbetstid. Ämbetsverket finner sig därför icke kunna tillstyrka inrättande av fler än 9 vårdartjänster vid nämnda avdelning. Statskontoret förutsätter dock, att Kungl. Maj:t skall äga medgiva det överskridande av icke-ordinarieposten, som kan för-anledas av en eventuell ytterligare arbetstidsförkortning.

Ämbetsverket har icke något att erinra mot inrättande av en tjänst som översköterska redan innan sjukavdelningen är färdigställd. Med hänsyn till att tjänstens framtida ställning i den utbyggda organisationen ej är fastställd torde befattningen dock tills vidare icke böra placeras högre än i 9 lönegraden. Styrelsen har räknat med att icke samtliga av den öppna avdelningens fem paviljonger kommer att kunna tagas i bruk under nästkommande budgetår. Med hänsyn härtill synes den kvalificerade vårdpersonalen vid avdelningen böra inskränkas till en tillsynsman och en förste vårdare.

Då verkstäderna icke kommer att bli färdigställda under nästkommande budgetår, torde det kunna anstå med inrättande av de föreslagna yrkesmästartjänsterna. Löneställningen för dessa befattningar torde för övrigt bli beroende på arbetsdriftens inriktning och omfattning, till vilka frågor slutlig ställning ännu ej synes ha tagits. Med hänsyn till det till att börja med begränsade antalet vårdplatser vid anstalten torde vidare vara tillräckligt med en förste vårdarbefattning för förrådet.

Vad angår maskinpersonalen torde lönegradsplaceringen bli avhängig av pågående översyn av klassificeringsgrunderna. Enär köksavdelningen icke torde bli fullt färdig förrän efter det verksamheten börjat vid anstalten, kommer enligt uppgift visst samarbete med sjukhus i Falköping att äga rum. Bl. a. avses, att maten skall tillagas vid sjukhuset. Vid sådant förhållande och med hänsyn till att anstalten under den första tiden icke kommer att utnyttjas med full kapacitet torde det tills vidare icke vara erforderligt med vare sig en kokerskebefattning eller det ena av de föreslagna övriga ekonomibiträderna.

Statens lönenämnd, som haft att yttra sig över framställningen i vad den avser nya tjänster vid anstalten, har funnit anledning till erinran endast beträffande de föreslagna tjänsterna som assistent i Ae 15 å slutna avdelningen, som yrkesmästare i Ae 11 och som köksföreståndare i samma lönegrad. För assistenttjänsten kan lönenämnden icke tillstyrka högre placering än A 14 och för köksföreståndartjänsten icke högre än A 10. Nykterhetsvårdsutredningens tidigare förslag i ämnet upptog bl. a. två tjänster som yrkesmästare i dåvarande lönegrad 16 (motsvarande nuvarande A 11), den ena avsedd för en verkstad för mekanisk industri och den andra för en verkstad för träindustri. Då den nu föreslagna yrkesmästartjänsten i Ae 11 icke avses för något av dessa ändamål, finnes enligt lönenämndens mening f. n. icke tillräckliga skäl att inrätta en dylik tjänst. Lönegradsplaceringen för maskinpersonalen torde som föreslagits få bli beroende av maskinanläggningens klassificering.

Socialstyrelsen har inte haft något att erinra mot anstaltsstyrelsens förslag.

*Departementschefen*

Av de uppgifter som lämnats i ärendet framgår att, såvitt nu kan bedömas, verksamheten vid anstalten kan beräknas bli delvis påbörjad under hösten 1959 och därefter successivt utökad så att samtliga 100 vårdplatser skulle kunna utnyttjas under budgetåret 1960/61. För nästa budgetår synes böra fastställas en personalplan med utgångspunkt från den beräknade omfattningen av verksamheten under den senare delen av budgetåret. Anstaltsstyrelsens förslag till sådan personalplan kan jag i stort sett godta, dock med följande ändringar.

I fråga om tjänsterna för det administrativa arbetet föreslår jag, att biträdespersonalen begränsas till ett kanslibiträde och ett kontorsbiträde. För de båda vårdavdelningarna bör, i avvaktan på närmare erfarenheter av personalbehovet, inrättas en assistenttjänst i A 14, två tillsynsmannatjänster — den ena i A 12 och den andra i A 11 — fyra förste vårdartjänster i A 10 och 13 vårdartjänster i A 8. Såsom anstaltsstyrelsen föreslagit bör vidare under nästa budgetår vid den slutna avdelningen finnas en tjänst som översköterska i A 10, vilken tjänst senare skall överföras till klinikavdelningen. I annat sammanhang denna dag hemställer jag, att medel för nästa budgetår anvisas för anordnande av en verkstad vid anstalten. Jag föreslår, att en för arbetet vid denna verkstad avsedd tjänst som yrkesmästare i A 9 inrättas. Med prövningen av den andra av de två föreslagna yrkesnästartjänsterna bör däremot anstå. Den föreslagna ekonomipersonalen torde kunna reduceras med en vårdare och ett ekonomibiträde i A 2/3. För köksföreståndartjänsten kan jag inte tillstyrka placering i högre lönegrad än A 10. För arvoden, vikarier, obekvämhetsstilllägg m. m. beräknar jag ett belopp av ca 28 000 kronor.

Samtliga lönegradsplacerade tjänster utom kontorsbiträdestjänsten i A o 5 bör såsom anstaltsstyrelsen föreslagit vara extra ordinarie. Den nuvarande anordningen med särskilda tjänster på försvarets stat för personal vid den förutvarande remontdepån bör därför kunna avvecklas fr. o. m. nästa budgetår.

Med hänsyn tagen till att vissa av de i personalplanen för nästa budgetår upptagna tjänsterna kan beräknas komma att vara vakanta under en del av året beräknar jag medelsbehovet under anslaget till 406 000 kronor. Det bör härvid framhållas, att förskjutningar i tidsschemat för anstaltsbyggnadernas färdigställande kan komma att medföra, att medelsåtgången blir mindre eller större än den här beräknade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad jag anfört i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | 8 600    |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 11 400   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> .....                | 331 000  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 52 700   |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 2 300    |
| Summa kronor                                                                              | 406 000; |

c) till Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 406 000 kronor.

[56] 13. Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Omkostnader

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 30 000  | 30 000      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 338) ..... | 30 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 226 900 |             |

Anstaltsstyrelsen har (skr. <sup>26</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 197 500 kronor. Styrelsen har därvid lagt fram följande förslag till omkostnadsstat:

|                                              |        |
|----------------------------------------------|--------|
| 1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare ..... | 500    |
| 2. Reseersättningar .....                    | 12 000 |
| 3. Expenser:                                 |        |
| a. Bränsle, lyse och vatten .....            | 30 000 |
| b. Övriga expenser .....                     | 12 000 |
|                                              | 42 000 |
| 4. Övriga utgifter:                          |        |
| a. Inventarier m. m. ....                    | 3 000  |
| b. Tvätt och renhållning .....               | 10 000 |
| c. Utspisning:                               |        |
| proviant till kost som försäljes .....       | 5 000  |
| proviant till intagna .....                  | 60 000 |
|                                              | 65 000 |

|                                                   |                    |               |
|---------------------------------------------------|--------------------|---------------|
| d. Beklädnad och sängkläder .....                 | 10 000             |               |
| e. Hälso- och sjukvård för intagna .....          | 20 000             |               |
| f. Omkostnader för utskrivna och permitterade ... | 20 000             |               |
| g. Kostnader för transport av intagna .....       | 4 000              |               |
| h. Flitpengar för handräckning .....              | 25 000             |               |
| i. Underhåll och driftkostnader för bilar .....   | 10 000             |               |
| k. Representationskostnader .....                 | 1 000              |               |
| l. Fritidsverksamhet m. m. ....                   | 5 000              | 173 000       |
|                                                   | <hr/> Summa kronor | <hr/> 227 500 |

Beträffande beräkningen av vissa anslagsposter anför styrelsen bl. a. följande.

Anslagsposten till reseersättningar torde bli belastad med extra kostnader på grund av att en del av de nya tjänsterna sannolikt blir besatta med personer, som vid tillträde av tjänst å Gudhem är berättigade att erhålla flyttningersättning och möjligen även tjänstgöringstraktamente. För omkostnader för utskrivna och permitterade har i nykterhetsvårdsutredningens förslag beräknats 60 000 kronor. Då avgången från anstalten under första verksamhetsåret måste bli mindre än normalt, upptages nu endast tredjedelen av nämnda belopp. Delposten till flitpengar har beräknats med hänsyn till att de intagna under budgetåret 1959/60 kommer att huvudsakligen sysselsättas med arbeten för anstaltens egen räkning. Beträffande delposten till representationskostnader framhålles, att man måste räkna med att anstalten särskilt under första verksamhetsåret kommer att få mottaga ett stort antal besök av personer, som har tjänsteärenden eller vill studera den nya anläggningen. Därvid torde anstalten i åtskilliga fall få ordna förplägnad.

*Socialstyrelsen* har inte gjort någon erinran mot förslaget.

### *Departementschefen*

Anstaltsstyrelsens beräkning av medelsbehovet synes böra godtagas med den jämkningen, att posten till representationskostnader bör upptagas med samma belopp som motsvarande poster i omkostnadsstaterna för anstalterna å Svartsjö och Venngarn eller med 400 kronor. Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med 226 900 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare*: Omkostnader för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 226 900 kronor.

[57] 14. **Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Vissa inventarier.** Under hänvisning till vad jag anför vid anmälan av frågan om anslag å kapitalbudgeten för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid Gudhemsanstalten hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Vissa inventarier* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 160 000 kronor.

[58] 15. **Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m.m.** Under denna rubrik har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 1 250 000 kronor (statsliggaren s. 339).

Från anslaget utgår bidrag till landstingskommun, annan kommun, förening eller stiftelse för anordnande av erkänd eller enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller av inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden. Bidrag utgår med högst följande belopp per vårdplats, nämligen för erkänd anstalt 10 000 eller, om särskilda skäl för högre bidrag föreligger, 15 000 kronor samt för enskild anstalt och inackorderingshem 5 000 kronor. Bidraget må ej överstiga vad från annat håll tillskjutes, om ej särskilda skäl föranleder därtill.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) anført, att å anslaget den 1 juli 1958 fanns innestående ett belopp av 3 318 420 kronor. Summan av beviljade men ej utbetalade bidrag och bidrag, varom ansökan gjorts, uppgår till ca 2 354 000 kronor. Om samtliga dessa ansökningar bifalles skulle alltså det disponibla anslagsbeloppet utgöra ca 964 000 kronor.

Rörande medelsbehovet för de olika bidragsändamålen anför socialstyrelsen i huvudsak följande.

Vad först angår bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter framhåller styrelsen, att enligt inom styrelsen utförda beräkningar behovet under den närmaste framtiden av vårdplatser å allmänna (statliga och erkända) anstalter kan antagas uppgå till 2 150—2 250 platser. Antalet befintliga vårdplatser å sådana anstalter uppgick den 1 juli 1958 till 1 766, varav 349 å statsanstalter och 1 417 å erkända vårdanstalter. Av de senare vårdplatserna är 82 av så provisorisk karaktär, att de icke bör bibehållas efter anstaltssystemets utbyggnad. För anordnande av 309 vårdplatser — varav 100 å statsanstalten Gudhem, 34 å Svartsjöanstalten och 175 å erkända vårdanstalter — föreligger beslut eller ansökningar om anslag. Härutöver skulle sålunda erfordras ytterligare omkring (2 150 resp. 2 250 — 1 766 — 309 + 82) 157 resp. 257 vårdplatser.

Planer föreligger på anordnande av en erkänd vårdanstalt å Rällsön i Ljusnarsbergs kommun. Anstaltens platsantal skulle bli omkring 60 och

kostnaderna för anordnandet uppskattas preliminärt till omkring 800 000 kronor. Utöver denna anstalt skulle erfordras ett ytterligare tillskott av omkring 100 resp. 200 vårdplatser. Med hänsyn till bl. a. de inom nykterhetsvårdsutredningen pågående övervägandena om anstaltsväsendets framtida organisation finner sig socialstyrelsen emellertid icke nu böra räkna med större antal än 60 av dessa platser. Anordningsbidragen härför bör beräknas efter 15 000 kronor per plats eller med tillhoppa 900 000 kronor. Medelsbehovet för anordnande av nya vårdplatser å erkända vårdanstalter beräknas således till  $(800\,000 + 900\,000)$  1 700 000 kronor.

Antalet enskilda vårdanstalter var den 1 juli 1958 sex med tillhoppa 149 vårdplatser. Därjämte hade anordningsbidrag beviljats eller ansökan om bidrag gjorts för ytterligare sex anstalter med tillhoppa 116 vårdplatser. Vidare föreligger inom vissa län planer på anordnande av enskilda vårdanstalter med ett sammanlagt platsantal av omkring 140. Enligt socialstyrelsens mening bör återhållsamhet iakttagas i fråga om planeringen av ytterligare nya enskilda vårdanstalter i avvaktan på bättre möjligheter att bedöma det framtida mera varaktiga behovet av vårdplatser av detta slag. Styrelsen har därför ansett sig böra räkna endast med det medelsbehov, som motsvarar bidragskostnaderna för nämnda 140 vårdplatser eller tillhoppa  $(140 \times 5\,000)$  700 000 kronor.

I fråga om bidrag till anordnande av inackorderingshem anför styrelsen, att antalet befintliga hem jämte de hem, som beräknas träda i verksamhet under den närmaste tiden, uppgår till 14 med tillhoppa 232 vårdplatser. Planer på anordnande av sådana hem föreligger vidare inom ett tiotal kommuner. Dessa hem torde sammanlagt komma att omfatta omkring 120 vårdplatser. Verksamheten vid inackorderingshemmen har så stor betydelse för nykterhetsvården, att anordningsbidrag för genomförande av nämnda aktuella projekt bör hållas tillgängliga i erforderlig omfattning. Med hänsyn härtill har styrelsen räknat med ett medelsbehov för detta ändamål av  $(120 \times 5\,000)$  600 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet för anordnande av vårdanstalter och inackorderingshem uppgår sålunda enligt socialstyrelsens beräkningar till  $(1\,700\,000 + 700\,000 + 600\,000)$  3 000 000 kronor. Om häriifrån avdrages det av styrelsen beräknade disponibla anslagsbeloppet, ca 964 000 kronor, utgör anslagsbehovet i runt tal 2 000 000 kronor. Socialstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med sistnämnda belopp.

*Nykterhetsvårdsutredningen* anför, att de faktorer som påverkar behovet av vårdplatser sedan reformåret 1955 i hög grad utmärkts av instabilitet och ovisshet. Detta gäller i första hand förändringar i alkoholkonsumtionens omfattning och fördelning. Vidare erinras om den pågående omställningen på den öppna vårdens område samt den kraftiga expansionen på den slutna och halvöppna vårdens område, där särskilt tillkomsten av enskilda vårdanstalter banat väg för nya vårdformer. Inför svårigheter-

na att under dylika förhållanden beräkna det framtida platsbehovet har utredningen hittills ansett det lämpligt, att nödvändiga platstillskott tillskapas företrädesvis genom provisoriska anordningar.

Enligt utredningens åsikt är det två områden inom anstaltsvården som särskilt är i behov av förstärkning, nämligen dels resurserna för omhändertagande av det svårskötta klientel som hänvisas till statliga anstalter, dels anordningarna för vård av asylister. I förstnämnda hänseende kommer Gudhemsanstalten och den pågående omdaningen av Svartsjöanstalten att medföra avsevärda förbättringar. Därutöver framstår en förstärkning av Venngarmsanstaltens resurser såsom ofrånkomlig. Vad angår asylistklientelet synes en utökning av antalet vårdplatser vara behövlig även på längre sikt. Utredningen har därför ställt sig positiv till de i socialstyrelsens framställning omnämnda planerna att anordna en anstalt å Rällsön i Ljusnarsberg. I fråga om vårdplatser för lättare fall och mellanklientel synes det motiverat att iakttaga viss återhållsamhet då det gäller ytterligare utbyggnad. Härför talar bl. a. önskemålet att fortsätta åtgärder på dessa vårdområden i möjligaste mån anpassas efter de riktlinjer, vartill utredningens arbete kan leda, ävensom ovissheten om behovet av platser vid allmänna anstalter för mindre avancerat klientel.

Emellertid föreligger från utredningens sida ingen erinran mot det av socialstyrelsen beräknade medelsbehovet för anordningsbidrag till erkända vårdanstalter. Det är nämligen angeläget att medel står till buds för anordnande av ytterligare nya vårdplatser, främst genom provisoriska anordningar, för den händelse de tendenser till stabilisering i fråga om platssituationen, som på senare tid varit skönjbara, skulle avlösas av en omsvängning till det sämre. De av styrelsen beräknade beloppen för bidrag till anordnande av inackorderingshem och enskilda vårdanstalter föranleder ingen erinran. Utredningen betraktar dock såväl inackorderingshemmen som de enskilda vårdanstalterna såsom även på längre sikt synnerligen viktiga led i vårdorganisationen och kan därför icke dela styrelsens uppfattning, att särskild återhållsamhet i fråga om planeringen av ytterligare nya enskilda vårdanstalter vore motiverad.

### *Departementschefen*

I fråga om behovet av anordnande av ytterligare platser vid erkända vårdanstalter torde först få lämnas vissa uppgifter rörande utvecklingen av platssituationen under den senaste tiden. Enligt socialstyrelsens beräkningar uppgick platsbristen vid de allmänna (statliga och erkända) anstalterna den 1 oktober 1957 till ca 480 platser. Den 1 januari 1958 hade bristen ökat ytterligare, till 578 platser. Det närmaste halvåret utvisade en gynnsam utveckling med en kraftig minskning av platsbristen. Under det därpå följande kvartalet ökade bristen något och uppgick den 1 oktober 1958

till 256 platser. Det totala platsbehovet uppgick enligt socialstyrelsens beräkningar den 1 oktober 1957 till 2 013, den 1 april 1958 till 2 084 och den 1 oktober 1958 till 2 145 platser. Antalet av länsstyrelserna meddelade intagningsbeslut och de till socialstyrelsen inkomna platsansökningarna låg under tiden oktober 1957—september 1958 på en något högre nivå än under motsvarande period ett år tidigare. Den av 1957 och 1958 års riksdagar godkända målsättningen för anstaltsorganisationens utbyggnad innebär, att platsantalet bör ökas till omkring 2 100. Mot bakgrunden av de nu anförda siffrorna och med beaktande av de av nykterhetsvårdsutredningen i ärendet åberopade skälen för viss återhållsamhet i fråga om ytterligare utbyggnad synes f. n. inte finnas anledning till någon väsentlig ändring av den nämnda målsättningen.

I detta sammanhang bör erinras om att statsmakernas beslut i olika frågor på nykterhetsvårdens område under de senaste åren kännetecknats av en strävan att åstadkomma en förskjutning inom denna vårdgren från tvångsmässig anstaltsvård till förebyggande öppen vård på ett tidigt stadium av alkoholmissbruk. Såväl genom lagstiftning som genom ökade anslag har skapats möjligheter till en betydande utökning av de öppna vårdformerna. Härigenom bör, åtminstone på något längre sikt, behovet av anstaltsvård kunna minska.

Rörande möjligheterna att förverkliga den beslutade utbyggnaden av de allmänna anstalterna torde följande få anföras. Antalet platser på dessa anstalter uppgick den 1 juli 1958 till 1 766. Socialstyrelsen har i sina petita för nästa budgetår räknat med att 309 platser skall tillkomma på grund av redan meddelade beslut samt inkomna ansökningar om statsbidrag. Platsantalet skulle härigenom ökas till 2 075, därav 483 på statliga och 1 592 på erkända anstalter. Dessa 309 platser fördelar sig på följande sätt: 34 platser på den nya öppna avdelningen vid Svartsjöanstalten, vilken avdelning beräknats bli tagen i bruk vid början av innevarande år, 100 platser på den nya statsanstalten å Gudhem, som beräknas kunna delvis träda i verksamhet hösten 1959, samt 175 platser på erkända anstalter. Av de sistnämnda platserna har flertalet redan kommit till stånd. Utöver vad nu nämnts disponeras under tiden t. o. m. april 1959 en tillfällig vårdavdelning å Örenäs med närmare 100 platser.

Socialstyrelsen har i sin anslagsframställning hemställt om medel för anordnande av 120 nya vårdplatser, varvid styrelsen framhållit, att 82 av de befintliga platserna är av så provisorisk karaktär, att de inte bör bibehållas under längre tid. Av de skäl jag tidigare anfört anser jag mig inte böra förorda, att beslut nu fattas om någon utökning av platsantalet utöver de nämnda 2 075 platserna. Jag har emellertid funnit det önskvärt, att förutsättningar skapas för nedläggande av de nämnda provisoriska platserna utan att platsantalet därigenom minskas. Kungl. Maj:t har på mitt förslag beviljat bidrag med 900 000 kronor för anordnande av den

förut nämnda anstalten å Rällsön, inrymmande 60 platser. Dessutom bör medel nu beräknas för anordnande av ytterligare 22 platser. Härigenom möjliggöres en avveckling av de 82 provisoriska platserna. Avvecklingen bör ske med beaktande av platssituationen. Om denna ger anledning därtill bör sålunda hinder inte möta att de provisoriska platserna utnyttjas ännu någon tid i den mån så befinnes möjligt. Medelsbehovet för anordnande av 22 nya platser bör beräknas till  $(22 \times 15\,000)$  330 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det av socialstyrelsen angivna disponibla anslagsbeloppet genom beslutet om anordningsbidrag till anstalten å Rällsön minskats till ca 64 000 kronor.

Med hänsyn till att närmare erfarenheter av verksamheten vid enskilda vårdanstalter ännu inte vunnits och då nykterhetsvårdsutredningens arbete torde bli av betydelse för den fortsatta planeringen på detta område, föreslår jag, att medel nu inte beräknas för större ökning av platsantalet på sådana anstalter än till 350, d.v.s. 50 platser mer än vad som godtagits av 1958 års riksdag. Då socialstyrelsen räknat med att 265 platser skall erhållas med bidrag av redan disponerade anslagsmedel, erfordras ytterligare  $(85 \times 5\,000)$  425 000 kronor.

För inackorderingshemmens del har förra årets riksdag godtagit en utbyggnad till 350 platser. Socialstyrelsen räknar nu med att detta platsantal skall kunna uppnås först under nästa budgetår. Då det f. n. finns ca 230 platser på sådana hem skulle för denna utbyggnad erfordras  $(120 \times 5\,000)$  600 000 kronor. Det torde emellertid få anses sannolikt, att en mindre del av de nya platserna blir färdigställda vid sådan tid, att anordningsbidragen för dem inte behöver betalas ut före utgången av budgetåret 1959/60. För bidrag till anordnande av inackorderingshem beräknar jag med hänsyn härtill ett medelsbehov av 450 000 kronor under nästa budgetår.

I enlighet med det anförda och efter avdrag av det nyss angivna disponibla anslagsbeloppet beräknar jag medelsbehovet för anordnande av erkända och enskilda vårdanstalter samt inackorderingshem till  $(330\,000 + 425\,000 + 450\,000 - 64\,000)$  1 141 000 kronor, vilket belopp bör avrundas till 1 150 000 kronor.

Kungl. Maj:t bör liksom hittills kunna vid fördelningen av anslaget avvika från vad som vid anslagsberäkningen upptagits för de olika bidragsändamålen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 150 000 kronor.

[59] 16. **Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 11 800 000 | 11 339 476  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 339) | 15 600 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 16 800 000 |             |

Från detta anslag utgår bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare, ersättning för vissa särskilda vårdkostnader vid erkända anstalter, bidrag till driftkostnader vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden samt bidrag till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/s 1958) föreslagit, att anslaget höjes med 2 600 000 kronor till 18 200 000 kronor.

I fråga om bidragen till de erkända och enskilda vårdanstalterna föreslår *socialstyrelsen* höjning av gällande maximibelopp för driftbidragen och anför härom följande.

Bidrag utgår fr. o. m. den 1 juli 1958 med högst 13 kronor för dag och vårdplats (garantibidrag) samt högst 8 kronor 50 öre för dag och vårdad person (beläggningsbidrag). För anstalt, som på grund av utgifter för särskilda vårdanordningar provas vara i behov därav eller beträffande vilken eljest särskilda skäl därtill föreligger, må garantibidraget höjas med ytterligare en krona.

De nuvarande maximibeloppen lämnar icke utrymme för önskvärda förbättringar av vårdverksamheten såsom ökad omfattning av inledande medicinsk behandling och terapeutiskt inriktat vårdarbete — allmän psykologisk påverkan, studieverksamhet, fritidssysselsättning och förberedande av eftervården. De ekonomiskt sämst ställda anstalterna har icke möjlighet att medgiva större flitpenningbelopp än 1: 50 kronor för vård dag. Otillräckligheten hos detta belopp att tillgodose rent personliga behov för vårdtagarna verkar pressande på en del av dem och är därigenom till förfång för vårdresultatet. En höjning av statsbidragets maximibelopp, så att det blir möjligt att hålla en flitpenning av minst 2: 50 kronor för vård dag, är därför mycket önskvärd. *Socialstyrelsen* förutsätter i detta sammanhang att, om en mera genomgripande omläggning beträffande arbetsersättningen för fångvårdens klientel skulle genomföras, de allmänna vårdanstalterna för alkoholmissbrukare tillföres medel för en härmed jämförlig förbättring. Konsumentprisindex exklusive alkoholhaltiga drycker har ökat med tre enheter under tiden oktober 1957—juni 1958. Den inträdda prisstegringen medför en kostnadsökning för vårdanstalterna, som kan uppskattas till omkring 0: 25 kronor för vård dag. De nuvarande bidragsbeloppen lämnar icke utrymme för att möta den lönehöjning och ytterligare arbetstidsförkortning för vårdpersonal, som avtalsförhandlingarna under hösten 1958 kan komma att medföra.

Enligt socialstyrelsens mening är det på grund av nu angivna omständigheter nödvändigt, att beläggningsbidragets maximibelopp höjes med en krona 50 öre samt därutöver med belopp, som ger full täckning för kommande lönekostnadsökningar.

Erkända vårdanstalten Dagöholm har hemställt om ersättning för driftförluster t.o.m. år 1957 med tillhopa 69 361 kronor. Till följd av lantbrukets dåliga driftresultat under de senaste åren har driftunderskott icke kunnat undvikas trots genomförda ekonomiska inskränkningar. Då skördeutsikterna är dåliga även för 1958 förordar socialstyrelsen, att anstalten erhåller ett extra bidrag från förevarande anslag för täckande av driftförluster under åren 1955—1957 med 69 361 kronor.

Rörande behovet av medel för driftbidrag till anstalterna framlägger socialstyrelsen följande beräkning. Den 1 juli 1958 utgjorde antalet vårdplatser 1 566, därav 1 417 på erkända och 149 på enskilda anstalter. Därefter har tillkommit 113 vårdplatser vid erkända anstalter. Under återstoden av budgetåret 1958/59 kan antagas tillkomma ytterligare omkring 120 platser å erkända vårdanstalter och omkring 140 å enskilda vårdanstalter samt under budgetåret 1959/60 omkring 60 platser å erkända anstalter och 140 å enskilda anstalter. Om en tredjedel av sistnämnda vårdplatser antages komma att vara i bruk under hela budgetåret 1959/60 skulle vårdplatsantalet under detta budgetår komma att utgöra 2 006, varav 1 670 på erkända och 336 på enskilda anstalter. Vid en genomsnittlig beläggningsfrekvens av 90 % skulle vårdplatsantalet under budgetåret komma att uppgå till i runt tal 650 000. Behovet av medel till driftbidrag kan icke beräknas med någon större grad av säkerhet. Med utgångspunkt från ett vårdplatsantal av 2 000, ett genomsnittligt garantibidrag av 13 kronor, ett vårdplatsantal av 650 000 och ett genomsnittligt beläggningsbidrag av 9 kronor skulle driftbidragen komma att uppgå till 15 340 000 kronor. Om de genomsnittliga bidragsbeloppen per dag sättes till resp. 14 och 10 kronor, skulle det sammanlagda bidragsbeloppet stiga till 16 720 000 kronor. Socialstyrelsen har med hänsyn härtill ansett sig böra uppskatta medelsbehovet till 16 000 000 kronor, häri inräknat det föreslagna särskilda bidraget till vårdanstalten Dagöholm.

Ersättningarna för vissa särskilda vårdkostnader vid erkända vårdanstalter uppgick under budgetåret 1957/58 till 1 081 064 kronor, motsvarande en kostnad av 2: 40 kronor för dag och vårdad person. Under antagande av oförändrad kostnad för vård dag samt ett vårdplatsantal å de erkända anstalterna av 550 000 beräknas ifrågakvarande kostnader under nästa budgetår till omkring 1 300 000 kronor.

Behovet av medel till driftkostnadsbidrag till erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare samt till särskilda ersättningar till erkända anstalter under budgetåret 1959/60 uppskattas sålunda till (16 000 000 + 1 300 000) 17 300 000 kronor.

Socialstyrelsen föreslår vidare viss ändring av villkoren för driftbidragen. Styrelsen erinrar om att en förutsättning för sådant bidrag är beträffande erkänd anstalt att någon vårdavgift icke uttages och beträffande enskild anstalt att vårdavgift ej uttages med högre belopp än en krona för vård dag. Dessa bestämmelser är olämpliga i sådana fall, där en intagen erhållit arbetsanställning i vårdanstaltens närhet men ännu inte kommit i åtnjutande av försökspermission utan bor på anstalten och erhåller kost å denna. Vårdanstalten bör i sådant fall äga uttaga inackorderingsavgift av den vårdade med belopp, som socialstyrelsen finner skäligt.

Även beträffande ersättningarna för vissa särskilda vårdkostnader föreslås en ändring av gällande bestämmelser. Enligt dessa utgår ersättning för bl. a. resekostnad för vårdare, som medföljer intagen å erkänd vårdanstalt under resa, som avser överflyttning till annan vårdanstalt, inställande inför domstol eller överförande till eller hämtning från sjukhus eller fångvårdsanstalt. I vissa fall är emellertid vårdare erforderlig även vid resa från anstalten till hemorten, såsom beträffande en sjuk eller aldrig vårdad samt intagen, som behöver hjälp med att undgå alkoholvanskigheter under resan. På grund härav bör möjlighet finnas att låta vårdare medfölja även vid en vårdads resa till hemorten. Den ökning av vårdare-resorna, som skulle följa härav, kan icke antagas komma att påverka medelsbehovet i nämnvärd omfattning.

Vad angår bidrag till driftkostnaderna vid inackorderingshem för alkoholmissbrukare framhåller socialstyrelsen, att inom den närmaste tiden 14 statsunderstödda inackorderingshem med tillhopa 232 vårdplatser beräknas vara i verksamhet. Före utgången av budgetåret 1959/60 torde ytterligare omkring 125 vårdplatser komma att finnas tillgängliga. Socialstyrelsen räknar på grund härav med att i genomsnitt omkring 300 vårdplatser kommer att stå till förfogande under budgetåret 1959/60. Med en genomsnittlig beläggning av omkring 85 % kan driftbidragen under budgetåret 1959/60 beräknas komma att uppgå till omkring 920 000 kronor.

Behovet av medel för bidrag till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare uppskattas av socialstyrelsen i anslutning till utgifterna härför under de senaste två budgetåren till 20 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattas sålunda av socialstyrelsen till (17 300 000 + 920 000 + 20 000) 18 240 000 kronor eller avrundat 18 200 000 kronor.

Statskontoret anser, att antalet vårdplatser vid erkända och enskilda vårdanstalter knappast torde komma att öka i den takt, som förutsatts i ärendet, och uppskattar för sin del det genomsnittliga vårdplatsantalet för nästkommande budgetår till omkring 1 900. Vid en förutsatt medelbeläggning av 90 % skulle antalet vårddagar komma att uppgå till i runt tal 625 000. Under erinran att bidragen under senare år varit föremål för upprepade höjningar anser statskontoret sig icke kunna tillstyrka höjning med

mer än sammanlagt 50 öre eller det belopp, som erfordras för att täcka merkostnader på grund av inträffad stegring i konsumentprisindex samt beräknad arbetstidsförkortning. Därest kommande avtalsförhandlingar skulle medföra höjda löner och därigenom ökade driftkostnader för anstalterna, bör en reglering ske i efterhand. Statskontoret tillstyrker sålunda en höjning av garanti- och beläggningsbidragen till 13 kronor 25 öre resp. 8 kronor 75 öre. Då i anstalternas verksamhet uppkomna driftförluster, som orsakats av jordbrukets dåliga driftresultat, enligt statskontorets mening icke bör täckas av nykterhetsvårdsmedel, avstyrker ämbetsverket av principiella skäl bifall till yrkandet om särskilt bidrag till täckande av förluster vid anstalten Dagöholm. Med det av statskontoret förutsatta vårdplatsantalet synes ersättningarna för särskilda vårdkostnader kunna beräknas till i avrundat tal 1 260 000 kronor. Statskontoret anser det skäligt, att en å anstalt intagen, som beretts arbetsanställning utanför anstalten och därvid åtnjuter avtalsenlig lön för sitt arbete, erlägger viss inackorderingsavgift till anstalten. Denna avgift bör bestämmas till sådant belopp, att kostnaderna för mat och logi täckes. Härvid bör dock beläggningsbidraget reduceras. Det torde få ankomma på socialstyrelsen att framlägga förslag till ändrade bestämmelser härutinnan. Enligt vad statskontoret inhämtat kan ökningen av antalet vårdplatser på inackorderingshem för alkoholmissbrukare icke med någon större grad av säkerhet uppskattas för nästkommande budgetår. Medelsbehovet för driftbidrag till dessa hem bör försiktigtvis beräknas till 850 000 kronor. I övrigt har ämbetsverket intet att erinra mot socialstyrelsens förslag. Det totala medelsbehovet under anslaget uppskattar statskontoret till 16 800 000 kronor.

*Nykterhetsvårdsutredningen* finner det otillfredsställande, att vissa vårdanstalter icke har möjlighet att medgiva större flitpenningbelopp än 1:50 kronor för vård dag. Den låga flitpenningen ger ej möjlighet att tillgodose den intagnes personliga behov och det kan även synas oskäligt, att den intagnes prestationer måste av ekonomiska skäl belönas mera sparsamt vid vissa anstalter än vad som är brukligt inom anstaltssystemet i stort. En höjning av flitpenningnivån i enlighet med socialstyrelsens intentioner synes därför vara påkallad.

Beträffande förslaget om rätt för vårdanstalt att i vissa fall uttaga inackorderingsavgift av intagen framhåller utredningen, att det kan vara motiverat att efter individuell prövning låta vårdtagarna utnyttja ev. möjligheter till förvärvsarbete i anstaltens närhet. Särskilt för intagna med en längre anstaltsvistelse kan arbete i sådan ordning utgöra en lämplig förberedelse för försökspermission eller utskrivning. I en dylik vänjning till mera ordinära levnadsförhållanden synes lämpligen böra ingå, att vårdtagaren betalar någon ersättning för de materiella förmåner han åtnjuter från anstalten. Dessutom torde det för anstalternas beredvillighet att medverka till arbetsplaceringar av ifrågavarande slag icke vara alldeles betydelse-

selöst om ersättning kan uttagas. Därest gällande bestämmelser om inskränkningar i rätten att uttaga ersättning av den vårdade kan anses tillämpliga i berörda fall, där den intagne reellt kan anses åtnjuta ett slags permission från anstalten, vill utredningen förorda åtgärder i av socialstyrelsen avsett syfte.

*De erkända alkoholistanstalternas centralorganisation (DEACO)* understryker starkt behovet av en höjning av flitpengarna och av att tillräckliga medel härför ställs till anstalternas förfogande. Den av socialstyrelsen beräknade höjningen av beläggningsbidraget med 1: 50 kronor kan sannolikt inte anses tillräcklig. En höjning av garanti- och beläggningsbidragen till 14 resp. 10 kronor måste anses vara ett minimum. Kungl. Maj:t bör kunna medgiva full kompensation för de kostnadsökningar, som kan komma att inträda på grund av en allmän lönehöjning, även om maximibeloppen för driftbidragen härigenom skulle överskridas.

Organisationen tillstyrker socialstyrelsens förslag om rätt för anstalterna att uttaga inackorderingsavgift i vissa fall samt om ersättning för resekostnad för vårdare, som medföljer intagen vid hemresa.

### *Departementschefen*

Maximibeloppen för driftkostnadsbidrag till erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare utgör fr. o. m. den 1 juli 1958 13 (i vissa fall 14) kronor i form av garantibidrag och 8 kronor 50 öre i form av beläggningsbidrag. Socialstyrelsen har hemställt, att det sistnämnda bidraget höjes med en krona 50 öre samt därutöver med belopp som ger täckning för kommande löneökningar. Till stöd för förslaget om höjning med det angivna beloppet av en krona 50 öre har styrelsen åberopat angelägenheten av att vid vissa anstalter kunna höja flitpenningen med en krona till två kronor 50 öre per dag. Vidare har styrelsen åberopat, att stegringen av konsumentprisindex exkl. alkoholhaltiga drycker under tiden oktober 1957—juni 1958 med tre enheter motsvarar en kostnadsökning för anstalterna med ca 25 öre per vård dag samt att arbetstidsförkortningen medför ytterligare kostnadsökning. Vid prövningen av detta förslag har jag funnit mig inte kunna tillstyrka höjning av beläggningsbidraget med mer än en krona. Jag räknar med att anstalterna härigenom skall erhålla de medel som erfordras för redan inträffade kostnadsökningar och för arbetstidsförkortningen samt att anstalterna därutöver skall tillföras medel för att åtminstone delvis kunna genomföra den föreslagna höjningen av flitpenningarna. Förslaget om att höja bidragsbeloppen för kommande löneökningar kan jag inte tillstyrka.

Socialstyrelsen har anmält, att vid erkända vårdanstalten Dagöholm under åren 1955—1957 uppkommit vissa driftförluster. Vid utgången av år 1957 uppgick det bokförda förlustbeloppet till drygt 69 000 kronor. Jag vill i detta sammanhang erinra om att anstalten genom beslut av 1956 års

riksdag erhöll statsbidrag med närmare 132 000 kronor för täckande av driftförluster under åren 1951—1955. Anstalten uppvisar sålunda under en lång följd av år ett ur ekonomisk synpunkt mindre tillfredsställande resultat. I enlighet med ett av föredragande departementschefen i 1956 års statsverksproposition gjort uttalande i ämnet har socialstyrelsen verkställt utredning rörande möjligheterna att nedbringa driftkostnaderna vid anstalten. Denna utredning har givit till resultat att vissa utgiftsposter kunnat minskas och socialstyrelsen räknar med att anstalten inte skall uppvisa något underskott för budgetåret 1958/59. Vad gäller frågan om täckande av det vid utgången av år 1957 föreliggande underskottet anser jag, till skillnad från statskontoret, att medel härför bör utgå från förevarande anslag. Jag kan emellertid inte tillstyrka, att särskilt statsbidrag för detta ändamål nu beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Därvid förutsätter jag, att anstalten tillvaratar alla möjligheter att täcka återstoden av underskottet med löpande driftinkomster. Av riksdagen torde böra inhämtas medgivande för Kungl. Maj:t att bevilja anstalten det av mig förordade särskilda statsbidraget.

Medelsbehovet för driftbidrag till erkända och enskilda anstalter måste beräknas på grundval av vissa antaganden rörande antalet vårdplatser och vård dagar samt de faktiska bidragsbeloppens storlek. Jag anser mig böra räkna med att platsantalet i genomsnitt under nästa budgetår kommer att utgöra 1 575 vid erkända och 325 vid enskilda anstalter. Antalet vård dagar bör beräknas till 520 000 resp. 100 000. Vidare räknar jag med att de beviljade bidragsbeloppen genomsnittligt kommer att ligga något under maximibeloppen. Från dessa förutsättningar och med beaktande av det särskilda bidraget till anstalten Dagöholm uppskattar jag medelsbehovet för driftbidrag till 12 200 000 kronor för erkända och 2 400 000 kronor för enskilda anstalter.

Socialstyrelsens förslag om rätt för anstalterna att uttaga skälig inackorderingsavgift av intagen, som under anstaltsvistelsen har inkomst av anställning utom anstalten, finner jag väl motiverat och tillstyrker detsamma. De föreskrifter rörande avgiftens storlek vid erkända och enskilda anstalter, som det bör ankomma på socialstyrelsen att utfärda, bör tjäna till ledning vid bestämmande av motsvarande avgifter vid statsanstalterna. Med anledning av vad statskontoret anfört beträffande reducering av beläggningsbidraget på grund av inflytande inackorderingsavgifter vill jag framhålla, att storleken av driftbidragsbeloppen — inom ramen av maximibeloppen — för varje anstalt fastställs för ett år i taget och att därvid hänsyn tas till samtliga inkomster vid anstalten.

Socialstyrelsen har vidare föreslagit, att ersättning skall utgå för erkänd anstalts kostnader för resa, som vårdare företager för att medfölja intagen från anstalten till hemorten. I åtskilliga fall torde det finnas behov av att låta en vårdare följa med den intagne under resa till hemmet eller därmed

jämställd resa. Jag förordar därför att, i de fall då anstaltsledningen finner tillräckliga skäl föreligga för en sådan åtgärd, ersättning för vårdarens resa får utgå. Kostnaderna härför torde inte bli av sådan storlek, att de bör påverka beräkningen av behovet av medel för ersättningar för särskilda vårdkostnader under nästa budgetår. Med utgångspunkt från det förut angivna vårddagsantalet vid erkända anstalter, 520 000, och den av socialstyrelsen beräknade kostnaden per vårddag, 2 kronor 40 öre, kan medelsbehovet beräknas till ca 1 260 000 kronor.

För driftbidrag till inackorderingshem och bidrag till familjevård bör medelsbehovet i enlighet med socialstyrelsens förslag beräknas till 920 000 respektive 20 000 kronor.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget bör i enlighet med de av mig i det föregående framlagda beräkningarna upptagas till (12 200 000 + 2 400 000 + 1 260 000 + 920 000 + 20 000) 16 800 000 kronor.

De av mig förordade ändringarna av bidrags- och ersättningsbestämmelserna bör genomföras fr. o. m. den 1 juli 1959.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m., att tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1959;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att från förevarande anslag bevilja erkända vårdanstalten Dagöholm ett särskilt statsbidrag av 50 000 kronor till täckande av vissa driftförluster vid anstalten;

c) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 16 800 000 kronor.

[60] 17. **Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 500 000 | 788 518     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 340) | 700 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 900 000 |             |

Från detta anslag bestrides länsstyrelsernas kostnader för tillfälligt omhändertagande av farliga m. fl. alkoholmissbrukare, för sådana personers inställande på allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare m. m.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) under återopande av belastningen å anslaget under budgetåret 1957/58 föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 800 000 kronor.

*Departementschefen*

Utgifterna under detta anslag har under budgetåren 1955/56—1957/58 uppgått till — i avrundade tal — resp. 487 000, 667 000 och 789 000 kronor. Med beaktande av denna fortgående utgiftsökning förordar jag, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 900 000 kronor.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 900 000 kronor.

[61] 18. **Utbildning av nykterhetsvårdspersonal.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 70 000 kronor (statsliggaren s. 340). Anslaget, som tidigare inte funnits uppfört å riksstaten, är avsett för anordnande av *dels* en utbildningskurs om högst en vecka för föreståndare, assistenter och annan befordrad vårdpersonal vid de allmänna vårdanstalterna för alkoholmissbrukare, *dels* två utbildningskurser, vardera om högst tre veckor, för anstalternas lägre vård- och tillsynspersonal, *dels* ock en kurs för huvudsakligen kommunalanställda tjänstemän inom nykterhetsvården. För sist angivna ändamål, för vilket beräknats ett belopp av 25 000 kronor, har medel tidigare anvisats under anslaget till Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/8 1958) anført, att kursverksamheten för anstaltspersonal under nästa budgetår bör fortgå i oförändrad omfattning. I avvaktan på närmare erfarenheter beräknas för dessa kurser oförändrat belopp, 45 000 kronor. Begränsningen av kurserna till att omfatta endast de allmänna anstalternas personal bör dock upphöra, så att också motsvarande personal vid de enskilda anstalterna får tillgång till denna utbildning. Även beträffande kursen för kommunalanställda tjänstemän föreslår *socialstyrelsen* oförändrad medelsanvisning. *Styrelsen* hemställer sålunda, att anslaget anvisas med oförändrat belopp, 70 000 kronor.

*Departementschefen*

Mot *socialstyrelsens* förslag, att kurserna för anstaltspersonal skall få omfatta inte blott de allmänna utan även de enskilda vårdanstalternas personal, har jag intet att erinra. Anslaget bör i enlighet med *styrelsens* förslag uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av nykterhetsvårdspersonal* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

## [62] 19. Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar

|                                      | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 1 312 000 | 1 288 785   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 340) ..... | 1 527 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 1 575 000 |             |

*Yrkanden*

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 186 500 kronor.

## Personalförstärkningar

|                                                |        |
|------------------------------------------------|--------|
| 1. 1 nykterhetsvårdsassistent Ae 17 .....      | 18 611 |
| 2. 9 biträden i reglerad befordringsgång ..... | 65 728 |
| 3. Vikarier och tillfällig arbetskraft .....   | 30 000 |

## Löneregleringar m. m.

|                                                                  |        |
|------------------------------------------------------------------|--------|
| 4. 5 nykterhetsvårdskonsulenter Ae 21—Ao 21 .....                | —      |
| 18 nykterhetsvårdskonsulenter Ae 19—Ao 21 .....                  | 24 935 |
| 5. Höjt arvode till nykterhetsvårdskonsulenten i Gotlands län .. | 1 226  |
| 6. 25 nykterhetsvårdsassistenter Ae 15—Ae 17 .....               | 36 497 |

## Omräkning

|                                |                 |
|--------------------------------|-----------------|
| 7. Löneklassförändringar ..... | 9 473           |
|                                | <hr/> + 186 470 |

*Motivering*

1. Utbredningen av alkoholmissbruket i landet har medfört ökade arbetsuppgifter för länsnykterhetsnämnderna och har kommit flera av dem att påkalla personalförstärkning. Behovet härav framträder särskilt starkt för länsnykterhetsnämnden i Stockholms län. Alkoholmissbruket synes nämligen ha särskilt stor omfattning i detta län. Härtill kommer, att ett förhållandevis stort antal av länets kommunala nykterhetsnämnder har otillräcklig tillgång på arbetskraft för nykterhetsvårdsarbetet, varigenom länsnykterhetsnämnden i osedvanligt stor omfattning måste biträda de kommunala nämnderna i deras utrednings- och vårdverksamhet. För att länsnykterhetsnämnden skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina arbetsuppgifter finner nämnden det därför vara oundgängligen nödvändigt, att dess personal förstärkes med ytterligare en assistenttjänst. Som skäl för denna förstärkning åberopar nämnden även den kraftiga utbyggnad av den förebyggande nykterhetsvården i Stockholms län, som under de senaste åren kommit till stånd under landstingets medverkan, samt angelägenheten av att dessa vårdmöjligheter blir utnyttjade på bästa sätt. Härför kräves en ökad insats av länsnykterhetsnämnden. *Socialstyrelsen* har för sin del funnit de av länsnykterhetsnämnden i Stockholms

län anförda skälen för en personalförstärkning övertygande och föreslår därför, att ytterligare en assistenttjänst inrättas hos denna länsnykterhetsnämnd.

2. Socialstyrelsen föreslog i sin anslagsframställning för budgetåret 1958/59, att ytterligare 15 biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål skulle inrättas på grund av ökningen av arbetsbelastningen hos länsnykterhetsnämnderna genom deras befattning med ärenden angående avstängning av alkoholmissbrukare från rätten att inköpa alkoholdrycker. Den beviljade anslagsökningen har lämnat utrymme för inrättande av endast sex nya biträdestjänster. Behovet av ökad biträdeshjälp kvarstår dock och socialstyrelsen hemställer därför om sådan höjning av anslaget, att det blir möjligt att inrätta ytterligare nio biträdestjänster för placering hos de mest arbetsbelastade länsnykterhetsnämnderna.

3. De länsnykterhetsnämnder, som ej kan tillgodoses med ytterligare en biträdestjänst, bör erhålla medel för anställande av extra arbetskraft för skrivgöromål o. d. Socialstyrelsen beräknar härför 30 000 kronor utöver det belopp av 116 000 kronor, som under anslaget för innevarande budgetår beräknats för vikarier och tillfällig arbetskraft m. m.

4. 5. Vid länsnykterhetsnämnderna finns nu en tjänst som nykterhetsvårdskonsulent i varje län utom Gotlands. Av dessa tjänster är fem placerade i Ae 21 och 18 i Ae 19. I Gotlands län finns en deltidsanställd konsulent med arvode motsvarande  $\frac{2}{3}$  av lönen i löneklass A 15. Beträffande konsulenttjänsternas fördelning på lönegraderna 21 och 19 har förutsatts, att densamma borde bestå intill dess en tillförlitlig statistisk belysning kunde erhållas av nykterhetsreformens inverkan på konsulenternas arbetsuppgifter, omfattande åtminstone en treårsperiod efter reformens ikraftträdande den 1 oktober 1955. I enlighet härmed bör frågan nu bli föremål för omprövning. Vid denna prövning bör beaktas, att nykterhetsnämndernas klientel, som år 1954 omfattade ca 39 000 personer, år 1957 ökat till ca 76 000 personer, d. v. s. i det närmaste fördubblats. Den sålunda uppkomna försämringen i nykterhetstillståndet har medfört en mycket stark arbetsökning för länsnykterhetsnämnderna beträffande både den konsultativa och den utredande verksamheten. Länsnykterhetsnämndernas sålunda växande arbetsuppgifter och det ökade ansvar, som på grund härav åvilar nykterhetsvårdskonsulenterna, gör det angeläget att konsulenterna erhåller en lönegradsplacering, som bättre motsvarar deras nyckelställning inom den öppna nykterhetsvården. Socialstyrelsen finner sig därför böra föreslå, att samtliga konsulenter placeras i lönegrad A 21. Samtidigt härmed bör tjänsterna ordinariesättas. Samtliga 23 nykterhetsvårdskonsulenter skulle därmed placeras i lönegrad A 21.

Arvodet för uppdraget som nykterhetsvårdskonsulent i Gotlands län bör höjas i motsvarande grad. Styrelsen föreslår att det skall utgå med  $\frac{2}{3}$  av avlöningen enligt löneklass 17.

6. I samtliga län utom Uppsala, Gotlands och Blekinge län finnes en eller flera tjänster som nykterhetsvårdsassistent i lönegrad Ae 15. Det sammanlagda antalet sådana tjänster uppgår till 25. Dessa tjänstemän biträder nykterhetsvårdskonsulenter och är vid förfall ställföreträdare för dessa. Det är på grund härav viktigt, att även assistentbefattningarna besättes med väl kvalificerade personer. Nykterhetsvårdsassistenternas arbetsuppgifter är i olika avseenden jämförliga med skyddsassistenternas inom kriminalvården och de har också intill helt nyligen åtnjutit samma lönegradsplacering som dessa. Samtliga skyddsassistenter har enligt beslut av 1958 års riksdag flyttats upp till lönegrad A 17. Socialstyrelsen hemställer under hänvisning härtill, att samtliga nykterhetsvårdsassistenter erhåller uppflyttning från lönegrad Ae 15 till Ae 17.

### *Yttrande*

*Statskontoret* har icke blivit övertygat om behovet av förstärkning med en nykterhetsvårdsassistent vid länsnykterhetsnämnden i Stockholms län. Av den i ärendet anförda motiveringen framgår bl. a., att länsnykterhetsnämndens arbetsbelastning menligt påverkas av att nämnden nödgas taga befattning med utredningsarbete, som rätteligen borde utföras av kommunala befattningshavare. Enligt statskontorets mening bör personalen vid nämnden befrias från detta arbete, för vars utförande kommunerna torde böra tillhandahålla erforderlig arbetskraft. Beträffande förslaget om inrättande av ytterligare biträdestjänster anför statskontoret, att socialstyrelsen icke redovisat några erfarenheter av avstängningsärendenas inverkan på arbetsbelastningen. Statskontoret kan emellertid svårigen föreställa sig, att handläggningen av dessa ärenden är av den omfattningen att enbart härför ett heltidsanställt biträde erfordras annat än undantagsvis. Utan närmare kännedom om ökningen av arbetsbördan anser sig ämbetsverket icke kunna tillstyrka en ytterligare utökning av biträdespersonalen. Därest likväl medel anses böra anvisas för anställande i mån av behov av tillfällig arbetskraft, synes beloppet i vart fall böra begränsas till förslagsvis 25 000 kronor.

### *Departementschefen*

De föreslagna personalförstärkningarna kan jag förorda endast så tillvida, att jag föreslår en höjning av det för vikarier och tillfällig arbetskraft avsedda beloppet med 25 000 kronor.

Förslagen om högre lönegradsplacering för konsulent- och assistenttjänsterna samt om ordinariesättning av de förstnämnda tjänsterna kan jag inte tillstyrka.

Medelsbehovet för löneklassuppflyttningar och kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag till 14 000 resp. 9 000 kronor.

Anslaget bör i enlighet härmed höjas med tillhopa 48 000 kronor och sålunda uppföras med (1 527 000 + 48 000) 1 575 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 74 800    |
| 2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....                                          | 1 288 500 |
| 3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 202 700   |
| 4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 9 000     |
| <hr/>                                                                                     |           |
| Summa kronor 1 575 000;                                                                   |           |

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 575 000 kronor.

#### [63] 20. Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader

|                                      | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 489 000 | 444 127     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 341) ..... | 524 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 539 000 |             |

#### *Yrkanden*

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 40 000 kronor.

|                              |        |
|------------------------------|--------|
| 1. Reseersättningar .....    | 13 000 |
| 2. Expenser, hyror m.m. .... | 27 000 |
| <hr/>                        |        |
| + 40 000                     |        |

#### *Motivering*

1. *Reseersättningar*. Utgift 1956/57 190 110, 1957/58 186 079; anslag 1958/59 221 000. — Av anslagsposten är för innevarande budgetår 205 000 kronor avsedda för länsnykterhetsnämndernas löpande verksamhet och återstoden, 16 000 kronor, för en konferens med nämnderna. Av den begärda anslagshöjningen avser 12 000 kronor den löpande verksamheten och motiveras huvudsakligen med beräknad ökning av reseverksamheten samt de under våren 1958 genomförda taxehöjningarna. För konferensen med nämnderna beräknas en kostnadsökning med 1 000 kronor till 17 000 kronor.

2. *Expenser, hyror m. m.* Utgift 1956/57 274 665, 1957/58 255 550; anslag 1958/59 300 000. — Medelsbehovet för budgetåret 1959/60 har av länsnykterhetsnämnderna beräknats till ca 330 000 kronor. För innevarande budgetår beräknas ca 267 000 kronor åtgå till de praktiskt taget ofrånkomliga utgifterna för hyror, bränsle, lyse, städning, kontorsmateriel och telefon. Utrymme för anskaffning av möbler, armatur och kontorsmaskiner samt för övriga ändamål är därför starkt begränsat. Behovet av komplettering av nämndernas utrustning med kontorsmaskiner är särskilt framträdande. Någon nämnvärd reducering av de av nämnderna beräknade utgifterna är enligt styrelsens mening inte möjlig. Styrelsen föreslår, att anslagsposten upptages med 327 000 kronor.

### *Departementschefen*

Med hänsyn till anslagsbelastningen för reseersättningar under de två senaste budgetåren kan jag inte tillstyrka ökad medelsanvisning för detta ändamål. Den föreslagna uppräkningsposten till expenser, hyror m. m. torde kunna begränsas till 15 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med (524 000 + 15 000) 539 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 539 000 kronor.

### [64] 21. **Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder**

|                                      | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 6 800 000  | 9 428 357   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 341) ..... | 12 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 13 500 000 |             |

Statsbidrag utgår till bestridande av kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet till fullgörande av de uppgifter, vilka åligger nämnderna enligt gällande författningar. Bidraget utgör fr. o. m. den 1 juli 1957 75 % — dessförinnan 60 % — av de godkända kostnaderna för sådan verksamhet, beträffande vilken ersättning eller bidrag av statsmedel ej utgår i särskild ordning. Utbetalning av bidragen sker för kalenderår i efterskott.

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att nykterhetsnämndernas av styrelsen såsom statsbidragsberättigade godkända utgifter uppgick till 10 642 187 kronor under år 1956 och 13 757 351 kronor under år 1957, motsvarande en ökning med drygt 3 milj. kronor. Huruvida den kraftiga stegringen av ifrågavarande kostnader kommer att fortsätta i denna takt är svårt att med säkerhet bedöma. Ett stort antal nykterhetsnämnder har en arbetsbelastning, som påkallar förstärkning av nämndernas utrustning i olika hänseenden. Stimulanseffekten av statsbidragets höjning från 60

till 75 %, som icke hann göra sig gällande till fullo under år 1957, måste antagas komma att framträda starkare under de följande åren. Härvid har man bl. a. att räkna med att den kostnadskrävande utbyggnaden av den öppna nykterhetsvården med alkoholpolikliniker kommer att fortgå i ökat tempo. Ytterligare utgiftsökningar kan vidare förutses i den måntidiga ingripanden mot begynnande alkoholmissbruk erhåller större omfattning. Socialstyrelsen har av dessa skäl ansett sig böra räkna med att ökningen av nykterhetsnämndernas statsbidragsberättigade utgifter under år 1958 skall bli av samma storleksordning som under år 1957 eller omkring 3 milj. kronor samt att ökningen under år 1959 skall uppgå till hälften av detta belopp eller omkring 1,5 milj. kronor. Enligt denna beräkning skulle de bidragsberättigade utgifterna för år 1959 komma att uppgå till omkring 18 250 000 kronor. Det härför erforderliga anslagsbeloppet utgör 13 687 500 kronor, avrundat 13 500 000 kronor. Socialstyrelsen föreslår, att anslaget uppföres med sistnämnda belopp.

#### *Departementschefen*

Såsom framgår av socialstyrelsens framställning saknas säkert underlag för beräkning av anslagsbehovet. De av styrelsen gjorda antagandena rörande ökningen av bidragsunderlaget synes böra läggas till grund för anslagsberäkningen. Jag förordar sålunda, att anslaget i enlighet med styrelsens förslag uppföres med 13 500 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 13 500 000 kronor.

#### [65] 22. Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.

|                                | Anslag | Nettontgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 97 500 | 95 620      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 342) | 72 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 72 500 |             |

Av anslaget avses 40 000 kronor till kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder och kurser för nykterhetsvårdsfunktionärer ävensom resebidrag för bevistande av dylika konferenser och kurser, 30 000 kronor till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder och 2 500 kronor till understöd för utgivande av tidskriften »Nykterhetsvården».

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att behovet av en regelbunden kurs- och upplysningsverksamhet för nykterhetsnämndernas ledamöter, personal och frivilliga medhjälpare är mycket stort. Styrelsen har kunnat tillgodose endast en del av de från nykterhetsnämnderna framförda an-

språken på bidrag för dylik informationsverksamhet under budgetåret 1957/58 på grund av otillräckligheten hos därför anvisade medel. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen en höjning av det för konferenser och kurser avsedda beloppet med 15 000 kronor till 55 000 kronor. För övriga ändamål, till vilka bidrag utgår från detta anslag, beräknar styrelsen oförändrade belopp. Styrelsen föreslår sålunda, att anslaget uppföres med (72 500 + 15 000) 87 500 kronor.

### *Departementschefen*

Den av socialstyrelsen föreslagna anslagshöjningen kan jag inte tillstyrka. Jag förordar, att anslaget uppföres med oförändrat belopp och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 72 500 kronor.

[66] 23. **Bidrag till Länkrörelsen.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett anslag av 50 000 kronor (statsliggaren s. 342).

*Socialstyrelsen* har (skr. <sup>25</sup>/8 1958) erinrat om nykterhetsvårdsutredningens i statsverkspropositionen till 1958 års A-riksdag (V ht s. 148) redovisade förslag till ändrade grunder för statsbidrag till länksammanslutningar. Förslaget innebar, att det särskilda statsbidraget skulle upphöra och att i stället kommunala anslag till Länkrörelsen skulle i viss omfattning utgöra statsbidragsberättigade utgifter för nykterhetsnämnderna. Statsmakterna har emellertid inte tagit ställning till förslaget.

Det är enligt socialstyrelsens mening beklagligt, att Länkrörelsen icke kommer i åtnjutande av mera omfattande ekonomiskt stöd av staten än det hittills anvisade anslaget. Länkrörelsens möjligheter att göra räddande insatser för alkoholskadade människor hämmas otvivelaktigt mycket starkt av rörelsens ekonomiska svaghet. Staten bör taga fasta på Länkrörelsens starka intresse att taga vara på alkoholskadade medmänniskor och på dess förmåga att vara sådana människor till stor hjälp i deras alkoholmisär. Den pågående utvecklingen av Länkrörelsen är i stort sett präglad av en stigande insikt och förståelse för den sociala nykterhetsvården och en ökad vilja till praktiskt samarbete med denna.

Socialstyrelsen vill därför i första hand förordar, att nykterhetsvårdsutredningens förslag godtages att gälla från tidigast möjliga tidpunkt, vilken synes vara den 1 juli 1959. Den ökade belastning av anslaget till de kommunala nykterhetsnämnderna, som skulle föranledas härav, är icke möjlig att beräkna med någon större grad av säkerhet. Något nämnvärt anslagsöverskridande torde dock ej vara att befara.

I andra hand förordar socialstyrelsen höjning av det nuvarande anslaget. Såsom utgångspunkt för beräkningen av denna höjning anger styrelsen ett

genomsnittligt understödsbelopp av 2 000 kronor per år och länkorganisation. Då antalet länkorganisationer i behov av statligt bistånd kan uppskattas till omkring 125, skulle anslagsbehovet utgöra 250 000 kronor.

*Nykterhetsvårdsutredningen* har, under hänvisning till sitt tidigare förslag i ämnet, uttalat sin anslutning till socialstyrelsens förslag.

Representanter för de icke riksförbundsanslutna *Sällskapen Länkarna* har inkommit med en skrivelse, vari de instämmer i socialstyrelsens förslag. Beträffande det av styrelsen i andra hand framförda förslaget påpekas dock, att ett anslagsbelopp av 250 000 kronor är otillräckligt, då antalet länkorganisationer överstiger det av styrelsen angivna antalet.

### *Departementschefen*

Vid anmälan i statsverkspropositionen till förra årets A-riksdag av nykterhetsvårdsutredningens förslag till ändrade grunder för statsbidrag till länksammanlutningar anförde jag, att jag med hänsyn till den kostnadsökning för staten, som förslaget genomförande skulle leda till, inte var beredd att då ta ställning till detsamma. På grundval av samma ståndpunkt även nu anser jag, att den av länkorganisationerna bedrivna verksamheten bör ges ett ökat stöd genom en viss höjning av det nuvarande statsbidraget. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor och alltså uppföres med 100 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Länkrörelsen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

## E. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet

### [67] 1. Arbetsmarknadsstyrelsen: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 4 800 000 | 5 011 176   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 342) | 5 665 200 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 6 057 200 |             |

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>20</sup>/s 1958) redovisat resultatet av en inom styrelsen företagen översyn av organisationen för arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet, omfattande tekniska byrån och vissa delar av kameralbyråns intendentursektion. I anslutning härtill har styrelsen framlagt förslag dels till ändrad fördelning på normalorganisationen och krisorganisationen av nuvarande personal och dels till inrättande av nya tjänster inom såväl normal- som krisorganisationen. För att täcka behovet av personalförstärkning för den byggande verksamheten har styrelsen vidare räknat med att utnyttja vissa besparingsmöjligheter inom byggnadstillståndssektionen, vilka uppstått genom förra budgetåret vidtagna ändringar i byggnadsregleringens handhavande. I övrigt kan ingen personalminskning vidtagas inom styrelsen med hänsyn bl. a. till de krav på ökade arbetsinsatser, som statsmakterna i nuvarande arbetsmarknadsläge ställer på styrelsen. Vid petitaarbetet har styrelsen även övervägt att utbyta befattningar i reglerad befordringsgång för administrativ personal mot tjänster i en mellangradskarriär (kanslister) eller mot högre biträdestjänster. Styrelsen har funnit, att någon sådan möjlighet icke föreligger beträffande styrelsens personal.

### *Yrkanden*

Arbetsmarknadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 603 500 kronor.

### Överföring av tjänster från krisorganisationen

|                                   | Ökning | Minskning |
|-----------------------------------|--------|-----------|
| 1. Tekniska byrån:                |        |           |
| 2 byrådirektörer Ae 24 .....      | 59 040 |           |
| 2 byråingenjörer Ag 21 .....      | 50 544 |           |
| 1 byråingenjör Ae 19 .....        | 22 788 |           |
| 1 ingenjör Ag 17 .....            | 20 568 |           |
| 2. Intendentursektionen:          |        |           |
| 1 förste byråingenjör Ag 23 ..... | 28 020 |           |
| 1 byråingenjör Ae 21 .....        | 25 272 |           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|--------------|
| 2 byråinspektörer Ae 19 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 45 576        |              |
| 1 assistent Ae 13 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 16 728        |              |
| Personalförstärkningar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |              |
| 3. Tekniska byrån:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |               |              |
| 1 assistent Ae 15 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 18 540        |              |
| 4. Intendentursektionen:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |               |              |
| 2 förste byråinspektörer Ae 21 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 50 544        |              |
| 5. Lokaliserings- och utredningsbyrån:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               |              |
| 1 förste byråsekreterare Ae 23 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 28 020        |              |
| 1 förste aktuarie Ae 21 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 25 272        |              |
| 6. Arbetsvårdsbyrån:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |               |              |
| 1 blindvårdskonsulent Ae 21 .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 25 272        |              |
| 1 amanuens .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 20 568        |              |
| 7. Kanslibyrån:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |              |
| 1 redaktör Ae 21 (heltid) i st. f. arvodestjänst<br>(deltid) .....                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 8 272         |              |
| Löneregleringar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |               |              |
| 8. Vissa lönegradsfrågor .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 18 888        |              |
| Omräkningar                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |               |              |
| 9. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång .....                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 51 547        |              |
| 10. Omräkning av ordinarie och icke-ordinarieposterna .....                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 54 835        | 5 535        |
| 11. Omräkning av rörligt tillägg .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |               | 9 307        |
| 12. Tjänstetidsbefordran .....                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 10 719        |              |
| 13. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ...                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 37 334        |              |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <hr/> 618 347 | <hr/> 14 842 |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | + 603 505     |              |
| 14. 9 extra ordinarie tjänster föreslås inrättade som ordinarie. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 minskas med 1 till 98, varav 46 beräknas belasta ordinarieposten. En å övergångsstat upptagen byråinspektörs-tjänst i Ao 19 bör avföras ur personalförteckningen. En förste byråsekreterartjänst i Ag 23 föreslås inrättad som extra ordinarie. |               |              |

**Motivering**

1. 3. Tekniska byråns nuvarande normalorganisation fastställdes vid 1952 års riksdag och personalbehovet torde därvid ha bedömts med hänsyn

till omfattningen av beredskapsarbetena under budgetåren 1950/51 och 1951/52. Verksamhetens omfattning har därefter ökat och var under budgetåret 1957/58 flerdubbelt större än under budgetåret 1950/51. Tekniska byråns personal är — inberäknat de ytterligare tjänster, som sedermera inrättats inom krisorganisationen — f. n. uppenbart otillräcklig. Skadeverkningarna härav är betydande. Arbetsbelastningen har nödvändiggjort ett övertidsarbete som, särskilt för den ledande personalen, under långa perioder kommit att uppgå till 5—6 timmar dagligen. Inspektionsverksamheten liksom information bland arbetsledare och förmän om nya arbetsmetoder, maskiner m. m. har icke kunnat få erforderlig omfattning. Risken för betydande ekonomiska förluster har blivit överhängande genom antydda förhållanden och dylika förluster har i åtskilliga fall icke kunnat undgås.

En bedömning av den *normalorganisation* som nu erfordras för tekniska byrån bör grundas på erfarenheterna av utvecklingen sedan början av 1950-talet. Under budgetåret 1950/51 uppgick beredskapsarbetenas totala volym till 200 000 dagsverken och under budgetåret 1951/52 till 116 000. Utvecklingen därefter visar en oavbruten stegring av verksamheten. Under budgetåret 1956/57 uppgick beredskapsarbetenas totala volym till 503 000 dagsverken och ökade under budgetåret 1957/58 till 672 000, varav 222 000 i styrelsens egen regi (inkl. arbeten utförda av entreprenörer och administratörer), 300 000 vid andra statliga myndigheters arbeten och 150 000 vid kommunala arbeten.

Det synes icke rimligt att till utgångspunkt för den arbetsvolym, för vilken tekniska byråns normalorganisation bör anpassas, taga en så begränsad volym som förekom under budgetåren 1950/51 och 1951/52. Å andra sidan är det uppenbart att arbetsvolymen bör understiga vad beredskapsarbetena omfattat under de senaste budgetåren, då vissa krissymtom föranlett en ansvällning. Med hänsyn härtill samt till att arbetsvolymen för budgetåret 1958/59 uppskattas till 800 000 dagsverken förordar styrelsen, att en volym av 350 000 dagsverken tills vidare lägges till grund för beräkningen av personalbehovet för normalorganisationen med följande fördelning på olika regiformer.

| Regi                          | Antal<br>arbetsplatser | Antal man<br>max. | Antal<br>dagsverken |
|-------------------------------|------------------------|-------------------|---------------------|
| Arbetsmarknadsstyrelsen ..... | 40                     | 1 400             | 160 000             |
| Annan statlig myndighet ..... | 45                     | 900               | 115 000             |
| Statskommunala .....          | 30                     | 700               | 75 000              |
| Summa .....                   | 115                    | 3 000             | 350 000             |

Under byråchefen arbetar tekniska byrån på två sektioner, allmänna sektionen och byggnadssektionen. Allmänna sektionen handlägger ärenden

rörande planläggningen av beredskapsarbetena för en aktuell arbetssäsong och beviljandet av dessa arbeten samt ärenden rörande utförandet av arbeten i andra statliga myndigheters regi och av statskommunala arbeten, medan byggnadssektionen ombesörjer utförandet av arbeten i styrelsens regi och handlägger ärenden rörande arbeten genom styrelsens entreprenörer och administratörer.

På allmänna sektionen är — utom biträdespersonal — endast fyra tjänster inrättade inom normalorganisationen, nämligen för en förste byråingenjör i Ae 23, en byråsekreterare i Ae 19, en ingenjör i Ae 15 och en kontorsskrivare i Ae 13. Härtill kommer inom krisorganisationen inrättade tjänster för en byrådirektör i Ae 24 (sektionschef), en byråingenjör i Ae 21, en byråingenjör i Ag 21 och en kontorist i Ae 9. Vid den förut angivna årsvolymen av beredskapsarbeten erfordras för normalorganisationen nuvarande tjänster samt därjämte sektionschefstjänsten. Denna föreslås sålunda överförd från kris- till normalorganisationen.

För byggnadssektionen finns endast tre tjänster inrättade inom normalorganisationen, nämligen för en arbetschef i ABp 26, en förste byråingenjör i Ae 23 och en kansliskrivare i Ae 10. Därjämte disponeras inom krisorganisationen en byrådirektör i Ae 24, tre byråingenjörer i Ag 21, en byråingenjör i Ae 19, en ingenjör i Ag 17 och en ritare i Ag 13. Styrelsen föreslår, att normalorganisationen förstärkes med sistnämnda befattningshavare med undantag av en byråingenjör i Ag 21 och ritaren i Ag 13. Vidare föreslås, att en ny tjänst som assistent i Ae 15 inrättas inom normalorganisationen.

Till grund för bedömningen av personalbehovet inom *krisorganisationen* för budgetåret 1959/60 bör enligt styrelsen tills vidare läggas samma arbetsvolym som under budgetåret 1958/59 eller ca 800 000 dagsverken.

För allmänna sektionens del erfordras därvid dels en byråingenjör i Ae 21, en byråingenjör i Ag 21 och en kontorist i Ae 9 — vilka tjänster redan finns inrättade inom krisorganisationen — och dels personaltillskott med en förste byråingenjör i A 23 och en ingenjör i A 17.

Byggnadssektionen avses även i fortsättningen disponera inom krisorganisationen befintliga tjänster för en byråingenjör i Ag 21 och en ritare i Ag 13. Därjämte erfordras en förste byråingenjör i A 23, en ingenjör i A 15 och en kansliskrivare i A 10.

Det sammanlagda behovet av ytterligare personal inom krisorganisationen utgöres sålunda av två förste byråingenjörer i A 23, en ingenjör i A 17, en ingenjör i A 15 och en kansliskrivare i A 10. Såsom styrelsen anmäler under anslaget till styrelsens krisorganisation kan — med hänsyn till arbetsuppgifternas minskning vid styrelsens byggnadstillståndssektion — antalet för denna sektion avsedda tjänster reduceras. Av dessa tjänster bör en förste byråingenjörstjänst i Ae 23 och en ingenjörstjänst i Ae 17 i

fortsättningen tagas i anspråk för tekniska byrån. För att täcka härafter kvarstående behov av personaltillskott för tekniska byrån inom krisorganisationen föreslår styrelsen, att en förste byråingenjörstjänst i Ag 23, en ingenjörstjänst i Ag 15 och en kansliskrivartjänst i Ag 10 nyinrättas.

Äskandena om ytterligare ingenjörspersonal för byggnadssektionens vidkommande har kunnat begränsas till vad nu angivits genom att styrelsen försöksvis på tre orter i landet placerat en tillfälligt anställd ingenjör, vilken såsom ledare för styrelsens arbetsplatser inom ett geografiskt område kan övertaga vissa arbetsuppgifter av kvalificerad teknisk art, som eljest faller på byggnadssektionens tjänstemän.

2. 4. Intendentursektionen arbetar under sektionschefen — byrådirektör i Ao 24 — på fyra detaljer. En av dessa, kontorsdetaljen, svarar för intendenturgöromålen för styrelsen och den offentliga arbetsförmedlingen. Arbetsförhållandena inom denna detalj påverkas föga av den byggande verksamheten. Verksamheten inom de tre övriga detaljerna, maskindetaljen, upphandlingsdetaljen och förvaltningsdetaljen, avser däremot huvudsakligen den byggande verksamheten och beredskapslagringen. Av de tre detaljernas tjänstemän tillhör — bortsett från biträdespersonalen — en byråingenjör i Ae 19 och en förste assistent i Ao 16 normalorganisationen, medan en tjänsteman i Ag 23, en byråingenjör i Ae 21, två byråinspektörer i Ae 19, en tjänsteman i Ag 19, en ingenjör i Ae 15, en tjänsteman i Ag 15 och en assistent i Ae 13 är placerade inom krisorganisationen.

Inom maskindetaljen är personalbehovet f. n. täckt utan att någon marginal föreligger. Beträffande upphandlingsdetaljen erfordras personalförstärkning, vilket framgår bl. a. därav att den upphandlade materielens sammanlagda värde stigit från omkring 6,5 milj. kronor budgetåret 1954/55 till 13,5 milj. kronor budgetåret 1957/58. Arbetsuppgifternas svårighetsgrad har därjämte stigit. Styrelsen föreslår, att en förste byråinspektörstjänst i Ae 21 inrättas för detaljen. Förvaltningsdetaljens arbete har också starkt ökat. Sålunda har bl. a. den förvaltade materielens värde stigit från 8,4 milj. kronor budgetåret 1954/55 till 15,2 milj. kronor budgetåret 1957/58. Även för denna detalj bör en tjänst som förste byråinspektör i Ae 21 inrättas.

Med hänvisning till den föreslagna utökningen av normalorganisationen för tekniska byrån samt till att upprätthållandet av den nuvarande maskinberedskapen framstår som göromål av permanent karaktär förordar styrelsen, att följande för berörda detaljer inom krisorganisationen inrättade tjänster, nämligen för en tjänsteman i Ag 23, en byråingenjör i Ae 21, två byråinspektörer i Ae 19 samt en assistent i Ae 13 överföres till normalorganisationen. Även de två nya tjänsterna som förste byråinspektör i Ae 21 bör placeras inom normalorganisationen. En tjänsteman i Ag 19 och en ingenjör i Ae 15 bör alltjämt tillhöra styrelsens krisdel.

5. De av styrelsen för innevarande budgetår (jfr V ht 1958 s. 154) gjorda förslagen om en förstärkning av lokaliserings- och utredningsbyråns personal bör nu genomföras åtminstone såtillvida att byrån tillföres en förste byråsekreterare i Ae 23 för regional planeringsverksamhet och en förste aktuarie i Ae 21 för uppgifter i samband med fullföljande av arbetskraftsutredningens arbete.

6. Efter en av skolöverstyrelsen föranstaltad utredning har undervisningen för vuxna synskadade omlagts. Ett viktigt led i utredningens program för åtgärder att anpassa de blinda till arbetslivet var ett förslag att en statlig konsulentbefattning för blinda inrättades med uppgifter att biträda skolorna för vuxna synskadade och arbetsmarknadsorganen även som att ge allmän social service. Den statliga arbetsvården är numerärt otillräcklig för att effektivt kunna lösa de problem, som möter bland de blinda. Vad som brister inom arbetsvården har heller icke kunnat ersättas genom den konsulentverksamhet, som de blindas förening förmått anordna. Förslaget om en statlig blindvårdskonsulent bör därför förverkligas, varvid befattningen bör placeras på styrelsens arbetsvårdsbyrå.

Inom arbetsvårdsbyrån har påtagliga olägenheter framträtt som följd av att styrelsen nödgats avdela en tjänsteman vid byrån för kansligöromål hos statens nämnd för partiellt arbetsföra, vilken tillkom fr. o. m. 1 juli 1956. Styrelsen upprepar därför sitt tidigare förslag (jfr V ht 1958 s. 154) om inrättande av en amanuens tjänst.

7. Vid arbetsmarknadsstyrelsen finns en deltidsanställd redaktör mot ett årsarvode av 17 000 kronor. Med hänsyn till behovet av allsidig och objektiv pressinformation bör en heltidsbefattning som redaktör i Ae 21 inrättas.

8. Styrelsens förslag till löneregleringar omfattar lönegradsuppflyttningar av följande tjänster, nämligen på kanslibyrån av en förste byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23, på försäkringsbyrån av ett kanslibitråde i Ao 7 till kansliskrivare i Ao 10, på kameralbyrån av en expeditionsvakt i Ao 7 till förste expeditionsvakt i Ao 8, på lokaliserings- och utredningsbyrån av en förste aktuarie i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24, en amanuens till förste aktuarie i Ae 21, en assistent i Ae 13 till amanuens och ett kanslibitråde i Ae 7 till kontorist i Ae 9 samt på yrkesvägledningsbyrån av en förste byråinspektör i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24 och en konsulent i Ae 21 till förste konsulent i Ae 23.

14. Tjänsten som överingenjör i Be 4 har fr. o. m. 1 juli 1958 överförts från kris- till normalorganisationen, varvid överingenjören samtidigt gjorts till ledamot av styrelsen. Med hänsyn till tjänstens karaktär bör den om-bildas till förordnandetjänst i Bp 4. Av styrelsens åtta byråchefstjänster är sju på ordinarie och en på extra ordinarie stat. Då styrelsens nuvarande indelning på byråer kan antagas bli bestående för överskådlig framtid, bör även den sistnämnda tjänsten upptagas som ordinarie.

På tekniska byrån finns f. n. — utom biträdespersonal — tre ordinarie tjänster. Antalet tjänster inom normalorganisationen är nu åtta men blir enligt styrelsens förslag 15. Styrelsen föreslår ordinariesättning av två byrådirektörstjänster i Ae 24 och en ingenjörstjänst i Ae 17. Inom förut behandlade delar av kameralbyråns intendentursektion finns — bortsett från biträdespersonal — endast en ordinarie tjänst. Antalet tjänster inom normalorganisationen, vilket nu är tre, blir enligt styrelsens förslag åtta. Styrelsen föreslår, att en byråingenjörstjänst i Ae 19 och en byråinspektörstjänst i Ae 19 ordinariesättes. Även den vid kameralbyrån placerade materialförvaltartjänsten i Ae 13, vars innehavare varit anställd hos arbetsmarknadsverket sedan 1921, bör ordinariesättas. Slutligen föreslås ordinariesättning av en förste byråsekreterartjänst i Ae 23 (sektionschef) vid arbetsförmedlingsbyråns praktikantsektion. Tjänstens innehavare har tillhört arbetsmarknadsverket sedan 1936.

Lokaliserings- och utredningsbyrån tillfördes den 1 augusti 1955 en förste byråsekreterartjänst i Ag 23 för lokaliseringsärenden. Med hänsyn till det stadigvarande behovet bör tjänsten uppföras som extra ordinarie.

### *Yttranden*

*Statens organisationsnämnd* har beträffande byggnadssektionen gjort en på jämförelse med annat statligt verk grundad överslagsberäkning av personalbehovet för central ledning och inspektionsverksamhet med avseende på anläggningsarbeten i egen regi och på entreprenad. Därvid har befunnits, att ett antal av 13 å 14 befattningar motsvarar det i arbetsmarknadsstyrelsens beräkningar uppgivna dagsverksantalet för budgetåret 1959/60. Arbetsmarknadsstyrelsen har föreslagit 14 befattningar (normal- och krisorganisation). Enligt nämndens mening kan möjligen behovet av en ny kansli-skrivarbefattning i Ag 10 ifrågasättas. Det antal dagsverken, 230 000, varpå beräkningarna grundats, synes stå i rimlig proportion till verkliga antalet dagsverken budgetåren 1956/57 och 1957/58, nämligen 215 000 respektive 222 000.

I fråga om allmänna sektionen anför nämnden att en på jämförelse med andra statliga verk grundad beräkning ej är möjlig. Det av styrelsen beräknade behovet, 10 befattningar (normal- och krisorganisation), synes väl motsvara det uppgivna totalantalet 800 000 dagsverken. Nämnden vill dock ifrågasätta om det är riktigt att låta en så stor volym beredskapsarbeten vara dimensionerande. Att taga mera definitiv ställning till vilken volym, som bör vara dimensionerande för allmänna sektionens organisation, anser nämnden emellertid icke ligga inom dess kompetensområde.

Vad angår kameralbyråns intendentursektion finner nämnden de anförda motiven för inrättande av två tjänster som förste byråinspektör i Ae 21 icke vara tillfyllest. Vid volymökning inom en verksamhet av detta slag synes det nämnden mest ändamålsenligt att förstärka biträdesper-

sonalen. En förstärkning i toppen skulle i detta fall innebära en upptrappning i lönegrad av flera befattningar. Den behövliga kapacitetsförstärkningen inom intendentursektionen bör man enligt nämndens mening i första hand söka ernå genom en av nämnden tidigare föreslagen samordning av intendentursektionen med tekniska byrån inom en teknisk avdelning under överingenjörens ledning. Ett bättre utnyttjande av biträdespersonalen torde uppnås genom den föreslagna anordningen. I andra hand bör möjligheterna till överflyttning av biträdespersonal från andra byråer inom styrelsen tillvaratagas. Nämnden anser sig böra avstyrka den av arbetsmarknadsstyrelsen föreslagna formen för förstärkning av intendentursektionen.

*Statskontoret* har icke något att erinra mot en utbyggnad av tekniska byråns normalorganisation. Enligt ämbetsverkets mening synes dock försiktigheten bjuda att räkna med ett något lägre dagsverksantal än styrelsen förutsatt eller 325 000 — motsvarande den totala volymen under budgetåret 1954/55. Med utgångspunkt härifrån tillstyrker statskontoret, att två tjänster som byrådirektör i Ae 24, en tjänst som byråingenjör i Ae 19 och en ingenjörstjänst i Ag 17 överföres från kris- till normalorganisationen. Däremot bör två av styrelsen till överföring föreslagna extra tjänster i Ag 21, vilka inrättats under innevarande budgetår, icke redan nu ifrågakomma för placering inom normalorganisationen.

Beträffande styrelsens förslag om förstärkning av tekniska byrån med nya tjänster finner sig statskontoret kunna tillstyrka att byrån tillföres två ingenjörstjänster, en i lönegrad Ae 23 och en i lönegrad Ae 17, vilka båda kan överföras från byggnadstillståndssektionen. Därjämte vill ämbetsverket icke motsätta sig inrättande av en assistenttjänst för administrativa uppgifter. Arbetsuppgifterna synes dock icke motivera högre placering än 13 lönegraden. Tjänsten bör tills vidare tillhöra krisorganisationen. I vidare mån än vad nu anförts kan statskontoret icke förorda en utbyggnad av denna byrå.

I fråga om kameralbyråns intendentursektion kan statskontoret beträffande utökningen av sektionens normalorganisation f. n. endast tillstyrka, att två tjänster överföres från krisorganisationen, nämligen en befattning som förste byråingenjör i Ag 23 på maskindetaljen och en tjänst som byråinspektör i Ae 19 på förvaltningsdetaljen. En viss utökning av antalet tjänster inom krisorganisationen synes även vara befogad på grund av ansvällningen av den byggande verksamheten ehuru icke i den utsträckning, som arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit. Med hänsyn jämväl till behovet att erhålla en kvalificerad tjänsteman på den ekonomiskt betydelsefulla upphandlingsdetaljen samt med beaktande av löneställningen för sektionens övriga detaljchefer vill statskontoret icke motsätta sig förslaget om inrättande av en tjänst i 21 lönegraden. Tjänsten synes böra benämnas byråintendent och bör tills vidare tillhöra krisorganisationen.

I enlighet med styrelsens hemställan torde vidare en befattning som ingenjör i lönegrad Ae 17 böra överflyttas från byggnadstillståndssektionen till upphandlingsdetaljen. Övriga förslag till nya tjänster på intendentursektionen kan ämbetsverket icke tillstyrka.

Behovet av en stadigvarande heltidstjänst som redaktör anser statskontoret icke vara fullt styrkt. Mot den föreslagna löneställningen såsom sådan har ämbetsverket dock icke något att erinra. Arvodet till redaktören är f. n. uppfört såsom ett högst-betecknat belopp under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. Statskontoret ifrågasätter, huruvida icke medel för avlöning till redaktören i fortsättningen lämpligen bör anvisas under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Några ändrade arvodesgrunder föreslås icke. Beloppet torde sålunda alltjämt böra vara högstbestämt. Efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t synes emellertid redaktörens tjänstgöringstid kunna utsträckas, då behov därav föreligger. Denna anordning vill ämbetsverket för sin del förorda i avvaktan på att ytterligare erfarenheter vinnes beträffande behovet av en heltidsanställd redaktör.

Beträffande den föreslagna personalförstärkningen på lokaliserings- och utredningsbyrån erinras, att statskontoret i tidigare sammanhang förklarat sig icke vilja motsätta sig inrättandet av en förste aktuarietjänst i Ag 21 med hänsyn bl. a. till den väntade utbyggnaden av undervisningsväsendet samt vidare att med en fortsatt utbyggnad av byråns lokaliseringsverksamhet bör tills vidare anstå. I fråga om den yrkade tjänsten som blindvårdskonsulent erinras, att statskontoret tidigare uttalat att om det skulle övervägas att för avsedda arbetsuppgifter inrätta en befattning hos styrelsen, densamma borde placeras i högst Ag 19.

I fråga om de föreslagna lönegradsuppflyttningarna finner statskontoret icke tillräckligt skäl föreligga för ändrad löneställning för förste byrånspektörstjänsten på yrkesvägledningsbyrån. Med prövningen av frågan om höjd löneställning för tre tjänster vid lokaliserings- och utredningsbyråns statistiksektion bör enligt statskontoret tills vidare anstå i avvaktan på resultatet av 1956 års statistikkommittés arbete. Ämbetsverket kan vidare icke finna tillräckliga skäl föreligga för ändrad lönegradsplacering av en befattning som konsulent i Ae 21 på yrkesvägledningsbyrån. Övriga önskemål om lönegradsuppflyttningar synes vara s. k. B-frågor, varför dessa yrkanden icke varit föremål för statskontorets prövning.

Vad angår styrelsens förslag till ordinariesättning erinras, att styrelsen fr. o. m. den 1 juli 1958 erhållit en icke oväsentlig utökning av antalet ordinarie tjänster. Då denna ökning icke omfattade tekniska byrån och intendentursektionen, synes en viss ytterligare ökning av antalet dylika tjänster nu böra medgivas. Ämbetsverket tillstyrker — utan att taga ställning till varje enskild tjänst — att antalet ordinarie tjänster utökas med

fyra. Mot ombildande av en extra tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23 vid lokaliserings- och utredningsbyrån till extra ordinarie tjänst synes icke något vara att erinra.

*Statens lönenämnd* har icke funnit anledning till erinran mot den föreslagna lönegradsplaceringen (A 21) för den yrkade heltidstjänsten som redaktör. Nämnden har icke heller något att erinra mot att för aktuarieuppgifter å lokaliserings- och utredningsbyråns statistiksektion inrättas en tjänst som amanuens-aktuarie i utbyte mot en som assistent i Ae 13. Övriga föreslagna löneregleringar kan nämnden icke tillstyrka.

För intendentursektionens förvaltningsdetalj, där personaluppsättningen — förutom biträdespersonal — f. n. är en byråinspektör Ae 19 och en assistent Ae 13, föreslår styrelsen förstärkning med en förste byråinspektör Ae 21, vilken avses skola förestå detaljen. Såvitt nämnden kan finna innebär förslaget uppflyttning av tjänsten som detaljchef från 19 till 21 lönegraden och inrättande av en tjänst i 19 lönegraden för andra — icke omförmälda — arbetsuppgifter. Lönenämnden vill i anledning härav framhålla, att nämnden för sin del icke kan tillstyrka högre placering för detaljchefen än i 19 lönegraden. Även för intendentursektionens upphandlingsdetalj, där personalen — fränsett biträden — utgöres av en byråinspektör Ae 19, en extra tjänsteman Ag 19, en förste assistent Ao 16 och en extra tjänsteman Ag 15, föreslår styrelsen inrättande av en förste byråinspektör Ae 21 som detaljchef. Lönenämnden har icke något att erinra mot att den tjänsteman, som anförtros ledningen av upphandlingsdetaljen, placeras i 21 lönegraden. Nämnden kan emellertid icke finna, att — därest en sådan tjänst inrättas — dessutom för föreliggande arbetsuppgifter å detaljen kan erfordras tjänster i så hög lönegrad som A 19. Den till inrättande föreslagna tjänsten som blindvårdskonsulent bör enligt nämndens mening hänföras till samma lönegrad som gäller för dövkonsulenter (A 19). Övriga förslag till lönegradsplacering för till inrättande yrkade tjänster har icke givit lönenämnden anledning till erinran.

### *Departementschefen*

Den permanenta organisationen för arbetsmarknadsstyrelsens byggande verksamhet, omfattande tekniska byrån och vissa delar av kameralbyråns intendentursektion, fastställdes år 1952 eller vid en tidpunkt då beredskapsarbetena hade ringa omfattning. Verksamheten har sedan dess mångdubblats. Den personalökning, som härigenom blivit nödvändig, har åstadkommits genom inrättande av tjänster uteslutande inom styrelsens krisorganisation.

Till utgångspunkt för den av styrelsen nu redovisade omprövningen av personalbehovet för den byggande verksamheten har tagits en för såväl innevarande som nästa budgetår uppskattad volym av beredskapsarbeten av ca 800 000 dagsverken. Styrelsen föreslår att en arbetsvolym av 350 000

dagsverken tills vidare lägges till grund för beräkningen av personalbehovet för den permanenta organisationen och att det återstående behovet av tjänster täckes inom krisorganisationen. Jag har ansett mig i stort sett kunna godtaga styrelsens förslag.

I fråga om den permanenta organisationen föreslår jag i anslutning till styrelsens yrkanden att från krisorganisationen överföres till tekniska byrån två byrådirektörstjänster i Ae 24, en byråingenjörstjänst i Ae 19 och en ingenjörstjänst i Ag 17 samt till intendentursektionen en förste byråingenjörstjänst i Ag 23, en byråingenjörstjänst i Ae 21, två byråinspektörstjänster i Ae 19 och en assistenttjänst i Ae 13. De extra tjänsterna bör därvid inrättas som extra ordinarie. De av styrelsen i detta sammanhang föreslagna nya tjänsterna, en assistenttjänst i Ae 15 för tekniska byrån och två förste byråinspektörstjänster i Ae 21 för intendentursektionen, kan jag inte tillstyrka.

Beträffande personalbehovet inom krisorganisationen bör två för tekniska byrån avsedda byråingenjörstjänster i Ag 21, vilka styrelsen även föreslagit skola överföras till normalorganisationen, alltjämt redovisās inom krisorganisationen. Emellertid förordar jag att tjänsterna ombildas till extra ordinarie i samma lönegrad. Härjämte får jag anmäla, att Kungl. Maj:t numera efter särskild framställning från styrelsen medgivit att tre inom byggnadstillståndssektionen på grund av minskade arbetsuppgifter ledigblivna befattningar må återbesättas, varvid en förste byråingenjörstjänst i Ae 23 utnyttjas på tekniska byrån samt två ingenjörstjänster i Ae 17 resp. Ae 15 på intendentursektionen. Styrelsen har härutöver räknat med ytterligare personalförstärkningar för den byggande verksamheten. Jag tillstyrker dessa förslag i så måtto att jag föreslår, att under anslaget till styrelsens krisorganisation beräknas ett belopp av 50 000 kronor, som bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande för inrättande av extra tjänster om arbetsmarknadsläget skulle ge anledning därtill.

Av skäl som styrelsen anfört tillstyrker jag, att på arbetsvårdsbyrån inrättas en tjänst som konsulent i Ae 19 för blindas. Med anledning av styrelsens förslag om att arvodesbefattningen för en redaktör med deltids-tjänstgöring skall ändras till en permanent heltidstjänst i Ae 21 förordar jag, att arvodet tills vidare höjes till belopp motsvarande lönen i nämnda lönegrad. Styrelsens övriga förslag till personalförstärkningar kan jag inte tillstyrka.

Såsom chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en för lokaliserings- och utredningsbyråns statistiksektion upptagen assistenttjänst i Ae 13 ändras till en befattning för amanuens-aktuarie. Styrelsens övriga förslag till löneregleringar kan inte tillstyrkas.

Vad angår styrelsens förslag till ordinariesättningar kan jag endast tillstyrka, att materialförvaltartjänsten i Ae 13 och en förste byråsekreterar-

tjänst i Ae 23 vid arbetsförmedlingsbyråns praktikantsektion föres över på ordinarie stat. En å övergångsstat upptagen byrånspektörstjänst i Ao 19 bör såsom styrelsen föreslagit avföras ur personalförteckningen, varjämte antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster i Ao 5 bör minskas med en till 98. Vidare tillstyrker jag, att en för lokaliserings- och utredningsbyrån upptagen tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23 ombildas till extra ordinarie tjänst i samma lönegrad.

Vad jag nu förordat medför, inberäknat omräkningsposterna, en ökning av medelsbehovet under anslaget med 392 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med (5 665 200 + 392 000) 6 057 200 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetsmarknadsstyrelsens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 2 172 500 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 67 700    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                      | 2 956 400 |
| 4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i> .....                    | 25 000    |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 798 600   |
| 6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 37 000    |

Summa kronor 6 057 200;

c) till *Arbetsmarknadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 6 057 200 kronor.

#### [68] 2. *Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader*

|                                      | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 825 000   | 830 259     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 344) ..... | 869 500   |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 1 022 500 |             |

#### *Yrkanden*

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>20</sup>/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med 179 500 kronor.

|                                                      | Ökning    | Minskning |
|------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Sjukvård m.m. ....                                | 10 000    |           |
| 2. Ersättningar för resor inom riket .....           | 46 000    |           |
| 3. Ersättningar för internordiska resor .....        | 5 000     |           |
| 4. Bränsle, lyse och vatten .....                    | 4 000     |           |
| 5. Bearbetning av statistiskt material .....         | 28 500    |           |
| 6. Övriga expenser för eget behov .....              | 37 500    |           |
| 7. Expenser för annat än eget behov .....            | 30 000    |           |
| 8. Publikationstryck .....                           |           | 7 500     |
| 9. Materiel och maskiner för tryckerianläggningen    | 29 000    |           |
| 10. Inkomster vid försäljning av publikationer ..... |           | 3 000     |
|                                                      | 190 000   | 10 500    |
|                                                      | + 179 500 |           |

### Motivering

1. *Sjukvård m.m.* Utgift 1956/57 17 361, 1957/58 28 474; anslag 1958/59 20 000. — För budgetåret 1959/60 bör främst med hänsyn till kostnadsutvecklingen anvisas 30 000 kronor. I beloppet har även inräknats 2 000 kronor på grund av beslutad eller föreslagen överföring av personal från krisorganisationen. Anslaget till denna organisation minskas med samma belopp.

2. *Ersättningar för resor inom riket.* Utgift 1956/57 137 325, 1957/58 149 514; anslag 1958/59 173 000. — Verkliga belastningen — med beaktande av resterande utgifter — för budgetåret 1957/58 beräknas till ca 163 000 kronor. Fr. o. m. budgetåret 1958/59 har ett antal tjänster överförts från krisorganisationen till normalorganisationen. Resekostnader, vilka f. n. uppgår till ca 8 000 kronor, kommer därigenom att belasta förevarande anslagspost i stället för anslaget till krisorganisationen. Från sistnämnda anslag bör vidare överflyttas 18 000 kronor, motsvarande resekostnaderna för den personal inom tekniska byrån och intendentursektionen, som enligt styrelsens förslag nu skall överföras från kris- till normalorganisationen. Med hänsyn till arbetsmarknadsläget erfordras en höjning av anslagsposten med 11 000 kronor. Höjda biljettpriser från den 1 februari 1958 ökar kostnaderna med 9 000 kronor. Anslagsposten bör sålunda höjas med sammanlagt 46 000 kronor. Höjningen motsvaras emellertid till ett belopp av 26 000 kronor av en minskning av medelsbehovet under anslaget till krisorganisationen.

3. *Ersättningar för internordiska resor.* Anslag 1958/59 7 000. — Med hänsyn till nödvändigheten av att öka kontakterna mellan de regionala nordiska arbetsmarknadsmyndigheterna beräknas 12 000 kronor för nästa budgetår.

4. *Bränsle, lyse och vatten.* Utgift 1956/57 12 782, 1957/58 10 953; anslag 1958/59 13 000. — De verkliga kostnaderna för budgetåret 1957/58 kan

beräknas till 15 000 kronor. Detta belopp bör för nästa budgetår ökas till 17 000 kronor.

5. *Bearbetning av statistiskt material.* Utgift 1956/57 42 176, 1957/58 23 234; anslag 1958/59 55 000. — Verkliga utgifter — med beaktande av eftersläpning i fråga om utbetalningen — för 1957/58 beräknas till ca 52 000 kronor. För budgetåret 1959/60 beräknas kostnaderna för bearbetning av den månatliga arbetslöshetsstatistiken till 42 000 kronor. För vissa specialundersökningar rörande arbetslösheten upptages 3 000 kronor. Vidare beräknas 15 000 kronor för två undersökningar beträffande sysselsättningen inom skogsbruket, 6 500 kronor för statistik rörande byggnadsregleringen, 10 000 kronor för bearbetning av statistiska uppgifter rörande befolkning och näringsliv och 2 000 kronor för bearbetning av vissa uppgifter för den regionala lokaliseringsplaneringen. För fullföljande i mera permanenta former av det utredningsarbete, som utfördes av arbetskraftsutredningen, erfordras olika tekniska hjälpmedel, varvid i första hand hålkortsbearbetning torde komma ifråga. Kostnaderna härför uppskattas till 5 000 kronor. Det sammanlagda medelsbehovet beräknas sålunda till 83 500 kronor, vilket innebär en ökning med 28 500 kronor.

6. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1956/57 367 537, 1957/58 395 802; anslag 1958/59 345 000. — Jämfört med de för innevarande budgetår tillgängliga beloppen beräknas för nästa budgetår ytterligare 14 500 kronor till renhållning och städning, 6 000 kronor till skrivmaterialier m.m., 7 000 kronor till telegram, telefon och annonsering samt 10 000 kronor till inköp och underhåll av möbler m.m. Härav motsvaras dock 11 000 kronor av besparingar under anslaget till krisorganisationen.

7. *Expenser för annat än eget behov.* Utgift 1956/57 58 787, 1957/58 138 120; anslag 1958/59 70 000. — Den höga belastningen under budgetåret 1957/58 förklaras av dels omläggningen av arbetsförmedlingens blankett-system och dels genom arbetsmarknadsläget uppkommet ökat behov av nytryckning av vissa blanketter. Kostnaderna beräknas för budgetåret 1958/59 till 120 000 kronor och för budgetåret 1959/60 till 100 000 kronor.

9. *Materiel och maskiner för tryckerianläggningen.* Utgift 1956/57 57 938, 1957/58 52 728; anslag 1958/59 70 000. — Med hänsyn till ökad omsättning samt höjda materielpriiser beräknas kostnaderna för papper m.m. för budgetåret 1959/60 öka med 9 000 till 61 000 kronor. Ett av styrelsen tidigare framlagt förslag till maskinanskaffning m.m. för tryckeriet, avseende budgetåren 1957/58—1960/61, slutade å ca 112 000 kronor. Under budgetåret 1957/58 har anskaffning skett för ca 6 900 kronor. För budgetåret 1958/59 har 20 000 kronor beräknats för anskaffning av bl. a. en kamera med tillbehör. För anskaffning av tryckmaskin och skärmaskin jämte underhåll och reparationer beräknas 38 000 kronor för budgetåret 1959/60. Medelsbehovet under posten beräknas sålunda till (61 000 + 38 000) 99 000 kronor, vilket innebär en ökning med 29 000 kronor.

*Yttrande*

*Statens organisationsnämnd*, som tidigare med ett par smärre justeringar tillstyrkt styrelsens program för maskinanskaffning till tryckerianläggningen, har intet att erinra mot styrelsens nu framlagda plan för anskaffning. Nämnden vidhåller emellertid att en i planen upptagen tryckmaskin för A 3-format bör utbytas mot en befintlig A 4-maskin under förutsättning att ett skäligt inbytespris kan erhållas för denna maskin.

*Departementschefen*

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör såsom arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit höjas med 10 000 kronor. Under posterna till ersättningar för resor inom riket, till ersättningar för internordiska resor, till bearbetning av statistiskt material och till övriga expenser för eget behov kan jag inte tillstyrka större höjningar än med resp. 36 000, 3 500, 20 000 och 25 000 kronor. För bränsle, lyse och vatten bör beräknas ytterligare 4 000 kronor. Medelsanvisningen till expenser för annat än eget behov bör i anslutning till belastningen höjas med 50 000 kronor. Anslagsposten till materiel och maskiner för tryckerianläggningen bör höjas med 15 000 till 85 000 kronor, varav 61 000 kronor bör avses för papper m. m. och 24 000 kronor för återstående maskinanskaffningar. I enlighet med styrelsens förslag bör anslagsposten till publikationstryck minskas med 7 500 till 129 000 kronor, varjämte inkomstposten bör höjas med 3 000 till 23 000 kronor. Anslaget bör sålunda å ena sidan ökas med 163 500 kronor och å andra sidan minskas med 10 500 kronor samt upptagas med (869 500 + 153 000) 1 022 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 022 500 kronor.

[69] 3. **Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 250 000 | 1 347 171   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 345) | 1 250 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 185 000 |             |

Av anslaget för innevarande budgetår har till avlöningar beräknats 1 150 000 kronor och till omkostnader 100 000 kronor.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29/8</sup> 1958) såsom framgår av redogörelsen under styrelsens avlöningsanslag föreslagit, att vissa tjänster inom krisorganisationen, avsedda för tekniska byrån och kameralbyråns intendentursektion, fr. o. m. nästa budgetår skall överföras till normalorganisa-

tionen. Styrelsen har därjämte i detta sammanhang föreslagit inrättande inom krisorganisationen av en förste byråingenjörstjänst i Ag 23, en ingenjörstjänst i Ag 15 och en kansliskrivartjänst i Ag 10.

Beträffande byggnadstillståndssektionen har styrelsen anförut, att arbetsuppgifterna och därmed personalbehovet minskat i omfattning genom vidtagna ändringar i byggnadsregleringens handhavande och decentralisering av beslutanderätten till länsarbetsnämnderna. Av de 14 tjänster i lönegrad 10 och högre, vilka nu är avsedda för byggnadstillståndssektionen, erfordras allttjämt för sektionen 5 tjänster, nämligen för en byrådirektör i Ae 24, en amanuens, en byråinspektör i Ae 19, en assistent i Ae 13 och en tjänsteman i Ag 15. Styrelsen ämnar föreslå, att sistnämnda tjänst ersättes med en förste assistenttjänst i Ae 16, vilken är vakant och vars återbesättande förutsätter Kungl. Maj:ts medgivande. Av de återstående tjänsterna bör — i enlighet med de under styrelsens avlöningsanslag redovisade förslagen — en förste byråingenjörstjänst i Ae 23 och en ingenjörstjänst i Ae 17 disponeras för tekniska byråns byggnadssektion. Vidare bör en ingenjörstjänst i Ae 17 ställas till intendentursektionens förfogande för de växande göromålen med anskaffande och uppförande av provisoriska bostäder för arbetslösa. På grund av ansvällningen av sektionens arbetsuppgifter har en ingenjörstjänst i Ae 15 överförts dit från byggnadstillståndssektionen. Denna tjänst bör även i fortsättningen avses för intendentursektionen. För att tillgodose kameralbyråns behov av personalförstärkning har en kansliskrivare i Ae 10 på byggnadstillståndssektionen tagits i anspråk för byråns kamerala sektion, där tjänsten allttjämt erfordras.

Av därefter återstående 4 tjänster på byggnadstillståndssektionen, samtliga assistentbefattningar i Ae 13, bör två indragas. De övriga två erfordras såsom botten tjänster för tjänstemän, vilka innehar högre befattning utan extra ordinarie ställning. Även en av sistnämnda två tjänster kan indragas, om styrelsens nämnda förslag om utbyte av en tjänst i Ag 15 mot en förste assistenttjänst i Ae 16 bifalles. Antalet biträdestjänster för skriv- och kontorsgöromål inom byggnadstillståndssektionen har nedbringats på så sätt, att övertaliga biträden överförts till andra byråer när vakanser uppstått eller utnyttjats för andra arbetsuppgifter inom krisorganisationen.

Övriga inom krisorganisationen befintliga tjänster erfordras enligt styrelsens bedömande även under budgetåret 1959/60.

Lönekostnaderna beräknas vid bifall till de föreslagna organisationsändringarna till 1 020 000 kronor under nästa budgetår. Till omkostnader beräknas på grund av ökade kostnader för resor, städning, skrivmateriel m.m. en höjning med 54 000 kronor till 154 000 kronor. Delta belopp kan emellertid minskas med 39 000 kronor till 115 000 kronor vid bifall till de föreslagna överföringarna av personal till normalorganisationen. Styrelsen föreslår sålunda, att anslaget uppföres med  $(1\,020\,000 + 115\,000)$  1 135 000 kronor.

Statskontoret hänvisar i fråga om det av styrelsen behandlade personalbehovet inom krisorganisationen för tekniska byrån och intendentursektionen till sitt utlåtande under styrelsens avlöningsanslag. Vad styrelsen i övrigt anfört beträffande personalbehovet inom krisorganisationen har icke föranlett särskilt uttalande från statskontorets sida. Beträffande omkostnaderna har statskontoret icke något att erinra mot den föreslagna uppräknningen med 15 000 kronor. Statskontoret har därvid med hänsyn bl. a. till det av ämbetsverket förordade begränsade överförandet av tjänster till den permanenta organisationen utgått från en något större personalstyrka på krissidan än den på vilken styrelsen grundat sina beräkningar.

Statens lönenämnd anför, att i styrelsens framställning icke lämnats erforderliga uppgifter för bedömande av de under krisorganisationen föreslagna lönegradsplaceringarna.

### *Departementschefen*

Som framgår av redogörelsen under styrelsens avlöningsanslag har jag tillstyrkt styrelsens förslag om överföring av tjänster från kris- till normalorganisationen med undantag av två för tekniska byrån avsedda byråingenjörstjänster i Ag 21, vilka jag ansett alltjämt böra kvarstå inom krisorganisationen. Emellertid har jag föreslagit, att de ombildas till extra ordinarie tjänster i oförändrade lönegrader. Vidare har jag anmält, att Kungl. Maj:t numera medgivit att en förste byråingenjörstjänst i Ae 23 och två ingenjörstjänster i Ae 17 resp. Ae 15 på byggnadstillståndssektionen i fortsättningen får utnyttjas för den byggande verksamheten. Slutligen har jag i nämnda sammanhang föreslagit, att ett belopp av 50 000 kronor beräknas under förevarande anslag att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för inrättande av extra tjänster, om arbetsmarknadsläget skulle ge anledning därtill.

I fråga om återstående tjänster på byggnadstillståndssektionen har Kungl. Maj:t numera medgivit, att en extra tjänst i Ag 15 ersättes med en vakant förste assistenttjänst i Ae 16. Såsom styrelsen anfört bör med anledning härav tre assistenttjänster i Ae 13 indragas. Ytterligare lättnader i byggnadsregleringen har nyligen beslutats. Det är dock icke möjligt att nu ange i vilken omfattning en personalminskning på grund härav kan genomföras. Emellertid förutsätter jag, att styrelsen tillvaratar de möjligheter härtill som kan yppas.

Med anledning av vad jag nu förordat beräknar jag avlöningskostnaderna, inberäknat utgifter för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, till 1 070 000 kronor. Till omkostnader bör såsom styrelsen föreslagit beräknas 115 000 kronor. Anslaget bör sålunda upptagas med 1 185 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetsmarknadsstyrelsens krisorganisation, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) till *Arbetsmarknadsstyrelsen: Krisorganisationen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 185 000 kronor.

#### [70] 4. Den offentliga arbetsförmedlingen: Avlöningar

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 21 560 000 | 23 097 835  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 346) | 24 868 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 25 169 000 |             |

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/s 1958) erinrat, att statens organisationsnämnd under åren 1952—1956 bedrivit omfattande organisationsundersökningar inom arbetsmarknadsverket. Undersökningarna gav beträffande arbetsförmedlingens personalorganisation till resultat, att ett behov av en utbyggnad av organisationen, främst inom arbetsvården och ungdomsförmedlingen-yrkesvägledningen, kunde konstateras. Detta behov beräknades till 77 nya tjänster och har delvis tillgodosetts, i det att organisationen tillförts 29 nya tjänster. Det återstående, icke tillgodosedda behovet uppgår sålunda till 48 tjänster.

Organisationsundersökningarna ägde rum under en tidsperiod, då en förhållandevis god balans rådde mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Den under den senaste tiden inträffade åtstramningen på arbetsmarknaden har ställt ytterligare krav på arbetsförmedlingarnas personella resurser och enligt styrelsens uppfattning är det nu ofrånkomligt med en förstärkning av länsarbetsnämndernas personal. De yrkanden, som nu framföres, överensstämmer i huvudsak med de förslag, som framställts under de senaste två åren.

#### Yrkanden

Arbetsmarknadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 1 585 000 kronor.

| Personalförstärkning m. m.                                              | Ökning  | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------------|---------|-----------|
| 1. Personalorganisation för allmän förmedling                           | 226 350 |           |
| 2. Personalorganisation för arbetsvården .....                          | 271 145 |           |
| 3. Personalorganisation för ungdomsförmedling och yrkesvägledning ..... | 439 939 |           |
| 4. Deltidskontor i Ramsele, Gamleby, Hyltebruk och Tibro .....          | 28 254  |           |

## Löneregleringar

|                                              |         |
|----------------------------------------------|---------|
| 5. Kontorsklassificering .....               | 126 790 |
| 6. Arvoden till arbetsförmedlingsombud ..... | 278 000 |
| 7. Vissa lönegradsfrågor .....               | 39 372  |

## Omräkningar m. m.

|                                                        |                  |                |
|--------------------------------------------------------|------------------|----------------|
| 8. Löneklassuppflyttningar .....                       | 154 817          |                |
| 9. Tjänstetidsbefordran .....                          | 19 085           |                |
| 10. Omräkning av anslaget för budgetåret 1958/59 ..... |                  | 154 215        |
| 11. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....  | 157 000          |                |
| 12. Utjämning .....                                    |                  | 1 537          |
|                                                        | <u>1 740 752</u> | <u>155 752</u> |
|                                                        | + 1 585 000      |                |

13. Två extra ordinarie tjänster föreslås inrättade som ordinarie.

## Motivering

1. Yrkandena under denna punkt överensstämmer i fråga om antalet nya tjänster med tidigare framförda förslag och utgör återstoden — 14 tjänster — av de yrkanden i fråga om den allmänna förmedlingen, som ej kunnat tillgodoses genom nya tjänster eller genom omdisponering av befattningar. Huvuddelen av tjänsterna, 1 inspektör i Ao 19, 1 förste assistent i Ae 16 och 7 assistenter i Ae 13, avser arbetsförmedlingen i Stockholm. Därjämte upptages en assistent i Ae 11 för vardera Uppsala, Göteborg, Falun, Sollefteå och Piteå, varjämte en deltidstjänst i Ae 9 vid kontoret Arvidsjaur föreslås utbytt mot en heltidstjänst i Ae 11. I sammanhanget framhålles, att skolmyndigheterna i rikets fem största städer i gemensam skrivelse till styrelsen starkt understrukt vikten av att arbetsförmedlingen erhåller en sådan personalförstärkning, att icke skolreformen bromsas i fråga om ordnandet av den praktiska yrkesorienteringen och den förberedande yrkesutbildningen.

2. Det av organisationsnämnden och styrelsen gemensamt konstaterade behovet av en utökning med 33 tjänster inom arbetsvården har kunnat tillgodoses så långt, att arbetsvården genom erhållna nya tjänster och genom verkställda eller pågående omdisponeringar av tjänster tillförts 23 befattningar. Jämfört med förslagen i samband med organisationsundersökningen återstår sålunda 10 tjänster. De under flera år framförda yrkandena om förstärkning av arbetsvården har icke blott avsett en kvantitativ utökning utan även en kvalitativ förstärkning i form av lönegradsförhöjning av tjänsterna. Styrelsen framlägger ånyo sitt tidigare förslag till personalorganisation för arbetsvården, vilket — efter justering med hänsyn till bifallna yrkanden — innebär ökning med 3 tjänster i Ao 21, 14 i Ao 19, 3 i Ao 16 och 10 i Ae 13 samt å andra sidan minskning med 1 tjänst i Ae 16, 9 i Ao 13 och 7 i Ae 11.

Samtidigt anmärkes, att arbetsvården kommer att få ytterligare arbetsuppgifter därest av utredningen om socialförsäkring och arbetsanpassning framlagda förslag genomföres (SOU 1958: 17).

3. Ungdomsförmedlingen-yrkesvägledningen har genom tilldelning av nya tjänster och genom omdisponeringar tillförts 23 av ursprungligen äskade 46 befattningar. Behov föreligger av en icke endast kvantitativ utan också kvalitativ personalförstärkning. Den yrkesvägledande verksamheten har i huvudsak kommit att avse uppgifter inom det högre undervisningsväsendet, som under senaste år utbyggts i en omfattning utan tidigare motsvarighet. I gymnasier, flickskolor, realskolor och folkhögskolor kan någon nämnvärd medverkan från skolans håll icke påräknas i fråga om den yrkesorienterande undervisningen. De nya stadgarna för de högre skolorna lämnar bestämda direktiv om att yrkesvägledning skall meddelas eleverna, men uppgiften att ombesörja denna verksamhet åvilar enligt den överenskomna arbetsfördelningen i huvudsak ungdomsförmedlingens yrkesvägledare. Under hänvisning till utvecklingen framlägger styrelsen — efter justering med hänsyn till bifallna yrkanden samt i fråga om vissa lönegradsplaceringar — åter sitt tidigare förslag till personalorganisation för ungdomsförmedlingen-yrkesvägledningen. Enligt förslaget ökas antalet tjänster med 3 i Ao 21, 17 i Ao 19, 13 i Ae 16 och 24 i Ae 13, medan antalet minskas med 8 i Ao 16 och 23 i Ae 11.

4. I Ramsele är ett tillfälligt deltidskontor i klass 5 inrättat sedan år 1952. Behov föreligger under lång tid framåt av ett kontor på denna ort. Kontoret bör därför ingå i kontorsorganisationen. Arbetsförmedlingarna i Gamleby och Hyltebruk utgöres av ordsombud i högsta arvodesklassen. På grund av ökning i verksamheten bör deltidskontor i klass 6 inrättas. I Tibro finns sedan 1957 ett tillfälligt halvtidskontor i klass 6. Arbetsuppgifternas omfattning motiverar inrättande av deltidskontor i klass 6.

5. För innevarande budgetår framlade styrelsen förslag om ändring i avdelningskontorens klasstillhörighet. Endast en mindre del av styrelsens yrkanden blev emellertid bifallna (jfr V ht 1958 s. 166 och 169). Enligt styrelsens uppfattning är kontorens inplacering i klasser alltjämt icke tillfredsställande. Styrelsen hemställer därför, att frågan upptages till förnyad prövning. Med tillämpning av tidigare föreslagen indelningsgrund föreslås, att klass 1 B utökas med 2 kontor och klass 2 med 6 kontor. Beträffande klasserna 3 och 4 föreslås, att den sistnämnda klassen slopas och att 47 kontor uppflyttas till klass 3. I fråga om klasserna 5 och 6, vilka i fortsättningen bör benämnas 4 och 5, föreslås ingen annan ändring än som följer av yrkandena beträffande de förut under p. 4 nämnda kontoren.

6. I sin anslagsframställning för innevarande budgetår framlade styrelsen även förslag om revidering av de arvoden, som utgår till arbetsförmedlingsombuden (jfr V ht 1958 s. 167). Styrelsen har ansett sig böra upprepa förslagen.

7. Utöver de lönegradsuppflyttningar, som innefattas i styrelsens förslag till personalplaner för arbetsvård, ungdomsförmedling och yrkesvägledning samt till kontorsklassificering, föreslår styrelsen uppflyttning av föreståndarebefattningen för tjänstemannaförmedlingen i Stockholm från Ao 19 till Ao 21, förste inspektörstjänsterna i Malmö och Göteborg från Ao 21 till Ao 23, 1 förste assistentbefattning i Ao 16 i Göteborg till inspektörstjänst i Ao 19, 9 assistenttjänster från Ao 13 till Ao 16 (Södertälje, Nyköping, Lund, Trelleborg, Landskrona, Trollhättan, Örnsköldsvik, Borlänge och Skellefteå), 2 assistentbefattningar från Ao 11 till Ao 13 (Ronneby och Arvika) samt 1 assistenttjänst i Gällivare från Ae 11 till Ae 13.

13. Föreståndartjänsterna vid tjänstemannaförmedlingen i Lund och stuveriförmedlingen i Göteborg är inrättade som förste assistenttjänster i Ae 16. Då tjänsterna bedömes som oundgängliga bör de ordinariesättas.

### Yttranden

*Statskontoret* har i fråga om den föreslagna utökningen av arbetsförmedlingsorganisationen hänvisat till sitt utlåtande över arbetsmarknadsstyrelsens petitaframställning för innevarande budgetår. Statskontoret anförde då att behovet av en utökning, företrädesvis inom arbetsvården och ungdomsförmedlingen, hade bestyrkts genom de av statens organisationsnämnd bedrivna organisationsundersökningarna. Av från början begärda 77 assistenttjänster hade arbetsförmedlingen under budgetåren 1956/57 och 1957/58 erhållit 29. Som statskontoret tidigare framhållit borde upprustningen på arbetsvårdens och ungdomsförmedlingens områden ske successivt. Utan att taga ställning till tjänsternas placering vid olika arbetsförmedlingskontor tillstyrkte ämbetsverket inrättande av högst 15 assistenttjänster, företrädesvis avsedda för arbetsvården och ungdomsförmedlingen.

Förslaget att på fyra orter ersätta s. k. ortsombud med deltidskontor kan av statskontoret tillstyrkas endast vad beträffar Gamleby. Styrelsens hemställan om ordinariesättning av en tjänst som förste assistent i Göteborg — föreståndare för stuveriförmedlingen — föranleder icke någon erinran från statskontorets sida.

Den föreslagna kontorsklassificeringen samt de ifrågasatta löneregleringarna har icke upptagits till prövning av statskontoret. Den föreslagna uppräknings av arvoden till arbetsförmedlingsombuden bör enligt statskontorets tidigare uttalade mening accepteras.

*Statens lönenämnd* har icke något att erinra mot löneställningen för de yrkade assistenttjänsterna i Uppsala, Göteborg, Falun, Sollefteå, Piteå och Arvidsjaur samt vid de föreslagna deltidskontoren. Ej heller förslaget om arvodesreglering för arbetsförmedlingsombuden har givit nämnden anledning till erinran. Övriga föreslagna lönegradsplaceringar kan nämnden icke tillstyrka.

*Departementschefen*

Vid anmälan av avlöningsanslaget för innevarande budgetår anförde jag, att de av statens organisationsnämnd och arbetsmarknadsstyrelsen gemensamt verkställda organisationsundersökningarna hade bestyrkt behovet av en utökning — beräknad till 77 tjänster — av arbetsförmedlingsorganisationen, främst i fråga om arbetsvården samt ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen. Ehuru jag fann behovet fullt klarlagt, ansåg jag mig dock icke kunna tillstyrka att ytterligare tjänster inrättades utöver de 29 befattningar, som riksdagen under de två föregående budgetåren beslutat med anledning av de nämnda organisationsundersökningarna.

Åtstramningen på arbetsmarknaden har under innevarande budgetår ställt särskilda krav på arbetsförmedlingens resurser. Kungl. Maj:t har med anledning härav, med stöd av riksdagens bemyndigande, medgivit arbetsmarknadsstyrelsen att inom den offentliga arbetsförmedlingens krisorganisation anställa extra personal för uppgifter, som äger samband med planerings- och verkställighetsåtgärder till bekämpande av arbetslöshet. Enligt min mening bör denna möjlighet stå öppen även under nästa budgetår. Med hänsyn härtill är jag icke beredd att nu tillstyrka styrelsens förslag om inrättande av permanenta tjänster för den allmänna förmedlingen.

Vad angår styrelsens övriga förslag till personalförstärkningar kan jag i nuvarande läge endast tillstyrka, att personalorganisationen för ungdomsförmedlingen-yrkesvägledningen med hänsyn till den ökade yrkesvägledningsverksamheten i skolorna förstärkes med fem förste assistenttjänster i Ae 16.

Som framgår av vad chefen för civildepartementet anför vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör även i anslutning till den av styrelsen framlagda personalplanen för ungdomsförmedlingen-yrkesvägledningen nio förste assistenttjänster i Ao 16 uppflyttas till inspektörs-tjänster i Ao 19. Övriga av styrelsen under rubriken löneregleringar framförda förslag kan jag däremot inte tillstyrka.

Beräkningarna av omräkningsposterna synes böra godtas. Därjämte tillstyrker jag styrelsens förslag om att två assistenttjänster i Ae 16, varav en i Lund och en i Göteborg, ordinariesättes.

De av mig i det föregående förordade förslagen medför en ökning av medelsbehovet under anslaget med 300 500 kronor. Anslaget bör sålunda upptagas med (24 868 500 + 300 500) 25 169 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för den offentliga arbetsförmedlingens permanenta organisation, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                                  |             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                                | 10 528 900  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....        | 296 500     |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal...                                              | 10 850 600  |
| 4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..... | 2 400       |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                     | 3 333 600   |
| 6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                         | 157 000     |
| Summa kronor                                                                                     | 25 169 000; |

c) till *Den offentliga arbetsförmedlingen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 169 000 kronor.

#### [71] 5. Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 5 594 500 | 6 004 477   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 348) | 5 799 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 6 335 500 |             |

#### *Yrkanden*

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med 875 000 kronor.

|                           |           |
|---------------------------|-----------|
| 1. Sjukvård m. m. ....    | 10 000    |
| 2. Reseersättningar ..... | 243 000   |
| 3. Lokalkostnader .....   | 236 000   |
| 4. Expenser .....         | 386 000   |
|                           | + 875 000 |

#### *Motivering*

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1956/57 69 002, 1957/58 80 033; anslag 1958/59 70 000.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1956/57 396 546, 1957/58 482 563; anslag 1958/59 457 000. — Verkliga utgifter — med beaktande av eftersläpning i

fråga om utbetalningen — för budgetåret 1957/58 beräknas till ca 500 000 kronor. Under budgetåret 1958/59 beräknas kostnaderna för traktamenten m. m. vid anstånd med omstationering och vikariatstjänstgöring samt för flyttningssersättning till 290 000 kronor. Läget på arbetsmarknaden har medfört, att delvis nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder måst tillgripas, vilket kräver en betydande ökning av den egentliga reseverksamheten. Kostnaderna beräknas — med hänsyn tagen till höjda priser på järnvägs- och bussbiljetter — till lägst 390 000 kronor. I syfte att begränsa kostnaderna för utbyte av tjänstebilar under de närmaste åren kommer vid ett mindre antal länsarbetsnämnder försök att göras att inskränka antalet tjänstebilar och i stället medgiva vissa tjänstemän rätt att begagna egen bil vid tjänsteresa. En sådan åtgärd torde även motverka ett på grund av arbetsmarknadsläget eljest uppkommande krav på utökning av antalet tjänstebilar. Åtgärden beräknas medföra en kostnadsökning för tjänsteresor med ca 20 000 kronor. För budgetåret 1959/60 räknar styrelsen med samma kostnader som för innevarande budgetår eller tillhoppa 700 000 kronor, vilket innebär en ökning med 243 000 kronor.

3. *Lokalkostnader.* Utgift 1956/57 2 110 332, 1957/58 2 299 287; anslag 1958/59 2 500 000. — Årshyrorna för lokaler — inkl. utgifter för bränsle, lyse och vatten — uppgick per den 1 juli 1958 till ca 2 500 000 kronor. Länsarbetsnämnden och arbetsförmedlingen i Karlskrona samt ca 10 avdelningskontor beräknas under nästa budgetår komma att erhålla nya lokaler. Ökningen av hyreskostnaderna kan beräknas till 67 000 kronor, varav ca 32 000 kronor hänför sig till de nya lokalerna i Karlskrona. Då det i övrigt icke är möjligt att f. n. beräkna kostnaderna för andra hyreshöjningar, upptages utgifterna för hyror, bränsle, lyse och vatten under nästa budgetår till  $(2\,500\,000 + 67\,000)$  2 567 000 kronor. För inrednings-, ändrings- och reparationsarbeten beräknas i likhet med innevarande budgetår 50 000 kronor. För lokalersättningar till arbetsförmedlingsombud har för innevarande budgetår beräknats 94 000 kronor. Efter förhandlingar med vederbörlig personalorganisation måste ersättningarna höjas, vilket ökar kostnaderna med 25 000 kronor till 119 000 kronor. Medelsbehovet under anslagsposten beräknas sålunda till  $(2\,567\,000 + 50\,000 + 119\,000)$  2 736 000 kronor, innebärande en ökning med 236 000 kronor.

4. *Expenser.* Utgift 1956/57 2 699 815, 1957/58 2 698 089; anslag 1958/59 2 549 000. — Till följd av höjda städerskelöner och ökade priser på förnödenheter av olika slag samt den på grund av arbetsmarknadsläget intensifierade förmedlingsverksamheten beräknas innevarande budgetår ca 334 000 kronor erfordras utöver beviljat anslag. Kostnadsökningen faller till ett belopp av 200 000 kronor på telefonsamtal, telegram och annonsering. För nästa budgetår beräknas medelsbehovet för löpande utgifter med beaktande av arbetsmarknadsläget till 2 847 000 kronor. Som engångsutgifter upptages dels 15 000 kronor för inventarier i samband med inflytt-

ning i nya lokaler, dels 35 000 kronor för fullföljande av en av organisationsnämnden tidigare föreslagen inventarieutrustning av vissa expeditionslokaler och dels ett för nämnden i Karlskrona avsett belopp av 38 000 kronor, varav 18 000 kronor för en telefonväxel, 15 000 kronor för anskaffning av möbler m. m. och 5 000 kronor för flyttningskostnader. Medelsbehovet under nästa budgetår beräknas sålunda till  $(2\,847\,000 + 15\,000 + 35\,000 + 38\,000)$  2 935 000 kronor, vilket innebär en ökning med 386 000 kronor.

### *Departementschefen*

Anslagsposten till sjukvård m. m. bör i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag höjas med 10 000 kronor. Med hänsyn till arbetsmarknadsläget är det angeläget att tillräckliga medel står till förfogande under anslagsposterna till reseersättningar och till expenser. Jag kan dock inte tillstyrka så stora höjningar som styrelsen föreslagit. Jag förordar, att posten till reseersättningar höjes med 105 000 kronor och posten till expenser med 185 000 kronor. Vidare föreslår jag, att av dessa belopp 55 000 resp. 95 000 kronor ställes till styrelsens förfogande först efter Kungl. Maj:ts närmare prövning av medelsbehovet. Till lokalkostnader torde såsom styrelsen föreslagit böra anvisas ytterligare 236 000 kronor. Emellertid synes det till ett kommande budgetår böra övervägas att till byggnadsstyrelsen överföra lokalanskaffningen för arbetsförmedlingens samtliga lokaler. Lokalkostnaderna bör därvid belasta fastighetsfonden i stället för förevarande anslag. För nästa budgetår bör anslaget i enlighet med det anförda höjas med  $(10\,000 + 105\,000 + 185\,000 + 236\,000)$  536 000 kronor och upptagas med 6 335 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 6 335 500 kronor.

### [72] 6. Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 600 000 | 1 695 863   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 349) | 1 745 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 060 000 |             |

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har till avlöningar beräknats 1 360 000 kronor och till omkostnader 385 000 kronor.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>20</sup>/8 1958) anført, att ifrågavarande personalorganisation, som under de senaste 10 åren väsentligt reducerats

och f. n. består av 47 assistenter och byggnadskontrollanter samt 35 biträden, icke kan i någon mera avsevärd utsträckning ytterligare minskas under lång tid framåt. De nuvarande arbetsuppgifterna torde i allt väsentligt bli bestående. De med byggnadsregleringen sammanhängande uppgifterna, vilka bl. a. syftar till en säsongmässig utjämning av sysselsättningen inom byggnadsindustrin, kvarstår för framtiden som en väsentlig arbetsmarknadsfråga, vilken måste lösas, även om den nuvarande byggnadstillståndslagstiftningen skulle förändras eller upphöra att gälla.

Under de senaste budgetåren har Kungl. Maj:t i särskild ordning medgivit styrelsen att inom en för varje budgetår fastställd kostnadsram anställa extra personal för uppgifter, som äger samband med planerings- och verkställighetsåtgärder till bekämpande av arbetslöshet. Denna personal har hittills kunnat anställas utan att anslagsposten för avlöningar behövt överskridas. Med hänsyn till den åtstramning på arbetsmarknaden som ägt rum, är det angeläget, att styrelsen har möjlighet att, då läget så kräver, snarast vidta erforderliga åtgärder i arbetslöshetsbekämpande syfte, vilket kan komma att innebära, att personal i viss omfattning utan omgång måste anställas. Styrelsen föreslår därför, att den erhåller generellt medgivande att inom ramen av ett belopp av 400 000 kronor anställa erforderlig extra personal. Då viss del av denna kostnad torde rymmas under nuvarande anslag, beräknas den erforderliga ökningen av anslagsposten till 300 000 kronor. Styrelsen föreslår sålunda, att till avlöningar för nästa budgetår anvisas  $(1\,360\,000 + 300\,000)$  1 660 000 kronor.

Medelsbehovet för omkostnader beräknas öka med 15 000 till 400 000 kronor på grund av ökade telefonkostnader, höjda städerskelöner och prisstegringar i övrigt.

Statskontoret har med hänsyn till den inträffade åtstramningen på arbetsmarknaden icke något att erinra mot den av styrelsen föreslagna uppräknningen av anslagsposten till avlöningar men uttalar, att ifrågasvarande medel bör ställas till styrelsens förfogande först efter Kungl. Maj:ts särskilda medgivande. Styrelsens beräkningar av medelsbehovet i övrigt under anslaget kan statskontoret godta.

### *Departementschefen*

Med anledning av åtstramningen på arbetsmarknaden har Kungl. Maj:t medgivit arbetsmarknadsstyrelsen att under innevarande budgetår för tiden t. o. m. januari månad 1959 inom ramen av ett belopp av högst 150 000 kronor inom krisorganisationen anställa extra personal för uppgifter, som äger samband med planerings- och verkställighetsåtgärderna till bekämpande av arbetslöshet. Behov av medel för fortsatt förstärkning under återstoden av innevarande budgetår har även anmälts av styrelsen.

Jag delar styrelsens uppfattning att medel för dylika förstärkningar bör stå till förfogande även under nästa budgetår. Den av styrelsen angivna

marginalen härför, 400 000 kronor, kan jag godta. Beloppet bör emellertid såsom statskontoret anfört ställas till styrelsens förfogande först efter Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt under anslaget föranleder ej heller erinran från min sida. Anslaget bör sålunda upptagas med (1 745 000 + 315 000) 2 060 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Den offentliga arbetsförmedlingen: Krisorganisationen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 060 000 kronor.

### [73] 7. Bidrag till erkända arbetslöshetskassor

|                                      | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 42 000 000 | 68 282 807  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 349) ..... | 44 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 77 000 000 |             |

Statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor utgår såsom grundstatsbidrag, daghjälsbidrag, familjetilläggsbidrag och förvaltningsbidrag. Grundstatsbidraget utgår för varje dag, för vilken daghjälp utgivits. Bidraget får ej i något fall uppgå till högre belopp än 5 kronor för varje ersättningsdag, vilket belopp uppnås vid en daghjälp av 16 kronor 50 öre. Daghjälsbidraget utgår för försäkringsår, dvs. tiden 1 september—31 augusti, med viss procent av skillnaden mellan den av kassan i vederbörande klass utgivna daghjälpen och det på denna daghjälp belöpande grundstatsbidraget. Ifrågavarande skillnad betecknas såsom kassornas egendel av daghjälpen. Familjetilläggsbidraget utgår med 75 % av vad kassan under ett försäkringsår utbetalat i familjetillägg. Förvaltningsbidraget utgår för försäkringsår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag) och dels med belopp motsvarande vad som under året utgivits i ersättning till styrelseledamot eller suppleant, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att försäkringsrörelsens omfattning visar en fortgående stegring, som blivit särskilt markant under senare år, beroende på ökad arbetslöshet och förbättrade försäkringsförmåner. Det är alltså svårt att bedöma, hur arbetslöshetsförsäkringens totala kostnader kommer att påverkas av de fr.o.m. den 1 september 1957 genomförda förändringarna i arbetslöshetskasseförordningen. Den nya statsbidragsförordningen, som trädde i kraft vid samma tidpunkt, föranleder emellertid icke någon väsentlig ändring av kostnadsberäkningen.

För beräkning av statsbidragets storlek har styrelsen gjort vissa upp-

skattningar rörande understödsverksamhetens omfattning, antalet medlemmar, daghjälpens belopp, familjetilläggets storlek per ersättningsdag samt medlemsbidragets storlek per medlem.

Beträffande understödsverksamhetens omfattning har styrelsen erinrat, att arbetslöshetsförsäkringens kostnader under senare år beräknats efter ett genomsnittligt antal ersättningsdagar per årsmedlem av 3,3. Arbetslöshetens omfattning ökade emellertid under 1956 och 1957, varför detta värde ansågs otillräckligt vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1958/59. Beräkningen grundades därför på 3,75 ersättningsdagar per årsmedlem. För år 1957 har antalet ersättningsdagar per årsmedlem stigit till 4,7 från 4,0 år 1956. Ökningen har fortsatt under den gångna delen av år 1958. Styrelsen anför i detta sammanhang bl. a. följande.

Antalet ersättningsdagar, som år 1955 utgjorde 3,5 milj., steg under år 1956 till 5 milj. Under år 1957 ökade antalet dagar ytterligare till 5,9 milj. dagar. Denna ökning avspeglas även i siffrorna för de utbetalade ersättningarna från kassorna. Totalbeloppet utgjorde under fjolåret 102 milj. kronor mot 85 milj. kronor under år 1956.

Av ökningen med 17 milj. kronor kommer 5,7 milj. eller 30 % på de s.k. byggnadskassorna, vars andel av ökningen år 1956 utgjorde 50 %. Utbetalningen har således stigit starkast inom »övriga kassor», vilket är en följd av den under år 1957 begynnande dämpningen av högkonjunkturen. Den högsta procentuella ökningen från år 1956 förekommer inom metallindustriarbetarnas, gjuteriarbetarnas, pappersindustriarbetarnas, handelsanställdas, järnvägsmännens, bryggeriarbetarnas, Sveriges arbetares (SAC) och typografernas kassor, samtliga över 50 %. I 35 av de 45 arbetslöshetskassorna har utbetalningarna ökat.

Med hänsyn till den konjunkturavmattning, som f. n. råder, och till den senaste tidens stigande utbetalningar från arbetslöshetskassorna anser styrelsen, att arbetslöshetsförsäkringens kostnader bör beräknas på basis av 5,00 dagars ersättning per årsmedlem i genomsnitt för samtliga arbetslöshetskassor. Styrelsen har vidare anført, att de ökade utbetalningarna av ersättning från arbetslöshetskassorna icke enbart är beroende på stegrad arbetslöshet utan även på att antalet medlemmar liksom även daghjälsbeloppen stigit inom arbetslöshetskassorna under år 1957. Beträffande beräkningen av medlemsantalet anför styrelsen följande.

Vid slutet av år 1956 utgjorde totala antalet medlemmar 1 258 000, medan motsvarande antal ett år senare uppgick till 1 273 000. Ökningen under år 1957 motsvarade således 1,2 %, eller samma som år 1956. Endast en kassa tillkom under året, nämligen en kassa för grafiska tjänstemän med ca 1 100 försäkrade. Den började sin verksamhet den 1 januari 1957. Ökningen är således huvudsakligen att hänföra till de tidigare befintliga kassornas tillväxt.

Genom den nya arbetslöshetskasseförordningen har öppnats vissa möjligheter för s. k. hemarbetare samt egna företagare att tillhöra den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen. Några kassor har berett tillfälle till försäkring även åt hemarbetarna. Vidare har ett flertal kassor utnyttjat

möjligheten att låta medlemmar, som övergår till att helt bli egna företagare, kvarstå i kassan under högst 24 månader. Däremot har icke någon företagaregrupp anmält intresse av att ansluta sig till arbetslöshetsförsäkringen. Under vintern och våren 1958 har — till en del på grund av de aktuella ökade arbetslöshetsriskerna — sex fackliga organisationer tagit upp frågan om att bilda erkänd arbetslöshetskassa och med anledning därav varit i kontakt med arbetsmarknadsstyrelsen. En kassa för litografer, omfattande ca 5 000 medlemmar, är redan beslutad och skall träda i verksamhet den 1 januari 1959. Även en kassa för heltidsanställda fastighetsarbetare med ca 3 000 medlemmar torde komma till stånd. Beräkningen av kostnaden för budgetåret 1958/59 grundades på ett medlemsantal av 1 300 000. För budgetåret 1959/60 bör med hänsyn till vad ovan anförts medlemsantalet uppskattas till 1 325 000.

Den utbetalade daghjälpens genomsnittliga belopp har varit i ständigt stigande. För år 1957 utgjorde detta värde 15 kronor 14 öre (14 kronor 88 öre år 1956), varav grundstatsbidraget 4 kronor 64 öre. Fr. o. m. den 1 september 1957 har daghjälpens höjts i ett flertal arbetslöshetskassor. Höjningen omfattade ca 800 000 försäkrade och gällde belopp mellan 50 öre och 3 kronor. I allmänhet låg höjningen mellan 1 och 2 kronor. Då dessa höjningar endast gällt under en mindre del av år 1957 har de ej fullt ut påverkat nyss angivna genomsnittsbelopp. Även vid föreningssammanträden under år 1958 har vissa kassor beslutat om höjning av daghjälpens. Styrelsen har dock ansett sig kunna grunda beräkningarna för budgetåret 1959/60 på samma daghjälpbelopp, 16 kronor, som legat till grund för beräkningarna för 1958/59.

Det senaste erfarenhetsmässiga värdet på grundstatsbidraget uppgår till 4 kronor 64 öre. Styrelsen finner det vara tillräckligt att beräkna grundstatsbidraget till 4 kronor 70 öre. På återstoden av daghjälpbeloppet utgår daghjälpbidrag med viss procentuell andel, vilken uppskattas till 42 %. Familjetilläggets genomsnittliga belopp per ersättningsdag utgjorde år 1957 2 kronor 3 öre. Beräkningen för budgetåret 1959/60 grundas på ett familjetillägg av 2 kronor 5 öre, å vilket belopp statsbidrag utgår med 75 % eller 1 krona 54 öre per ersättningsdag. Medlemsbidraget per årsmedlem uppgick år 1957 till 3 kronor 61 öre. För nästa budgetår beräknas bidraget till 3 kronor 65 öre.

Från de angivna förutsättningarna beräknas det sammanlagda medelsbehovet till 77 500 000 kronor, vilket belopp avrundas till 77 000 000 kronor. Statsbidraget beräknas härvid till 54 % av arbetslöshetskassornas samlade inkomster, de försäkrades avgifter till 38 % och räntor m. m. till 8 %.

#### *Departementschefen*

På grund av en större arbetslöshet än tidigare har utbetalningarna från de erkända arbetslöshetskassorna ökat och därmed har också stats-

bidraget till kassorna stigit. Arbetsmarknadsstyrelsen har på grund av denna utveckling ansett, att det genomsnittliga antalet ersättningsdagar per försäkrad bör sättas högre än vad tidigare skett vid beräkning av anslagsbehovet eller till 5,00 ersättningsdagar per årsmedlem i stället för det för innevarande budgetår använda talet 3,75. Under år 1957 har antalet ersättningsdagar per årsmedlem stigit till 4,7. Den av styrelsen gjorda uppskattningen av antalet ersättningsdagar synes mig därför och med hänsyn till utvecklingen på arbetsmarknaden under den senaste tiden vara rimlig. Ej heller i övrigt har jag något att erinra mot grunderna för beräkningen.

Den 1 september 1958 trädde nya bestämmelser rörande de erkända arbetslöshetskassorna i kraft. Ändringarna innebar bl. a., att den period för vilken räkenskaper avslutas och statsbidrag beräknas anslutes till det s. k. försäkringsåret, som omfattar tiden den 1 september—den 31 augusti. Med anledning härav beräknades för budgetåret 1958/59 statsbidrag endast för tiden den 1 januari—den 31 augusti 1958 eller med 44 000 000 kronor, motsvarande 80 % av det av styrelsen beräknade bidragsbeloppet för helt år, 55 000 000 kronor. Fr. o. m. nästa budgetår kan statsbidrag åter beräknas för hel tolv månadersperiod. Anslaget bör härvid i enlighet med styrelsens förslag sättas till 77 000 000 kronor, vilket innebär en höjning med 33 000 000 kronor jämfört med anslaget för innevarande budgetår.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till erkända arbetslöshetskassor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 000 kronor.

[74] 8. **Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.**

|                                | Anslag      | Nettoutgift |
|--------------------------------|-------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 66 925 000  | 42 091 184  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 349) | 30 000 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100 000 000 |             |

*Arbetsmarknadsstyrelsens anslagsframställning*

Arbetsmarknadsstyrelsen har i skrivelse den 29 augusti 1958 lagt fram beräkningar rörande medelsbehovet under detta anslag för innevarande och nästa budgetår. Styrelsen har därefter, med anledning av erfarenheterna rörande utvecklingen på arbetsmarknaden under hösten 1958, i skrivelse den 7 november 1958 hemställt om anvisande av medel på tilläggsstat för innevarande budgetår. I anslutning härtill har styrelsen vidare i skrivelse den 28 november 1958 lagt fram reviderade beräkningar rörande medelsbehovet för nästa budgetår.

Styrelsen har föreslagit, att anslaget med rubriken Kostnader för överflyttning av arbetskraft fr. o. m. nästa budgetår uppgår i nu ifrågakvarande anslag.

Följande sammanställning visar det av styrelsen beräknade medelsbehovet för budgetåren 1958/59 och 1959/60.

|                                                                                                      | Utgift resp.<br>inkomst<br>1957/58<br>kronor | Arbetsmarknadsstyrelsens<br>beräkning för budgetåret<br>1958/59<br>kronor | 1959/60<br>kronor |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <i>A. Utgifter</i>                                                                                   |                                              |                                                                           |                   |
| 1. Beredskapsarbeten m. m. ....                                                                      | 31 742 316                                   | 50 000 000                                                                | 50 000 000        |
| — statliga .....                                                                                     | [23 131 140                                  | —                                                                         | —                 |
| — statskommunala .....                                                                               | 7 796 627                                    | —                                                                         | —                 |
| Färdigställningsarbeten .....                                                                        | 625 853                                      | —                                                                         | —                 |
| Utbildning av arbetsledare .....                                                                     | 188 696]                                     | —                                                                         | —                 |
| 2. Resehidrag till arbetare vid statliga beredskapsarbeten .....                                     | 69 451                                       | 50 000                                                                    | 50 000            |
| 3. Arkivarbeten .....                                                                                | 5 469 420                                    | 7 500 000                                                                 | 7 500 000         |
| 4. Musikerhjälp .....                                                                                | 307 693                                      | 300 000                                                                   | 300 000           |
| 5. Forskarstipendier .....                                                                           | 244 861                                      | 200 000                                                                   | 200 000           |
| 6. Kontantunderstödsverksamhet ...                                                                   | 878 159                                      | 1 500 000                                                                 | 1 500 000         |
| 7. Arbetslöshetskurser .....                                                                         | 860 451                                      | 10 000 000                                                                | 10 000 000        |
| 8. Detaljplanering av vissa kommunala och enskilda anläggningsarbeten .....                          | 1 750                                        | 3 000 000                                                                 | 3 000 000         |
| 9. Detaljplanering av statliga anläggningsarbeten .....                                              | —                                            | 1 000 000                                                                 | 1 000 000         |
| 10. Industribeställningar .....                                                                      | —                                            | 29 925 000                                                                | 30 000 000        |
| 11. Provisoriska bostäder samt familjebidrag .....                                                   | 1 329 119                                    | 7 000 000                                                                 | 7 000 000         |
| 12. Understöd till arbetslösa svenska sjömän i utländsk hamn .....                                   | 1 844                                        | 2 000                                                                     | 2 000             |
| 13. Organisations- och förvaltningskostnader i samband med statens stenbeställningar .....           | 8 276                                        | 10 000                                                                    | 10 000            |
| 14. Inköp av kantsten för statens räkning .....                                                      | 250 000                                      | —                                                                         | —                 |
| 15. Övriga utgifter .....                                                                            | 36 962                                       | —                                                                         | —                 |
| 16. Kostnader, som tidigare bestritts från anslaget Kostnader för överflyttning av arbetskraft ..... | —                                            | —                                                                         | 850 000           |
| Summa utgifter                                                                                       | 41 200 302                                   | 110 487 000                                                               | 111 412 000       |
| 17. Statskontorets utgifter .....                                                                    | 4 620                                        | —                                                                         | —                 |
| 18. Utgående förskott .....                                                                          | 886 262                                      | —                                                                         | —                 |
| Summa summarum                                                                                       | 42 091 184                                   | 110 487 000                                                               | 111 412 000       |

|                                                    | Utgift resp.<br>inkomst<br>1957/58<br>kronor | Arbetsmarknadsstyrelsens<br>beräkning för budgetåret<br>1958/59<br>kronor | 1959/60<br>kronor |
|----------------------------------------------------|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <i>B. Inkomster</i>                                |                                              |                                                                           |                   |
| 1. Reservation från föregående bud-<br>getår ..... | 266 792                                      | 27 002 083                                                                | —                 |
| 2. Intressentbidrag .....                          | 1 228 427                                    | 1 200 000                                                                 | 1 200 000         |
| 3. Anslag .....                                    | 66 925 000                                   | 30 000 000                                                                | —                 |
| 4. Anslagsbehov .....                              | —                                            | 52 284 917                                                                | 110 212 000       |
| Summa inkomster                                    | 68 420 219                                   | 110 487 000                                                               | 111 412 000       |
| Ingående förskott .....                            | 673 048                                      | —                                                                         | —                 |
| Summa summarum                                     | 69 093 267                                   | 110 487 000                                                               | 111 412 000       |

Beträffande de ändamål, som hittills tillgodosetts från anslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft, har styrelsen framlagt följande specificerade beräkning.

|                                                              | Utgift<br>1957/58<br>kronor | Arbetsmarknadsstyrelsens<br>beräkning för budgetåret<br>1958/59<br>kronor | 1959/60<br>kronor |
|--------------------------------------------------------------|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 1. Omskolning av viss arbetskraft<br>samt näringshjälp ..... | 101 175                     | 190 000                                                                   | 75 000            |
| 2. Resebidrag .....                                          | 206 093                     | 400 000                                                                   | 600 000           |
| 3. Rekrytering av utländsk hemar-<br>betskraft .....         | —                           | 25 000                                                                    | 25 000            |
| 4. Kurser för hemsamariter .....                             | 46 704                      | 50 000                                                                    | 50 000            |
| 5. Psykotekniska undersökningar...                           | 37 508                      | 40 000                                                                    | 45 000            |
| 6. Byggnadsberedningen .....                                 | 25 778                      | 25 000                                                                    | 25 000            |
| 7. Övriga ändamål .....                                      | 45 930                      | 30 000                                                                    | 30 000            |
| Summa kronor                                                 | 463 188                     | 760 000                                                                   | 850 000           |

Anslagsförbrukningen och medelsbehovet under budgetåret 1958/59 för arbetsmarknadsreglerande åtgärder beräknas bli större än medelsförbrukningen under förra budgetåret huvudsakligen på grund av utökning av beredskapsarbetena samt uppkomna kostnader för industribeställningar hos örlogsvarvet i Karlskrona och hos privata industriföretag. Medelsförbrukningen under budgetåret 1957/58 uppgick till drygt 112 milj. kronor, varav 42 milj. kronor under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. och 70 milj. kronor under sjätte huvudtitelns anslag till Vissa vägbyggnadsarbeten.

I sin skrivelse den 28 november 1958 anför styrelsen, att en markerad stegring av de arbetslösas antal skett. Arbetsmarknadsläget under den kommande vintern och våren förväntas bli allvarligt skärpt. Även om en återhämtning i sysselsättningen skulle ske under loppet av 1959 kan det

förutses, att återverkningarna av sysselsättningskrisen under innevarande budgetår kommer att väsentligt påverka anslagsbehovet även under budgetåret 1959/60.

I det följande sammanfattas arbetsmarknadsstyrelsens framställningar avseende vissa av de i den föregående siffersammanställningen upptagna posterna.

1. Beträffande utgifterna för *beredskapsarbeten m. m.* anför styrelsen i huvudsak följande.

Under budgetåret 1957/58 uppgick antalet dagsverken vid beredskapsarbeten inklusive vägarbeten till 670 000. Den genomsnittliga dagsverkskostnaden per arbetare — inberäknat intressentbidrag vid statliga och kommunandelar vid statskommunala beredskapsarbeten — var omkring 167 kronor och den totala kostnaden för beredskapsarbetena under nämnda budgetår uppgick till ca 102 000 000 kronor.

Det nu väntade allvarligare arbetsmarknadsläget gör det nödvändigt att öka möjligheterna till sysselsättning av arbetslösa i beredskapsarbete. Styrelsen räknar därför med att det totala antalet dagsverken måste höjas från tidigare beräknade 800 000 till 1 400 000, varav 900 000 beräknas falla på vägarbeten och 500 000 på övriga slag av beredskapsarbeten.

Dagsverkskostnaden uppskattas till i medeltal 180 kronor. Den ökade kostnaden beror på ökad mekanisering och krav på viss standardhöjning vid arbetenas utförande. Vad angår vägarbetena innebär det sistnämnda bl. a. att beläggningar numera utföres på i det närmaste samtliga vägar vilka bygges som beredskapsarbete. Med hänsyn tagen främst till kommunernas andel i kostnaderna för ifrågavarande ändamål beräknar styrelsen medelsförbrukningen under budgetåret 1958/59 under förevarande anslag till 50 000 000 kronor.

2. För *resebidrag till arbetare vid statliga beredskapsarbeten* beräknas medelsbehovet till 50 000 kronor.

3—5. Rörande medelsåtgången för *arkivarbeten, musikerhjälp och forskarstipendier* har styrelsen lämnat bl. a. följande uppgifter.

Medelantalet arkivarbetare var under budgetåret 1957/58 878. Den 30 juni 1958 uppgick totalantalet arkivarbetare till 922. Dessutom sysselsattes vid sistnämnda tidpunkt i arkivarbete 94 ungerska flyktingar, för vilka kostnaderna under budgetåret 1957/58 täckts av medel från förslagsanslaget Understöd åt flyktingar m. m.

Musikerhjälp har under budgetåret 1957/58 tagits i anspråk i ungefär samma utsträckning som under de senaste budgetåren. De i denna hjälpform sysselsatta utgjorde 54 personer under ca 8½ månader och 14 även under återstoden av budgetåret. För budgetåret 1958/59 beräknas situationen bli i stort sett oförändrad. Enligt beslut av 1951 års riksdag skall inga nya s. k. forskarstipendier utses samt verksamheten i övrigt successivt avvecklas. Under budgetåret 1958/59 kommer antalet stipendier att uppgå till högst 21.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 14 mars 1958 höjdes dels lönen till arkivarbetare och s. k. musikerhjälptra från 660 till 680 kronor för månad i högsta ortsgruppen, dels forskarstipendiet från 875 till 900 kronor för månad.

På grund av att behovet att placera arbetslösa i arkivarbete ökats har styrelsen undersökt möjligheterna att inrätta ytterligare ett antal arkivarbetsplatser. Den inventering som sålunda gjorts har givit 400 nya dylika platser till resultat, huvudsakligen inom den statliga sektorn. Även om denna reserv icke för tillfället helt kan tagas i anspråk, anser styrelsen att medel för dess fulla utnyttjande bör såsom en beredskapsåtgärd ställas till styrelsens förfogande.

Sammanlagt beräknas för arkivarbeten, musikerhjälp och forskarstipendier under innevarande budgetår (7 500 000 + 300 000 + 200 000) 8 000 000 kronor.

6. *Kontantunderstödsverksamheten* har ökat avsevärt under de senaste budgetåren. Då ytterligare ökning i verksamhetens omfattning kan förväntas beräknar styrelsen nu utgifterna för ändamålet under budgetåret 1958/59 till 1 500 000 kronor.

7. *Kursverksamhet* för omskolning och fortbildning av arbetslösa har under budgetåret 1957/58 bedrivits i betydligt större omfattning än under föregående budgetår. Medelsförbrukningen för utbildningsbidrag vid ifrågasvarande arbetslöshetskurser uppgick till 860 451 kronor.

Som ett led i strävandena att intensifiera verksamheten på yrkesutbildningens område har under våren och sommaren samtliga länsarbetsnämnder undersökt det aktuella behovet av utbildning för arbetslösa, såväl för ungdom som för äldre arbetskraft. Samtidigt har en inventering företagits av disponibla lokaler lämpliga för yrkesutbildning. Denna undersökning har visat, att det föreligger ett stort behov av arbetslöshetskurser och att det finns praktiska möjligheter att i samråd med kommuner och landsting utöka denna verksamhet. Till en del kan det omedelbara behovet tillgodoses genom att vissa nu pågående kurser dubblas genom skiftesgång. En sådan dubbling torde f. n. kunna ske vid ca 50 kurser. Med hänsyn till den fortgående försämring av arbetsmarknadsläget, som är att vänta, måste emellertid styrelsen vara beredd att ytterligare utvidga kursverksamheten. För att omplacering av arbetslösa skall kunna ske i önskvärd omfattning måste möjligheterna till omskolning och fortbildning ökas i mycket hög grad. För innevarande budgetår uppgår medelsbehovet för nu ifrågasvarande ändamål till uppskattningsvis 10 000 000 kronor.

Verksamheten för att omskola eller på annat sätt yrkesutbilda ensamställda kvinnor samt medelålders och äldre arbetskraft har fått ökad omfattning. Under budgetåret 1957/58 förbrukades för detta ändamål ca 87 000 kronor och för budgetåret 1958/59 har anvisats 140 000 kronor. Kostnaderna, som hittills bestritts från överflyttningsanslaget, är för nästa budgetår inräknade under posten arbetslöshetskurser.

8. 9. Kungl. Maj:t bemyndigade den 16 maj 1958 styrelsen att — utöver förut anvisade 75 000 kronor — disponera högst 1 000 000 kronor för bidrag till kommuner för *detaljplanering av anläggningsarbeten*, som kan utföras för att motverka arbetslöshet. Då dessa medel icke utbetalas förrän i efterhand, har huvudparten av beloppet reserverats till budgetåret 1958/59. Genom samma beslut uppdrog Kungl. Maj:t åt styrelsen att inkomma med förslag rörande sådana anläggningsarbeten, som skall detaljplaneras av statliga verk och myndigheter, varvid ett belopp av högst 1 000 000 kronor skulle disponeras för ändamålet. Detta belopp har i sin helhet reserverats till budgetåret 1958/59.

Av tillgängliga medel för detaljplanering av kommunala arbetsföretag hade 817 000 kronor disponerats i början av november 1958. Vid samma tidpunkt fanns ansökningar, motsvarande en sammanlagd projekteringskostnad av 780 000 kronor. Huvuddelen av dessa anser styrelsen böra bifallas. Statsbidragsbeloppet vid bifall till ansökningarna kan beräknas till omkring 360 000 kronor.

Särskilt i nuvarande finansiella läge för kommunerna har möjligheten att bevilja dem bidrag till projekteringsändamål stor betydelse för åstadkommande och upprätthållande av reserven av arbetsföretag. Styrelsen uppskattar behovet av dispositionsrätt för detta ändamål under innevarande budgetår utöver tidigare medgivet belopp till 2 000 000 kronor.

10. Vad angår *industribeställningar* behandlas först frågan om *Karlskrona örlogsvarv*. Kungl. Maj:t har efter framställning från arbetsmarknadsstyrelsen genom beslut den 28 mars 1958 bemyndigat marinförvaltningen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt sjöfartsstyrelsen att i den takt och omfattning, som arbetsmarknadsstyrelsen ur sysselsättningssynpunkt finner erforderlig, utlägga beställningar vid örlogsvarvet. Genom beslut den 28 juli 1958 har Kungl. Maj:t vidare dels lämnat motsvarande bemyndigande till generaltullstyrelsen, dels föreskrivit att beställningar enligt bemyndigandena må gälla arbeten för sammanlagt högst 20 000 000 kronor. Härav skall 9 925 000 kronor bestridas från nu ifrågavarande anslag, medan återstoden bestrides från anslag till resp. beställare. Arbetsmarknadsstyrelsen hade i början av november 1958 anmodat de tre förstnämnda myndigheterna att hos örlogsvarvet utlägga beställningar på sammanlagt ca 17 800 000 kronor. Detta belopp innefattar även vid nämnda tidpunkt kända överskridanden av de beräknade kostnaderna för en del av beställningarna. Då kostnaderna för ett par beställningar ännu icke fastställts och återstoden av den förenämnda beställningssumman kan komma att helt eller till avsevärd del tas i anspråk härför, anser sig arbetsmarknadsstyrelsen icke f. n. kunna anmoda myndigheterna att inom ramen för av Kungl. Maj:t hittills för ändamålet anvisade medel utlägga ytterligare beställningar hos örlogsvarvet.

Arbetsmarknadsstyrelsen föreslår ett utökat beställningsbemyndigande

avseende örlogsvarvet av uppskattningsvis 10 000 000 kronor. Det kan icke nu med säkerhet angivas, vid vilken tidpunkt utbetalningarna med anledning av ett på så sätt utökat beställningsbemyndigande kommer att äga rum. De torde emellertid huvudsakligen komma att ske under budgetåret 1959/60 och senare. Anslag är därför icke erforderligt för detta ändamål under innevarande budgetår.

Kungl. Maj:t har efter framställning från arbetsmarknadsstyrelsen genom beslut den 16 maj och 28 juli 1958 bemyndigat styrelsen att inom ramen för ett belopp av 5 000 000 kronor utlägga beställningar hos *andra industriföretag*, där avskedanden i större omfattning förutskickats. Genom gjorda beställningar och sådana som styrelsen f. n. förbereder torde under den närmaste tiden hela detta belopp komma att vara disponerat.

Styrelsen räknar med att statsbeställningar av väsentligt större omfattning än som nyss nämnts kommer att behöva utläggas under innevarande budgetår. Även med beaktande av möjligheterna att tidigarelägga den ordinarie inköpsverksamheten för vissa statliga verk synes det vara nödvändigt att bemyndigande lämnas att lägga ut ytterligare industribeställningar intill ett belopp av 30 000 000 kronor. Då en del av dessa beställningar icke torde komma att föranleda utbetalning under budgetåret 1958/59, synes medelsanvisningen för ändamålet å tilläggsstat kunna begränsas till 15 000 000 kronor under förutsättning att styrelsen för återstående belopp bemyndigas att utlägga beställningar utanför anslagsramen.

De av arbetsmarknadsstyrelsen begärda nya beställningsbemyndigandena uppgår alltså sammanlagt till 40 000 000 kronor, varav 10 000 000 kronor avser örlogsvarvet och resten andra industriföretag. Styrelsens beräkning av medelsbehovet för innevarande budgetår innebär att 15 000 000 kronor bör anvisas på tilläggsstat.

11. Kostnaderna för *uppförande av provisoriska bostäder* åt arbetslösa uppskattas av styrelsen för budgetåret 1958/59 till 2 000 000 kronor. Denna bedömning bör ses mot bakgrunden av styrelsens längre fram redovisade förslag till anslagsäskande beträffande reservationsanslaget till Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet. Styrelsen räknar med att verksamheten för omflyttning av arbetskraft under innevarande budgetår kommer att ske i sådan omfattning, att kostnaderna i samband därmed för anskaffning av provisoriska bostäder åt arbetslösa stiger till 2 100 000 kronor.

Såsom ett led i verksamheten för omflyttning av arbetskraft fick styrelsen den 13 december 1957 bemyndigande att på försök utge *familjebidrag* till vissa arbetstagare. Syftet med verksamheten är att underlätta och stimulera utflyttning från orter med mera omfattande arbetslöshet. Familjebidraget avser att täcka de merkostnader, som uppstår i samband med att arbetslös familjeförsörjare tillträder anställning på annan ort men inte omedelbart kan anskaffa familjebostad där. Bidrag beviljas för högst sex

månader och utgår med belopp högst motsvarande den faktiska hyreskostnaden, inklusive bränslekostnad, för familjebostaden på hemorten samt med 124 kronor i månaden för hustru (husföreståndarinna) och 39 kronor i månaden för varje barn (adoptivbarn) under 16 år. Sistnämnda båda belopp överensstämmer med familjetilläggen vid utbildningsbidrag åt vissa arbetslösa m. fl.

Styrelsen avser att i väsentligt ökad omfattning utnyttja det instrument för att befrämja rörligheten, som familjebidragen utgör. Med hänsyn härtill kommer styrelsen fram till ett totalt anslagsbehov för innevarande budgetår av 5 000 000 kronor.

16. Vad angår de kostnader, som hittills bestritts från anslaget för *överblyttning av arbetskraft* och som specificerats i en särskild sammanställning i det föregående, beräknar styrelsen, att för *arbetstagares resor* under budgetåret 1958/59 kommer att behövas 400 000 kronor. Detta belopp utgör en väsentlig höjning i förhållande till under tidigare år beviljade medel. Höjningen är i huvudsak en följd av de nya bestämmelser om respenning till arbetstagare, som styrelsen enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande utfärdade den 30 augusti 1957 och som innebär en utvidgad bidragsgivning för att främja en geografisk rörlighet hos arbetskraften.

Sammanfattningsvis må beträffande anslagsförbrukningen och medelsbehovet under budgetåret 1958/59 framhållas följande.

I förhållande till den beräkning av utgifterna under anslaget Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m., som för budgetåret 1958/59 gjordes i arbetsmarknadsstyrelsens petitaskrivelse den 29 augusti 1958, innebär den nu lämnade redogörelsen, att merutgifter skulle uppkomma med 40 000 000 kronor. De för budgetåret 1958/59 tillgängliga medlen och väntade inkomsterna beräknas till 58 202 083 kronor. Styrelsen uppskattar *de sammanlagda utgifterna* under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. för budgetåret 1958/59 till 110 487 000 kronor. Å tilläggsstat erfordras alltså för innevarande budgetår 52 285 000 kronor, vilket enligt styrelsens mening kan avjämnas till 50 000 000 kronor. Härutöver hemställer styrelsen om ett bemyndigande att inom en kostnadsram av 25 000 000 kronor utlägga industribeställningar utöver tillgängliga anslagsmedel, varvid 10 000 000 kronor avses för beställningar hos Karlskrona örlogsvarv.

Medelsbehovet under budgetåret 1959/60 kan icke f. n. angivas med någon större grad av säkerhet. Den av styrelsen lämnade prognosen beträffande arbetsmarknadsläget under innevarande budgetår får i brist på andra hållpunkter bli i huvudsak normerande också för budgetåret 1959/60. Styrelsens beräkningar av medelsbehovet under olika punkter framgår av den inledningsvis redovisade sammanställningen.

De sammanlagda utgifterna för budgetåret 1959/60 under anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. inklusive de utgifter, som tidigare bestritts från anslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft, skulle enligt styrelsens beräkningar utgöra 111 412 000 kronor, medan inkomsterna av intressentbidrag kan uppskattas till 1 200 000 kronor. Någon reservation av betydelse väntas icke föreligga på anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. vid utgången av innevarande budgetår. Å anslaget till Kostnader för överflyttning av arbetskraft kan däremot en reservation av ca 100 000 kronor väntas uppkomma. Denna reservation föreslås vid utgången av budgetåret 1958/59 överföras till anslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Anslagsbehovet för budgetåret 1959/60, som enligt i det föregående gjorda beräkningar skulle uppgå till (111 412 000 — 1 200 000 — 100 000) 110 112 000 kronor, anser styrelsen kunna avjämnas till 110 000 000 kronor.

På framställning av styrelsen höjdes *utbildningsbidragen* åt vissa arbetslösa m. fl. för tiden fr. o. m. den 1 juli 1957. Under perioden juni 1956—juni 1958 har konsumentprisindex stigit med 13 enheter (från 139 till 152). Arkivarbetarna har sedan år 1956 erhållit löneförhöjning med ca 12 %. Styrelsen finner det därför rimligt, att utbildningsbidraget åt här berörda utbildningskategorier höjes med ca 10 %. Grundbidraget föreslås höjt från 370 till 410 kronor, maketillägget från 50 till 55 kronor vid utbildning på hemorten och från 124 till 140 kronor vid utbildning utom hemorten samt barntillägget från 39 till 45 kronor, allt per månad. De f. n. helt otillräckliga hyresbidragen bör höjas från 55 till 65 kronor i ortsgrupp 2, från 70 till 85 kronor i ortsgrupperna 3 och 4 samt från 85 till 100 kronor i ortsgrupp 5.

#### Yttrande

*Statskontoret* har i anledning av arbetsmarknadsstyrelsens förslag rörande utbildningsbidragen anfört i huvudsak följande.

De senaste uppräkningsarna av utbildningsbidragen har företagits den 1 juli 1954 och den 1 juli 1957. Höjningen 1957 genomfördes därvid i nära anslutning till den uppgång i konsumentprisindex och delindex för bostad, bränsle och lyse, som ägt rum sedan 1954 års riksdagsbeslut beträffande bidragens storlek. Under tiden juni 1956 och juni 1958 redovisas en ökning beträffande konsumentprisindex med 15 enheter eller omkring 9 % och i fråga om delindex för bostad, bränsle och lyse med 15 enheter eller ungefär 11 %. En viss uppräkning av utgående belopp torde sålunda vara befogad. Med utgångspunkt från de normer för höjning av ifrågavarande bidrag, som statsmakterna sålunda tillämpat vid 1957 års riksdag, föreslås att utbildningsbidragen fastställas till högst följande belopp för månad, nämligen grundbidraget till 405 kronor, hyresbidraget till ensamstående och familjeförsörjare, som utbildas utom hemorten, till 60 kronor i ortsgrupp 2, till 78 kronor i ortsgrupperna 3 och 4 samt till 95 kronor i ortsgrupp 5, familjetillägget för maka till 55 kronor vid utbildning i hemorten och eljest till 135 kronor samt familjetillägget till barn och adoptivbarn under 16 år till 43 kronor.

*Departementschefen*

Arbetslösheten låg under år 1958 på en högre nivå än närmast föregående år. Särskilt inom skogsbruket men också inom vissa delar av industrien noterades ökade arbetslöshetssiffror, medan däremot sysselsättningen inom byggnadsverksamheten tidvis låg på en högre nivå än närmast föregående år. Den ökade arbetslösheten har nödvändiggjort en ökad aktivitet från statsmakternas sida för att upprätthålla sysselsättningen.

Såvitt nu kan bedömas synes man få räkna med en kvarstående avmattning i efterfrågan på arbetskraft under de närmaste månaderna. Risk föreligger för sysselsättningsstörningar inom vissa branscher eller vid enstaka företag. Särskilt för ungdomar utan utbildning och för personer med arbets hinder av något slag kan det bli svårt att finna sysselsättning. De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna måste utformas med hänsynstagande till dessa förhållanden.

Även i det nuvarande läget måste åtgärder ägnade att underlätta arbetskraftens rörlighet tillmätas den största betydelse. Arbetsmarknadsstyrelsen har därför bl. a. beretts möjligheter att tillfälligt förstärka arbetsförmedlingen på orter med mera framträdande sysselsättningssvårigheter. De förra året redovisade åtgärderna för att åstadkomma ökad geografisk rörlighet av arbetskraften — reviderade bestämmelser rörande rese- och flyttningssersättningar till arbetslösa, anskaffande av bostäder på orter, där det finns möjligheter att placera ytterligare arbetskraft, samt familjebidrag till familjeförsörjare, som tillträder anställning på annan ort men som inte omedelbart kan erhålla familjebostad där — har visat sig väl fylla sin uppgift. Genom beslut den 19 december 1958 har Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att disponera medel också för utbetalande av starthjälp till arbetslös som erhåller anställning på annan ort. Starthjälpen må utgå med högst 300 kronor i varje särskilt fall. Kostnaderna under budgetåret 1958/59 beräknas till närmare 1 000 000 kronor. Dessa olika rörlighetsstimulerande åtgärder, som oavsett konjunkturläget måste tillmätas stor betydelse i arbetsmarknadspolitiken, bör enligt min mening bedrivas även under det kommande budgetåret.

I det rådande arbetsmarknadsläget är möjligheterna till omplacering av arbetskraft mera begränsade än tidigare. Det har därför blivit nödvändigt att innevarande vinter anordna beredskapsarbeten i större omfattning än föregående år. Genom en intensifiering av planeringsarbetet av ifrågakommande arbetsobjekt föreligger tekniska möjligheter att avsevärt utvidga beredskapsarbetenas omfattning. Jag ansluter mig till arbetsmarknadsstyrelsens uppfattning att dessa möjligheter bör utnyttjas och att vi bör vara beredda att under budgetåret 1959/60 möta ett behov av beredskapsarbeten av samma omfattning som innevarande budgetår.

Enligt min mening har statliga industribeställningar stor betydelse som

arbetslöshetsbekämpande medel. I anslutning till vad arbetsmarknadsstyrelsen anfört i denna fråga får jag anmäla att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 november 1958 bemyndigat styrelsen att utlägga industribeställningar dels hos örlogsvarvet i Karlskrona dels hos andra industriföretag för ett sammanlagt belopp av 40 000 000 kronor.

Utbildningsbidragen åt vissa arbetslösa m. fl. höjdes fr. o. m. den 1 juli 1957. Därefter har en stegring av levnadskostnaderna inträtt, som motiverar en höjning av bidragen med ca 10 %. Med hänsyn till de ekonomiska svårigheter, som i många fall gjort sig gällande bland eleverna, ansluter jag mig till det av arbetsmarknadsstyrelsen framlagda förslaget, dock med den ändringen att hyresbidraget i ortsgrupp 2 höjes till 70 kronor, varigenom höjningen blir densamma i alla ortsgrupperna. Höjningen bör gälla fr. o. m. den 1 juli 1959.

I enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag bör de båda reservationsanslagen Kostnader för överflyttning av arbetskraft och Kostnader för arbetslöshetsbekämpande m. m. sammanslås och eventuell behållning på förstnämnda anslag vid innevarande budgetårs utgång överföras på nu ifrågavarande anslag. Den följande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1959/60 utgår sålunda från att kostnaderna under anslaget för överflyttning av arbetskraft överförts till arbetslöshetsanslaget. Till detta anslag bör vidare från nionde huvudtiteln överföras vid innevarande budgetårs slut förefintlig, obunden reservation å reservationsanslaget Grundförbättringar: Förrättningskostnader till vissa torrlägningsföretag. Reservationen uppgår till 527 000 kronor. Kostnaderna för undersökningar och utredningar rörande torrlägningsföretag, som skall utföras som beredskapsarbeten, har hittills bestritts från anslaget i fråga. Dessa kostnader bör hädanefter bestridas av arbetslöshetsmedel.

Under budgetåret 1957/58 uppgick de sammanlagda utgifterna till arbetsmarknadsreglerande åtgärder till 112 000 000 kronor, varav 42 000 000 kronor från arbetslöshetsanslaget och 70 000 000 kronor från sjätte huvudtiteln reservationsanslag till Vissa vägbyggnadsarbeten.

Genom redan beviljade anslag står för innevarande budgetår till förfogande för arbetsmarknadsreglerande åtgärder 58 000 000 kronor under arbetslöshetsanslaget och 65 000 000 kronor under reservationsanslaget Beredskapsarbeten på vägar och gator m. m. eller sålunda tillhopa 123 000 000 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har beräknat behovet av ytterligare medel under arbetslöshetsanslaget till 50 000 000 kronor, varav 15 000 000 kronor beräknats för industribeställningar. Härjämte har styrelsen begärt bemyndigande att lägga ut industribeställningar för högst 25 000 000 kronor medan medelsanvisning i denna del enligt styrelsens förslag skulle anstå till nästa budgetår. Såsom förut nämnts har Kungl. Maj:t nyligen bemyndigat styrelsen dels att lägga ut industribeställningar för sammanlagt

40 000 000 kronor dels ock att utbetala starthjälp, för vilket ändamål kostnaderna innevarande budgetår uppskattas till närmare 1 000 000 kronor. Jag förordar, att på tilläggsstat äskas medel för täckande av angivna kostnader, sammanlagt 41 000 000 kronor, samt därutöver ett belopp av 30 000 000 kronor. Anslagsäskandet rörande arbetslöshetsanslaget bör alltså avse (41 000 000 + 30 000 000) 71 000 000 kronor. Härom gör jag hemställan senare denna dag.

Jag har vidare för avsikt att föreslå, att 75 000 000 kronor anvisas på tilläggsstat under reservationsanslaget Beredskapsarbeten på vägar och gator.

Sammanlagt skulle därmed under femte huvudtiteln 269 000 000 kronor stå till förfogande för arbetsmarknadsreglerande åtgärder under innevarande budgetår. Härtill kommer 25 000 000 kronor, som torde komma att äskas under sjätte huvudtiteln vägbyggnadsanslag. Dessa medel bör av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen disponeras i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen.

Någon exakt beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår kan givetvis icke göras. Med beaktande av de beräknade utgifterna under innevarande budgetår uppskattar jag det sammanlagda medelsbehovet för arbetsmarknadsreglerande åtgärder till 225 000 000 kronor. Härav beräknar jag 100 000 000 kronor under arbetslöshetsanslaget. Återstående 125 000 000 kronor bör anvisas under reservationsanslaget Beredskapsarbeten på vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen. Huruvida liksom under innevarande budgetår ökade medel bör ställas till förfogande på sjätte huvudtiteln vägbyggnadsanslag för att tagas i anspråk av sysselsättningsskäl är det inte möjligt att f. n. bedöma.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m.*  
för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av  
100 000 000 kronor.

[75] 9. **Beredskapsarbeten på vägar och gator**

|                                | Anslag      |
|--------------------------------|-------------|
| 1958/59 (statsliggaren s. 352) | 50 000 000  |
| 1959/60 (förslag)              | 125 000 000 |

Medel för beredskapsarbeten på vägar och gator har under budgetåren 1956/57 och 1957/58 anvisats å det under sjätte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Vissa vägbyggnadsarbeten. Enligt beslut av 1958 års riksdag skall kostnaderna för dessa beredskapsarbeten fr. o. m. budgetåret 1958/59 täckas från förevarande under femte huvudtiteln uppförda

reservationsanslag, liksom tidigare med avräkning mot automobilskattemedlen.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har i skrivelse den 29 augusti 1958 beräknat medelsbehovet för beredskapsarbeten på vägar och gator under innevarande budgetår till 95 000 000 kronor medan medelstillgången är begränsad till 65 760 407 kronor (varav 15 760 407 kronor utgöres av reserverade medel under sjätte huvudtiteln's anslag till Vissa vägbyggnadsarbeten).

I skrivelse den 7 november 1958 har styrelsen vidare äskat medel å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår med 100 000 000 kronor. Styrelsen har härvid anfört, att den i sin tidigare framställning räknat med 330 000 dagsverken och en dagsverkskostnad på 167 kronor. Nu räknar styrelsen med 900 000 dagsverken och en dagsverkskostnad på 180 kronor. I skrivelse den 28 november 1958 har styrelsen härefter med ledning av sin reviderade beräkning för budgetåret 1958/59 omräknat medelsbehovet för budgetåret 1959/60 och därvid uppräknat medelsbehovet till 165 000 000 kronor.

### *Departementschefen*

Jag beräknar att å tilläggsstat för innevarande budgetår ytterligare 75 000 000 kronor behöver anvisas för beredskapsarbeten på vägar och gator. Härom gör jag hemställan senare denna dag. Under sjätte huvudtiteln torde vidare komma att äskas ytterligare 25 000 000 kronor för vägarbeten i sysselsättningsstödande syfte. Vid bifall härtill kommer medel att finnas till förfogande i tillräcklig omfattning för att det av arbetsmarknadsstyrelsen planerade dagsverksantalet 900 000 skall kunna uppnås.

För budgetåret 1959/60 föreslår jag ett anslag av 125 000 000 kronor. Huruvida därutöver ytterligare medel liksom för innevarande budgetår skall ställas till förfogande under sjätte huvudtiteln synes böra övervägas vid en senare tidpunkt, då läget på arbetsmarknaden under nästa budgetår kan överblickas bättre.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Beredskapsarbeten på vägar och gator* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen.

### [76] 10. **Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 100    | 1 404 094   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 352) | 100    |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100    |             |

Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns på anslaget en reservation av 1 656 087 kronor.

För anslaget gäller innevarande budgetår följande utgiftsstat.

|                                                                                         |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Kostnader för förrådens drift .....                                                     | 1 400 000 |
| Anskaffning av maskiner .....                                                           | 2 100 000 |
| Anskaffning av baracker, bodar och vagnar samt redskap och<br>förläggingsmateriel ..... | 300 000   |
| Anskaffning av reservdelar .....                                                        | 200 000   |
| Anskaffning av arbetsmateriel .....                                                     | 50 000    |
| Anskaffning av provisoriska bostäder för arbetslösa .....                               | 1 000 000 |
| Summa kronor                                                                            | 5 050 000 |

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) lagt fram beräkningar av medelsbehovet under anslaget. Styrelsen har sedermera med anledning av utvecklingen på arbetsmarknaden och den därav föranledda utökningen av beredskapsarbetena i skrivelse den 6 november 1958 hemställt om att under budgetåret 1958/59 få utnyttja ytterligare 4 800 000 kronor under förrådsanslaget. I skrivelse den 7 november 1958 har styrelsen hemställt om anvisande av medel på tilläggsstat för innevarande budgetår. Det av styrelsen beräknade medelsbehovet för budgetåret 1958/59 utöver den fastställda utgiftsstaten uppgår till följande belopp.

|                                                                |           |
|----------------------------------------------------------------|-----------|
| Kostnader för förrådens drift .....                            | 100 000   |
| Anskaffning av maskiner .....                                  | 1 500 000 |
| Anskaffning av baracker, redskap och förläggingsmateriel ..... | 2 100 000 |
| Anskaffning av provisoriska bostäder .....                     | 1 100 000 |
| Summa kronor                                                   | 4 800 000 |

Till motivering av förslaget har styrelsen anfört bl. a. följande.

Ökningen av beredskapsarbeten har fått till följd ett mera intensivt utnyttjande av styrelsens maskinpark och därmed större behov av reparationer och underhåll. Vidare måste maskiner, baracker m. m. anskaffas i större omfattning än tidigare beräknats.

För anskaffning av provisoriska bostäder åt arbetslösa har under budgetåren 1956/57 och 1957/58 förbrukats ca 4 230 000 kronor. Medlen har använts för anskaffande av dels 86 familjebostäder dels ungarbostäder för 570 personer. Denna verksamhet har visat sig vara av stort värde som ett led i åtgärderna för att öka arbetskraftens rörlighet.

Styrelsen hemställer att å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1958/59 anvisas 2 000 000 kronor.

Den anslagsberäkning arbetsmarknadsstyrelsen framlade den 29 augusti 1958 för budgetåret 1959/60 stod i nära överensstämmelse med den ursprungliga utgiftsstaten för innevarande budgetår. I viss mån är dock denna

beräkning numera inaktuell. Styrelsen har sedermera meddelat att den numera räknar med följande utgiftsstat för budgetåret 1959/60.

|                                                                                         |           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| Kostnader för förrådens drift .....                                                     | 1 900 000 |
| Anskaffning av maskiner .....                                                           | 2 565 000 |
| Anskaffning av baracker, bodar och vagnar samt redskap och<br>förläggingsmateriel ..... | 700 000   |
| Anskaffning av reservdelar .....                                                        | 300 000   |
| Anskaffning av arbetsmateriel .....                                                     | 100 000   |
| Anskaffning av provisoriska bostäder för arbetslösa .....                               | 1 000 000 |
| Summa kronor                                                                            | 6 565 000 |

Kostnaderna för det år 1956 framlagda maskinanskaffningsprogrammet beräknades vid dåvarande prisnivå till 8 300 000 kronor. Styrelsen räknar med att vid utgången av budgetåret 1958/59 härav ha anskaffat maskiner för 7 100 000 kronor. Till återstående 1 200 000 kronor bör emellertid läggas 375 000 kronor för prishöjningar, som inträffat efter augusti 1956, samt 990 000 kronor för återanskaffning av maskiner som förslitits. Det belopp, som vid utgången av budgetåret 1958/59 erfordras för programmets fullföljande, uppgår således till 2 565 000 kronor. Hela detta belopp erfordras oundgängligen för att täcka behovet under budgetåret 1959/60.

Inkomsterna beräknas numera till 6 500 000 kronor. Anslagsbehovet begränsas sålunda till 65 000 kronor. Med hänsyn till att inkomsterna på anslaget eventuellt kan komma att täcka även detta relativt obetydliga medelsbehov, föreslår styrelsen att anslaget anvisas med endast ett formellt belopp.

I detta sammanhang torde få erinras om att styrelsen för de tre senaste budgetåren jämlikt riksdagens medgivande bemyndigats att avskrivna inom arbetsmarknadsverket uppkommande fordringar till belopp ej överstigande 500 kronor. Styrelsen har (skr. <sup>8/8</sup> 1958) anmält, att styrelsen i enlighet härmed under budgetåret 1957/58 fattat beslut om avskrivning av fordringar till ett sammanlagt belopp av 49 937 kronor 62 öre. Avskrivningarna avser till större delen fordringar i samband med flyktingverksamheten samt omskolningsverksamheten för partiellt arbetsföra.

### Departementschefen

Kungl. Maj:t har den 28 november 1958 bemyndigat arbetsmarknadsstyrelsen att — utöver den tidigare fastställda utgiftsstaten — av disponibla medel å anslaget bestrida utgifter intill ett belopp av 4 800 000 kronor.

Det totala medelsbehovet under innevarande budgetår skulle sålunda uppgå till 9 850 000 kronor. Inkomsterna beräknas nu till 6 200 000 kronor. Tillsammans med reservationen vid budgetårets ingång — 1 656 087 kronor — skulle sålunda tillgängliga medel uppgå till 7 856 087 kronor och en anslagsförstärkning med ca 2 000 000 kronor vara erforderlig. Jag föreslår

senare denna dag att ifrågavarande belopp ställes till förfogande genom anslag å tilläggsstat.

Med hänsyn till storleken av de inkomster, som framdeles kan förutses bli tillgängliga under anslaget, förordar jag, att anslaget för nästa budgetår upptages med endast ett formellt belopp. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att när dessa inkomster kan närmare beräknas besluta om medlens disposition.

De avskrivningar av fordringar, som styrelsen med stöd av lämnat bemyndigande verkställt under budgetåret 1957/58, synes icke ge anledning till erinran. Närmare uppgifter rörande de meddelade avskrivningsbesluten torde få tillhandahållas vederbörande utskott. Oförändrat bemyndigande har av riksdagen lämnats för innevarande budgetår och bör utverkas även för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga arbetsmarknadsstyrelsen att under budgetåret 1959/60, utan hinder av gällande bestämmelser angående avskrivning av kronans fordringar, besluta om avskrivning av fordran, uppkommen inom arbetsmarknadsverket till belopp ej överstigande 500 kronor, beträffande vilken *antingen* omständigheterna ger vid handen att vederbörande icke kan betala sin skuld och enligt styrelsens bedömande ingen eller ringa möjlighet föreligger att framdeles uttaga betalning, *eller ock* åtgärder för fordringens bevakande och indrivande bedömes förenade med arbete och kostnader i sådan utsträckning att åtgärderna ej är ekonomiskt lönande, allt såvitt dylika åtgärder ändock icke anses påkallade av andra än ekonomiska förhållanden;

b) till *Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

#### [77] 11. Arbetskliniken i Stockholm

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 255 400 | 265 107     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 354) | 255 400 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 285 000 |             |

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 61 598 kronor.

Styrelsen för statens arbetsklirik i Stockholm har (skr. 22/8 1958) lagt fram följande beräkningar rörande medelsbehovet för budgetåren 1958/59 och 1959/60.

|                                                                                                                              | 1958/59 | 1959/60 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|
| Arvoden till vid kliniken anställda läkare samt ersättning till ledamöter i klinikstyrelsen och styrelsens sekreterare ..... | 59 000  | 59 000  |
| Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet (kostnader för konsulter och experter inräknade) .....                 | 173 000 | 180 500 |
| Omkostnader för verksamheten i allmänhet .....                                                                               | 60 000  | 75 500  |
| Personal- och materialkostnader i samband med forskning .....                                                                | 35 000  | 35 000  |
| Summa kronor                                                                                                                 | 327 000 | 350 000 |

Styrelsen har anført, att arbetskliniken på nyåret 1959 kommer att få förhyra en av arbetsmarknadsstyrelsen i nära anslutning till kliniken uppförd monterbar verkstadsbarack. Genom denna anordning kommer såväl den medicinska som den yrkesmässiga verksamheten vid kliniken att få nödvändiga ökade lokalutrymmen. Hyreskostnaden för den nya verkstadsbaracken beräknar klinikstyrelsen till 5 000 kronor per år och kostnaderna för värme, elström, vatten, städning etc. till 2 500 kronor per år.

För bestridande av kostnaderna för innevarande budgetår disponerar klinikstyrelsen den ingående reservationen av 61 598 kronor samt årets anslag av 255 400 kronor eller tillhoppa 316 998 kronor. Återstoden av medelsbehovet torde kunna täckas genom inkomster av patientarbeten. Vid utgången av budgetåret 1958/59 beräknas sålunda icke föreligga någon reservation på anslaget.

Av kostnadsökningen med 94 600 kronor för budgetåret 1959/60 (jämfört med anslaget för innevarande budgetår) avser 71 600 kronor kostnader, som redan uppkommer vid innevarande budgetårs verksamhet men som då huvudsakligen bestrides av reservationen på anslaget. Ökningen jämfört med kostnaderna för innevarande budgetår utgör 23 000 kronor.

Av den beräknade ökningen av avlöningarna till personal för verksamheten i allmänhet, 7 500 kronor, är ca 5 000 kronor betingade av löneklassuppflyttningar och ca 2 500 kronor av lönegradshöjning av yrkeslärtjänster i enlighet med gällande bestämmelser.

Ökningen av omkostnaderna för verksamheten i allmänhet, 15 500 kronor, är betingad av följande förhållanden. Utökningen av klinikens lokaler genom den förut nämnda förhyrningen av en verkstadsbarack kommer att medföra en kostnadsökning av ungefär 4 000 kronor. Behov föreligger av att utbyta viss försliten utrustning och att företaga vissa från arbetarskyddssynpunkt nödvändiga installationer. Sammanlagt beräknas 8 000 kro-

nor härför. Ökad patientomsättning kommer att medföra ökade kostnader för transporter, övningsmaterial och övrig förbrukningsmaterial, sjukvård etc. Dessa kostnader beräknas till ca 3 500 kronor.

Styrelsen hemställer sålunda, att anslaget för nästa budgetår anvisas med 350 000 kronor.

Styrelsen har vidare anfört, att sedan början av 1955 en kurator varit anställd vid kliniken, först med halvtidstjänstgöring men fr. o. m. 1958 med heltidstjänstgöring. Arvodet till kuratorn har utgått med belopp svarande mot lönegrad Ae 13. Då behovet av en kurator kommer att bestå föreslår styrelsen, att en kuratorstjänst inrättas med placering i lönegrad Ae 14, i vilken lönegrad andra motsvarande befattningar är placerade.

### *Departementschefen*

En viss höjning av anslaget synes vara motiverad på grund av ökade avlöningskostnader, kostnaderna för den nya verkstadsbaracken, kostnader för utbyte av försliten materiel m. m. Med hänsyn till den reservation som finnes å anslaget anser jag mig dock icke kunna tillstyrka, att detta höjes med mer än 29 600 kronor eller till 285 000 kronor.

Jag har inte något att erinra mot att en arvodestjänst utbytes mot en extra ordinarie kuratorstjänst vid kliniken. Tjänsten bör emellertid placeras i lönegrad Ae 12.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetskliniken i Stockholm* för budgetåret 1959/60  
anvisa ett reservationsanslag av 285 000 kronor.

### [78] 12. **Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 900 000   | 874 480     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 354) | 1 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 100 000 |             |

Från anslaget bestrides kostnaderna för statsbidrag till vissa för partiellt arbetsföra avsedda institutioner, nämligen träningsverkstäder, verkstäder för skyddad sysselsättning (arbetscentraler) och verkstäder för halvskyddad sysselsättning. Statsbidraget utgår med högst 40 eller i särskilda fall högst 45 % av avlöningsförmånerna enligt vissa lönegrader för föreståndare och arbetsledare vid institutionerna. Härjämte bestrides av statsmedel vissa kostnader för desinfektionsanordningar.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) lagt fram beräkningar rörande medelsbehovet under nästa budgetår, då statsbidrag skall ut-

betalas för kalenderåret 1959. Styrelsen har härvid anført, att under år 1957 vid träningsverkstäderna och arbetscentralerna arbetstränades och sysselsattes sammanlagt 3 421 klienter. Dessa utförde 1 796 589 timmars arbete mot en sammanlagd ersättning av 4 583 369 kronor. Motsvarande siffror för 88 partiellt arbetsföra i den halvskyddade sysselsättningen var 102 332 timmar och 438 417 kronor.

Verksamheten under 1958 torde komma att öka i ungefär samma omfattning som under år 1957. Antalet tillgängliga platser vid årets slut torde komma att uppgå till omkring 2 400. Kostnaderna för föreståndares och arbetsledares löner beräknas till ca 2 500 000 kronor, vilket i förhållande till beräkningarna i föregående års medelsframställning innebär en ökning med ca 100 000 kronor.

Under år 1959 torde ett tiotal nya institutioner med sammanlagt ca 200 platser komma att sättas igång, nämligen i första hand i Stockholm, Skutskär, Solna—Sundbyberg, Eskilstuna, Trelleborg, Varberg, Lidköping, Karlskoga, Vilhelmina och Korpilombolo. Härjämte kommer den i gång varande verksamheten att utbyggas i en betydande omfattning. Föreståndares och arbetsledares löner beräknas, på grundval av till styrelsen inkomna uppgifter, uppgå till ca 2 800 000 kronor.

Styrelsen beräknar med hänsyn till de redovisade förhållandena medelsbehovet för statsbidrag för år 1959 till 1 165 000 kronor och föreslår, att anslaget uppföres med detta belopp.

Statskontoret anser, att i avvaktan på närmare erfarenheter av de fr. o. m. den 1 juli 1958 ändrade statsbidragsbestämmelserna den föreslagna uppräknningen av anslaget bör begränsas till 100 000 kronor. Anslaget bör sålunda uppföras med 1 100 000 kronor.

### *Departementschefen*

Såsom framgår av vad arbetsmarknadsstyrelsen anført kan man räkna med en fortsatt utbyggnad av de av landsting och primärkommuner m. fl. anordnade institutionerna för partiellt arbetsföra. Utbetalningarna av statsbidrag kommer därför att stiga. Av det skäl som anförts av statskontoret bör emellertid höjningen av anslaget för nästa budgetår begränsas till 100 000 kronor och anslaget sålunda uppföras med 1 100 000 kronor.

Äberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 100 000 kronor.

## [79] 13. Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 3 240 000 | 3 195 132   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 355) | 3 240 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 3 730 000 |             |

Från anslaget bestrides kostnaderna för utbildningsbidrag m. m. åt partiellt arbetsföra, för vissa läkarundersökningar och psykotekniska anlagsprov samt för upplysningsverksamhet i arbetsvårdsfrågor. Enligt beslut av 1958 års riksdag må bl. a. de stödformer som anlitas inom arbetsvården också kunna komma till användning för att underlätta zigenarnas inpassning i arbetslivet.

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 196 305 kronor.

Arbetsmarknadsstyrelsen har (skr. <sup>29/8</sup> 1958) anført, att under år 1957 beviljats 1 270 utbildningar mot 930 år 1956. Antalet utbildningar har därmed blivit betydligt större än vad styrelsen förut räknat med. Då utbildningsklientelet i större utsträckning än tidigare åtnjöt arbetslön i samband med utbildning och/eller socialförsäkringsförmåner i någon form, har emellertid den genomsnittliga kostnaden per utbildningsfall ej blivit så hög som beräknats. Genom det försämrade arbetsmarknadsläget har ökningen av antalet utbildningsfall blivit än mer påtaglig under första halvåret 1958. Det finns anledning anta, att de för budgetåret 1958/59 disponibla medlen kommer att helt förbrukas. Styrelsen beräknar, att utbildningsbehovet, även vid ett i stort sett oförändrat arbetsmarknadsläge, kommer att öka ytterligare under budgetåret 1959/60, bl. a. beroende på att ett mera fast samarbete mellan sjukförsäkring och arbetsvård kommer att medföra ett tidigare uppmärksammande av arbetsvårdsfall i behov av yrkesutbildning. För nästa budgetår torde därför — vid oförändrade bidragsbelopp — kostnaderna för nu ifrågavarande ändamål stiga med 400 000 kronor till 3 640 000 kronor, i vilket belopp även ingår utgifter för läkarundersökningar och psykotekniska anlagsprov samt för upplysningsverksamhet.

Styrelsen har i sin framställning rörande reservationsanslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. föreslagit vissa höjningar av nu utgående utbildningsbidrag åt arbetslösa m. fl. Bifall till styrelsens framställning kommer att medföra en ökning av kostnaderna för utbildning av partiellt arbetsföra med lågt räknat 460 000 kronor.

I anslutning till propositionen 1955:135 angående vanförestalterna och Eugeniahemmet m. m. föreslog styrelsen, efter samråd med medicinalstyrelsen, i föregående års medelsframställning, att det nuvarande systemet

för försörjning av eleverna vid vanförevårdens yrkesskolor skulle ersättas med det system med utbildningsbidrag och familjetillägg, som tillämpas för arbetsmarknadsstyrelsens övriga arbetsvårdsklientel. I 1958 års statsverksproposition (V ht s. 217) uttalade dock departementschefen, att han icke var beredd att i dåvarande läge uppta styrelsens förslag till prövning. Styrelsen föreslår ånyo, att en omläggning i enlighet med nämnda förslag genomföres den 1 juli 1959. Till stöd härför åberopas i första hand, att det synes mindre lämpligt med — i fråga om förmåner och annat — olika system beträffande i detta sammanhang likartade kategorier. Från vanföreelevernars synpunkt torde rättviseskäl kunna åberopas för likformighet på detta område. Därtill kommer de fördelar, som uppnås genom förenklingen i administrativt hänseende. Kostnaderna för den föreslagna omläggningen har styrelsen tidigare beräknat till 1 000 000 kronor.

Styrelsen föreslår sålunda, att anslaget räknas upp med (400 000 + 460 000 + 1 000 000) 1 860 000 kronor till 5 100 000 kronor.

*Statskontoret*, som i övrigt godtagit styrelsens beräkningar, har anført, att ökningen av medelsbehovet vid ett införande av utbildnings- och familjebidrag för eleverna vid vanföreanstalternas yrkesskolor torde kunna begränsas till 975 000 kronor.

#### *Departementschefen*

Jag delar arbetsmarknadsstyrelsens uppfattning att en fortsatt ökning av antalet utbildningsfall är att påräkna. Såsom framgår av styrelsens redogörelse har en ökning kunnat ske under år 1957 utan en motsvarande höjning av medelsförbrukningen, vilket beror på att den genomsnittliga kostnaden per utbildningsfall blivit lägre än beräknat. Under dessa omständigheter synes den nu påkallade anslagsökningen kunna begränsas till 150 000 kronor. Härtill kommer kostnaderna för den höjning av utbildningsbidragen, som jag tillstyrkt vid behandlingen av reservationsanslaget till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. Dessa kostnader kan beräknas till 340 000 kronor.

Det ånyo framförda förslaget att ändra bidragssystemet för eleverna vid vanföreanstalternas yrkesskolor kan jag fortfarande inte tillstyrka.

Medelsbehovet för nästa budgetår beräknar jag alltså till (3 240 000 + 150 000 + 340 000) 3 730 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 3 730 000 kronor.

[80] 14. **Bidrag till vissa omskolningskurser m.m.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 575 000  | 7 143 826   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 355) | 2 500 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 25 000 000 |             |

Av anslaget för innevarande budgetår har 2 425 000 kronor beräknats för anordnande av yrkesutbildningskurser för partiellt arbetsföra m. fl. samt 75 000 kronor för andra särskilda utbildningskurser.

De grundläggande bestämmelserna om ifrågavarande kurser finns i kungörelsen 1945:445 (ändrad 1954:422 och 1957:129) angående yrkesutbildningskurser för arbetslösa. Kurserna bör i regel anordnas som nybörjarkurser, fortbildningskurser eller omskolningskurser. I statsbidragshänseende skiljes mellan kommunal arbetslöshetskurs, arbetslöshetskurs vid central verkstadsskola och central arbetslöshetskurs. Kursverksamheten står under central ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning, som i olika frågor har att samråda med arbetsmarknadsstyrelsen. Kostnaderna för anordnandet resp. bidrag till anordnandet av kurserna samt kostnaderna för timpenning till kursdeltagarna bestrides ur förevarande anslag. Vederbörande kommun har att ersätta 25 % av kostnaderna för bl. a. timpenning. Dylikt kommunalt bidrag tas till uppbörd på anslaget. Utbildningsbidrag till kursdeltagarna utgår i regel från anslagen till Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. och Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet.

*Överstyrelsen för yrkesutbildning* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) i fråga om *kursverksamheten för partiellt arbetsföra och arbetslösa* anfört, att verksamheten, som under budgetåret 1956/57 omfattade sammanlagt 79 kurser, under det senast förflutna budgetåret nära nog fördubblats. Ökningen har huvudsakligen föranletts av det ökade behovet av yrkesutbildning och omskolning för under vintern 1958 friställd arbetskraft. Sammanlagt deltog i nybörjar-, omskolnings- och fortbildningskurser 2 615 personer, varav 863 partiellt arbetsföra (822 civilskadade och 41 i militärtjänst skadade), 1 306 arbetslösa, varav 512 i fortbildningskurser i armering, cementslipning, plattsättning och bergsprängning, 374 ungerska flyktingar samt 72 andra utlänningar. Av hela antalet kursdeltagare (2 615) deltog 559 i kommunala arbetslöshetskurser och 2 056 i av överstyrelsen anordnade centrala arbetslöshetskurser. Nettoutgiften under budgetåret för ifrågavarande kursverksamhet har uppgått till 7 030 452 kronor. I nettoutgiften ingår icke kostnader för kursdeltagare, tillhörande kategorien i militärtjänst skadade eller ungerska flyktingar. — Timpenningar till kursdeltagare har utgått med en krona per arbetstimme. Efter avdrag med de belopp, som under året influtit från berörda kommuner, utgör nettokostnaderna för timpenningar i runt tal 790 679 kronor.

Några fasta hållpunkter för uppskattning av medelsbehovet för budgetåret 1959/60 föreligger icke. Arbetsmarknadsstyrelsen räknar emellertid med fortsatt stark stegring av utbildningsbehovet för framför allt arbetslösa. Med hänsyn härtill bör anslagsbeloppet väsentligt höjas. Efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen föreslår överstyrelsen, att för ifrågasvarande kursverksamhet under budgetåret 1959/60 beräknas 19 925 000 kronor.

De för *andra särskilda utbildningskurser* beräknade medlen skall enligt bestämmelserna disponeras för utbildningskurser i sådana yrken inom överstyrelsens verksamhetsområde, där det med hänsyn till det aktuella arbetsmarknadsläget eller eljest är av väsentlig betydelse, att omedelbara åtgärder vidtas för att snabbt öka tillgången på yrkesutbildad arbetskraft. Överstyrelsen upplyser, att fyra kurser av denna typ pågått under budgetåret 1957/58, nämligen två förberedande kurser för skeppskockar med sammanlagt 22 deltagare och två kurser för utbildning av däckspersonal med sammanlagt 20 deltagare. Nettoutgiften för dessa kurser har uppgått till 113 373 kronor. Efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen föreslår överstyrelsen, att för »andra särskilda utbildningskurser» under nästa budgetår beräknas oförändrat belopp, 75 000 kronor.

Överstyrelsen föreslår sålunda, att hela anslaget uppföres med (19 925 000 + 75 000) 20 000 000 kronor.

Överstyrelsen föreslår vidare, att 20 extra ordinarie tjänster inrättas för lärare vid omskolningskurser med lönegradsplacering motsvarande den som är eller kan bli fastställd för lärare vid centrala verkstadsskolor. Som motivering anföres bl.a., att omsättningen av lärare till följd av de osäkra anställningsförhållandena är avsevärd. Svårigheterna att med nuvarande anställningsförhållanden anskaffa och framförallt behålla lämpliga och duktiga lärare har blivit alltmera kännbara. Den genom yrkesskolväsendets utveckling och enhetsskolans tillkomst ökade efterfrågan på yrkeslärare och de säkrare och bättre anställningsförhållanden, som erbjuds lärare vid dessa skolformer, har i hög grad bidragit till dessa svårigheter. Härtill kommer, att det måste ställas särskilda fordringar på lärare vid omskolningskurser, då omhänderhavandet av det klientel varom här är fråga ofta innebär mycket besvärliga problem. Det är överstyrelsens övertygelse, att en viss reglering av anställningsvillkoren skulle verksamt bidra till att avhjälpa svårigheterna. Förutsättningar för en sådan reglering måste också anses föreligga, sedan verksamheten numera pågått i närmare 20 år och visat sig fylla en uppgift såväl under tider med goda som under tider med dåliga sysselsättningsmöjligheter.

Antalet extra ordinarie tjänster bör icke vara större än det antal kurser, som man med ledning av hittills gjorda erfarenheter kan antaga alltid bli behövligt. Under hela den tid kursverksamheten pågått, har antalet kurser av verkstadsskolekaraktär icke något år understigit 30. Med hänsyn här-

till anser styrelsen, att antalet extra ordinarie tjänster tills vidare kan inskränkas till 20. Ökningen av kostnaderna hänför sig huvudsakligen till pensionskostnaderna; de nuvarande lärararvodena uppgår redan till ungefär samma belopp som lönerna till lärare vid centrala verkstadsskolor.

*Statskontoret* har anfört, att överstyrelsens framställning icke givit ämbetsverket anledning till annan erinran än att ämbetsverket icke finner tidpunkten för övervägandet av åtgärder att inrätta 20 extra ordinarie lärartjänster lämplig.

I detta sammanhang torde få anmälas, att *överstyrelsen för yrkesutbildning* i särskild framställning (skr. <sup>20</sup>/<sub>3</sub> 1958) hemställt om bemyndigande att avskriva vissa oreglerade fordringar vid centrala arbetslöshetskurser. Vid dessa kurser meddelas huvudsakligen praktisk utbildning, varvid arbetet i stort sett är organiserat som arbetet i en verkstad av motsvarande slag på öppna marknaden med produktion och utförande av beställningsarbeten. Prissättningen beträffande den saluvärdiga produktionen sker i regel i enlighet med marknadspriset för jämförlig produkt. Inkomsten av produktionen tillfaller statsverket. Den har under de senaste åren uppgått till omkring 250 000 kronor om året.

Enligt av överstyrelsen meddelade anvisningar skall fakturering ske samtidigt med leverans. Större krediter medges icke utan att betryggande upplysningar inhämtats angående kundens soliditet. I vissa fall har emellertid räkningar icke kunnat likvideras. Skuldbeloppen har i dessa fall varierat mellan några få kronor upp till vid något tillfälle omkring 1 500 kronor.

Enligt överstyrelsens uppfattning bör i dessa fall, med hänsyn till det arbete överstyrelsen förorsakas genom den framtida bevakningen, statens fordran kunna avskrivas i den mån det visar sig, att gäldenären saknar utmätningsbara tillgångar. Även då skuldbeloppet uppgår till några tiotal kronor och ej kunnat indrivs men domstolsförfarande ej tillgripits, eller då gäldenären åtnjuter understöd av kommun (socialfall), bör fordran kunna avskrivas. På grund av vad sålunda anförts har överstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga överstyrelsen att pröva och avgöra frågor om avskrivning av sådana kronans fordringar, som uppstått gentemot beställare eller köpare vid centrala arbetslöshetskurser.

*Statskontoret* erinrar om att generellt bemyndigande av förevarande slag hittills icke torde ha lämnats myndigheterna. I och för sig torde skäl kunna anföras för att frågor om avskrivning av sådana kronans fordringar, varom här är fråga, handlägges på ett enklare sätt än som f. n. är möjligt. Detta spörsmål torde emellertid vara av sådan principiell räckvidd, att det bör lösas i större sammanhang, varför ämbetsverket icke är berett tillstyrka att överstyrelsen erhåller det begärda bemyndigandet. Däremot ifrågasättes, om icke på samma sätt som skett i vissa andra fall bemyndigande för Kungl. Maj:t bör utverkas av riksdagen.

*Riksräkenskapsverket* ansluter sig till vad statskontoret anfört.

**Departementschefen**

Kursverksamheten för arbetslösa har på grund av läget på arbetsmarknaden expanderat starkt. Redan i början av innevarande budgetår stod det klart att föreliggande anslag var helt otillräckligt, varför Kungl. Maj:t medgav att detsamma fick överskridas med 12 500 000 kronor. Det är givetvis icke möjligt att nu med någon större säkerhet bedöma behovet av arbetslöshetskurer under budgetåret 1959/60. Även om arbetsmarknadsläget blir ungefär detsamma som innevarande budgetår synes det emellertid vara berättigat, att verksamheten får vidgad omfattning. Detta skulle kunna innebära en viss förskjutning mot att ge utbildningsverksamheten ökad tyngd i de arbetslöshetspolitiska åtgärderna, vilket i det nuvarande läget synes mig vara välbetänkt. På grund härav föreslår jag, att anslaget höjes med ett belopp utöver vad överstyrelsen hemställt eller till 25 000 000 kronor.

Av avgörande betydelse för att kurserna överhuvudtaget skall kunna bedrivas är att lärare kan anskaffas. Med nuvarande anställningsförhållanden erbjuder det svårigheter att på ett tillfredsställande sätt ordna lärarfrågan. Läget skulle sannolikt förbättras om en del mera fasta lärartjänster inrättades. Såsom framgår av överstyrelsens framställning är det ingen risk för att deras krafter inte skulle kunna tagas i anspråk även i ett annat konjunkturläge än det nuvarande. Inte minst det förhållandet, att kursverksamheten för partiellt arbetsföra kan anses vara av permanent karaktär, bestyrker denna uppfattning. Jag tillstyrker sålunda, att högst 20 extra ordinarie tjänster för lärare vid kurserna får inrättas och avlönas från ifrågavarande anslag. Tjänsterna bör lönegradsplaceras i anslutning till vad som gäller för lärare vid de centrala verkstadsskolorna. De närmare bestämmelserna härom torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Till överstyrelsens framställning om bemyndigande att avskriva vissa fordringar är jag inte nu beredd att ta ställning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att tills vidare fr. o. m. den 1 juli 1959 må, med avlöning från ifrågavarande anslag, inrättas högst 20 extra ordinarie tjänster för lärare vid omskolnings- m. fl. kurser;

b) till *Bidrag till vissa omskolningskurser m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 25 000 000 kronor.

[81] 15. **Bidrag till De blindas förening**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 400 000 | 400 000     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 356) | 435 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 445 000 |             |

Av anslaget för innevarande budgetår har 370 000 kronor avsetts som bidrag till avlöningar och omkostnader för den av De blindas förening genom föreningens försäljningsaktiebolag bedrivna depåverksamheten för försäljning av arbetsmaterial till blinda hantverkare samt av dessas hantverksprodukter. Återstående belopp, 65 000 kronor, utgör bidrag till föreningens verksamhet i övrigt.

*De blindas förening* har (skr. i aug. 1958) anført, att föreningens försäljningsaktiebolag under år 1957 bedrivit sin verksamhet efter samma riktlinjer som föregående år. Råvarutillgången har varit god, men den stigande pristendensen på råvarumarknaden har medfört en skärpning av konkurrensen på de färdiga alstren. Detta har särskilt gjort sig gällande i fråga om den statliga upphandlingen, där bolaget tvingats inlämna anbud till ytterligt pressade priser. Den skärpta konkurrensen har emellertid gjort bolagets verksamhet alltmer betydelsefull för de blinda hantverkarna.

Föreningen har upplyst, att avlöningar och arvoden år 1957 uppgått till 245 670 kronor. Av det för innevarande budgetår beviljade anslaget belöper 241 200 kronor på nämnda ändamål. Föreningen har vidare anført bl.a. följande.

Nedläggande av materialdepån i Kristinehamn har väsentligt bidragit till att arbetet på De blindas förenings försäljningsaktiebolags lageravdelning ökats. På grund härav har styrelsen nödgats anställa ytterligare en lagerarbetare till en årlig kostnad av 10 400 kronor. Till denna kostnadsökning har emellertid hänsyn inte tagits vid avpassande av det nu utgående statsbidraget. Styrelsen har undersökt möjligheterna att trots den ökade omfattningen av bolagets verksamhet minska personalkostnaderna. Med hänsyn till bl. a. den av statsmakterna beslutade arbetstidsförkortningen har detta inte varit möjligt. På grund av de angivna omständigheterna bör statsbidraget för nästa budgetår räknas upp med 12 800 kronor. Styrelsen är medveten om att ytterligare ökning av lönekostnaderna är sannolik under budgetåret 1959/60, men hänsyn har icke tagits härtill i föreliggande kostnadsberäkning.

Föreningen har upplyst, att omkostnaderna för försäljningsaktiebolaget under år 1957 uppgått till 121 565 kronor medan för innevarande budgetår finnes tillgängligt ett belopp av 128 800 kronor under anslaget. För nästa budgetår bör ytterligare 10 200 kronor beräknas för omkostnader. Beloppet avses för täckande av bränslekostnader för bolagets lokaler i föreningens industrifastighet i Enskede. Dessa lokaler förhyres av byggnadsstyrelsen för bolagets räkning. Byggnadsstyrelsen har emellertid endast att erlægga den s. k. kallhyran för lokalerna. Då bolagets kostnader för uppvärmning av tidigare av staten tillhandahållna lokaler inräknats i de statsbidragsgrundande utgifterna bör motsvarande ske nu.

Föreningen hemställer sålunda om en anslagsökning med (12 800 + 10 200) 23 000 kronor för den verksamhet, som bedrivs av försäljningsaktiebolaget. För föreningens verksamhet i övrigt begäres oförändrat belopp.

Då ersättning av statsmedel tidigare utgått för värmekostnader för bolagets förutvarande lokaler, vill *statskontoret* icke motsätta sig en höjning av nu utgående anslag med 10 000 kronor till bestridande av ifrågavarande utgifter. Ämbetsverket föreslår, att anslaget anvisas med 445 000 kronor.

### *Departementschefen*

Bidraget till de blindas förenings depåverksamhet har för innevarande budgetår ökats med 35 000 kronor. Jag finner, av det skäl statskontoret anfört, en ytterligare höjning med 10 000 kronor vara befogad. Till föreningens verksamhet i övrigt bör utgå oförändrat bidrag. Anslaget bör därför anvisas med (435 000 + 10 000) 445 000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till De blindas förening* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 445 000 kronor.

[82] 16. **Bidrag till De vanföras riksförbund.** Ett obetecknat anslag med denna rubrik har tidigare i en följd av år varit uppfört under elfte huvudtiteln. Anslaget har varit avsett att täcka vissa personalkostnader vid förbundets konvalescenthem Sommarsol och dess barnkoloni i Vejbystrand. För innevarande budgetår har anslaget emellertid icke förknippats med speciella villkor beträffande ändamålet för dess användning. Samtidigt har anslaget höjts från 14 700 kronor till 20 000 kronor och uppförts under femte huvudtiteln.

*De vanföras riksförbund* har (skr. <sup>22</sup>/8 1958) anfört, att förbundet numera övertagit Tranåsbaden i Tranås. I likhet med vad som sker vid förbundets båda andra rekreationshem kommer gästerna där fr. o. m. 1959 att erhålla sjukgymnastisk behandling. Lönekostnaden härför beräknas till 10 000 kronor. Till extra vårdpersonal för vård av svårt vanföra på rekreationshemmen beräknar förbundet att under 1959 behöva anslå ca 20 000 kronor. Barnkolonin beräknas under samma år ge ett driftunderskott på ca 26 000 kronor. Kostnaderna för de fyra distriktsombudsmännen, som utför ett inte minst från arbetsvårdssynpunkt betydelsefullt arbete, uppgår till 90 000 kronor, varav riksförbundet erlägger 43 500 kronor och distriktsorganisationerna resten.

Förbundet hemställer, att anslaget för budgetåret 1959/60 måtte höjas till 40 000 kronor.

*Statskontoret* anser sig icke kunna tillstyrka en uppräknings av anslaget.

### *Departementschefen*

Jag förordar, att ifrågavarande bidrag höjes med 5 000 kronor till 25 000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till De vanföras riksförbund* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 25 000 kronor.

[83] 17. **Bidrag till Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett obetecknat anslag av 50 000 kronor.

*Hörselfrämjandets riksförbund* har (skr. i juli 1958) anført i huvudsak följande.

Den av Hörselfrämjandets Riksförbund den 1 juli 1956 startade Rehabiliteringscentralen för vuxna hörselskadade har även under år 1957—1958 bedrivits i enlighet med de av förbundet vid starten uppgjorda riktlinjerna och i enlighet med de sakkunnigas förslag i Statens offentliga utredningar 1954: 14.

Under året 1957—1958 har anslag för vårdkostnader i likhet med föregående år beviljats av samtliga landsting och av städer utanför landsting. Under tiden 1 juli—31 december 1957 voro vid centralen två kurser anordnade med vardera 7 deltagare. I november 1957 beviljades Riksförbundet av Folksam ett anslag på 21 600 kronor för utvidgning av centralens verksamhet och anställandet av ytterligare en hörselpedagog. Under tiden 1 januari—30 juni 1958 kunde därför två grupper undervisas samtidigt. Under detta halvår mottogs 26 elever, varav 3 vistades 4—5 månader på centralen på grund av särskilt stora anpassningssvårigheter. Centralen har varit tvungen uppföra väntelista för sökande.

Under 1958—1959 saknas medel att anställa en assisterande lärare, varför verksamheten åter måste inskränkas till den ursprungliga omfattningen. Ett starkt behov av utökning föreligger emellertid och det är ur pedagogisk synpunkt i längden nödvändigt att ha mer än en lärare anställd.

För att kunna framgångsrikt fortsätta och utvidga centralens verksamhet är det likaså nödvändigt, att rektorns och assistentens tjänster i fråga om lön och pension bli jämställda med statens befattningshavares. Hittills ha dessa lärare endast kunnat årsanställas, och så länge nödiga medel saknas komma svårigheter att uppstå med ständiga ombyten på posterna och osäkerhet att kunna finna lämpliga lärarkrafter.

Om personalen kan beredas anställning med statlig pension beräknar styrelsen anslagsbehovet för 1959/60, inberäknat kostnaderna för vissa lönehöjningar m.m., till 91 616 kronor. Om ordinarie tjänster ej kan beredas rektor och assistent, måste ytterligare anslag begäras för den höjning av lönerna, som kan komma till stånd genom avtal med statstjänstemännen samt för pensionsavgifter. Härför beräknas 5 000 resp. 12 000 kronor. Slutsumman skulle alltså alternativt bli 108 616 kronor.

Föreningen föreslår slutligen, att en utredning företages i syfte att på lämpligaste sätt säkerställa rehabiliteringscentralens verksamhet.

*Statskontoret* föreslår, att högst 50 000 kronor anvisas. Detta belopp torde vara tillräckligt för att bedriva verksamheten ungefär i nuvarande omfattning. En utredning om hörselvården framlades så sent som år 1954, varför det enligt statskontorets mening nu icke torde föreligga något överhängande behov av en ny sådan.

*Medicinalstyrelsen* framhåller behovet av den verksamhet, som bedrivs vid rehabiliteringscentralen, och dess stora betydelse för ifrågavarande

hörselskadades personliga och sociala återanpassning. Styrelsen anser det önskvärt, att den av hörselfrämjandet föreslagna utredningen angående centralens fortsatta verksamhet och organisation kommer till stånd. I avvaktan härpå är det angeläget, att hörselcentralen får möjlighet att fortsätta sitt arbete, och styrelsen tillstyrker att statsbidrag beviljas med skäligt belopp.

#### *Departementschefen*

Statsbidraget till hörselfrämjandets rehabiliteringscentral har tillkommit fr. o. m. innevarande budgetår. Jag är inte beredd att f. n. ta upp de av hörselfrämjandet framlagda, ganska vittsyftande förslagen till prövning. Sedan ytterligare någon tids erfarenhet vunnits torde det få övervägas om den begärda utredningen rörande rehabiliteringscentralen lämpligen bör komma till stånd.

Under nästa budgetår bör sålunda oförändrat bidrag lämnas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

## F. Bostadsbyggande m. m.

### [84] 1. Bostadsstyrelsen: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 4 111 000 | 4 084 991   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 356) | 4 502 700 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 4 080 500 |             |

### Förslag om fortsatt utflyttning av långivningen från bostadsstyrelsen till länsbostadsnämnderna m. m.

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28/8</sup> 1958) anført, att långivningen helt handhas av länsbostadsnämnderna i vad den avser en- och tvåfamiljshus med undantag för Stockholms stad, där någon motsvarighet till länsbostadsnämnd ej finns inrättad. I vad långivningen avser flerfamiljshus pågår fortfarande en utflyttning från styrelsen till nämnderna.

Styrelsen erinrar, att föredragande departementschefen i propositionen 1958:119 föreslog att utflyttningen av flerfamiljshusärenden skulle fortsättas och under innevarande budgetår genomföras i den utsträckning, som visade sig praktiskt möjlig. Beträffande ärenden från Stockholms stad förutsattes det få ankomma på styrelsen att utreda frågan om en utflyttning.

Vid sin behandling av den föreliggande decentraliseringsfrågan har styrelsen utgått från att Stockholms stad icke bör i långivningshänseende skiljas ut från de omgivande kommunerna. Hela området bör behandlas som en enhet och låneansökningar från området bör behandlas antingen av styrelsen eller av länsbostadsnämnden i Stockholms län, vilken i så fall bör ändras till en nämnd för såväl staden som länet. Styrelsen har prövat två alternativa lösningar av utflyttningsfrågan. Den ena innebär, att styrelsen helt friställes från handläggningen av låneärenden rörande flerfamiljshus. Med en sådan utflyttning bör följa att även egnahemslångivningen i Stockholms stad övertages av en för länet och staden gemensam nämnd. Utflyttningen skulle enligt detta alternativ för hela landet bli total. Den andra lösningen innebär, att styrelsen behåller långivningen inom stockholmsområdet jämte ytterligare några av de större städerna.

Enligt styrelsens mening bör långivningen alltjämt till någon del ankomma på styrelsen. Som skäl härför åberopas i huvudsak att styrelsen för att tillfredsställande kunna fullgöra sin informerande, direktivgivande och övervakande funktion bör ha direkt inblick i och erfarenhet om utvecklingen av planeringen av bostadsbyggandet och hur kostnader och hyror utvecklas i beräkningar på projekteringsstadiet.

Styrelsen anser, att materialet för styrelsens långivning bör komma från de största städerna samt föreslår att antalet städer i princip begränsas till tre, nämligen Stockholm, Göteborg och Malmö.

Beträffande Stockholm räknar styrelsen med ett område som, förutom Stockholms stad, tills vidare skall omfatta följande kommuner, nämligen Botkyrka, Danderyd, Djursholm, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Salt-sjöbaden, Sollentuna, Solna, Stocksund, Sundbyberg, Södertälje, Täby, Upp-lands-Väsby, Västerhaninge och Österhaninge. I fråga om Göteborgs stad anser styrelsen att med långivningen i staden bör tills vidare liksom nu följa långivningen i Mölndal och Partille, båda i Göteborgs och Bohus län. Med hänsyn till förhållandet mellan byggnadsverksamheten i Malmö och Lund föreslår styrelsen, att även långivningen i Lund skall ankomma på styrelsen.

Styrelsen avser att under loppet av innevarande budgetår till länsbo-stadsnämnderna utflytta långivningen i Uppsala, Eskilstuna, Norrköping, Huskvarna, Jönköping, Hälsingborg, Landskrona, Halmstad, Karlstad, Bor-länge, Falun, Ludvika stad och Ludvika landskommun samt Gävle. Därmed blir utflyttningen total i 21 län. Styrelsen räknar med att denna utflyttning skall ha fått full effekt senast vid ingången av nästa budgetår. Därmed skulle, enligt styrelsens förslag, utflyttningen vara avslutad. Den i styrelsen därefter kvarliggande långivningen torde få en omfattning av ca 20 % av antalet ärenden avseende ca 40 % av antalet lägenheter.

Styrelsen upptar härefter frågan om utflyttning till kommunerna av den tekniska granskningen i låneärenden samt erinrar att föredragande departementschefen i propositionen 1958: 119 uttalade att en tidigare försöksvis påbörjad utflyttning borde fortsättas, varvid den tekniska granskningen till en början borde kunna anförtros åt stad med minst 10 000 invånare samt annan kommun, där byggnadsnämnden hade tillgång till arkitekt. Styrelsen anför, att styrelsen för att förbereda denna utflyttning har tagit initiativ till en frivillig försöksutflyttning till kommunerna i Stockholms län. Denna utflyttning omfattar f. n. 24 av inalles 49 kommuner, vilket styrelsen finner vara en för syftet tillräcklig anslutning.

Styrelsen räknar med att efter den 1 januari 1959 kunna ålägga kom-muner att utföra den tekniska granskningen. Beträffande frågan om hur utflyttningen bör verkställas och i vilken omfattning utläggningen bör ske anför styrelsen, att ökad tid måste avsättas för informativ och konsultativ verksamhet, särskilt under utläggningen men även därefter. Utläggningens omfattning bör icke alltför hårt bindas vid vissa formella förutsättningar. Det är angeläget, att styrelsen skall kunna län för län överväga omfatt-ningen i samråd med länsarkitekten och länsbostadsnämnden förutom med de berörda kommunerna. Styrelsen har anledning att hysa tvekan om lämpligheten av att utlägga granskningen till kommun, som har tillgång till endast en deltidsanställd sakkunnig, men även denna fråga bör kunna

prövas från fall till fall. Det bör enligt styrelsens mening finnas reella förutsättningar för att sedan granskningen utlagts till en kommun, fatta beslut om att den skall återgå till länsbostadsnämnden (länsarkitektkontoret). Beträffande den tekniska granskningen i förbättringslåneärenden anser styrelsen, att det torde vara ändamålsenligt att dessa ärenden handläggas som hittills och alltså undantages från utflyttningen.

#### Bostadsstyrelsens anslagsframställning

##### Yrkanden

Bostadsstyrelsen har (skr. <sup>28/8</sup> 1958) hemställt, att anslaget minskas med (avrundat) 140 000 kronor.

|                                                                             | Ökning | Minskning |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| <b>Personalförstärkning och personalminskning</b>                           |        |           |
| 1. Kanslibyrån: Allmänna sektionen                                          |        |           |
| 1 förste byråsekreterare Ae 21 .....                                        | 22 788 |           |
| 1 kanslist Ae 15 .....                                                      | 16 728 |           |
| 1 assistent Ae 12 .....                                                     |        | 15 888    |
| 1 materialförvaltare Ae 9 .....                                             | 14 328 |           |
| 1 expeditionsvakt Ae 7 .....                                                |        | 11 076    |
| 2. Kanslibyrån: Ombudsmannasektionen                                        |        |           |
| 1 amanuens .....                                                            |        | 20 568    |
| 1 kontorsskrivare Ae 13 .....                                               |        | 17 616    |
| 1 kanslibiträde Ae 7 .....                                                  |        | 12 264    |
| 2 biträden i reglerad befordringsgång .....                                 |        | 19 944    |
| 3. Kanslibyrån: Kamerala sektionen                                          |        |           |
| 1 maskinoperatör Ae 9 .....                                                 | 12 264 |           |
| 1 biträde i reglerad befordringsgång .....                                  |        | 9 972     |
| 10 biträden i reglerad befordringsgång <sup>1</sup> / <sub>2</sub> år ..... |        | 49 860    |
| 4. Tekniska byrån                                                           |        |           |
| 1 ingenjör högst Ae 15 .....                                                |        | 16 728    |
| 1 biträde i reglerad befordringsgång .....                                  |        | 9 972     |
| 5. Lånebyrån: Juridiska sektionen                                           |        |           |
| 1 amanuens .....                                                            |        | 20 568    |
| 3 biträden i reglerad befordringsgång .....                                 |        | 29 916    |
| 6. Lånebyrån: Flerfamiljshussektionen                                       |        |           |
| 1 byråingenjör Ae 19 .....                                                  |        | 22 788    |
| 2 ingenjörer Ae 17 .....                                                    |        | 38 064    |
| 3 ingenjörer högst Ae 15 .....                                              |        | 54 792    |
| 1 kansliskrivare Ae 10 .....                                                |        | 12 924    |

|                                                                      | Ökning    | Minskning |
|----------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1 kontorist Ae 9 .....                                               |           | 12 924    |
| 5 kanslibiträden Ae 7 .....                                          |           | 61 320    |
| 7. Lånebyrån: Värderingssektionen                                    |           |           |
| 3 byråingenjörer Ae 19 .....                                         | 68 364    |           |
| 1 ingenjör Ae 17 .....                                               | 19 524    |           |
| 1 kansliskrivare Ae 10 .....                                         | 12 924    |           |
| 8. Lånebyrån: Marksektionen                                          |           |           |
| 1 biträde i reglerad befordringsgång .....                           |           | 9 972     |
| 9. Sociala sektionen                                                 |           |           |
| 2 kontorsskrivare Ae 13 .....                                        | 30 168    |           |
| 10. Medel för tillfälliga förstärkningar .....                       |           | 23 404    |
| 11. Löneregleringar .....                                            | 39 351    |           |
| 12. Medel för förberedande av en bostads-<br>räkning 1960 .....      |           | 50 000    |
| 13. Särskilda utgifter i samband med per-<br>sonalindragningar ..... | 75 000    |           |
| 14. Omräkningar                                                      |           |           |
| Löneklassuppflyttningar och reglerad befordrings-<br>gång .....      | 36 500    |           |
| Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....                    | 25 700    |           |
| Rörligt tillägg .....                                                | 6 863     |           |
| Avrundning .....                                                     | 58        |           |
|                                                                      | 380 560   | 520 560   |
|                                                                      | — 140 000 |           |

15. 6 tjänster föreslås ordinariesatta.

### Motivering

1. Styrelsen tillstyrkte förra året byggnadslåneutredningens förslag att kanslibyråns allmänna sektion skulle förstärkas med en förste byråsekreterare för informations- och serviceverksamhet. Med de ökade krav som utflyttningen av ärenden till länsbostadsnämnder och kommuner ställer på denna verksamhet kan frågan om sådan förstärkning icke tåla uppskov.

På sektionen finns en assistent i Ae 12, vilken fullgör dels blanketttekniska göromål och dels materialförvaltargöromål. Med hänsyn till omfattningen av blankettgöromålen bör en kanslistjänst inrättas härför. Assistenttjänsten bör därvid ändras till en befattning för materialförvaltare i Ae 9.

I samband med inflyttning i nya, för hela styrelsen gemensamma lokaler kommer expeditionsvaktarbetet att minska. Behovet av expeditionsvakter ökar dock tillfälligt under själva flyttningen och den närmaste tiden därefter. Antalet tjänster bör därför tills vidare endast minskas med en.

2. Den omedelbara följden av utflyttningen av låneärenden till nämnderna blir för ombudsmannasektionens vidkommande, att antalet ansökningar om utbetalningar av beviljade lån och därmed granskningen av säkerhetshandlingar minskar. Styrelsen föreslår med anledning härav, att en amanuens tjänst, en kontorsskrivartjänst och en kontorsbiträdestjänst indrages.

Styrelsen räknar vidare med att arbetet som sammanhänger med införskaffandet av ansvarsförbindelser från brandförsäkringsbolagen skall bortfalla genom att styrelsen för egen och nämndernas räkning tecknar en specialförsäkring, som ger samma skydd som om ansvarsförbindelser hade funnits. Sektionens personal kan på grund härav minskas med ett kansli biträde och ett kontorsbiträde.

3. Kassaförvaltningen vid såväl styrelsen som nämnderna är centraliserad till styrelsens kamerala sektion, som även har hand om aviseringen av amorteringar och räntor på samtliga lån. På grund av övergång till hålkorts metod kommer sektionens personal att under innevarande budgetår minska med 10 biträden. För dessa har under nuvarande anslag medel beräknats för ett halvt år.

Vid ingången av löpande budgetår har för den nya hålkortsavdelningen inrättats en tjänst för maskinoperatör i Ae 13, vilken skall fungera som maskinchef. Vid sidan av denne erfordras en befattningshavare för kvalificerade uppgifter vid maskinerna. Styrelsen föreslår att en maskinoperatörstjänst i Ae 9 inrättas härför. I stället föreslås indragning av en biträdestjänst.

4. Beträffande tekniska byrån anser styrelsen, att arkitektsektionens personal icke bör minskas under nästa budgetår medan ännu utläggningen av den bostadstekniska granskningen på kommunala organ pågår. I fråga om den byggnadstekniska sektionen räknar styrelsen med att decentraliseringen av den byggnadstekniska granskningen i låneärenden snarare ökar än minskar behovet av styrelsens nuvarande kontrollverksamhet. Styrelsen föreslår emellertid indragning av en ingenjörstjänst i Ae 15. Vidare föreslås, att den för sektionerna gemensamma biträdespersonalen minskas med ett biträde.

5. Jurist- och amanuenspersonalen på lånebyråns juridiska sektion är avsedd dels för flerfamiljshusärenden och dels för enfamiljshusärenden. Styrelsen beräknar att genom utflyttningen av flerfamiljshusärenden en för dessa ärenden avsedd amanuensbefattning kan indragas. Vidare föreslås indragning av tre biträdestjänster med hänsyn till minskade registrerings- och skrivgöromål.

6. I fråga om lånebyråns flerfamiljshussektion innebär styrelsens förslag, att sektionen skall behålla följande ingenjörspersonal, nämligen 1 byrådirektör Ae 24, 2 förste byråingenjörer Ae 23, 2 förste byråingenjörer Ae 21 och 3 byråingenjörer Ae 19. Den till indragning föreslagna ingenjörspersonalen utgöres av 1 byråingenjör Ae 19, 2 ingenjörer Ae 17 och 3 ingenjörer högst Ae 15. Beträffande biträdespersonalen föreslås att en kansliskrivare Ae 10, 1 kontorist Ae 9 och 5 kanslibiträden Ae 7 indrages.

7. Arbetsuppgifterna för lånebyråns värderingssektion har varit att utarbeta erforderliga värderingsmetoder och att göra speciella kostnadsutredningar. En för arbetet med värderingsmetoderna erforderlig förutsättning är den s. k. revisionen av enstaka byggnadsföretag. Sådan revisionsverksamhet bedrevs tidigare av statens byggnadslånebyrå men har på grund av brist på personal legat nere under den tid bostadsstyrelsen fungerat. I anslutning till tidigare förslag i ämnet föreslår styrelsen, att sektionen förstärkes med 3 byråingenjörer Ae 19, 1 ingenjör Ae 17 och 1 kansliskrivare Ae 10. Vidare föreslås att en extra byråingenjörstjänst i lönegrad 19 vilken nu avlönas med tillfälliga medel skall inrättas som extra ordinarie.

8. I uppgifterna för lånebyråns marksektion ingår bl. a. markfrågor i samband med egnahemslångivningen. Ärendena handlägges självständigt av en arvodesanställd lantmätare. Styrelsen har funnit det lämpligt att överföra dessa ärenden till enfamiljshussektionen. Den arbetslättnad som utflyttningen av låneärenden medför beträffande sektionens övriga arbetsuppgifter tillåter endast en minskning av personalen med ett biträde.

9. Senast för innevarande budgetår hemställde styrelsen om förstärkning av sociala sektionen med två kontorsskrivare för stickprovsgranskning av kommunernas redovisningar i fråga om familjebostadsbidrag. Denna förstärkning tål icke längre uppskov.

10. Under avlöningsanslaget har för tillfälliga personalförstärkningar beräknats ett belopp, som med beaktande av ändringar i avlöningstabellerna uppgår till 98 902 kronor. Styrelsen beräknar att av detta belopp få för stadigvarande ändamål disponera 75 498 kronor eller vad som åtgår till avlönande av en amanuens på planeringsbyråns statistiska sektion, en byråingenjör Ae 19 på lånebyråns värderingssektion, en amanuens för enfamiljshusärenden på lånebyråns juridiska sektion och en byråingenjör Ae 19 för typitningsarbete på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar.

11. Styrelsens förslag till löneregleringar avser uppflyttning på kansli- byrån av en förste byråsekreterare i Ao 23 till byrådirektör i Ao 24, en kamrerare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 24 och en kassör i Ao 13 till bokhållare i Ao 15, på planeringsbyrån av en aktuarie i Ao 19 till förste aktuarie i Ao 21 och en kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10, på tekniska byrån av en arkitekt i Ae 23 till byrådirektör i Ae 24, en ingenjör i Ae 15 till byråingenjör i Ae 19 och en ingenjör från högst Ae 15 till Ae 17, på låne-

byrån av byråchefen i Bo 1 till överdirektör i Bo 4, en förste byråingenjör i Ae 23 till byrådirektör eller förste byråingenjör i Ae 24, en förste kansliskrivare i Ao 12 till kanslist i Ao 15, ett biträde i reglerad befordringsgång till kanslibiträde i Ae 7 och ett kanslibiträde i Ae 7 till kontorist i Ae 9, på byrån för teknisk-ekonomiska utredningar av en byrådirektör från Ae 24 till Ae 26 och två byråingenjörer i Ae 19 till förste byråingenjörer i Ae 21.

Slutligen föreslås i detta sammanhang, att sociala sektionen omändras till byrå och att arvodestjänsten som sektionschef på grund härav ändras till byråchefstjänst i Bo 1. Vidare föreslås i fråga om sektionen, att en förste byråsekreterare uppflyttas från Ae 21 till Ae 23 och en amanuens till förste byråsekreterare i Ae 21.

12. I avlöningsstaten för innevarande budgetår har under icke-ordinarie-posten beräknats ett belopp av 50 000 kronor för förberedande av en bostadsräkning år 1960. Då styrelsen förutsätter, att för nästa budgetår ett särskilt anslag skall anvisas för fortsatta förberedelser, bör beloppet utgå.

13. För att ge rimligt rådrum för omplaceringar m. m. i anledning av de föreslagna personalindragningarna föreslår styrelsen, att medel beräknas för bestridande av den del av avlöningen på indragna tjänster, som må komma att belöpa på tiden efter den 1 juli 1959. I avsaknad av närmare utgångspunkter för en beräkning av medelsbehovet föreslår styrelsen ett belopp av 75 000 kronor för ändamålet. Om befattningshavare, för vars avlönande dessa medel tages i anspråk, innehar en på personalförteckningen uppförd tjänst, bör möjlighet finnas att för tiden fram till avgången föra tjänsten på övergångsstat.

15. Den föreslagna ordinariesättningen av tjänster avser en byrådirektör i Ae 26 på arkitektsektionen och en byrådirektör i Ae 24 på värderingssektionen. Förslaget innebär därjämte att, om tjänsten som kamrerare i enlighet med styrelsens förslag uppflyttas till byrådirektörstjänst i Ae 24, sistnämnda tjänst skall ordinariesättas. Vidare föreslås, att en för enfamiljshussektionen numera ianspråktagen arvodestjänst, vars innehavare har en tjänst i Ao 24 inom lantmäteristaten, ombildas till ordinarie i denna lönegrad. Slutligen upptar förslaget ordinariesättning av en förste aktuarie i Ae 23 på statistiska sektionen och en kansliskrivare i Ae 10.

### *Yttranden*

*Statskontoret* har anfört, att det undandrar sig ämbetsverkets bedömande huruvida de föreslagna indragningarna av tjänster är tillräckligt långtgående ävensom om urvalet av tjänster härvidlag i samtliga fall med fog kan anses som mest ändamålsenligt. Givetvis är det angeläget, att de besparingsåtgärder, som på området visar sig möjliga och lämpliga att genomföra, med det snaraste vidtages.

Tillräckliga skäl synes statskontoret icke ha framförts för inrättande

av en befattning som förste byråsekreterare i Ae 21 på kanslibyråns allmänna sektion. Ej heller finner ämbetsverket styrkt, att en förstärkning av sektionen med en kanslisttjänst i Ae 15 och en materialförvaltarebeställning i Ae 9 skulle erfordras. Mot styrelsens förslag att förstärka kanslibyråns kamerala sektion med en maskinoperatör i Ae 9 har statskontoret, som i denna del rådfrågat statistiska centralbyråns maskincentral, icke någon invändning att göra. Den föreslagna ökningen av personalen vid lånebyråns värderingssektion och sociala sektionen finner statskontoret icke tillräckligt underbyggd och avstyrker bifall härtill.

Statens lönenämnd har anfört, att nämnden i fråga om personalminskningarna icke kunnat ingå på en undersökning av huruvida de kvarvarande arbetsuppgifterna motiverar den personalorganisation, som skulle kvarstå efter personalminskningarna. Lönenämnden har emellertid för att få en allmän uppfattning om personalminskningarnas innebörd närmare granskat den i lånebyrån ingående flerfamiljshussektionens nuvarande och för tiden efter utflyttningen avsedda personalorganisation. Nämnden har därvid observerat, att den förutsedda volymmässiga minskningen av sektionens verksamhet icke avses få till följd en någorlunda likformig minskning av antalet befattningshavare i olika lönegrader, trots att ökning av kvalitativ art av sektionens verksamhet icke förutses. Med hänsyn till bl. a. denna iakttagelse vill det synas nämnden påkallat, att styrelsens för framtiden avsedda personalorganisation närmare överses.

Lönenämnden har i och för sig icke funnit anledning till erinran mot lönegradsplaceringen för följande föreslagna tjänster, nämligen tjänsterna som förste byråsekreterare i Ae 21, kanslist i Ae 15 (tjänstebenenämningen bör dock vara förste kontorsskrivare) och materialförvaltare i Ae 9 å allmänna sektionen inom kanslibyrån, maskinoperatör i Ae 9 å kamerala sektionen inom samma byrå, byråingenjör i Ae 19 (fyra tjänster), ingenjör i Ae 17 och kansliskrivare i Ae 10 å värderingssektionen inom lånebyrån samt kontorsskrivare i Ae 13 inom sociala sektionen. För den föreslagna tjänsten som byråingenjör i Ae 19 för typritningsarbetet (utredningsbyrån) kan lönenämnden icke tillstyrka högre lönegradsplacering än som ingenjör i A 17.

I fråga om de föreslagna löneregleringarna har lönenämnden funnit motiverat, att en tjänst som kontorist i Ae 9 å planeringsbyråns utredningssektion uppflyttas till Ae 10 och att en tjänst som förste kansliskrivare i Ao 12 å lånebyråns juridiska sektion uppflyttas till Ao 15. Tjänsterna bör dock benämnas biblioteksassistent resp. förste kontorsskrivare. Lönenämnden anser tillräckliga skäl icke föreligga att ändra sociala sektionen till särskild byrå men föreslår, att arvodesbefattningen för sektionschefen ändras till en tjänst som byrådirektör i A 26. Beträffande den behandlade arvodesanställda lantmätaren anser lönenämnden inplacering i lönegrad A 23 vara tillfyllest. Övriga under ifrågavarande rubrik upptagna förslag om löneregleringar kan lönenämnden icke biträda.

**Departementschefen**

Frågan om fördelningen av uppgifter mellan de bostadspolitiska organen prövades senast vid förra årets riksdag med anledning av byggnadslåneutredningens förslag till förenklad bostadslångivning. Riksdagen beslöt därvid, att den tidigare påbörjade utflyttningen av flerfamiljshusärenden från bostadsstyrelsen till länsbostadsnämnderna skulle fortsättas i den omfattning, som visade sig praktiskt möjlig eller lämplig. Vidare borde en tidigare av styrelsen påbörjad begränsad utflyttning till kommunerna av den tekniska granskningen i låneärenden fortsättas och granskningen till en början anförtros städer med minst 10 000 invånare samt andra kommuner, där byggnadsnämnden hade tillgång till arkitekt.

Bostadsstyrelsen har vid sin prövning av frågan om den fortsatta utflyttningen av flerfamiljshusärenden ansett, att styrelsen med hänsyn till sin informerande, direktivgivande och övervakande funktion har behov av att ha kvar någon del av denna långivning. På grund härav föreslås, att styrelsen — utöver egnahemslångivningen i Stockholm, där någon motsvarighet till länsbostadsnämnd ej finns — alltjämt skall handha långivningen till flerfamiljshus i Stockholm med vissa förortskommuner, Göteborg med Mölndal och Partille samt Malmö med Lund. I övrigt förutsättes, att handläggningen av flerfamiljshusärendena utflyttas till nämnderna. Utflyttningen skulle därmed bli total i 21 län. Beträffande den tekniska granskningen i låneärenden räknar styrelsen med möjligheten av en successiv utflyttning till kommunerna län för län. Undantag göres dock för förbättringslåneärendena, vilka anses böra handläggas såsom hittills.

För egen del anser jag, att styrelsens förslag i fråga om fördelningen av de nämnda arbetsuppgifterna på olika organ bör godtagas tills vidare och att det får bli beroende av erfarenheterna i vad mån en ytterligare utflyttning bör komma till stånd. Även andra omständigheter, såsom en eventuell ändring i länsindelningen för Stockholms- och Göteborgsområdena, kan emellertid komma att få betydelse för denna fråga. Vidare får jag i detta sammanhang anmäla, att inom socialdepartementet utarbetats en promemoria med förslag angående utformningen av ett kreditgarantisystem på egnahemsområdet. Förslaget innebär att de enskilda kreditinstituten självständigt skall handha egnahemslångivningen utan att i huvudsak statlig myndighet medverkar annat än då vissa förlustrisker aktualiseras. Promemorian remissbehandlas f. n. Om förutsättningar för införandet av ett kreditgarantisystem redan under nästa budgetår visar sig föreligga, har jag för avsikt föreslå Kungl. Maj:t att anmäla frågan för årets riksdag. Genomföres ett kreditgarantisystem, kommer på längre sikt en väsentlig lättnad att inträda i arbetsbördan för de bostadspolitiska organen, främst vad gäller länsbostadsnämnderna.

Vid anmälan förra året av de av bostadsstyrelsen nu behandlade decentraliseringsåtgärderna anförde jag, att det för genomförandet av de-

samma var av väsentlig betydelse att styrelsens direktivgivning till länsbostadsnämnder och förmedlingsorgan blev klar och entydig. Av direktiven borde enligt min mening bl. a. klart framgå de metoder som borde tillämpas i fråga om värdering och hyressättning. Av särskild vikt ansåg jag det vara, att kommunernas byggnadskontroll och tekniska granskning blev så enkel som möjligt, vilket borde beaktas vid utformningen av direktiven. Jag framhöll även, att anvisningar, som innefattade villkor för lån, borde vara tillgängliga för lånesökande. Uppdrag har sedermera lämnats bostadsstyrelsen att utarbeta förslag till direktiv i angiven riktning. Sedan styrelsen inkommit med förslag i ämnet har jag för avsikt att efter närmare granskning underställa Kungl. Maj:t direktiven för fastställelse. En direktivgivning med det innehåll jag avser har inte endast betydelse som ett viktigt led i informationsverksamheten utan bör enligt min mening även kunna minska behovet av personal för kontrollerande och övervakande uppgifter hos det centrala bostadspolitiska organet.

Bostadsstyrelsens förslag beträffande personalorganisationen för styrelsen och länsbostadsnämnderna innefattar för styrelsens vidkommande en minskning med 22 heltidstjänster samt för länsbostadsnämndernas del en ökning med samma antal tjänster. Som framgår närmare av det följande tillstyrker jag styrelsens förslag beträffande ökningen av antalet tjänster hos nämnderna. I fråga om styrelsens organisation föreslår jag däremot en minskning med 33 tjänster i stället för 22. Skillnaden i förhållande till bostadsstyrelsens beräkning ligger i huvudsak däri, att jag inte ansett mig kunna tillstyrka flertalet av de i styrelsens förslag upptagna personalförstärkningarna.

Frågan om styrelsens personalorganisation kan emellertid därmed icke anses slutgiltigt löst. Vid min bedömning av personalbehovet har jag med anledning av vad styrelsen anfört kommit fram till att, på ett mindre undantag när, frågan om indragning av för den tekniska granskningen avsedda tjänster bör hållas öppen i avvaktan på att utläggningen av denna granskning på kommunerna blir genomförd. Vidare vill jag framhålla, att i byggnadsforskningsutredningens uppdrag ingår att pröva i vad mån vissa arbetsuppgifter, som ankommer på styrelsen, kan överflyttas på nämnden för byggnadsforskning. Om den förut berörda frågan om införande av ett kreditgarantisystem får en positiv lösning, kommer personalbehovet att påverkas även härav. Det kan med hänsyn härtill bli aktuellt att framdeles närmare överse organisationen. I detta sammanhang får jag vidare erinra om att jag vid anmälan av socialstyrelsens avlöningsanslag (jfr p. 3) har förutsatt en undersökning av möjligheterna att i nämnda verk utbyta ledigblivande amanuens tjänster mot kanslisttjänster eller kvalificerade biträdestjänster. En sådan genomgång bör ske också i bostadsstyrelsen.

För nästa budgetår föreslår jag att följande ändringar vidtages i bostadsstyrelsens personalorganisation.

Beträffande de av styrelsen föreslagna personalförstärkningarna tillstyrker jag, att på kanslibyråns allmänna sektion inrättas en förste byråsekreterartjänst i Ae 21 för uppgifter i samband med informationsverksamheten samt på byråns kamerala sektion en tjänst för maskinoperatör i Ae 9. Vidare förordar jag, att lånebyråns värderingssektion med hänsyn till sektionens kvalificerade uppgifter tillföres en förste byråingenjörstjänst i Ae 23, vilken bör överföras från byråns flerfamiljshussektion. I övrigt kan jag inte tillstyrka några förstärkningar av organisationen.

I fråga om de föreslagna personalminskningarna tillstyrker jag styrelsens förslag såvitt gäller kanslibyrån med undantag av en för allmänna sektionen upptagen assistenttjänst i Ae 12. Då indragningen av tjänsten i styrelsens förslag gjorts beroende av vissa personalförstärkningar, som jag inte kunnat biträda, bör tjänsten kvarstå.

Vad angår tekniska byrån förordar jag, utöver de av styrelsen föreslagna minskningarna, att nuvarande tre heltidstjänster i Ag 24 på arkitektsektionen, vilka är avsedda för anställande på deltid av fem arkitekter, med anledning av den förestående utläggningen på kommunerna av den tekniska granskningen tills vidare minskas med en heltidstjänst.

Beträffande lånebyrån tillstyrker jag de av styrelsen under juridiska sektionen och marksektionen angivna minskningarna. I fråga om flerfamiljshussektionen föreslår jag att följande tjänster — utöver förenämnda förste byråingenjörstjänst i Ae 23 — indrages, nämligen en förste byråingenjörstjänst i Ae 21, två byråingenjörstjänster i Ae 19, en ingenjörstjänst i Ae 17, tre ingenjörstjänster i högst Ae 15, en kansliskrivartjänst i Ae 10, en kontoristtjänst i Ae 9 och fem kanslibiträdestjänster i Ae 7.

Styrelsens förslag beträffande den personal, som nu avlönas med tillfälliga medel, kan jag biträda utom vad avser en amanuensstjänst.

Som framgår av vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en kontoristtjänst i Ae 9 på planeringsbyråns utredningssektion ändras till en biblioteksassistenttjänst i Ae 10 samt en förste kansliskrivartjänst i Ae 12 på lånebyråns juridiska sektion uppflyttas till kontorsskrivartjänst i Ae 13. Utöver vad som framgår av det nu anförda kan jag inte tillstyrka de av styrelsen under rubriken löneregleringar upptagna förslagen.

I det följande föreslår jag att för nästa budgetår uppföres ett särskilt anslag för förberedelser till en bostadsräkning. Det för innevarande budgetår under icke-ordinarieposten beräknade beloppet av 50 000 kronor för dylika förberedelser bör därför såsom styrelsen föreslagit utgå.

Under anslaget bör för nästa budgetår i enlighet med styrelsens förslag beräknas ett belopp av 75 000 kronor för att om behov därav uppkommer övergångsvis anställa befattningshavare, vilkas tjänster indrages. Möjlighet bör därjämte finnas att i samband med omplaceringar föra till indragning föreslagna tjänster å övergångsstat.

Medelsanvisningen under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, bör minskas med 25 000 kronor till följd av att tjänstgöringen för en av styrelsen på heltid anlitad sakkunnig numera upphört.

I fråga om de föreslagna ordinariesättningarna kan jag endast tillstyrka att tjänsten som kamrerare i Ae 23 samt en kansliskrivartjänst i Ae 10 på statistiska sektionen föres på ordinarie stat.

De av mig förordade förslagen medför, inberäknat omräkningsposterna, en minskning av medelsbehovet under anslaget med 422 200 kronor. Anslaget bör alltså upptagas med (4 502 700 — 422 200) 4 080 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för bostadsstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för bostadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 1 057 300 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 65 000    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                      | 2 371 900 |
| 4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i> .....                    | 15 000    |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 545 600   |
| 6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 25 700    |
| <hr/>                                                                                     |           |
| Summa kronor 4 080 500;                                                                   |           |

c) till *Bostadsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 080 500 kronor.

#### [85] 2. **Bostadsstyrelsen: Omkostnader**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 670 000 | 664 091     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 358) | 673 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 948 000 |             |

#### *Yrkanden*

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>24</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 319 500 kronor.

|                                           | Ökning    | Minskning |
|-------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1. Reseersättningar .....                 | 10 000    |           |
| 2. Bränsle, lyse, vatten .....            |           | 20 000    |
| 3. Övriga expenser för eget behov .....   | 261 000   |           |
| 4. Expenses för annat än eget behov ..... | 5 000     |           |
| 5. Publikationstryck .....                | 4 500     |           |
| 6. Hyra för hålkortsmaskiner m. m. ....   | 59 000    |           |
|                                           | 339 500   | 20 000    |
|                                           | + 319 500 |           |

### Motivering

1. *Reseersättningar.* Utgift 1956/57 64 224, 1957/58 75 965; anslag 1958/59 82 500. — På grund av genomförda taxeändringar erfordras en uppräkning av anslagsposten med 5 000 kronor. Den ändrade arbetsfördelningen mellan styrelsen, länsbostadsnämnderna och förmedlingsorganen medför behov av flera resor för att styrelsen skall kunna leda och övervaka verksamheten hos de bostadspolitiska organen. Av denna anledning beräknas medelsbehovet öka med 5 000 kronor.

2. *Bränsle, lyse, vatten.* Utgift 1956/57 33 308, 1957/58 35 119; anslag 1958/59 30 000. — I samband med att styrelsen flyttar in i nya lokaler kommer bränslekostnaderna att bestridas av byggnadsstyrelsen medan kostnaderna för elektrisk energi, vilka uppskattas till ca 10 000 kronor, kvarstannar på styrelsen.

3. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1956/57 366 902, 1957/58 407 049; anslag 1958/59 379 000. — Vissa engångskostnader uppkommer i samband med flyttningen till nya lokaler. Kungl. Maj:t har tidigare be- myndigat styrelsen att beställa telefonväxel för en preliminärt beräknad kostnad av 100 000 kronor. Kostnaderna beräknas numera uppgå till 101 000 kronor. Flyttningskostnaderna beräknas till minst 70 000 kronor. För ny- anskaffning av möbler, gardiner, armatur och annan inredning beräknas 79 000 kronor. De sammanlagda kostnaderna beräknas alltså till 250 000 kronor.

Styrelsen har i annat sammanhang anmält, att kontrollen av att belå- nade fastigheter är brandförsäkrade skulle bortfalla genom en specialför- säkring för styrelsens och länsbostadsnämndernas räkning, vilken skulle ge samma skydd som om ansvarsförbindelse från brandförsäkringsbolagen hade funnits. Kostnaden för en sådan specialförsäkring beräknas till ca 11 000 kronor.

4. *Expenses för annat än eget behov.* Utgift 1956/57 129 545, 1957/58 103 338; anslag 1958/59 85 000. — Kostnaderna för tryck av blanketter i låne- och bidragsärenden ävensom av typritningar beräknas vid nuvarande prisnivå komma att uppgå till 90 000 kronor.

5. *Publikationstryck*. Utgift 1956/57 13 720, 1957/58 19 298; anslag 1958/59 16 000. — Medelsbehovet beräknas öka med hänsyn bl. a. till arbetet med iordningställande av anvisningar till kungörelserna om egnahems-lån och tertiärlån.

6. *Hyra för hålkortsmaskiner m.m.* Utgift 1956/57 80 956, 1957/58 105 967; anslag 1958/59 161 000. — I samband med övergång till hålkorts-redovisning av styrelsens och länsbostadsnämndernas lån förutsattes, att arbetet med beräkning av räntor och amorteringar skulle utföras utanför styrelsen vid hålkortsanläggning, som disponerar en kalkylator. Styrelsen anlitar f. n. statistiska centralbyråns maskincentral för dessa arbeten. En planerad överföring av även ränteeftergiftsberäkningarna till hålkortsrutin medför behov av att utnyttja ännu en kalkylator. En i styrelsens hålkorts-anläggning ingående collator behöver därjämte utbytas mot en dylik med större kapacitet. En förhyrning av nämnda maskiner ökar hyreskostnader-na med 30 500 kronor. Härtill kommer installations- och tullkostnader, som beräknas till 28 500 kronor.

### *Departementschefen*

För publikationstryck samt för hyra för hålkortsmaskiner m. m. bör såsom styrelsen föreslagit beräknas ytterligare 4 500 resp. 59 000 kronor. Under posten till reseersättningar tillstyrker jag en höjning med 5 000 kro-nor. Medelsanvisningen till expenser för annat än eget behov bör med hän-syn till belastningen ökas med 15 000 kronor. Posten till bränsle, lyse och vatten bör i enlighet med styrelsens förslag minskas med 20 000 kronor. Under posten till övriga expenser för eget behov har styrelsen upptagit ett belopp av 250 000 kronor för engångskostnader i samband med att styrelsen flyttar till nya lokaler. På grund av att vissa av styrelsens gamla lokaler måst utrymmas tidigare än beräknat har Kungl. Maj:t ställt 50 000 kronor av nämnda belopp till styrelsens förfogande redan innevarande budgetår. Återstående 200 000 kronor bör anvisas för nästa budgetår. Den av styrelsen i detta sammanhang berörda frågan om en specialförsäkring är fortfarande under utredning hos styrelsen. Jag är inte beredd att nu ta ställning till om några särskilda åtgärder erfordras i an-ledning av försäkringskontrollens slopande. Jag föreslår dock, att det av styrelsen härför beräknade beloppet av 11 000 kronor upptages under an-slaget och att det får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta i frågan. An-slaget bör alltså höjas med (4 500 + 59 000 + 5 000 + 15 000 + 200 000 + 11 000 — 20 000) 274 500 kronor samt upptagas med 948 000 kronor.

Under återopande av del anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bostadsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 948 000 kronor.

## [86] 3. Länsbostadsnämnderna: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 3 566 000 | 3 815 202   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 358) | 4 072 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 4 488 000 |             |

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) beträffande arbetsmängden hos länsbostadsnämnderna anfört, att det totala antalet ansökningar om egnahemslån och förbättringslån varit i stort sett oförändrat under budgetåren 1956/57 och 1957/58. Antalet ansökningar om egnahemslån ökade emellertid under budgetåret 1957/58 med drygt 1 400, medan antalet ansökningar om förbättringslån minskade med drygt 1 100. Nämndernas långgivning till flerfamiljshus visade en ökning beträffande preliminära ansökningar från 12 565 under budgetåret 1956/57 till 26 092 under budgetåret 1957/58. Under sistnämnda budgetår genomförda ändringar i fördelningen av flerfamiljshusärenden mellan styrelsen och nämnderna kommer emellertid att få full effekt först under innevarande budgetår. Styrelsens beräkningar av bostadsbyggandets omfattning under innevarande och nästa budgetår innebär, att långgivningen till såväl egnahem som flerfamiljshus kommer att öka. Vidare har styrelsen utgått från att handläggningen av flerfamiljshusärenden skall ytterligare decentraliseras, vilket medför att av samtliga ansökningar om tertiärlån ca 80 % skulle komma att behandlas av nämnderna. En betydande arbetsvolym vilar även på nämndernas kamerala avdelningar. Den 30 juni 1958 var antalet av nämnderna utanordnade lån ca 118 000, varav 26 000 kom på budgetåret 1957/58. I samband med den ytterligare utflyttningen av flerfamiljshusärenden beräknas nämnderna komma att från styrelsen övertaga pantvården beträffande tillhoppa 6 000 lån. Arbetet med utanordning och pantvård är redan nu så omfattande, att det för många nämnder inte är möjligt att utan personalförstärkning tillfredsställande sköta dessa arbetsuppgifter.

*Yrkanden*

Bostadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 542 700 kronor.

|                                             | Ökning  | Minskning |
|---------------------------------------------|---------|-----------|
| 1. Personalförstärkningar                   |         |           |
| 2 byråingenjörer Ae 19 .....                | 38 088  |           |
| 2 ingenjörer Ae 15 .....                    | 30 360  |           |
| 10 assistenter Ae 17 .....                  | 174 720 |           |
| 3 kanslibiträden Ae 7 .....                 | 29 556  |           |
| 5 biträden i reglerad befordringsgång ..... | 45 492  |           |

|                                                                 |           |       |
|-----------------------------------------------------------------|-----------|-------|
| 2. Löneregleringar .....                                        | 111 135   |       |
| 3. Omräkningar                                                  |           |       |
| Arvoden till ordförande och ledamöter .....                     | 35 000    |       |
| Löneklassuppflyttningar och reglerad befordrings-<br>gång ..... | 55 366    |       |
| Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....               | 25 300    |       |
| Rörligt tillägg .....                                           |           | 2 310 |
|                                                                 | 545 017   | 2 310 |
|                                                                 | <hr/>     |       |
|                                                                 | + 542 693 |       |

4. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 ökas med 3 till 51, varav 23 beräknas belasta ordinarieposten. 24 extra ordinarie förste byråingenjörs-tjänster föreslås ordinariesatta.

### Motivering

1. Den förestående utflyttningen av flerfamiljshusärenden ökar behovet av ingenjörspersonal hos nämnderna i Jönköping, Falun, Nyköping och Malmö. Vid envar av dessa nämnder bör inrättas en ny tjänst för sådan personal. Nämnderna i Jönköping och Falun bör förstärkas med ingenjörer i Ae 15 medan vid nämnderna i Nyköping och Malmö bör inrättas byråingenjörstjänster i Ae 19.

I petita för innevarande budgetår föreslog styrelsen inrättandet av ett antal assistenttjänster med hänsyn till behovet av att avlasta såväl direktörerna som kamrerarna vissa arbetsuppgifter. Behovet av sådan personal har blivit allt större. Styrelsen föreslår, att vid minst 10 av nämnderna inrättas en assistenttjänst i Ae 17.

Ökningen av nämndernas arbetsuppgifter beräknas vidare medföra behov av ytterligare åtta biträdestjänster, varav tre bör inrättas som kansli-biträdestjänster.

2. Styrelsen föreslår, att 15 länsbostadsdirektörer uppflyttas från Ao 24 till Ao 26, 21 förste byråingenjörer från Ae 21 till Ae 23, 21 kamrerare från Ae 19 till Ae 21, 3 ingenjörer i Ae 17 till byråingenjörer i Ae 19, 7 ingenjörer från Ae 15 till Ae 17, 2 kontorister i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10 och 8 biträden i reglerad befordringsgång till kanslibiträden i Ae 7.

3. Arvodesposten, från vilken bestrides arvoden till nämndernas ordförande och ledamöter, bör i anslutning till belastningen (utgift 1957/58 110 112) höjas med 35 000 till 110 000 kronor.

4. De enda befattningshavare över biträdesgraden, som under de tio år nämnderna arbetat erhållit ordinarie tjänster, är länsbostadsdirektörerna. En successiv överföring till ordinarie stat av ytterligare tjänster bör ske. Styrelsen begränsar sig dock till att nu föreslå ordinariesättning av samtliga förste byråingenjörstjänster (f. n. 3 i Ae 23 och 21 i Ae 21; jfr p. 2 i det föregående).

*Yttranden*

*Statskontoret* har ifråga om de föreslagna personalökningarna endast funnit sig kunna tillstyrka inrättandet av en ingenjörsbefattning vid vardera nämnden i Malmö och Nyköping. Enligt ämbetsverkets mening bör tjänsterna inte placeras i högre lönegrad än Ae 15. I övrigt har statskontoret icke funnit anledning till uttalande.

*Statens lönenämnd* erinrar om att nämndernas nuvarande personalorganisation med däri förekommande lönedifferentieringar å likartade befattningar inom skilda nämnder bestämts efter förhandlingar senast år 1955. Huruvida skäl kan föreligga att nu frångå vad därvid överenskommits kan enligt lönenämndens mening icke bedömas på grundval av föreliggande uppgifter. Ej heller har tillräckligt underlag lämnats för ett ställningstagande till förslaget om inrättande av tio tjänster som assistent i Ae 17. Nämnden påpekar emellertid, att av de anförda motiveringarna för dessa tjänster och för förslaget om uppflyttning av två tjänster som kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 10 synes framgå, att arbetsuppgifterna på assistenttjänsterna och sistnämnda tjänster företer väsentliga likheter. Berörda spörsmål synes påkalla en närmare undersökning av arbetsuppgifternas nuvarande karaktär och fördelning.

*Departementschefen*

Vid anmälan av bostadsstyrelsens avlöningsanslag har jag tillstyrkt att långivningen till flerfamiljshus utflyttas till länsbostadsnämnderna i den omfattning som styrelsen har föreslagit. Senare denna dag anmäler jag frågan om utvidgad ram för bostadsbyggandet. Innebörden härav är att långivningen kommer att öka betydligt. Nämndernas behov av personalförstärkning bör följaktligen bedömas med hänsyn till dels den omfattande decentraliseringen och dels den ökade långivningen.

I det föregående har jag förutskickat möjligheten av att ett kreditgarantisystem införes på egnahemsområdet. Om detta blir fallet, kommer en väsentlig lättnad att inträda i nämndernas arbetsbörda i vad gäller beviljande av egnahemslån. Lånestocken kommer emellertid att öka även om ett kreditgarantisystem på egnahemsområdet införes, beroende på att ett antal förbättringslån och tertiärlån årligen tillkommer. Denna ökning även som förberedelsearbetet i samband med övergång till kreditgarantier i stället för egnahemslån torde medföra att man först efter en avsevärd tid kan räkna med någon mera påtaglig minskning av nämndernas nuvarande personalbehov. Ett genomförande av det tänkta garantisystemet skulle därför i första hand betyda, att en fortsatt ökning av nämndernas arbetsuppgifter motverkades. Under alla förhållanden kan nämndernas personalbehov för nästa budgetår bedömas oberoende av denna fråga.

På grund av vad jag nu anfört tillstyrker jag, att nämndernas personalorganisation förstärkes i den omfattning som framgår av det följande.

Vad angår ingenjörspersonalen förordar jag i anslutning till styrelsens förslag inrättande av två ingenjörstjänster i Ae 17 och två ingenjörstjänster i Ae 15. Den av styrelsen föreslagna förstärkningen av biträdespersonalen med tre kanslibiträden i Ae 7 och fem biträden i reglerad befordringsgång kan jag biträda. Vidare tillstyrker jag med anledning av styrelsens förslag, att 10 assistenttjänster i Ae 15 inrättas för att direktörerna och kamrerarna skall kunna avlastas vissa arbetsuppgifter.

De av styrelsen föreslagna löneregleringarna kan jag däremot inte tillstyrka. Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 bör som styrelsen föreslagit ökas med 3 till 51. I övrigt är jag inte beredd förordna någon ökad ordinarie-sättning av tjänster.

Vad jag nu förordat medför, inberäknat omräkningsposterna, en ökning av medelsbehovet under anslaget med 416 000 kronor. Anslaget bör alltså upptagas med (4 072 000 + 416 000) 4 488 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att å personalförteckningen för länsbostadsnämnderna uppföra ytterligare 3 tjänster som kontorsbiträde i Ao 5;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsbostadsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | 833 300    |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 110 000    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                      | 2 676 500  |
| 4. Ersättningar till experter och sakkunniga, <i>förslagsvis</i> .....                    | 280 000    |
| 5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 562 900    |
| 6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 25 300     |
| Summa kronor                                                                              | 4 488 000; |

c) till *Länsbostadsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 488 000 kronor.

## [87] 4. Länsbostadsnämnderna: Omkostnader

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 753 000 | 822 086     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 359) | 603 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 676 000 |             |

*Yrkanden*

*Bostadsstyrelsen* har (skr. 28/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med 83 000 kronor.

|                           |          |
|---------------------------|----------|
| 1. Sjukvård m. m. ....    | 3 000    |
| 2. Reseersättningar ..... | 15 000   |
| 3. Övriga expenser .....  | 65 000   |
|                           | <hr/>    |
|                           | + 83 000 |

*Motivering*

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1956/57 7 916, 1957/58 11 498; anslag 1958/59 7 000.

2. *Reseersättningar.* Utgift 1956/57 271 926, 1957/58 282 566; anslag 1958/59 310 000. — Medelsbehovet under nästa budgetår har av nämnderna uppskattats till 337 000 kronor. Enligt styrelsens mening bör den erforderliga ökningen kunna begränsas till vad som svarar mot höjningarna av biljettaxorna och ersättningarna för resa med egen bil eller till 15 000 kronor.

3. *Övriga expenser.* Utgift 1956/57 243 275, 1957/58 275 605; anslag 1958/59 276 000. — För renhållning och städning, för skrivmateriel och för telefoner erfordras ytterligare 25 000 kronor. Utflyttningen av arbetsuppgifter till nämnderna medför ett med 40 000 kronor ökat medelsbehov för inköp och underhåll av möbler, maskiner m. fl. inventarier.

*Departementschefen*

Jag har ingen annan erinran mot bostadsstyrelsens beräkning av medelsbehovet än att den föreslagna ökningen under posten till övriga expenser synes böra begränsas till 55 000 kronor. Anslaget bör alltså höjas med 73 000 kronor till 676 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsbostadsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 676 000 kronor.

[88] 5. **Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån**

|                                | Anslag      | Nettoutgift |
|--------------------------------|-------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 90 000 000  | 85 770 836  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 360) | 150 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 150 000 000 |             |

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för sådan eftergift å ränta och amortering beträffande tertiär- och egnahemslån, som lämnas låntagare i anledning av att räntan å underliggande krediter överstiger en bestämd räntesats ävensom kostnaderna för ränteeftergift avseende företag finansierade utan statliga lån.

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28/8</sup> 1958) anfört, att tillgodoföringen av ränteeftergifter under budgetåret 1959/60 kommer att avse perioden 1 juli 1958 — 30 juni 1959. Diskontosänkningen i maj 1958 och därav följande sänkning av lånemarknadsräntorna kan förutsättas påverka låntagarnas räntekostnader under hela den angivna perioden. Under förutsättning att de nu fixerade lånemarknadsräntorna blir bestående under hela perioden kan utgifterna för ränteeftergifter under budgetåret 1959/60 beräknas till 150 000 000 kronor. Kostnaderna för ränteeftergifter för byggnadsföretag, som icke finansieras med statligt lån, har härvid antagits icke bli av sådan storlek att de påverkar anslagsberäkningen. Styrelsen förutsätter därjämte, att från anslaget skall liksom tidigare bestridas förluster å förskotterade kostnader för projekteringsarbeten enligt 30 § kungörelsen om egnahemslån m. m.

*Statskontoret* har erinrat, att ämbetsverket tidigare (skr. <sup>19/12</sup> 1956) framhållit att en höjning i överensstämmelse med bostadspolitiska utredningens förslag av räntesatser för egnahemslån och tertiärlån borde avspegla sig även i bestämmelserna rörande räntegaranti. Statskontoret har ansett sig böra ånyo upptaga spörsmålet samt anför härom följande.

Genom beslut av 1957 års riksdag höjdes de »garanterade» räntesatserna med  $\frac{1}{2}$  procent. Efter detta beslut har ränteutvecklingen på bostadslåne-marknaden påverkats av en diskontohöjning på 1 procent den 10 juli 1957 och en diskontosänkning på  $\frac{1}{2}$  procent i april 1958. För inteckningslånen i allmänna marknaden har detta inneburit, att räntesatsen för bundna sådana lån mot botteninteckningar i juli 1957 höjdes från 4,85 procent till 5,35 procent för att i maj 1958 reduceras till 5,1 procent. Räntehöjningen i juli 1957 medförde — som departementschefen framhöll i prop. nr 119 till 1958 års A-riksdag — en ökning av statsverkets utgifter för ränteeftergifter med 56 milj. kronor. Genom den senare vidtagna räntesänkningen minskas visserligen kraven på statskassan. Det förhållandet kvarstår dock alltså, att räntenivån nu ligger högre än då bostadspolitiska utredningen avgav sitt förslag. Statskontoret måste därför understryka angelägenheten av en omedelbar höjning av de »garanterade» räntesatserna med i varje

fall  $\frac{1}{2}$  procent. Det bör beaktas, att den »garanterade» räntesatsen beträffande fastigheter byggda 1951 eller senare icke ens vid en sådan höjning skulle uppnå den procentsats som gäller som normalränta för statens utlåningsfonder, eller f. n. 4  $\frac{1}{4}$  procent.

### *Departementschefen*

Genom beslut av 1957 års riksdag höjdes den garanterade räntan å primär- och sekundärlån med en halv procent. Denna ränta utgör därefter i fråga om primärlån 4,5 procent för hus som tillkommit i början och mitten av 1940-talet, 4 procent för hus som färdigställts i slutet av 1940-talet och i början av 1950-talet samt 3,5 procent för senare tillkomna hus. Att den garanterade räntan är olika för skilda årsgrupper av hus beror på att det ansetts önskvärt att undvika en alltför stark hyressplittring. Byggnadskostnaderna har sedan början av 1940-talet varit stigande. Om den garanterade räntan vore densamma för alla statsbelånade hus, skulle hyrorna i under senare år färdigställda hus därför vara avsevärt högre än hyrorna i tidigare tillkomna hus.

Vid riksdagens tidigare prövning av den garanterade räntans höjd har det visserligen framhållits såsom önskvärt att en viss anpassning av denna ränta till lånemarknadsräntan kommer till stånd. Det har emellertid understrukits, att staten bör lämna ett skydd mot tillfälligt höga räntor. Huruvida man för framtiden bör räkna med en i stort sett oförändrad räntenivå eller en påtaglig ändring i den ena eller den andra riktningen är det svårt att ha en bestämd mening om. Statens utgifter för ränteeftergifter är betydande. Det är ett allmänt önskemål att de såvitt möjligt minskas. Att i nuvarande ovissa läge allmänt höja den garanterade räntan synes emellertid inte välbetänkt. Denna ståndpunkt bör ses mot bakgrunden av att jag i det följande kommer att föreslå ett slopande av de ortsdifferentierade tilläggslånen och en ökad återbetalning av beviljade tilläggslån. Om detta förslag godtages får hyrorna för under 1950-talet tillkomna hus justeras något uppåt. På grund härav anser jag att de för primär- och sekundärlån garanterade räntorna bör bibehållas tillsvidare.

F. n. gäller att ränteeftergift kan utgå först sedan primär- och sekundärlån har lyfts. I en del fall förflyter lång tid från det ett bostadshus färdigställts till dess primär- och sekundärlån kan lyftas. Orsaken är vanligen att söka i svårigheter att få krediter. De av det lånebeviljande organet fastställda högsta hyrorna är beräknade på grundval av de av staten garanterade, låga räntorna och gäller från inflyttningsdagen. Så länge primär- och sekundärlån inte erhållits får fastighetsägaren vidkännas kostnader för kvarstående byggnadskreditiv, som endast delvis kan täckas med hyresinkomster. För att i någon mån komma till rätta med detta problem medger det lånebeviljande organet ett tillägg till belåningsvärdet, som är beräknat med hänsyn till extra kapitalutgifter under högst tio månader efter husets färdigställande.

I enstaka fall kan det dröja ett år eller ännu längre tid efter husets färdigställande innan primär- och sekundärlån kan lyftas. I dylika fall kan fastighetens ägare på grund av de höga kreditivkostnaderna råka i ekonomiska svårigheter. Det synes skäligt att i dessa fall medge att ränteeftergift beviljas för tid innan primär- och sekundärlån lyftes. För att vidmakt-hålla låntagarens intresse av att snabbt få lånefrågorna definitivt reglerade bör eftergiftens storlek inte göras beroende av kreditivkostnaderna utan av rådande räntesatser för primär- och sekundärlån. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter i ämnet.

Bostadsstyrelsen har beräknat anslagsbehovet för nästa budgetår till 150 000 000 kronor. Mitt förslag till jämkning i villkoren för beviljande av ränteeftergift torde icke nämnvärt påverka anslagsbehovet. Jag tillstyrker därför att anslaget upptages med det av styrelsen beräknade beloppet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordad ändring i villkoren för beviljande av ränteeftergift;

b) till *Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostadsbyggnadslån* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 000 kronor.

#### [89] 6. Bostadsrabatter

|                                | Anslag      | Nettoutgift |
|--------------------------------|-------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 140 000 000 | 106 417 743 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 360) | 150 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 140 000 000 |             |

Från anslaget bestrides utgifterna för dels familjebostadsbidrag, familjebidrag och bränslebidrag och dels pensionärsbostadsbidrag.

#### *Förslag om höjning av inkomststrecken för familjebostadsbidrag*

Bostadsstyrelsen har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) erinrat, att inkomststrecken för familjebostadsbidragen omprövades vid 1957 års riksdag med anledning av förslag från bostadspolitiska utredningen. Styrelsen anför härom följande.

Utredningen hade vid sin behandling av denna fråga utgått från den tidigare av statsmakterna godtagna principen, att icke realinkomsthöjning utan endast försämring av penningvärdet skulle utgöra motiv för höjning av inkomststrecken. Den erforderliga höjningen beräknades därför med ledning av förändringarna i konsumentprisindex. Enligt denna beräkningsmetod hade inkomststrecket avseende helt bidrag för en tvåbarnsfamilj behövt höjas med ej fullt 2 000 kronor. Å andra sidan hade förändringar i beskattningsreglerna påverkat innebörden av de i beskattningsbar inkomst angivna inkomststrecken. Dessa förändringar hade tillsammans inneburit, att inkomststrecket i realiteten hade — »så när som på några hundra kronor» — höjts med ett belopp som kunde motiveras med levnadskostnader-

nas ökning. Utredningen fann därför icke anledning att föreslå någon ändring av inkomststrecket avseende helt bidrag för en tvåbarnsfamilj — 6 000 kronor — vilket utgjorde basen för systemet av inkomststreck. 1957 års riksdag godtog utredningens ståndpunkt.

Styrelsen anför, att inkomststrecken måste fortlöpande omprövas med hänsyn till förändringar i inkomst- och levnadskostnadsnivå. Enligt styrelsens mening finns ej anledning att frångå den av bostadspolitiska utredningen och statsmakterna godtagna principen för höjning av inkomststrecken. Styrelsens beräkning i enlighet med denna princip ger för tiden efter 1956, t. o. m. vilket år bostadspolitiska utredningen beaktade utvecklingen, följande resultat.

Konsumentprisindex har från år 1956 (årsmedeltal) till juni 1958 ökat från 139 till 152. Förutsatt att årsmedeltalet för 1958 kommer att motsvara juni-talet kommer ökningen av index mellan 1956 och 1958 att uppgå till drygt 9 procent.

Inkomststrecket avseende helt bidrag för en tvåbarnsfamilj — 6 000 kronor — kan enligt de beskattnings- och taxeringsregler som gällde vid 1957 års taxering beräknas motsvara en genomsnittlig bruttoinkomst på 11 900 kronor.

Den erforderliga höjningen av inkomststrecket kan sålunda beräknas till  $(0,09 \times 11\,900)$  1 070 kronor. Till denna höjning anser styrelsen bör läggas den uteblivna höjning år 1957, som bostadspolitiska utredningen angav vara av storleksordningen »några hundra kronor». Då styrelsen icke heller anser det finnas några skäl att beräkna den erforderliga höjningen av inkomststrecken i underkant och då inkomststrecken bör höjas med ett jämnt belopp, föreslår styrelsen att de med hänsyn till nämnda två faktorer höjes med 1 500 kronor. I sammanhanget framhålls, att vid 1958 och 1959 års taxeringar icke förekommit ändringar av beskattnings- och taxeringsreglerna av sådan innebörd, att de nämnvärt påverkar relationen mellan beskattningsbar inkomst och bruttoinkomst och sålunda bör inverka på den beräknade höjningen.

En fråga, som enligt styrelsen alltmer aktualiseras vid successiva höjningar av inkomststrecken, är huruvida icke höjningarna skall differentieras, i första hand med hänsyn till familjernas barnantal. Styrelsen är icke nu beredd att framlägga något förslag i denna fråga men har för avsikt att närmare pröva densamma i samband med vissa andra frågor rörande familjebostadsbidragen.

Styrelsen föreslår sålunda, att samtliga inkomststreck för familjebostadsbidragen höjes med 1 500 kronor. Med hänsyn till gällande bestämmelser om prövning av redan utgående bidrag m. m. föreslås att höjningen genomföres fr. o. m. den 1 januari 1960.

*Bostadsstyrelsens anslagsframställning*

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att under budgetåret 1957/58 32 200 hushåll beviljats bidrag mot 29 400 under budgetåret 1956/57. Ökningen torde väsentligen sammanhänga med ökningen i bostadsproduktionen under år 1957 och med utvidgningen av bidragsgivningen den 1 januari 1958 till att avse även ettbarnsfamiljer. De bidrag som under budgetåret 1957/58 beviljades hushåll i egnahem utgjorde 38 % av samtliga bidrag. Av hela antalet hushåll beviljades 20 % reducerat bidrag, 52 % helt bidrag och 28 % förhöjt bidrag.

Nettoutgifterna för bidragsgivningen under budgetåret 1957/58 uppgick till ca 106 418 000 kronor mot ursprungligen beräknade 140 000 000 kronor. Att utgifterna blivit så mycket mindre förklaras av styrelsen framför allt sammanhänga med å ena sidan den allmänna inkomsthöjningen under år 1956 och å andra sidan den omständigheten att man under budgetåret 1957/58 övergått från en fortlöpande inkomstprövning vartannat år till en sådan prövning varje år. Bl. a. dessa båda faktorer har medfört ett betydande bortfall av äldre bidragstagare. Vidare framhålles, att de nya bestämmelserna om bidrag även till ettbarnsfamiljer icke har påverkat bidragsgivningen under budgetåret i den utsträckning man räknat med.

För nästa budgetår beräknar styrelsen en utgiftsökning med 15 000 000 kronor för familjebostadsbidrag, familjebidrag och bränslebidrag, vilket innebär att nettoutgifterna under budgetåret skulle komma att uppgå till ca 120 000 000 kronor. Om styrelsens förslag till höjning fr. o. m. den 1 januari 1960 av inkomststrecken för familjebostadsbidrag vinner bifall, väntas bidragsgivningen komma att öka väsentligt under nästa budgetår. Med hänsyn till att bidragsbeloppen utbetalas till kommunerna kvartalsvis i förskott, kommer den av inkomststreckens höjning betingade utgiftsökningen att avse tre kvartal. Vid ett genomförande av styrelsens förslag kan utgiftsökningen under budgetåret 1959/60 jämfört med budgetåret 1958/59 uppskattas till 30 000 000 kronor och således nettoutgifterna till 150 000 000 kronor.

I pensionärsbostadsbidrag utbetalades under budgetåret 1957/58 450 200 kronor avseende budgetåret dessförinnan. Styrelsen beräknar att bidrag för budgetåret 1957/58 kommer att beviljas för ca 4 700 lägenheter med ett belopp av 575 000 kronor. Detta belopp kommer att utbetalas under budgetåret 1958/59. Den ändrade utformningen av statens stöd till pensionärsbostäder, som beslutades av förra årets riksdag med verkan från den 1 januari 1959, beräknas icke komma att nämnvärt påverka utgifterna för pensionärsbostadsbidrag förrän tidigast under budgetåret 1960/61. Utgifterna för sådana bidrag under budgetåret 1959/60 beräknas icke vara av den storleksordning att de påverkar anslagsberäkningen.

För budgetåret 1959/60 beräknar således styrelsen nettoutgifterna och därmed anslagsbehovet till 150 000 000 kronor.

*Statskontoret* vill icke framställa erinran mot styrelsens förslag om en höjning av inkomststrecken för familjebostadsbidrag med hänsyn till inträffade förändringar i levnadskostnaderna. Det syns dock ämbetsverket som om en höjning med endast 1 000 kronor bättre än styrelsens förslag överensstämmer med de hittills på detta område tillämpade reglerna. I övrigt har styrelsens framställning icke givit statskontoret anledning till uttalande.

### *Departementschefen*

Vad först angår bostadsstyrelsens förslag om höjning av inkomststrecken för familjebostadsbidrag vill jag erinra om att det vid tidigare prövning av inkomststreckens höjd ansetts, att man endast borde beakta levnadskostnadernas förändringar och sådana förändringar i beskattningsreglerna, som påverkar relationen mellan årsinkomst och beskattningsbar inkomst. Frågan om inkomststreckens höjd anmälades senast för 1957 års riksdag. En allmän höjning av inkomststrecken ansågs då icke påkallad. Om den förenämnda principen beträffande omprövning av inkomststrecken tillämpas, kan levnadskostnadernas förändringar under de två senaste åren beräknas motivera, att inkomststrecket för helt bidrag till familj med två barn höjes med 1 000 kronor från 6 000 kronor till 7 000 kronor i till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst. Även övriga inkomststreck bör höjas med samma belopp. Styrelsens förslag att de nya inkomststrecken skall gälla fr. o. m. den 1 januari 1960 kan jag godta.

Bostadsstyrelsen har beräknat anslagsbehovet till 150 000 000 kronor. Mitt förslag i fråga om inkomststrecken bör föranleda, att anslaget uppföres med förslagsvis 140 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna av mig förordad ändring i villkoren för åtnjutande av familjebostadsbidrag;
- b) till *Bostadsrabatter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 000 kronor.

### [90] 7. Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 20 000 000 | 24 091 216  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 361) | 22 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 13 000 000 |             |

Från detta anslag bestrides utgifterna för förbättringslån i den mån de är ränte- och amorteringsfria, statsbidrag till fiskarbostäder samt förvaltningsbidrag till förmedlare av bostadsegnahemslån. Från anslaget skall fr. o. m. den 1 januari 1959 även bestridas utgifter för bidrag för specialinredning av invalidlägenheter. Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns å anslaget en reservation av 35 552 201 kronor.

*Förslag om höjning av inkomststrecket för förbättringslån*

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) erinrat, att ett inkomststreck på 5 000 kronor beskattningsbar inkomst gäller för beviljande av räntefritt förbättringslån. Detta inkomststreck fastställdes år 1952 med beaktande av det samtidigt fastställda inkomststrecket på 6 000 kronor avseende helt familjebostadsbidrag för en tvåbarnsfamilj. Vidare erinras, att inkomststrecket lämnades oförändrat vid omprövningen förra året av förbättringslånevillkoren med den motiveringen, att inkomststrecken för familjebostadsbidragen hade omprövats vid 1957 års riksdag utan att då höjas.

Om inkomststrecken för familjebostadsbidragen höjes i enlighet med styrelsens förslag, bör enligt styrelsens mening även inkomststrecket för förbättringslånen höjas. Inkomst- och levnadskostnadsutvecklingen skulle annars medföra en ej försvarbar nedskärning av den befolkningsgrupp, som kan ifrågakomma för denna behovsprövade långivning. I anslutning till beräkningen av den för familjebostadsbidrag föreslagna höjningen på 1 500 kronor föreslår styrelsen, att inkomststrecket för räntefritt förbättringslån höjes till 6 500 kronor. Höjningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1959.

*Bostadsstyrelsens anslagsframställning*

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att 9 095 ansökningar om förbättringslån inkom under budgetåret 1957/58. Detta innebär, att en tidigare konstaterad nedgång i ansökningsfrekvensen har fortsatt om än i långsammare takt. Under budgetåret 1957/58 meddelades 7 495 beslut om lån jämfört med 9 282 preliminära beslut om lån under föregående budgetår. Det beviljade beloppet uppgick till 39 649 354 kronor, varav 23 466 398 kronor utgjorde räntefria lån. Det genomsnittliga räntefria beloppet per beslut ökade från 2 851 kronor till 3 131 kronor eller med 10 %. Under budgetåret disponerades totalt 21 159 568 kronor för räntefria förbättringslån. Jämfört med föregående år har beloppet minskat med 20 %. Den försöksbetonade förbättringslångivningen avseende hus med tre eller flera lägenheter, som inleddes under budgetåret 1954/55, har hittills haft ringa omfattning. Under budgetåret 1956/57 underställdes sex och under budgetåret 1957/58 lika många ärenden styrelsens prövning. Under sistnämnda budgetår disponerades för statsbidrag till fiskarbostäder 32 750 kronor och för förvaltningsbidrag 68 960 kronor. Under budgetåret disponerades sålunda tillhopa 21 261 278 kronor.

Beträffande medelsbehovet för innevarande och nästa budgetår har styrelsen anfört, att länsbostadsnämnderna beräknat behovet av medel för räntefria förbättringslån under budgetåret 1958/59 till 30 850 000 kronor och under budgetåret 1959/60 till 34 075 000 kronor. Styrelsen konstaterar, att nämndernas beräkning innebär en icke oväsentlig höjning av medelsbehovet. Emellertid erinras om att förbättringslånets räntefria stående del,

som nu utgör högst 8 000 kronor, fr. o. m. den 1 januari 1959 kommer att sänkas till högst 4 000 kronor, dock att vid upprustning av åldringars och andra folkpensionärers bostäder och i vissa andra fall maximibeloppet skall utgöra 10 000 kronor. Med beaktande av den beslutade sänkningen av maximibeloppet och den av styrelsen föreslagna höjningen av inkomststrecket beräknar styrelsen, att långivningen avseende räntefria förbättringslån kommer att uppgå till 23 000 000 kronor under budgetåret 1958/59 och till 25 000 000 kronor under budgetåret 1959/60. Statsbidrag till fiskarbostäder beräknas i enlighet med nämndernas förslag komma att beviljas med 55 000 kronor under budgetåret 1958/59 och med 65 000 kronor under budgetåret 1959/60. Vidare beräknas att ett belopp av högst 67 000 kronor kommer att utbetalas till förvaltare av bostadsegnahems-lån under budgetåret 1958/59 och 65 000 kronor under budgetåret 1959/60.

Medelsbehovet för budgetåren 1958/59 och 1959/60 skulle i enlighet med dessa beräkningar komma att uppgå till i runt tal 48 300 000 kronor. Då det under budgetåret 1958/59 disponibla beloppet beräknas uppgå till 28 690 000 kronor, anges anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 till avrundat 20 000 000 kronor. Härvid har förutsatts, att bidragsgivningen till invalidbostäder icke får större omfattning än att den kan inrymmas inom det beräknade medelsbehovet.

*Statskontoret* har icke funnit anledning till särskilt uttalande.

#### *Departementschefen*

I det föregående har jag tillstyrkt att inkomststrecken för familje-bostadsbidrag höjes med 1 000 kronor. Inkomststreckets för räntefritt stående förbättringslån, som f. n. utgör 5 000 kronor i till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst, torde likaledes böra höjas med 1 000 kronor. Ändringen bör gälla fr. o. m. den 1 juli 1959.

I detta sammanhang torde jag få erinra om att jämlikt riksdagens be-myndigande fr. o. m. 1951 i Karesuando kommun ett antal bostäder upp-rustats eller ersatts med nybyggnad av enkel standard, varvid förbättrings-lån beviljats med förhöjd räntefri stående del. Enligt vad jag erfarit har verksamheten gett ett gott resultat; kostnaderna för byggnadsarbetena har blivit låga. Vissa av de åsyftade arbetena kvarstår att utföra. I kommunen kommer att uppföras några små pensionärshem samt några s. k. byatvätt-stugor. Vidare planeras en upprustning av samernas bostäder.

För att de nämnda byggnadsarbetena skall kunna bedrivas rationellt och kostnaderna hållas nere är det nödvändigt att en erfaren byggnadstekniker anställs som arbetsledare. Liksom hittills varit fallet torde för bestridande av kostnaderna för arbetsledning visst statsbidrag böra beviljas.

Långivningens omfattning under nästa budgetår blir beroende bl. a. av de ändringar i lånevillkoren, som har genomförts fr. o. m. den 1 januari 1959. Den sänkning av det räntefria lånets maximibelopp från 8 000 till

4 000 kronor, som med visst undantag gäller fr. o. m. nämnda dag, kommer att minska medelsbehovet samtidigt som möjligheten att för upprustning av åldringars och vissa andra gruppers bostäder bevilja lån intill 10 000 kronor per hus ökar medelsbehovet. Innan erfarenhet vunnits av de nya lånevillkoren synes det ligga närmast till hands räkna med att medelsbehovet kommer att minska utöver vad som varit förhållandet under förra budgetåret. Hela det för innevarande budgetår disponibla beloppet torde på grund härav inte komma att tagas i anspråk. Antages att såväl innevarande som nästa budgetår omkring 20 000 000 kronor kommer att disponeras för ändamålet kan anslagsbehovet för sistnämnda budgetår beräknas till 13 000 000 kronor. Övriga utgifter, som skall bestridas från ifrågavarande anslag, torde inte böra föranleda en uppräknings av sagda belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordad ändring i villkoren för åtnjutande av förbättringslån;

b) till *Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 13 000 000 kronor.

[91] 8. **Bidrag till inrättande av pensionärshem**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 10 000 000 | 11 705 367  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 361) | 8 000 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 10 000 000 |             |

Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns å anslaget en reservation av 16 232 kronor.

Anslag till ifrågavarande verksamhet anvisas endast i den mån medel erfordras för utbetalning av beviljade bidrag. Den särskilda bidragsgivningen till inrättande av pensionärshem upphör med utgången av år 1958. Därefter skall statens stöd till åldringarnas bostadsförsörjning utgå i form av årliga pensionärsbostadsbidrag från anslaget till bostadsrabatter.

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>29/8</sup> 1958) anfört, att Kungl. Maj:t under budgetåret 1957/58 beviljat bidrag till ett sammanlagt belopp av 9 998 809 kronor. Den för budgetåret gällande ramen för beslut om bidrag på 10 000 000 kronor har därigenom helt tagits i anspråk. Vid utgången av budgetåret 1957/58 innelåg hos styrelsen icke avgjorda ansökningar till belopp, som översteg de 15 000 000 kronor vilka utgör ramen för beslut om bidrag under budgetåret 1958/59. Flertalet inneliggande ansökningar kommer att kunna granskas och överlämnas till Kungl. Maj:t för prövning enligt de för statsbidrag till pensionärshem gällande grunderna. De ärenden, som

icke kan rymmas inom den fastställda ramen för beslut om bidrag, kommer att prövas med avseende på möjligheten att bevilja tertiär- och tilläggs lån samt löpande bidrag enligt de bestämmelser som gäller fr. o. m. den 1 januari 1958.

Under budgetåret 1957/58 utbetalades i statsbidrag till pensionärshem sammanlagt 11 705 367 kronor. Därmed har det å anslaget disponibla beloppet helt utnyttjats. För budgetåret 1958/59 har anslaget anvisats med ett belopp av 8 000 000 kronor. Efterfrågan på utbetalning av bidrag kan icke förutsättas bli mindre under innevarande budgetår än under budgetåret 1957/58. För att utbetalningen av bidrag skall kunna ske i en omfattning som svarar mot den beräknade efterfrågan erfordras ett anslag på tilläggsstat för innevarande budgetår av ca 4 000 000 kronor. Styrelsen har för avsikt att per den 30 juni 1959 verkställa en genomgång av alla då beviljade bidrag, som ännu icke utbetalts, för att erhålla ett säkrare underlag för en beräkning av utbetalningarnas omfattning. Tills vidare beräknar styrelsen anslagsbehovet för budgetåret 1959/60 till 12 000 000 kronor.

Statskontoret har icke funnit anledning till särskilt uttalande beträffande styrelsens framställning.

#### Departementschefen

Bestämmelserna om statsbidrag till anordnande av pensionärshem har med utgången av förra året upphört att gälla. För pensionärshem kan i stället beviljas dels tertiärlån på vanliga grunder, dels pensionärsbostadsbidrag. Under de senaste budgetåren har statsbidrag beviljats för pensionärshem med ett belopp av 10 000 000 kronor per budgetår. Av sysselsättningspolitiska skäl ökades bidragsgivningen under andra halvåret 1958. Bostadsstyrelsen beräknar, att efterfrågan på utbetalning av beviljade lån under innevarande budgetår kommer att överstiga det disponibla beloppet. Bl. a. på grund härav bör medelsanvisningen för nästa budgetår höjas. Jag förordar, att anslaget uppföres med 10 000 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inrättande av pensionärshem* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

#### [92] 9. Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnadstekniska frågor

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 25 000 | 7 431       |
| 1958/59 (statsliggaren s. 361) | 25 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 25 000 |             |

Vid utgången av budgetåret 1957/58 fanns å anslaget en reservation av 53 054 kronor.

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) anført, att medel under innevarande budgetår kommer att disponeras för dels omtryckning av egnahemsbyggar-kursen och dels tryckning av en utredning rörande gruppbyggande av småhus. Kostnaderna härför uppgår sammanlagt till drygt 45 000 kronor. Anslaget beräknas vidare komma att disponeras för utgifter för de i samarbete med Kommunskolans bedrivna instruktionskurserna samt för täckande av kostnader för nytryck av bl. a. broschyrerna om värmeinstallationer i småhus och om trätakstolar till bostadshus. Medelsbehovet för budgetåret 1959/60 beräknar styrelsen till 25 000 kronor. Då reservationen å anslaget beräknas bli obetydlig, anger styrelsen anslagsbehovet likaledes till 25 000 kronor.

*Statskontoret* har ej funnit anledning till särskilt uttalande beträffande styrelsens framställning.

### Departementschefen

Ifrågavarande anslag tages i första hand i anspråk för bestridande av kostnaderna för broschyrer i vilka lämnas råd och upplysningar om hur ett rationellt småhusbyggande bör ordnas. Behovet av att på detta sätt öka möjligheterna att få fram goda småhus till låga kostnader är stort. Maximeringen av belåningsvärdena för småhus motiverar att staten på allt sätt medverkar till att kostnaderna för småhus hålles nere. De för innevarande budgetår disponibla medlen har i huvudsak tagits i anspråk. Jag tillstyrker därför bostadsstyrelsens förslag, att anslaget även för nästa budgetår upptages med 25 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnadstekniska frågor* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kronor.

### [93] 10. Förberedelser till en bostadsräkning

|                         | Anslag  |
|-------------------------|---------|
| 1959/60 (förslag) ..... | 300 000 |

*Bostadsstyrelsen* har (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958) lagt fram förslag till plan för en allmän bostadsräkning år 1960 m. m.

Styrelsen utvecklar inledningsvis sina synpunkter på behovet av en bostadsräkning, varvid anføres i huvudsak följande.

Den senaste bostadsräkningen genomfördes år 1945. Uppgifter om utvecklingen på bostadsförsörjningens område behövs för att bedöma resul-

taten av de åtgärder som har vidtagits för att påverka denna utveckling, och som underlag för en rationell bostadspolitik under de följande åren. Bostadsstatistiska uppgifter behövs även för den lokala och regionala bebyggelseplaneringen. En totalregistrering av lägenhetsbeståndet torde numera behövas som urvalsram för samplingsundersökningar avseende icke endast bostadsstatistiska data. Dylika undersökningar utföres f. n. av flera organisationer.

Sedan flera år pågår i FN:s regi ett internationellt samarbete i syfte att skapa förutsättningar för en bättre internationell jämförbarhet beträffande bostadsstatistiska uppgifter. Sådana förutsättes i ett flertal länder komma att inhämtas genom bostadsräkningar i samband med folkräkningar omkring år 1960. Arbetet med att utforma allmänna principer för bostadsräkningar pågår.

En bostadsräkning bör av flera skäl samordnas med en folkräkning och bör därför, för att icke ytterligare uppskjutas till en obestämd framtid, företas samtidigt med den folkräkning som förutsättes äga rum år 1960.

Styrelsen redovisar härafter huvuddragen i bostadsräkningsplanen. Dessa innebär i korthet följande.

Bostadsräkningen skall syfta till en beskrivning av såväl bostäderna som hushållen. Beskrivningen av bostäderna skall innehålla uppgifter om husen samt om bostädernas storlek och utrustning, medan beskrivningen av hushållen i första hand skall avse deras storlek och sammansättning. Bostadsräkningen skall omfatta hela landet och avse förhållandena den 1 november 1960. Den skall samordnas med den samtidiga folkräkningen samt vara total, d. v. s. uppgifter skall inhämtas beträffande alla bostäder. Vissa kompletterande uppgifter skall inhämtas genom en urvalsundersökning. För insamling av fastighets- och bostadsuppgifterna upprättas särskilda lokala organ, som även skall kontrollera att uppgiftsskyldiga lämnat uppgift samt granska de enskilda uppgifterna. Granskningsorganen utses och bekostas av kommunerna. Dessa bör erhålla någon ersättning från staten. Tillförlitligheten av inhämtade uppgifter kontrolleras genom intervjuundersökningar.

Härefter diskuteras frågan huruvida en total hyresräkning skall ingå i planen för bostadsräkningen. Styrelsen finner för sin del att en total hyresräkning, om behov därav anses föreligga, bör företas fristående från bostadsräkningen. Emellertid anser styrelsen det vara av stort intresse att kunna studera relationen mellan hyror och inkomster, särskilt vad gäller hushåll i lägenheter, färdigställda under 1950-talet. Styrelsen föreslår, att hyresuppgifter inhämtas separat för en del av de bostadsföreståndare som ingår i befolkningsregistret. Vidare föreslås, att i samband med bostadsräkningen företages en undersökning rörande bostadsefterfrågans inriktning och tendenserna i utvecklingen.

Beträffande kostnaderna för bostadsräkningen anför styrelsen, att det är mycket vanskligt att försöka uppskatta desamma, innan metoderna för insamling och bearbetning har utformats i detalj och innan tabell- och

publiceringsplaner föreligger. En faktor av stor betydelse är vidare, vilken ersättning till kommunerna som kan anses skälig för insamlings- och granskningsarbetet. Styrelsen har emellertid gjort ett försök att grovt uppskatta kostnaderna.

Kostnaderna för förberedelsearbeten under budgetåren 1959/60 och 1960/61 uppskattas till ca 0,5 milj. kronor. Kostnaderna efter förberedelsestadiet, d. v. s. för insamlingen av uppgifterna jämte tryckning av blanketter och instruktioner samt ersättning till kommunerna, bearbetning av uppgifterna och publicering av resultaten, uppskattas till ca 7 milj. kronor. Härtill kommer lokallhyror.

Styrelsen behandlar slutligen frågan om förberedelserna till bostadsräkningen samt erinrar om att Kungl. Maj:t den 28 maj 1958 bemyndigat styrelsen att som ett led i detta arbete företa en lokal bostadsräkning i Trollhättan. Under budgetåret 1959/60 bör enligt styrelsen denna undersökning fortsättas och kompletteras med ytterligare provundersökningar avseende blanketterna och insamlingsförfarandet. Med ledning av erfarenheterna från dessa undersökningar bör planen för insamling och granskning av uppgifterna revideras samt blanketter och instruktioner detaljutformas. En publiceringsplan bör därjämte utarbetas till sina huvuddrag.

Styrelsen föreslår, att för förberedelsearbetet inrättas en särskild tillfällig avdelning inom bostadsstyrelsen. Avdelningen bör bestå av en ledare i byråchefsställning, fyra utredningsmän, varav två med arvoden efter lönegrad 23 och två med arvoden efter lönegrad 21, samt tre biträden.

För nästa budgetår beräknas avlöningskostnaderna till 175 000 kronor och kostnaderna för förberedelsearbetet i övrigt till 150 000 kronor. Styrelsen hemställer, att för ändamålet anvisas ett särskilt anslag av 325 000 kronor.

Yttranden över bostadsstyrelsens framställning har avgivits av socialstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, statens hyresråd, byggnadsstyrelsen, statistiska centralbyrån, konjunkturinstitutet, lantbruksstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, 1956 års statistikkommitté samt av Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund.

I yttrandena har allmänt tillstyrkts eller antagits att en bostadsräkning kommer till stånd, varjämte från vissa håll synpunkter framförts om komplettering av uppgiftsinsamlingen med uppgifter av betydelse även för andra områden.

Beträffande huvuddragen i bostadsräkningsplanen framhåller *socialstyrelsen*, att planen bör genomarbetas i detalj, så att kostnaderna kan bättre överblickas. *Statistiska centralbyrån* understryker samordningen med folkräkningen samt anför, att denna fråga bör prövas innan centralbyrån framlägger plan för folkräkningen. *1956 års statistikkommitté* anser, att statistiska centralbyrån bör ha ansvaret för räkningen.

*Socialstyrelsen, statistiska centralbyrån och statens hyresråd* uttalar sig för att en total hyresräkning bör kombineras med bostadsräkningen.

Angående den ifrågasatta medverkan från kommunerna anför *Svenska stadsförbundet* som ett önskemål, att kostnaderna helt täckes av statsmedel och att i fråga om bearbetningen av det insamlade materialet kommunernas medverkan inte bör påfordras. *Svenska landskommunernas förbund* framhåller vikten av att grunderna för ersättning till kommunerna blir så enkla som möjligt.

### *Departementschefen*

Jag är inte beredd att på föreliggande material taga ställning till frågan om hur en plan för en bostadsräkning år 1960 bör utformas. Enligt min mening bör möjligheterna att åstadkomma en bostadsräkning inom en lägre kostnadsram än vad bostadsstyrelsen har antagit närmare undersökas. Av betydelse är härvid bl. a. hur den tänkta samordningen med den samtidiga folkräkningen kan ordnas såväl när det gäller insamlingen som bearbetningen av uppgifterna.

Jag har för avsikt att låta närmare undersöka dessa och andra frågor i samråd med berörda myndigheter. Vid denna undersökning bör även omfattningen av de erforderliga förberedelserna närmare prövas. Emellertid är det viktigt att förberedelsearbetet kan fortgå. Jag föreslår därför, att för nästa budgetår för detta ändamål anvisas ett anslag av 300 000 kronor. Det synes böra få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om anslagets disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förberedelser till en bostadsräkning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 300 000 kronor.

### [94] 11. *Statens nämnd för byggnadsforskning: Avlöningar*

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 106 300 | 114 541     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 361) | 120 200 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 124 400 |             |

*Statens nämnd för byggnadsforskning* har (skr. <sup>1</sup>/<sub>9</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 4 400 kronor, varav 3 500 kronor för löneklassuppflyttningar och rörligt tillägg samt 900 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

*Statskontoret* har icke funnit anledning till annan erinran än att till kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör upptagas endast 700 kronor.

**Departementschefen**

Ifrågavarande nämnds organisation och arbetsformer utredes f. n. av byggnadsforskningsutredningen. Enligt vad jag inhämtat kommer utredningen att snart avlämna sitt betänkande. Jag räknar emellertid inte med att några därpå grundade förslag skall kunna föreläggas årets riksdag. Nämndens verksamhet bör därför tills vidare fortgå i oförändrade former.

Jag har ingen annan erinran mot den av nämnden föreslagna anslagshöjningen än att posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter såsom statskontoret anfört bör upptagas med 700 kronor. Anslaget bör på grund härav höjas med 4 200 kronor och upptagas med (120 200 + 4 200) 124 400 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens nämnd för byggnadsforskning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 35 400 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 6 100  |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....                                     | 65 900 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 16 300 |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 700    |
| <hr/> Summa kronor 124 400;                                                               |        |

b) till Statens nämnd för byggnadsforskning: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 124 400 kronor.

**[95] 12. Statens nämnd för byggnadsforskning: Omkostnader**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 32 000 | 28 823      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 362) | 37 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 38 500 |             |

Statens nämnd för byggnadsforskning har (skr. 1/6 1958) hemställt, att anslagsposten till expenser (utgift 1956/57 14 819, 1957/58 15 080; anslag 1958/59 15 500) höjes med 3 500 kronor, varav 500 kronor för bränsle, lyse och vatten samt 3 000 kronor för övriga expenser (på grund av prisstegringar och viss ökning av verksamheten).

*Departementschefen*

För bränsle, lyse och vatten bör såsom nämnden föreslagit beräknas ytterligare 500 kronor. För övriga expenser kan jag inte tillstyrka större höjning än med 1 000 kronor. Anslaget bör på grund härav höjas med 1 500 kronor och upptagas med 38 500 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för byggnadsforskning*: *Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 38 500 kronor.

[96] 13. **Byggnadsforskning.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 315 000 kronor (statsliggaren s. 362).

*Statens nämnd för byggnadsforskning* har (skr. 1/9 1958) erinrat, att byggnadsforskningsavgiften liksom statens tillskott till forskningsverksamheten efter förslag i propositionen 1958: 75 fr. o. m. den 1 januari 1959 skall höjas med 25 %. Med anledning härav har anslaget till byggnadsforskning för innevarande budgetår höjts med 50 000 kronor, motsvarande hälften av den för helt budgetår beräknade ökningen i statens tillskott. Då nästa budgetår blir det första hela budgetår som nämnden erhåller medel från den höjda byggnadsforskningsavgiften, hemställer nämnden att anslaget höjes med 50 000 till 365 000 kronor.

*Statskontoret* har icke funnit anledning till erinran mot nämndens förslag.

*Departementschefen*

1958 års B-riksdag (SU B 34; rskr B 56) har i anledning av riksdagens år 1957 församlade revisorers berättelse (under § 14) rörande gruppbebyggelse i Sollefteå m. m. förutsatt, att från Kungl. Maj:ts sida tillses att erforderlig samordning och rationalisering av den i statlig regi bedrivna byggnadsforskningen rörande gruppbyggande av småhus m. m. kommer till stånd. Med anledning av riksdagens nämnda uttalande vill jag framhålla, att i det uppdrag som lämnats byggnadsforskningsutredningen ingår bl. a. att söka klarlägga kvarstående problem i fråga om gränsdragningen mellan statens nämnd för byggnadsforskning och olika statliga myndigheters verksamhet samt att överväga möjligheterna att effektivisera upplysningsverksamheten beträffande vunna forskningsresultat. Såsom jag förut nämnt räknar jag emellertid inte med att frågan skall kunna föreläggas innevarande års riksdag.

Vad härefter angår anslagsfrågan bör, såsom nämnden för byggnadsforskning anfört, den av förra årets riksdag i samband med höjningen av

byggnadsforskningsavgiften beslutade ökningen av statens tillskott till verksamheten föranleda, att anslaget för nästa budgetår höjes med 50 000 kronor till 365 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsforskning* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 365 000 kronor.

#### [97] 14. Statens nämnd för samlingslokaler

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 54 800 | 49 682      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 363) | 54 800 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 53 000 |             |

#### Yrkanden

*Statens nämnd för samlingslokaler* har (skr. <sup>31</sup>/s 1958) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 300 kronor.

|                               | Ökning | Minskning |
|-------------------------------|--------|-----------|
| 1. Biträdesförstärkning ..... | 5 256  |           |
| 2. Publikationstryck .....    |        | 5 000     |
|                               | 5 256  | 5 000     |
|                               | + 256  |           |

#### Motivering

1. I samband med den fr. o. m. budgetåret 1957/58 genomförda omläggningen av låne- och bidragsverksamheten beräknades medel för förstärkning av nämndens kanslipersonal med ett halvtidsanställt biträde i reglerad befordringsgång. Denna förstärkning har visat sig otillräcklig. Kanslipersonalen måste alltjämt anlitas för övertidstjänstgöring i onormalt stor utsträckning, vilket belyses bl. a. därav att i övertidsersättning under budgetåret 1957/58 utbetalades drygt 1 400 kronor, motsvarande ca 180 timmar. Delvis beror de angivna förhållandena på, att nämnden inte lyckats förvärva någon stadigvarande arbetskraft på halvtidsbefattningen. Denna bör utbytas mot en heltidstjänst för kontorsbiträde.

2. För innevarande budgetår har upptagits en anslagspost å 5 000 kronor för publikationstryck, avsedd för tryckning av en handledning för lokalbyggarna. Någon ny upplaga behöver inte tryckas under nästa budgetår.

#### Yttrande

*Statskontoret* har inhämtat, att den för kanslipersonalen uppgivna övertidsersättningen, vilken i stort sett motsvarar heltidstjänstgöring under en

månad eller arbete på halvtid under två månader, huvudsakligen utgått under tid då kontorsbiträdestjänsten varit vakant. Såvitt ämbetsverket kunnat finna består de påtalade svagheter i kansliorganisationen mindre i avsaknaden av ett heltidsanställt kontorsbiträde än i täta ombyten på halvtidstjänsten. Då statskontoret inte blivit övertygat om behovet av personalförstärkning, avstyrkes bifall till framställningen i denna del. I övrigt har statskontoret ej funnit anledning till erinran.

### *Departementschefen*

Jag är i avvidan på ytterligare erfarenhet av den nuvarande organisationen inte beredd att tillstyrka medel för biträdesförstärkning åt nämnden för samlingslokaler. För kompensation för höjda folkpensionsavgifter bör i nämndens stat upptagas en anslagspost å 200 kronor. Beträffande omkostnaderna bör såsom nämnden föreslagit anslagsposten till publikationstryck utgå. Medelsanvisningen bör med anledning härav minskas med 5 000 kronor. Då inkomstposten, vilken nu är upptagen med samma belopp, för nästa budgetår synes böra beräknas till 2 000 kronor, begränsas minskningen emellertid till (5 000 — 3 000) 2 000 kronor. Anslaget bör sålunda å ena sidan ökas med 200 kronor och å andra sidan minskas med 2 000 kronor samt upptagas med (54 800 — 1 800) 53 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för samlingslokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 53 000 kronor.

[98] 15. **Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler.** Under denna rubrik har i riksstaten för budgetåret 1958/59 upptagits ett obetecknat anslag av 30 000 kronor, varav 10 000 kronor utgått till envar av följande sammanslutningar, nämligen Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets husföreningarnas riksorganisation och Våra Gårdar, riksföreningen för nykterhetsrörelsens allmänna samlingslokaler, såsom bidrag till sammanslutningarnas verksamhet under budgetåret (statsliggaren s. 364). Bidrag för samma ändamål har anvisats fr. o. m. budgetåret 1947/48.

*Statens nämnd för samlingslokaler* har (skr. <sup>31/8</sup> 1958), under hänvisning till att den av de nämnda organisationerna bedrivna verksamheten väsentligt underlättar nämndens arbete med låne- och bidragsärenden, föreslagit att för nästa budgetår anvisas samma belopp som för innevarande budgetår.

*Statskontoret* har ej funnit anledning till erinran mot nämndens förslag.

**Departementschefen**

Jag tillstyrker, att oförändrat anslag anvisas för nästa budgetår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 30 000 kronor.

[99] 16. **Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 600 000 | —           |
| 1958/59 (statsliggaren s. 364) | 600 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 400 000 |             |

Från förestående anslag utgår bidrag enligt kungörelsen den 24 maj 1957 (nr 368) om statsbidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m. Enligt Kungl. Maj:ts beslut må av anslaget för innevarande budgetår disponeras dels 500 000 kronor till bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler, varav minst 150 000 kronor skall avses för tidigare byggda samlingslokaler, och dels 100 000 kronor till bidrag till anskaffning av inventarier m. m. för vissa ungdomslokaler.

Statens nämnd för samlingslokaler har (skr. <sup>31/8</sup> 1958) anført, att några utbetalningar icke gjorts från anslaget under budgetåret 1957/58, varför en reservation av 600 000 kronor förelåg vid budgetårets utgång. Beloppet var dock till huvudsaklig del disponerat genom beslut av nämnden. Enligt nämnden bör anslaget för budgetåret 1959/60 upptagas med oförändrat 600 000 kronor. Då tillgången på bidragsmedel överstigit efterfrågan när det gäller fristående ungdomslokaler medan förhållandet varit det motsatta beträffande allmänna samlingslokaler, anses en ändrad fördelning av anslaget böra bestämmas. Nämnden föreslår, att 550 000 kronor avses för allmänna samlingslokaler och 50 000 kronor för fristående ungdomslokaler. Av förstnämnda belopp förutsättes liksom hittills 150 000 kronor böra reserveras för bidrag till inventarieanskaffning till äldre samlingslokaler.

Nämnden har därjämte erinrat om att vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 180 365 kronor fanns å det tidigare för budgetåret 1956/57 uppförda reservationsanslaget till Bidrag till utrustning m. m. av vissa samlingslokaler. Enligt gällande bestämmelse får utgifter icke avföras från anslaget efter utgången av innevarande budgetår. Då det är osäkert om samtliga beviljade bidrag, som skall utgå från detta anslag, kan utbetalas före denna tidpunkt, föreslår nämnden att den reservation,

som kvarstår å anslaget vid utgången av innevarande budgetår, tillgodoföres förevarande anslag, varvid de bidrag som inte utbetalats före den 1 juli 1959 skall bestridas från sistnämnda anslag.

*Statskontoret* har inhämtat, att den vid utgången av budgetåret 1957/58 föreliggande reservationen av 600 000 kronor numera är disponerad genom beslut av nämnden. Med hänsyn härtill samt till den ökade efterfrågan på inventariebidrag, som torde bli en följd av att på tilläggsstat för budgetåret 1957/58 anvisats 3 000 000 kronor till lånefonden för allmänna samlingslokaler, vill statskontoret icke motsätta sig att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Vad nämnden föreslagit i fråga om anslagets fördelning och utnyttjande av icke utbetalade medel å tidigare anslag har ej givit statskontoret anledning till erinran.

### *Departementschefen*

Jag kan i nuvarande läge inte tillstyrka högre anslag för ifrågavarande ändamål än 400 000 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om beloppets fördelning på olika lokalkategorier. Nämndens förslag beträffande utnyttjandet av reservationsmedel å det tidigare anslaget till Bidrag till utrustning m. m. av vissa samlingslokaler kan jag biträda. I enlighet härmed bör vid utgången av innevarande budgetår eventuellt kvarstående reservation tillgodoföras förevarande anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 400 000 kronor.

### [100] 17. Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 65 000 | 68 997      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 364) | 65 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 65 000 |             |

Anslaget bör i enlighet med förslag av fullmäktige i riksbanken (skr. <sup>19/5</sup> 1958) upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 65 000 kronor.

### [101] 18. Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 320 000 | 308 112     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 364) | 315 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 300 000 |             |

Ersättning åt riksbanken för dess bestyr med statliga bosättningslån utgår med sex kronor för varje lån, som utestår den 31 december under det budgetår ersättningen avser.

Anslaget bör i överensstämmelse med förslag av fullmäktige i riksbanken (skr. <sup>10</sup>/ö 1958) minskas med 15 000 kronor. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 300 000 kronor.

---

## G. Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m. m.

### [102] 1. Försäkringsrådet: Avlöningar

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 795 300 | 790 823     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 365) | 860 100 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 860 100 |             |

*Försäkringsrådet* har (skr. <sup>26</sup>/8 1958) lämnat följande uppgifter angående inkomna ärenden samt arbetsbalansen.

| Tidsperiod                                                      | Antal inkomna ärenden |        |       | Arbetsbalans vid periodens slut |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------|--------|-------|---------------------------------|
|                                                                 | av rådet infordrade   | övriga | summa |                                 |
| 1954                                                            | 425                   | 5 999  | 6 424 | 2 052                           |
| 1955                                                            | 372                   | 3 474  | 3 846 | 1 473                           |
| 1956                                                            | 158                   | 3 237  | 3 395 | 1 660                           |
| 1957                                                            | 226                   | 2 673  | 2 899 | 1 474                           |
| <sup>1</sup> / <sub>1</sub> — <sup>30</sup> / <sub>4</sub> 1958 | 5                     | 1 233  | 1 238 | 1 219                           |

Av de under år 1957 inkomna ärendena avsåg 1 308 den nya yrkesskadeförsäkringen. 202 av dessa hade av rådet infordrats för granskning av försäkringsinrättningarnas beslut. Under första halvåret 1958 inkom 595 ärenden angående yrkesskadeförsäkringen.

Enligt av Kungl. Maj:t meddelad föreskrift får tills vidare under budgetåret 1958/59 inte utan Kungl. Maj:ts medgivande för tjänstgöring hos rådet uppehållas andra befattningar i Ao 21 eller högre lönegrad än befattningar för ordföranden och chefen, 6 försäkringsråd, 2 assessorer, 3 förste byråsekreterare i Ao 23, 3 förste byråsekreterare i Ae 23 och 1 förste byråsekreterare i Ao 21. Kungl. Maj:t har vidare föreskrivit, att tre av rådets befattningshavare i 25 och 23 lönegraderna skall tills vidare under budgetåret 1958/59 fullgöra sin med resp. befattning (vikariatslöneförordnande) hos rådet förenade tjänstgöringsskyldighet genom tjänstgöring å riksförsäkringsanstaltens andra sjukförsäkringsbyrå.

Ehuru antalet besvärsmål har minskat något, visar erfarenheterna under 1957 och 1958, att rådet — som tidigare varit indelat på fyra avdelningar men sedan den 1 juli 1956 arbetar på tre — alltjämt haft behov av tre avdelningar. Minskningen i måltillströmningen har främst avsett de mindre komplicerade och mindre omfattande besvärsmålen. Särskilt gäller detta mål, vilkas avgörande fordrar medverkan av läkarexpertis. Rådet utgår ifrån att tre avdelningar behövs även under instundande budgetår.

Rådet hemställer, att anslaget höjes med (avrundat) 9 000 kronor. Höjningen förorsakas av löneklassuppflyttningar och kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

### *Departementschefen*

De uppgifter försäkringsrådet lämnat angående arbetsmängden utvisar en fortsatt minskning i tillströmningen av mål till rådet. Om denna minskning fortgår även i år, torde en nedskärning av försäkringsrådets organisation bli aktuell. Emellertid kan det ännu inte förutses, på vilken nivå antalet inkommande mål kan komma att stabiliseras. Då arbetskraftsbehovet följaktligen ej kan beräknas med någon högre grad av säkerhet, är jag inte beredd att nu framlägga förslag om någon reduktion av antalet tjänster hos rådet. Under nuvarande förhållanden bör det i stället alltjämt få ankomma på Kungl. Maj:t att med hänsynstagande till utvecklingen av försäkringsrådets arbetsbörda besluta i vilken utsträckning och vid vilken tidpunkt organisationen skall reduceras. I den mån arbetskraft kommer att friställas hos rådet, bör man för dess omplacering bl. a. kunna utnyttja möjligheterna till en överflyttning till riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen i samband med den personalförstärkning hos ifrågavarande myndigheter som torde påkallas av förberedelserna för pensionsreformen.

Med hänsyn till det anförda torde någon höjning av rådets avlöningsanslag inte erfordras för nästa budgetår. Jag föreslår sålunda, att anslaget — med viss jämkning av posterna i avlöningsstaten — uppföres med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | 502 400  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 70 700   |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                      | 174 100  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 108 200  |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 4 700    |
| Summa kronor                                                                              | 860 100; |

- b) till Försäkringsrådet: Avlöningar för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 860 100 kronor.

## [103] 2. Försäkringsrådet: Omkostnader

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 30 500 | 31 033      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 365) | 31 100 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 32 100 |             |

*Försäkringsrådet* hemställer (skr. <sup>28</sup>/<sub>8</sub> 1958), att omkostnadsanslaget för nästa budgetår höjes med 1 000 kronor för ökning av posten till reseersättningar (utgift 1956/57 2 948, 1957/58 2 854; anslag 1958/59 3 000). För utredning i förekommande mål, särskilt angående frågan huruvida en person är att anse såsom arbetstagare eller icke liksom i ansökningsärenden om utbyte av livränta mot kapital är det viktigt, att rådet genom undersökningar å ort och ställe kan komplettera utredningen. I ett antal fall, där en tjänsteresa ansetts önskvärd, har sådan ej kunnat företagas på grund av anslagets otillräcklighet.

*Departementschefen*

Jag tillstyrker försäkringsrådets förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 32 100 kronor.

## [104] 3. Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 7 414 700 | 7 637 784   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 366) | 8 454 700 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 8 538 300 |             |

*Yrkanden*

*Riksförsäkringsanstalten* hemställer (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958), att anslaget höjes med (avrundat) 316 200 kronor.

|                                                  | Ökning | Minskning |
|--------------------------------------------------|--------|-----------|
| <b>Personalförstärkningar</b>                    |        |           |
| 1. 1 överdirektör Bp 4 .....                     | 40 812 |           |
| 2. Administrativa byrån:                         |        |           |
| 1 byrådirektör Ae 24 .....                       | 26 616 |           |
| 3. Försäkringsmatematiska och statistiska byrån: |        |           |
| 1 byrådirektör Ae 26 .....                       | 29 520 |           |
| 1 amanuens .....                                 | 15 084 |           |
| 2 kontorsskrivare Ae 13 .....                    | 30 168 |           |
| 1 kontorist Ae 9 .....                           | 12 264 |           |

|                                                                                                    | Ökning    | Minskning |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 1 biträde i reglerad befordringsgång .....                                                         | 9 000     |           |
| 1 kanslibiträde Ae 7 .....                                                                         |           | 11 076    |
| 4. Första sjukförsäkringsbyrån:                                                                    |           |           |
| 1 förste byråsekreterare Ae 21 .....                                                               | 22 788    |           |
| 1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. kansliskrivare Ae 10                                              | 2 160     |           |
| 1 kontorist Ae 9 .....                                                                             | 12 264    |           |
| 2 biträden i reglerad befordringsgång .....                                                        | 18 000    |           |
| 5. Andra sjukförsäkringsbyrån:                                                                     |           |           |
| Fortsatt disposition av viss personal från försäkringsrådet .....                                  | —         |           |
| Löneregleringar                                                                                    |           |           |
| 6. Administrativa byrån:                                                                           |           |           |
| 1 kamrerare Ao 21—Ao 23 .....                                                                      | 2 484     |           |
| 7. Försäkringsbyrån:                                                                               |           |           |
| 2 förste byråsekreterare Ae 21 i st. f. amanuenser                                                 | 4 440     |           |
| 3 kontorister Ae 9 i st. f. kanslibiträden Ae 7 .....                                              | 3 564     |           |
| 6 kanslibiträden Ae 7 i st. f. biträden i reglerad befordringsgång .....                           | 6 624     |           |
| 8. Försäkringsmatematiska och statistiska byrån:                                                   |           |           |
| 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 .....                                                                   | 2 904     |           |
| 1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. kansliskrivare Ae 10                                              | 2 160     |           |
| 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibiträde Ae 7 .....                                                 | 1 188     |           |
| 1 kansliskrivare Ae 10 i st. f. kontorist Ae 9 .....                                               | 660       |           |
| Omräkningar                                                                                        |           |           |
| 9. Ytterligare ett halvårs medel för vissa tjänster å försäkringsmatematiska och statistiska byrån | 29 670    |           |
| 10. Tjänstetidsbefordran .....                                                                     | 3 054     |           |
| 11. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....                                              | 52 300    |           |
|                                                                                                    | 327 724   | 11 076    |
|                                                                                                    | + 316 648 |           |

12. Extra-ordinatesättning av befattningar för 2 byrådirektörer i Ag 24, 1 förste byråsekreterare i Ag 23 och 3 förste byråsekreterare i Ag 21.

13. Minskning med 12 kontorsbiträden i Ao 5.

14. Minskning av övergångsstaten med 1 förste byråsekreterare i Ao 23.

*Motivering*

1. Riksförsäkringsanstalten upprepar ett tidigare framlagt förslag (betr. moliveringen jfr senast V ht 1956 s. 248) om inrättande av en överdirektörsbefattning, vars innehavare skall fungera såsom souschef för verket.

2. Utredningsarbetet i samband med de praktiskt taget fortlöpande ändringarna i sjukförsäkringslagstiftningen har kommit att ta arbetskraft från riksförsäkringsanstalten i anspråk i en omfattning, som icke tillnärmelsevis beaktats av statsmakterna. Arbetet med remissutlåtanden berörande nämnda lagstiftning m. m. har vidare blivit avsevärt mer betungande än som torde ha beräknats. Dessutom har det sedan några år pågående arbetet med att bygga ut ett nät av internationella socialförsäkringskonventioner medfört en arbetsbelastning, som icke kunnat förutses.

Sägda förhållanden har sedan flera år allvarligt stört arbetet med de löpande göromålen inom anstalten. För att undanröja dessa olägenheter bör administrativa byrån tillföras kvalificerad arbetskraft i erforderlig utsträckning. Anstalten föreslår därför, att en tjänst som byrådirektör inrättas på administrativa byrån.

3. Anstalten upprepar sitt tidigare yrkande (jfr V ht 1958 s. 240) om inrättande å försäkringsmatematiska och statistiska byrån av en byrådirektörstjänst i Ae 26, en amanuensbefattning och en kontorsbiträdesbefattning för sjukförsäkringsstatistiken, en kontorsskrivartjänst i Ae 13 för yrkesskadestatistiken och en kontoristtjänst i Ae 9 å maskinavdelningen. Anstalten hemställer vidare om inrättande av en kontorsskrivartjänst i Ae 13 för ledningen av maskinavdelningen.

Vid bifall till sistnämnda förslag är anstalten beredd att avstå från en av de redan befintliga, lägre tjänsterna å avdelningen, förslagsvis kanslibiträdestjänsten.

4. Riksförsäkringsanstalten har att i viss utsträckning fungera som serviceorgan för försäkringen av sjömän och andra för ersättning för sjukvård utom riket. För denna uppgift har inom anstaltens första sjukförsäkringsbyrå inrättats en särskild arbetsgrupp, benämnd serviceavdelningen.

Under budgetåret 1957/58 har serviceavdelningen varit tilldelad följande personal, nämligen en förste byråsekreterare i Ag 21, en förste kontorskrivare, en kansliskrivare, en kontorist, ett kanslibitråde och tre kontorsbiträden, tillhoppa åtta personer. Två heltidsanställda och ett halvtidsanställt kontorsbiträde från inspektionsavdelningen har dessutom hela budgetåret tjänstgjort som förstärkning å serviceavdelningen. Trots detta har arbetsbalans icke kunnat undvikas, varför personal i lägst amanuensgrad från andra delar av byrån måst anlitas i en omfattning, som kan uppskattas motsvara minst en heltidsanställd arbetskraft.

Avdelningen bör nu tillföras en kontorsskrivartjänst i Ae 13, en kontoristtjänst i Ae 9 och två befattningar för biträde i reglerad befordringsgång. Samtidigt bör en viss omfördelning av arbetsuppgifterna äga rum. Den befintliga tjänsten som kansliskrivare bör därvid utgå ur organisationen.

Arbetsbelastningen inom serviceavdelningen har medfört, att första sjukförsäkringsbyråns ekonomiska avdelning — till vilken serviceavdelningen hör — undandragits kvalificerad arbetskraft i sådan utsträckning, att dess uppgifter i övrigt inte kunnat utföras på tillfredsställande sätt. Sålunda har avdelningen inte kunnat verkställa erforderligt utredningsarbete i bokföringsfrågor för de allmänna sjukkassorna. Ej heller har den kontinuerliga granskningen av sjukkassornas ekonomiska årsredogörelser kunnat äga rum i tillräcklig utsträckning. Arbetskraft erfordras även för övervakning och granskning med anledning av synpunkter och upplysningar, framförda av kassornas revisorer. Om dessa uppgifter skall kunna tillfredsställande fullgöras, är det oundgängligen erforderligt, att ekonomiska avdelningen tillföres ytterligare en förste byråsekreterare i A 21.

5. F. n. förfogar andra sjukförsäkringsbyrån för besvärsgruppernas verksamhet över, förutom byråchefen, tillhopa 13 tjänstemän i amanuensställning eller högre. Av denna personalstyrka är tre tjänstemän tillfälligt ställda till förfogande från försäkringsrådet.

Antalet inkomna besvär- och liknande sjukförsäkringsärenden uppgick under år 1957 kvartalsvis till 944, 671, 550 och 651 eller tillhopa 2 816. Under första och andra kvartalen 1958 inkom resp. 754 och 537 sådana ärenden. Besvärshalansen utgjorde vid utgången av åren 1955, 1956 och 1957 resp. 1 134, ca 1 520 och 1 308 ärenden. Minskningen i ärendehalansen har därefter fortsatt, och vid utgången av juli 1958 hade antalet icke avgjorda ärenden nedgått till 925. Visserligen torde balansens storlek vid denna tid på året ligga betydligt under årsgenomsnittet, men man har likväl anledning vänta sig, att ärendehalansen inom överskådlig framtid kommer att kunna nedbringas till godtagbar nivå.

Läget i fråga om arbetsbalansen medger dock inte, att den från försäkringsrådet lämnade personalförstärkningen helt eller delvis indrages. Byrån har även andra arbetsuppgifter av för sjukförsäkringen väsentlig karaktär. Det är denna byrå, som har att svara för kontrollen av att sjukhjälpbestämmelserna tillämpas på rätt sätt av de allmänna sjukkassorna. Då all arbetskraft å byrån hittills tagits i anspråk för besvärshärendena, har denna viktiga del av sjukförsäkringstillsynen legat nere. Behovet av sådan kontroll framgår av en undersökning, som gjorts rörande ändringsfrekvensen i besvärshärendena. Undersökningen visar, att anförda besvär i mycket stor omfattning leder till ändring av sjukkassornas beslut, och att mycket därför återstår att göra från tillsynsmyndighetens sida, innan de försäkrades krav på en riktig tillämpning av sjukhjälpbestämmelserna kan anses vara någorlunda väl tillgodosett. Så snart möjlighet därtill föreligger, bör därför byråns personal sättas in även i inspektionsverksamhet och andra på byrån ankommande uppgifter.

Även under nästa budgetår bör följaktligen personal från försäkringsrådet i oförändrad omfattning tagas i anspråk för förstärkning av byrån.

6.—8. Beträffande motiveringen för dessa förslag torde få hänvisas till V ht 1957 s. 292 och V ht 1958 s. 241.

12. Sedan budgetåret 1957/58 finnes inom riks försäkringsanstalten inrättade vissa extra tjänster, nämligen två byrådirektörstjänster i Ag 24, en förste byråsekreterartjänst i Ag 23 och tre förste byråsekreterartjänster i Ag 21; dessa tjänster inrättades i syfte att förstärka tillsynen över den allmänna sjukförsäkringen. Tjänsterna bör uppföras å extra ordinarie stat.

### *Yttranden*

*Statskontoret* — som yttrat sig över de yrkanden som inte avser löne-regleringar — har erinrat, att riks försäkringsanstalten i samband med införandet av den allmänna sjukförsäkringen och samordningen av sjuk- och yrkesskadeförsäkringarna erhöi en ny organisation. Ämbetsverket anser, att därefter inte förflutit så lång tid, att mera vittgående slutsatser kan dragas beträffande den nya ordningen. Åtskilliga av de svårigheter, som yppat sig vid omsättande av nämnda reformer i praktiken, torde vara av övergående natur. Vad beträffar anstaltens statistikarbete erinrar statskontoret om att utredning pågår rörande den officiella statistiken. Mot bakgrunden av vad sålunda anförts är statskontoret inte berett att tillstyrka de framförda yrkandena om förstärkning av anstaltens personal genom inrättande av nya tjänster. För att möta uppkommande oundgängliga behov av arbetskraft bör medel till lämpligt belopp äskas hos riksdagen och ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att på särskilda framställningar från anstalten disponeras för tillfälliga personalförstärkningar.

*Statens lönenämnd* har yttrat sig över punkterna 2 och 4 samt det under punkten 3 framlagda förslaget om en befattning såsom kontorsskrivare å maskinavdelningen.

Nämnden kan inte tillstyrka högre placering än i 23 lönegraden för den å administrativa byrån föreslagna tjänsten. Vad angår maskinavdelningen förordar nämnden, att eventuell personalförstärkning sker genom inrättande av en kansliskrivartjänst i 10 lönegraden. För den tjänsteman, som anförts ledningen av serviceavdelningen och vilken enligt anstaltens förslag skall vara placerad i Ae 21, har lönenämnden intet att erinra mot en placering i 17 lönegraden. För de arbetsuppgifter på avdelningen, som enligt förslaget skall åvila en kontorsskrivare i A 13, kan nämnden inte tillstyrka högre lönegradsplacering än i A 10. Förslaget till inrättande av en kontoristtjänst på serviceavdelningen har däremot inte givit nämnden anledning till erinran.

### *Departementschefen*

Jag är inte beredd att i nuvarande läge förordna de av riks försäkringsanstalten yrkade personalförstärkningarna. Befattningshavare hos försäkringsrådet bör dock även under nästa budgetår kunna anlitas för förstärkning

av anstaltens personalorganisation. Såsom kommer att framgå vid min anmälan av anslag till Förberedelser för pensionsreformen (p. 122) räknar jag vidare med att en avsevärd personalökning blir behövlig för den omläggning av riksförsäkringsanstaltens debiterings- och uppbördsverksamhet, som kommer att erfordras för att anstalten skall kunna påtaga sig avgiftsdebitering inom en allmän tilläggspensionering. Oberoende härav uppkommer frågan om en personalökning under en övergångstid. Riksförsäkringsanstaltens system för debitering av yrkesskadeförsäkringsavgifter bör nämligen under alla förhållanden rationaliseras. Med hänsyn till sambandet med pensionsreformen samt till svårigheterna att på detta stadium i detalj beräkna hur kostnaderna för dess genomförande kommer att fördela sig på olika myndigheter samt på utgifter av resp. avlönings- och omkostnadsnatur, har jag likväl ansett det mest praktiskt, att medel för den erforderliga personalförstärkningen hos riksförsäkringsanstalten — liksom även medel för övriga kostnader för omläggning av anstaltens debiterings- och uppbördsverksamhet — tills vidare helt bestrides från nyssnämnda anslag till Förberedelser för pensionsreformen.

Förslagen till löneregleringar kan inte tillstyrkas.

Riksförsäkringsanstaltens beräkningar under omräkningsposterna kan jag i huvudsak godtaga. Anslaget bör därför ökas med 83 600 kronor och alltså upptagas med 8 538 300 kronor.

Även om det förefaller troligt, att riksförsäkringsanstaltens personalorganisation kommer att bli föremål för ändringar vid genomförandet av en allmän tilläggspensionering, anser jag mig kunna biträda riksförsäkringsanstaltens förslag att följande extra tjänster överföres på extra ordinarie stat, nämligen två byrådirektörstjänster i Ag 24, en tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23 samt tre tjänster som förste byråsekreterare i Ag 21. Antalet ordinarie kontorsbiträdestjänster bör minskas med fem. Vidare bör en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23 avföras från övergångsstaten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för riksförsäkringsanstalten, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsanstalten, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

#### *Avlöningsstat*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .....                         | 3 636 400 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 67 200    |

|                                                                             |           |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                        | 3 633 700 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                | 1 150 100 |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter,<br><i>förslagsvis</i> ..... | 50 900    |
| <hr/>                                                                       |           |
| Summa kronor 8 538 300;                                                     |           |

c) till *Riksförsäkringsanstalten*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 8 538 300 kronor.

[105] 4. **Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 693 000 | 739 895     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 367) | 693 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 747 000 |             |

*Yrkanden*

*Riksförsäkringsanstalten* har (skr. <sup>29/8</sup> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 56 000 kronor.

|                                                                                                 | Ökning   | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-----------|
| 1. Sjukvård m. m. ....                                                                          | 15 000   |           |
| 2. Hyra för hollerithmaskiner m. m. ....                                                        | 2 500    |           |
| 3. Övriga expenser för eget behov .....                                                         | 10 000   |           |
| 4. Expenser för annat än eget behov .....                                                       | 5 000    |           |
| 5. Publikationstryck .....                                                                      | 42 000   |           |
| 6. Övriga utgifter (omkostnader för förvaltningen av<br>riksförsäkringsanstaltens fonder) ..... |          | 12 500    |
| 7. Ersättningar för upprättande av arbetsgivarförteck-<br>ningar m. m. ....                     |          | 2 000     |
| 8. Ökning av inkomsterna (särskilda uppbördsmedel)                                              |          | 4 000     |
|                                                                                                 | <hr/>    | <hr/>     |
|                                                                                                 | 74 500   | 18 500    |
|                                                                                                 | <hr/>    |           |
|                                                                                                 | + 56 000 |           |

*Motivering*

1. *Sjukvård m. m.* Utgift 1956/57 25 561, 1957/58 43 880; anslag 1958/59 25 000.

2. *Hyra för hollerithmaskiner m. m.* Utgift 1956/57 21 935, 1957/58 24 915; anslag 1958/59 30 500. — Den årliga hyreskostnaden för hålkortsanläggningen uppgår till ca 28 675 kronor. Den ökade belastningen har visat sig fordra ytterligare en stansmaskin, vilket medför en ökning av hyreskostnaden med ca 1 450 kronor. Sorteringsmaskinen bör utbytas mot en ny typ. Detta byte medför en hyresökning av ca 950 kronor jämte en engångsutgift av 700 kronor. Ytterligare en kopplingsbox bör anskaffas, vilket medför en engångskostnad av omkring 900 kronor.

3. *Övriga expenser för eget behov.* Utgift 1956/57 464 999, 1957/58 491 506; anslag 1958/59 481 500. — För tillgodoseende av det framtida mera permanenta behovet av hålkortsbearbetning har förutsatts en mera omfattande hålkortsanläggning än den nuvarande. I syfte att utröna huruvida ifrågavarande bearbetning lämpligen och till en lägre kostnad än vad som motsvarar hyreskostnaden för en utökad hålkortsanläggning kan utföras av statistiska centralbyråns maskincentral, föreslår anstalten, att bearbetningen av hålkortsmaterialet i fråga om den sjukförsäkringsstatistik, som ankommer på riksförsäkringsanstalten under budgetåret 1959/60 och som ej kan ske i anstaltens egen anläggning, skall utföras hos statistiska centralbyråns maskincentral. Först därefter kan ett underlag erhållas för bedömande av, hur bearbetningen för framtiden bör utföras. Kostnaden för ifrågavarande bearbetning beräknas till ca 25 000 kronor, inräknat kostnaden för erforderliga hålkort.

I övrigt räknar anstalten med ett minskat utgiftsbehov under anslagsposten, som föreslås höjd med 10 000 kronor.

4. *Expenser för annat än eget behov.* Utgift 1956/57 16 229, 1957/58 18 785; anslag 1958/59 10 000.

5. *Publikationstryck.* Utgift 1956/57 18 163, 1957/58 46 884; anslag 1958/59 15 000. — Under budgetåret 1959/60 torde från anslagsposten komma att bestridas utgifterna för tryckning av följande publikationer, nämligen årsberättelsen för år 1958, Allmänna sjukförsäkringskassor för år 1957 samt Yrkesskador för såväl år 1956 som år 1957. Kostnaden beräknas till ca 27 000 kronor.

Sedan sjukförsäkringslagen trädde i kraft har vid flera tillfällen för allmänheten betydelsefulla ändringar i lagen och anslutande författningar vidtagits. Dylika ändringar bör mera direkt bringas till allmänhetens kännedom. En broschyr om den allmänna sjukförsäkringen trycktes och utdelades samtidigt med försäkringsbeskedet år 1954. Denna broschyr har sedermera i reviderat skick omtryckts. I anledning av de år 1958 vidtagna ändringarna i sjukförsäkringslagen blir till- eller omtryck av broschyren ånyo nödvändigt. Samma blir förhållandet vid framtida lagändringar av större betydelse. För ändamålet bör riksförsäkringsanstalten få disponera ett visst belopp, förslagsvis 30 000 kronor, att användas i mån av behov.

6. *Övriga utgifter.* Utgift 1956/57 18 567, 1957/58 21 544; anslag 1958/59 18 500. — Fr. o. m. ingången av 1958 tillämpar riksförsäkringsanstalten en annan ordning än tidigare för förvaringen av de yrkesskadeförsäkringsfonden tillhöriga skuldförbindelserna avseende kommunlån. Härigenom inbesparas depositionsavgifter till ett belopp av ca 15 000 kronor årligen.

7. *Ersättningar för upprättande av arbetsgivarförteckningar m. m.* Utgift 1956/57 20 831, 1957/58 20 797; anslag 1958/59 23 000.

8. *Särskilda uppbördsmedel.* Inkomst 1956/57 6 378, 1957/58 7 157; beräknad inkomst 1958/59 3 500.

*Departementschefen*

Jag har ingen annan erinran mot riks försäkringsanstaltens beräkningar än att anslagsposten till expenser för annat än eget behov med hänsyn till belastningen bör höjas med 10 000 kronor samt att höjningen av posten till publikationstryck synes kunna begränsas till 35 000 kronor. Anslaget bör därför å ena sidan ökas med (15 000 + 2 500 + 10 000 + 10 000 + 35 000) 72 500 kronor och å andra sidan minskas med (12 500 + 2000 + 4 000) 18 500 kronor samt upptagas med 747 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsanstalten: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 747 000 kronor.

## [106] 5. Bidrag till sjukkassor m. m.

|                                | Anslag      | Nettoutgift |
|--------------------------------|-------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 265 000 000 | 256 758 610 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 368) | 255 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 265 000 000 |             |

*Riksförsäkringsanstalten* har (skr. <sup>29</sup>/8 1958) anfört, att anstaltens beräkningar av anslagsbehovet grundar sig på uppgifter rörande sjukkassornas utgifter under budgetåret 1957/58 samt på den antagna framtidsutvecklingen. Med hänsyn till folkökningen och folkmängdssammansättningens förskjutning mot högre åldrar beräknas liksom i anslagsberäkningen för budgetåret 1958/59 en årlig ökning med 2 % av sjukkassornas därav beroende utgifter. I fråga om läkemedlersättningen föreligger en tendens till större ökning än som föranledes av befolkningsutvecklingen. Med hänsyn här till bör man räkna med att ifrågavarande utgifter tills vidare ökar med 15 % årligen. Kostnadsökningen till följd av den fortskridande höjningen av den allmänna lönenivån bör i fråga om därav berörda utgiftsslag liksom tidigare beräknas till 5 % för år. Vid beräkning av kostnaderna för moderskapspenning förutsättes oförändrat antal födda. Bidragen för läkemedlersättning och medlemsbidragen beräknas på grund av medlemsökning årligen stiga med 1 %. Med hänsyn till 1957 års influensaepidemi har utgifterna för sjukpenning, läkarvård m. m. beräknats minska med 5 % från 1957/58 till 1958/59.

Från angivna utgångspunkter har riks försäkringsanstalten beräknat medelsbehovet i enlighet med följande sammanställning. Denna visar även motsvarande nya beräkningar för innevarande budgetår.

|                                                                                        | Sjukkassornas<br>utgifter milj. kr. |         | Statsbidrag<br>milj. kr. |         |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|---------|--------------------------|---------|
|                                                                                        | Beräkning för                       |         | Beräkning för            |         |
|                                                                                        | 1958/59                             | 1959/60 | 1958/59                  | 1959/60 |
| <i>Obligatorisk sjukpenning (exkl. mersjukpenning enl. 122 § sjukförsäkringslagen)</i> |                                     |         |                          |         |
| Grundsjukpenning .....                                                                 | 150,5                               | 153,5   | 75,3                     | 76,8    |
| Grundhempning .....                                                                    | 13,2                                | 13,5    | 6,6                      | 6,7     |
| Barntillägg .....                                                                      | 16,3                                | 17,1    | 12,2                     | 12,8    |
| Tilläggsjukpenning och tillägghempning .....                                           | 381,4                               | 421,0   | —                        | —       |
| <i>Sjukvård och förlossningsvård</i>                                                   |                                     |         |                          |         |
| Läkarvård och tandläkarvård .....                                                      | 136,7                               | 139,4   | 68,9                     | 69,7    |
| Resor till och från läkare och tandläkare .....                                        | 15,2                                | 15,5    | 7,6                      | 7,8     |
| Sjukhusvård och vård å förlossningsanstalt .....                                       | 62,8                                | 85,1    | —                        | —       |
| Resor till och från sjukhus och förlossn.- anst. ....                                  | 14,0                                | 14,3    | 7,0                      | 7,1     |
| Sjukvårdsåtgärder enl. 18 § sjukförsäkringslagen ....                                  | 8,9                                 | 9,1     | —                        | —       |
| <i>Moderskapspenning</i>                                                               |                                     |         |                          |         |
| Grundpenning .....                                                                     | 29,1                                | 29,1    | 14,6                     | 14,6    |
| Tilläggspenning .....                                                                  | 29,1                                | 30,6    | —                        | —       |
| Barntillägg .....                                                                      | 1,2                                 | 1,2     | 0,9                      | 0,9     |
| <i>Frivillig försäkring enl. sjukförsäkringslagen</i> .....                            | 21,9                                | 23,0    | 4,4                      | 4,6     |
| <i>Frivillig försäkring enl. särskild lag (T-försäkring)</i> ....                      | 2,9                                 | 2,9     | 0,6                      | 0,6     |
| <i>Mersjukpenning (inkl. barntillägg) enl. 122 § sjukförsäkringslagen</i> .....        | 0,5                                 | 0,3     | —                        | —       |
| <i>Förvaltningsutgifter</i> .....                                                      | 65,9                                | 70,6    | —                        | —       |
| <i>Övriga utgifter</i> .....                                                           | 7,0                                 | 5,0     | 3,5                      | 2,5     |
| <i>Läkemedelsersättning</i> .....                                                      | 81,1                                | 95,1    | —                        | —       |
| <i>Bidrag för läkemedelsersättning</i> .....                                           | —                                   | —       | 6,4                      | 6,5     |
| <i>Medlemsbidrag</i> .....                                                             | —                                   | —       | 24,6                     | 24,8    |
| <i>Avgiftslindringsbidrag</i> .....                                                    | —                                   | —       | 12,0                     | 12,0    |
| <i>Avgiftsersättningsbidrag</i> .....                                                  | —                                   | —       | 11,7                     | 11,7    |
| Summa                                                                                  | 1 037,7                             | 1 126,3 | 256,3                    | 259,1   |

Behovet av statsbidrag för budgetåret 1959/60 uppgår enligt de gjorda beräkningarna till 259 100 000 kronor. Även om härinom ligger ett visst utrymme för utgiftsstegringar, anser anstalten försiktligheten bjuda, att anslaget anvisas med ett något högre belopp, förslagsvis 265 000 000 kronor. Anstalten framhåller också, att utgifter och statsbidrag kan komma att påverkas av ändrade bestämmelser till följd av pågående utredningar.

### Departementschefen

Inom socialdepartementet överväges f. n. vissa utredningsförslag, som berör avgränsade delar av den allmänna sjukförsäkringen. Förslag föreligger sålunda om ändrade regler för resekostnadsersättning samt om införande av ersättning från bl. a. sjukförsäkringen för arbetsvårdande åtgärder. Jag ämnar föreslå, att proposition, grundad på dessa förslag, före-

lägges riksdagen längre fram i vår. Vidare föreligger förslag till ändringar i sjukkassetaxan. Även till dessa frågor torde ställning komma att tagas under våren. De ändringar som kan komma att vidtagas i sjukkassetaxan kan beräknas medföra en viss kostnadsökning för staten, dock ej i sådan grad att anslagsberäkningarna påverkas därav. Övriga nu nämnda förslag har förutsatts ej medföra några nämnvärda kostnadskonsekvenser.

Utredning pågår vidare beträffande läkemedelsrabatteringen. Jag räknar inte med att förslag, som grundar sig på detta utredningsarbete, skall kunna framläggas för 1959 års riksdag.

Jag har inte någon erinran mot riksförsäkringsanstaltens beräkningar av medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår. Anslaget bör sålunda upptagas med ett belopp av 265 000 000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukkassor m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 000 kronor.

[107] 6. **Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 500 000 | 1 412 010   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 369) | 1 400 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 200 000 |             |

Från anslaget bestrides dels kostnaderna för tillägg å livräntor, som utgår enligt 1901 års olycksfallsersättningslag till icke statsanställda, dels ock de kostnader staten iklätt sig för förbättring av livräntor, som utgår enligt 1908 års kungörelse och 1918 års förordning angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall.

*Riksförsäkringsanstalten* har (skr. <sup>29</sup>/8 1958) anført, att kostnaderna för tillägg å livräntor enligt 1901 års lag minskar successivt på grund av livräntetagares avgång genom dödsfall m. m. Kostnaderna för förbättring av äldre livräntor enligt den numera upphörda fiskarförsäkringen minskar likaledes successivt. De förra kostnaderna beräknas för nästa budgetår komma att uppgå till ca 1 200 000 kronor och de senare till ca 40 000 kronor. Med hänsyn till svårigheterna att mera noggrant beräkna kostnaderna bör anslaget anvisas med ett till 1 200 000 kronor avrundat belopp.

*Departementschefen*

Jag tillstyrker riksförsäkringsanstaltens förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor.

[108] 7. Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 3 000 000 | 2 906 866   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 369) | 3 100 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 3 000 000 |             |

Från anslaget bestrides kostnaderna för ersättningar i ett stort antal skadefall, där ersättning på grund av speciella författningar eller särskilda beslut skall helt utgivas av statsmedel (jfr statsliggaren).

*Riksförsäkringsanstalten* har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att medelsbehovet — under antagande att antalet nytillkommande livräntor ungefär uppväger antalet upphörande — kan förutses komma att öka något, då de nya livräntorna i genomsnitt torde vara högre än de som upphör. Å andra sidan inträdde under det sistförflutna budgetåret en viss minskning i kostnaderna, delvis beroende på en nedgång i antalet utbyten av livräntor mot kapitalbelopp. Anstalten föreslår med hänsyn därtill, att anslaget minskas med 100 000 kronor och alltså anvisas med 3 000 000 kronor.

*Departementschefen*

Jag kan godtaga riksförsäkringsanstaltens beräkning och hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

---

## H. Arbetarskydd

### [109] 1. Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar

|                                      | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 1 333 600 | 1 399 797   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 371) ..... | 1 510 400 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 1 520 100 |             |

#### Yrkanden

*Arbetarskyddsstyrelsen* har (skr. <sup>22</sup>/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 37 100 kronor.

|                                                                                                 | Ökning | Minskning |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|-----------|
| <b>Personalförstärkning</b>                                                                     |        |           |
| 1. 1 expeditiönsvakt Ae 7 .....                                                                 | 11 175 |           |
| <b>Löneregleringar</b>                                                                          |        |           |
| 2. Utom byråerna:                                                                               |        |           |
| 1 kansliskrivare Ae 10 i st. f. kontorist Ae 9 .....                                            | 679    |           |
| 3. Tekniska byrån:                                                                              |        |           |
| 1 förste byråingenjör Ao 21—Ao 23 .....                                                         | 1 365  |           |
| 1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23 .....                                                      | 2 927  |           |
| 4. Kanslibyrån:                                                                                 |        |           |
| 1 byrådirektör Ao 24 i st. f. förste byråsekreterare<br>Ao 23 .....                             | 1 386  |           |
| 1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibiträde Ae 7 .....                                              | 658    |           |
| 5. Sociala avdelningen:                                                                         |        |           |
| 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26 .....                                                                | 1 582  |           |
| 6. Skogsavdelningen:                                                                            |        |           |
| 1 skogsöverinspektör Bo 1 i st. f. byrådirektör, till-<br>lika skogsyrkesinspektör, Ao 26 ..... | 3 586  |           |
| 1 konsulent Ae 15—Ae 18 .....                                                                   | 2 843  |           |
| 1 distriktsinspektör Ao 15—Ao 17 .....                                                          | 1 848  |           |
| <b>Omräkningar</b>                                                                              |        |           |
| 7. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordrings-<br>gång .....                              | 15 949 |           |

|                                                      |          |        |
|------------------------------------------------------|----------|--------|
| 8. Tjänstetidsbefordran .....                        | 812      |        |
| 9. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ..... | 8 416    |        |
| 10. Minskning av vikariatsersättningar .....         |          | 16 146 |
|                                                      | 53 226   | 16 146 |
|                                                      | <hr/>    |        |
|                                                      | + 37 080 |        |

11. Ordinariesättning föreslås för en tjänst som byrådirektör i Ae 26 på tekniska byrån samt en byråsekreterarbefattning i Ae 19 på arbetstidsbyrån.

### Motivering

1.—6. Samtliga yrkanden innebär en upprepning av tidigare framförda förslag med den ändringen att styrelsen nu yrkar uppflyttning till 17 lönegraden av den under p. 6 omförmälda distriktsinspektörsbefattningen, medan tidigare yrkande innebar en uppflyttning till 19 lönegraden. Beträffande motiveringen torde få hänvisas till prop. 1956: 98 s. 76 f. samt V ht 1958 s. 251.

Styrelsen anför ytterligare, att den ej har något att invända mot att en kanslisttjänst inrättas hos styrelsen för att tillsättas vid uppkommande vakans på en av de två amanuens tjänsterna på kanslibyrån i samband med att den vakanta tjänsten indrages.

### Departementschefen

Jag kan inte tillstyrka arbetarskyddsstyrelsens förslag om inrättande av ytterligare en expeditionsvaktstjänst. I anledning av vad styrelsen föreslagit angående utbyte av en amanuens tjänst å kanslibyrån mot en kanslistbefattning föreslår jag, att en sådan amanuens tjänst vid ledigblivande ersättes med en tjänst i lägre lönegrad. Till frågan om tjänstens lönegradsplacering torde ställning få tagas, när frågan om dess inrättande blir aktuell.

Såsom chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en kanslibiträdestjänst i Ae 7 på kanslibyrån utbytas mot en befattning som kontorist i Ae 9. Övriga förslag till löneregleringar kan inte tillstyrkas.

Styrelsens beräkning av omräkningsposterna kan jag i huvudsak godtaga. Anslaget bör på grund härav höjas med sammanlagt 9 700 kronor samt uppföras med (1 510 400 + 9 700) 1 520 100 kronor.

Förslagen till ordinariesättningar kan inte tillstyrkas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) fastställa följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                              |         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                                  | 728 600 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda<br>av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 115 700 |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                         | 475 000 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                                 | 192 400 |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter,<br><i>förslagsvis</i> .....                  | 8 400   |
| <hr/> Summa kronor 1 520 100;                                                                |         |

b) till *Arbeterskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 520 100 kronor.

[110] 2. *Arbeterskyddsstyrelsen*: *Omkostnader*

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 187 500 | 197 484     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 372) | 199 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 216 500 |             |

*Yrkanden*

*Arbeterskyddsstyrelsen* har (skr. <sup>22</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 19 000 kronor.

|                                           |                |
|-------------------------------------------|----------------|
| 1. Reseersättningar .....                 | 13 000         |
| 2. Övriga expenser för eget behov .....   | 4 000          |
| 3. Expenses för annat än eget behov ..... | 2 000          |
|                                           | <hr/> + 19 000 |

*Motivering*

1. *Reseersättningar*. Utgift 1956/57 54 963, 1957/58 74 133; anslag 1958/59 87 000. — Ökningen av medelsbehovet beror i huvudsak på att ytterligare en instruktör för undervisning om skyddsanordningar på arbetsplatserna torde anställas.

2. *Övriga expenser för eget behov*. Utgift 1956/57 55 482, 1957/58 82 769; anslag 1958/59 73 000. — Utgiftsökningen påkallas främst av att styrelsens organisation efter genomförda personalförstärkningar först nu blivit fulltalig samt av utökning av styrelsens lokaler.

3. *Expenses för annat än eget behov*. Utgift 1956/57 10 460, 1957/58 10 812; anslag 1958/59 10 000. — Av anslagsposten bestrides kostnaderna för tryckning av arbetsbok för minderåriga. Då större årskullar minderåriga kan väntas ett antal år framåt, bör posten räknas upp.

*Departementschefen*

Jag kan i huvudsak godtaga arbetarskyddsstyrelsens beräkningar. Beträffande posten till övriga expenser för eget behov anser jag dock en höjning med 2 000 kronor tillräcklig. Anslaget bör alltså höjas med 17 000 kronor och anvisas med 216 500 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 216 500 kronor.

**[111] 3. Yrkesinspektionen: Avlöningar**

|                                      | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                        | 3 127 000 | 3 046 914   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 373) ..... | 3 568 900 |             |
| 1959/60 (förslag) .....              | 3 608 100 |             |

*Yrkanden*

*Arbetarskyddsstyrelsen* har (skr. 27/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 92 200 kronor.

|                                           | Ökning | Minskning |
|-------------------------------------------|--------|-----------|
| <b>Personalförstärkningar</b>             |        |           |
| 1. 1 läkare med deltidstjänstgöring ..... | 10 075 |           |
| 2. 1 amanuens .....                       | 15 222 |           |

**Löneregleringar****3. Allmänna yrkesinspektionen:**

11 yrkesinspektörer Ao 26—Bo 1 ..... 33 210

**4. Skogsyrkesinspektionen i norra distriktet:**

1 skogsyrkesinspektör Ao 24—Ao 26 ..... 1 708

1 konsulent Ae 15—Ae 18 ..... 2 857

**Omräkningar**

|                                                               |          |        |
|---------------------------------------------------------------|----------|--------|
| 5. Löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång ..... | 24 149   |        |
| 6. Tjänstetidsbefordran .....                                 | 1 316    |        |
| 7. Kallortstillägg och provisoriskt extra tillägg .....       | 54       |        |
| 8. Minskning av vikariatsersättningar .....                   |          | 17 495 |
| 9. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter ...            | 21 108   |        |
|                                                               | 109 699  | 17 495 |
|                                                               | + 92 204 |        |

10. Ordinariesättning föreslås beträffande 5 tjänster som socialinspektör i Ae 19. Antalet ordinarie kontorsbiträden bör ökas med 2.

*Motivering*

1. F. n. finnes inom yrkesinspektionen sex läkare anställda. X och XI distriktet, omfattande de fyra nordligaste länen, saknar fortfarande egna läkare. I XI distriktet med Umeå som stationeringsort fanns år 1957 sammanlagt 5 510 registrerade arbetsställen med tillhopa 65 577 arbetstagare. Efter inrättande av en medicinsk högskola i Umeå kommer inom kort att finnas tillgång till en yrkeshygieniskt och yrkesmedicinskt inriktad läkare i Umeå. Tiden är därför inne att inrätta en läkartjänst i XI distriktet.

2.—4. Beträffande motiveringen för dessa förslag torde få hänvisas till prop. 1956: 98 s. 51 och V ht 1958 s. 256.

*Yttrande*

*Statskontoret* har ej funnit anledning till erinran mot förslaget att medel anvisas för anlitande av ytterligare en läkare. Däremot avstyrker statskontoret yrkandet om inrättande av en amanuens tjänst för biträde åt socialinspektörerna.

*Departementschefen*

I enlighet med arbetarskyddsstyrelsens förslag förordar jag, att medel beräknas för anlitande inom yrkesinspektionen av ytterligare en läkare, avsedd för XI yrkesinspektionsdistriktet. Däremot kan jag inte tillstyrka förslaget om inrättande av en amanuensbefattning för biträde åt socialinspektörerna.

Förslagen till löneregleringar kan ej tillstyrkas.

Arbetarskyddsstyrelsens beräkning av omräkningsposterna kan jag godtaga. Anslaget bör på grund härav höjas med 39 200 kronor samt upptagas med (3 568 900 + 39 200) 3 608 100 kronor.

Antalet kontorsbiträdestjänster i Ao 5 bör ökas med två.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för yrkesinspektionen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) fastställa följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 1 971 500 |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 88 600    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                      | 1 044 900 |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 482 000   |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i> .....                  | 21 100    |

Summa kronor 3 608 100;

c) till *Yrkesinspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 3 608 100 kronor.

[112] 4. *Yrkesinspektionen: Omkostnader*

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 858 000 | 987 698     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 374) | 848 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 944 000 |             |

*Yrkanden*

*Arbeterskyddsstyrelsen* har (skr. <sup>27</sup>/8 1958) hemställt, att anslaget höjes med 130 000 kronor.

|                           |           |
|---------------------------|-----------|
| 1. Reseersättningar ..... | 82 000    |
| 2. Övriga expenser .....  | 48 000    |
|                           | + 130 000 |

*Motivering*

1. *Reseersättningar.* Utgift 1956/57 555 534, 1957/58 658 549; anslag 1958/59 640 000. — Anslagsbelastningen under 1957/58 bör ses mot bakgrunden av att 11 inspektionstjänster varit vakanta hela eller större delen av året. Anslagsposten är otillräcklig för den resefrekvens som hittills ansetts lämplig, 100 resdagar för år och befattningshavare inom II—XI distrikten samt 120 dagar om året för övriga resande befattningshavare. För att möjliggöra en reseverksamhet av sådan omfattning behöver posten räknas upp med 73 000 kronor, vartill kommer 9 000 kronor på grund av höjda bilreseersättningar.

2. *Övriga expenser.* Utgift 1956/57 101 169, 1957/58 217 308; anslag 1958/59 127 500. — Stegrade kostnader för renhållning och städning samt ökade abonnemangskostnader för telefon föranleder jämte beräknade kostnader för större utnyttjande av telefoner en utgiftsökning av ca 18 000 kronor. Dessutom yrkar styrelsen, att ett engångsbelopp å minst 15 000 kronor anvisas för en allmän upprustning av inventariebeståndet. För flyttning av X yrkesinspektionsdistriktets och norra skogsyrkesinspektionsdistriktets expeditioner erfordras vidare ett engångsanslag av 25 000 kronor. För flyttning under 1958/59 har beräknats 10 000 kronor.

*Departementschefen*

En höjning av yrkesinspektionens resemedelspost synes motiverad. Jag förordar, att den räknas upp med 50 000 kronor. Posten till övriga expenser bör höjas med 43 000 kronor. För upprustning av inventariebeståndet har jag därvid räknat in ett belopp av 10 000 kronor. Vidare förordar jag beträffande posten till bränsle, lyse och vatten (utgift 1956/57 13 315,

1957/58 12 726; anslag 1958/59 10 000) en uppräknning med 3 000 kronor. Anslaget bör alltså höjas med (50 000 + 43 000 + 3 000) 96 000 kronor och anvisas med 944 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Yrkesinspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 944 000 kronor.

[113] 5. Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 90 000  | 90 000      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 375) | 90 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 100 000 |             |

*Arbetarskyddsstyrelsen* har (skr. <sup>19</sup>/<sub>8</sub> 1958) upplyst, att anslaget för budgetåret 1958/59 av styrelsen fördelats med 16 000 kronor till Arbetarnas bildningsförbund, 15 000 kronor till Föreningen för arbetarskydd, 2 000 kronor till Göteborgs arbetarskyddsförening, 15 000 kronor till Jordbrukets skyddspropaganda, 15 000 kronor till Skogsbrukets skyddspropaganda och 27 000 kronor till Svenska röda korset. Föreningen för arbetarskydd samt Svenska röda korset hade hemställt om större bidrag, i följd varav de begärda bidragen uppgick till sammanlagt ca 113 000 kronor. — Styrelsen anser, att den av angivna organisationer bedrivna verksamheten på arbetarskyddets område är synnerligen värdefull och utgör ett nödvändigt komplement till styrelsens och yrkesinspektionens arbete och finner det i hög grad önskvärt, att ifrågavarande verksamhet främjas genom högre statsbidrag. Styrelsen hemställer, att anslaget höjes till 115 000 kronor.

*Departementschefen*

I detta sammanhang torde jag få uppta frågan om stödet till social upplysningsfilm. Härtill har alltsedan budgetåret 1947/48 under femte huvudtiteln anvisats ett särskilt reservationsanslag, fr. o. m. budgetåret 1951/52 med 30 000 kronor per budgetår. Filmproduktionen ombesörjes av kommittén för social upplysningsfilm. Tolv filmer har hittills framställts, belysande olika sidor av samhällets sociala verksamhet, främst arbetarskydd och yrkeshygien, barna- och ungdomsvård, åldringsvård och bostadsfrågor. F. n. arbetar man med ytterligare en arbetarskyddsfilm samt en film om ungdomen och alkoholfrågan. En del av filmerna har bekostats helt av kommittén för social upplysningsfilm medan kommittén i andra fall lämnat ett bidrag och återstoden av det erforderliga beloppet skjutits till från annat håll.

Erfarenheterna av den hittills bedrivna verksamheten synes på det hela taget kunna betecknas som goda. De filmer som framställts har mött en betydande efterfrågan och har genom visningar framför allt inom föreningslivet nått en mycket stor publik. När jag nu trots detta anser mig böra föreslå att verksamheten upphör i nuvarande former, beror detta främst på följande omständigheter. Filmframställning har blivit alltmer kostnadskrävande och för att möjliggöra inspelning av sociala upplysningsfilmer i någon mera betydande utsträckning skulle erfordras en anslagshöjning av sådan storlek, att den med hänsyn till andra anslagsbehov inte torde kunna motiveras. Att å andra sidan hålla en särskild organisation för den verksamhet som kan bedrivas med oförändrat anslag synes inte i längden försvarligt.

Jag har sålunda inte för avsikt att föreslå något anslag till social upplysningsfilm för nästa budgetår. Kommittén för social upplysningsfilm bör avvecklas sedan dess aktuella arbetsuppgifter slutförts. De frågor, som därefter kan uppkomma och som äger samband med den hittillsvarande filmproduktionen, bör lämpligen övertagas av socialstyrelsen.

Då filmanslaget slopas bör en begränsad uppräknig på andra punkter komma till stånd. Det synes sålunda önskvärt, att ökade medel kan anvisas till undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område. I förevarande sammanhang kan till stöd härför åberopas, att arbetarskyddsfilmer fått en relativt stor plats i produktionen av social upplysningsfilm. Jag föreslår på grund härav, att nu ifrågavarande anslag höjes med 10 000 kronor till 100 000 kronor. Såsom framgått av vad ministern för utrikes ärendena anför vid anmälan av det under tredje huvudtiteln uppförda anslaget till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige bör vidare ökat bidrag ges till Svenska institutet för dess verksamhet. Denna avser bl. a. sociala frågor och fyller i viss utsträckning en funktion likartad med den hittills av kommittén för social upplysningsfilm bedrivna verksamheten.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 100 000 kronor.

**[114] 6. Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 5 000  | 3 726       |
| 1958/59 (statsliggaren s. 376) | 5 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 5 000  |             |

I enlighet med förslag av arbetarskyddsstyrelsen (skr. 22/8 1958) bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kronor.

---

# I. Folkpensionering m. m.

## [115] 1. Pensionsstyrelsen: Avlöningar

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 5 796 500 | 5 968 056   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 376) | 6 942 100 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 7 022 500 |             |

### Yrkanden

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>26</sup>/<sub>8</sub> 1958) inledningsvis anfört, att den vid 1958 års riksdag i princip beslutade folkpensionsreformen kommer att medföra ett betydande merarbete för styrelsen. Bl. a. med hänsyn till att man inte vet hur inkomstprövningen kommer att ske beträffande den änkepension som skall utgå till kvinnor som blivit änkor före den 1 juli 1960 har det inte varit möjligt att uppskatta den belastning reformen kan komma att medföra under budgetåret 1959/60. Därtill kommer att pensionsstyrelsens anslagsbehov i mycket väsentliga delar kan komma att påverkas av väntade pensionsreformer. Kostnaderna härför har ej kunnat med någon grad av säkerhet uppskattas. Styrelsen har därför inte tagit hänsyn till berörda förhållanden i sina anslagsäskanden.

Styrelsen har hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 81 800 kronor.

### Omorganisation och lönereglering

#### 1. Kanslibyrån:

|                                                                |       |
|----------------------------------------------------------------|-------|
| 1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. kansliskrivare Ae 10          | 1 416 |
| 1 kanslibiträde Ae 7 i st. f. kontorsbiträde Ao 5 ...          | 1 104 |
| 3 kanslibiträden Ae 7 i st. f. vik.-löneförordnanden A 7 ..... | —     |

#### 2. Sjukvårdsbyrån:

|                                                          |   |
|----------------------------------------------------------|---|
| 1 kontorist Ae 9 i st. f. vik.-löneförordnande A 9 ..... | — |
|----------------------------------------------------------|---|

#### 3. Försäkringsbyrån:

|                                                                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2 kanslibiträden Ae 7 i st. f. vik.-löneförordnanden A 7 .....                                                 | —   |
| 1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. kansliskrivare Ae 10                                                          | 696 |
| 1 maskinoperatör Ae 7 i st. f. tjänst i samma lönegrad enligt äldre befordringsgång för hålkortspersonal ..... | —   |

|                                                                                                          | Ökning   | Minskning |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|-----------|
| Omräkningar                                                                                              |          |           |
| 4. Reglerad befordringsgång, löneklassuppflyttning och tjänstetidsbefordran .....                        | 75 842   |           |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter .....                                                     | 41 475   |           |
| 6. Omräkning av ordinarie- och icke-ordinarieposterna i samband med avgång av kontorsbiträden m. m. .... |          | 43 580    |
| 7. Omräkning av rörligt tillägg .....                                                                    | 5 500    |           |
|                                                                                                          | 126 033  | 43 580    |
|                                                                                                          | + 82 453 |           |

8. Antalet ordinarie kontorsbiträden bör ökas med 10.

### Motivering

1.—3. Förslagen avser en anpassning av tjänsteuppsättningen efter den f. n. tillämpade arbetsorganisationen.

### Yttranden

Statskontoret, som yttrat sig angående yrkandena under p. 1—3, har anfört att, ehuru vissa skäl otvivelaktigt talar för en förbättrad löneställning för kansliskrivaren i Ae 10 på kanslibyrån, ämbetsverket likväl ej blivit helt övertygat om det berättigade i en uppflyttning av tjänsten. I vart fall bör högre placering än i 12 lönegraden inte ifrågakomma. Ej heller anser ämbetsverket tillräckliga förutsättningar föreligga för inrättande av en kontoristtjänst på sjukvårdsbyrån. Däremot förordar statskontoret, att befattningen höjes till kanslibiträdestjänst.

Statskontoret vill inte motsätta sig bifall till förslaget om inrättande av två kanslibiträdestjänster i Ae 7 på försäkringsbyrån. I anledning av förslaget om höjd lönegradsplacering för en kansliskrivare på byråns statistiska avdelning har ämbetsverket uttalat, att 12 lönegraden utgör en lämpligt avvägd löneställning. Pensionsstyrelsens övriga löneregleringsförslag har avstyrkts av statskontoret.

Statens lönenämnd har inte kunnat tillstyrka yrkandena om utbyte av en kontorsbiträdestjänst på kanslibyrån mot tjänst som kanslibiträde och inrättande av en maskinoperatörstjänst i Ae 7 i stället för en befintlig tjänst i samma lönegrad. Beträffande tjänsten som kansliskrivare i Ae 10 på kanslibyrån kan nämnden ej tillstyrka högre placering än som förste kansliskrivare i Ae 12. Över förslaget om uppflyttning av en kansliskrivartjänst i Ae 10 på försäkringsbyrån har nämndens yttrande ej inhämtats. I övrigt har styrelsens förslag till löneregleringar inte givit nämnden anledning till erinran.

### Departementschefen

Såsom pensionsstyrelsen anfört får man räkna med ökade arbetsuppgifter för styrelsen i samband med det pågående reformarbetet på folkpensioneringens område. Senare denna dag kommer jag att föreslå Kungl. Maj:t att förelägga riksdagen förslag till ändringar i bestämmelserna om invalidpensioner. Jag räknar inte med att genomförandet därav skall medföra någon större ökning av styrelsens arbetsbörda. Däremot torde i andra sammanhang tillkomma arbetsuppgifter, som påverkar styrelsens personalorganisation. På grund av vanskligheten att nu närmare ange den förstärkning av arbetskraften som sålunda blir erforderlig och då frågan om den blivande organisationen för en allmän tilläggs-pensionering ännu står öppen, har jag tagit viss hänsyn till pensionsstyrelsens personalsituation vid beräkning av anslaget till Förberedelser för pensionsreformen. Kostnaderna för den personalförstärkning hos styrelsen, som under nästa budgetår torde påkallas av pensionsreformen, bör alltså bestridas från sistnämnda anslag. Jag återkommer till denna fråga under punkten 122.

Såsom chefen för civildepartementet anfört vid behandlingen av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör två tjänster som kansliskrivare i Ae 10 på kanslibyrån resp. försäkringsbyrån ändras till tjänster som förste kansliskrivare i Ae 12. Vidare bör fem vikariatslöneförordnanden i A 7 på kanslibyrån och försäkringsbyrån utbytas mot kanslibiträdestjänster i Ae 7. Härjämte bör en kontoristtjänst i Ae 9 inrättas på sjukvårdsbyrån i stället för ett vikariatslöneförordnande i A 9. Övriga förslag till löneeregleringar kan inte tillstyrkas. I likhet med vad jag föreslagit beträffande socialstyrelsen och bostadsstyrelsen (jfr punkterna 3 och 84) bör även inom pensionsstyrelsen en undersökning göras angående möjligheterna att vid vakanser på amanuens-tjänster i stället inrätta kanslisttjänster eller kvalificerade biträdestjänster.

Pensionsstyrelsens beräkning av omräkningsposterna kan jag i huvudsak godta.

Anslaget bör, på grund av det anförda, ökas med 80 400 kronor samt uppföras med  $(6\,942\,100 + 80\,400) \, 7\,022\,500$  kronor.

Antalet tjänster för ordinarie kontorsbiträden bör ökas med tio.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring av personalförteckningen för pensionsstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) fastställa följande avlöningsstat för pensionsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1959/60:

*Avlöningsstat*

|                                                                                           |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>                               | 2 779 500  |
| 2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..... | 109 400    |
| 3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ...                                      | 3 144 200  |
| 4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....                                              | 948 000    |
| 5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter <i>förslagsvis</i> .....                   | 41 400     |
| <hr/>                                                                                     |            |
| Summa kronor                                                                              | 7 022 500; |

c) till *Pensionsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 7 022 500 kronor.

[116] 2. **Pensionsstyrelsen: Omkostnader**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 1 240 500 | 1 256 737   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 378) | 1 245 500 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 305 000 |             |

*Yrkanden*

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>20</sup>/s 1958) hemställt, att anslaget höjes med 58 500 kronor.

|                                                                                          |        |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1. Bränsle, lyse och vatten .....                                                        | 5 500  |
| 2. Kostnader för folkpensionernas utbetalande m. m. ....                                 | 36 000 |
| 3. Övriga expenser .....                                                                 | 15 000 |
| 4. Övriga utgifter: depositions- m. fl. kostnader för folkpensions-<br>ringsfonden ..... | 2 000  |
| <hr/>                                                                                    |        |
| + 58 500                                                                                 |        |

*Motivering*

1. *Bränsle, lyse och vatten*. Utgift 1956/57 37 719, 1957/58 49 209; anslag 1958/59 43 500.

2. *Kostnader för folkpensionernas utbetalande m. m.* Utgift 1956/57 700 558, 1957/58 801 503; anslag 1958/59 790 000. — För budgetåret 1959/60 beräknas följande kostnader: hyror för hålkortsmaskiner m. m. 604 800, folkpensionsanvisningar, övriga hålkort och pensionsbrev 128 700, tabulatorlistor och huvudkort 42 500, pärmar och kuvert till pensionsbrev och annat emballage 20 000, färgband m. m. 20 000, särskilda postavgifter till generalpoststyrelsen för adressförändringsanmälningar 10 000 kronor.

3. *Övriga expenser*. Utgift 1956/57 302 748, 1957/58 309 880; anslag 1958/59 320 000. — Kostnadsökningen beror på ökade utgifter för renhållning och städning, skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. samt telefonering.

4. *Övriga utgifter*. Utgift 1956/57 51 942, 1957/58 53 270; anslag 1958/59 52 000.

*Departementschefen*

Jag tillstyrker av pensionsstyrelsen yrkade anslagshöjningar. Jag anser det vidare lämpligt att, på sätt som skett beträffande vissa andra ämbetsverk, under styrelsens anslagspost till reseersättningar beräknas medel för internordiska resor. Härför bör avses 2 000 kronor. Anslagsposten (utgift 1956/57 8 199, 1957/58 4 705; anslag 1958/59 10 000) synes dock med anledning härav endast behöva räknas upp med 1 000 kronor. Anslaget bör alltså höjas med 59 500 kronor och uppföras med 1 305 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 1 305 000 kronor.

[117] 3. **Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 494 000 | 553 008     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 378) | 560 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 560 000 |             |

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>26</sup>/<sub>8</sub> 1958) hemställt, att anslaget höjes med 11 000 kronor i syfte att semesterlönerna till ortsombuden skall kunna beräknas per budgetår i stället för per kalenderår, vilken sistnämnda ordning visat sig medföra administrativa olägenheter.

*Departementschefen*

Jag anser inte, att av pensionsstyrelsen återopat skäl bör föranleda någon uppräknig av anslaget utan föreslår, att detta upptages med oförändrat belopp. I enlighet härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Pensionsstyrelsen: Pensionsstyrelsens ortsombud* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 560 000 kronor.

[118] 4. **Bidrag till folkpensioner m. m.**

|                                | Anslag        | Nettoutgift   |
|--------------------------------|---------------|---------------|
| 1957/58 .....                  | 1 713 000 000 | 1 733 488 701 |
| 1958/59 (statsliggaren s. 379) | 1 963 000 000 |               |
| 1959/60 (förslag) .....        | 2 023 000 000 |               |

Från anslaget bestrides statens andel i kostnaderna för de enligt lagen om folkpensionering utgående pensionsförmånerna jämte därå utgående

tillägg. Därutöver bestrides kostnaderna för bidrag till den frivilliga statliga pensionsförsäkringen, för vissa undersökningar på sjukvårdsanstalt, för återbetalning av pensionsavgifter samt för utbetalningar, vilka enligt med främmande stat sluten konvention åligger pensionsstyrelsen att bestrida.

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>26</sup>/s 1958) beräknat medelsbehovet för nästa budgetår till (avrundat) 2 100 milj. kronor.

Följande sammanställning visar antalet pensionstagare, som uppburit pension för januari 1957, samt motsvarande för budgetåret 1959/60 uppskattade antal.

|                                                                                   | Antalet pensions-<br>tagare i januari<br>1957 | Beräknat antal<br>pensionstagare<br>1959/60 |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------------------|
| <b>A. Ålderspension</b>                                                           |                                               |                                             |
| 1. Ogifta pensionstagare .....                                                    | 391 767                                       | 414 000                                     |
| 2. Gifta pensionstagare, maken uppbär ej<br>folkpension eller hustrutillägg ..... | 65 407                                        | 67 000                                      |
| 3. Gifta manliga pensionstagare, hustrun upp-<br>bär hustrutillägg .....          | 21 748                                        | 26 000                                      |
| 4. Gifta pensionstagare, maken uppbär folk-<br>pension .....                      | 215 339                                       | 232 000                                     |
| <b>Delsumma för A</b>                                                             | <b>694 261</b>                                | <b>739 000</b>                              |
| <b>B. Invalidpension och sjukbidrag</b>                                           |                                               |                                             |
| 1. Enbart grundpension .....                                                      | 9 909                                         | 9 000                                       |
| 2. Tilläggspension .....                                                          | 129 019                                       | 130 000                                     |
| <b>Delsumma för B</b>                                                             | <b>138 928</b>                                | <b>139 000</b>                              |
| <b>C. Änkepension</b> .....                                                       | <b>19 178</b>                                 | <b>23 000</b>                               |
| <b>D. Hustrutillägg</b> .....                                                     | <b>26 868</b>                                 | <b>32 000</b>                               |
| <b>Summa A—D</b>                                                                  | <b>879 235</b>                                | <b>933 000</b>                              |

Styrelsen har såsom grund för anslagsberäkningen åberopat bl. a. följande.

Som riktpunkt för beräkningarna har valts ett uppskattat totalbestånd av pensionsberättigade i januari 1960, vilken månad ansetts representativ för hela budgetåret 1959/60.

Antalet ålderspensionärer, fördelade på ettårsklasser i januari 1958, har enligt gängse befolkningsteoretiska metoder framräknats till januari 1960. Kalkylen visar, att antalet ålderspensionärer i januari 1960 torde komma att uppgå till ca 739 000.

I följande sammanställning redovisas dels antalet ålderspensionärer med kommunalt bostadstillägg dels även tilläggens medelbelopp. Uppgifterna är för januari 1956 och 1957 exakta och för januari 1958 beräknade på grundval av det löpande beståndet. Siffrorna för januari 1959 och 1960 har uppskattats genom grafisk extrapolation.

I tabellen har följande beteckningar använts:

Og = ogifta pensionstagare;

Ge = gifta pensionstagare, maken uppbär ej folkpension eller hustrutillägg;

Gh = gifta manliga pensionstagare, hustrun uppbär hustrutillägg;

Gb = gifta pensionstagare, maken uppbär folkpension.

|             |       | J a n u a r i |         |         |         |         |
|-------------|-------|---------------|---------|---------|---------|---------|
|             |       | 1956          | 1957    | 1958    | 1959    | 1960    |
| Og antal    | ..... | 228 579       | 232 899 | 236 300 | 241 300 | 247 000 |
| medelbelopp | ..... | 507           | 539     | 571     | 610     | 650     |
| Ge antal    | ..... | 5 441         | 5 352   | 5 400   | 5 300   | 5 300   |
| medelbelopp | ..... | 408           | 446     | 487     | 510     | 530     |
| Gh antal    | ..... | 15 710        | 16 609  | 17 500  | 18 600  | 19 200  |
| medelbelopp | ..... | 285           | 306     | 326     | 350     | 370     |
| Gb antal    | ..... | 96 385        | 97 929  | 99 600  | 101 800 | 104 000 |
| medelbelopp | ..... | 295           | 316     | 337     | 360     | 385     |
| S:a antal   | ..... | 346 115       | 352 789 | 358 800 | 367 000 | 375 500 |
| medelbelopp | ..... | 436           | 464     | 492     | 526     | 560     |

Sedan 1956 synes den årliga ökningen av antalet ålderspensioner med bostadstillägg procentuellt sett vara densamma som den årliga ökningen av samtliga ålderspensioner.

Bostadstilläggens medelbelopp har successivt ökat på grund av dels höjda bostadskostnader, dels kommunala beslut om höjning av maximi-gränser och fasta belopp. En fortgående stegring, möjligen i dämpad takt, av bostadstilläggens medelbelopp synes vara att förvänta.

Följande sammanställning av totalantalet invalidpensioner och sjukbidrag under åren 1953—1957 visar, att antalet med undantag för år 1955 successivt nedgått samt att nedgången är särskilt markerad i fråga om ensamt utgående grundpensioner.

|                       |       | J a n u a r i |         |         |         |         |
|-----------------------|-------|---------------|---------|---------|---------|---------|
|                       |       | 1953          | 1954    | 1955    | 1956    | 1957    |
| Enbart grundpension.. |       | 14 627        | 13 139  | 11 995  | 10 717  | 9 909   |
| Tilläggs-pension      | ..... | 130 328       | 129 557 | 132 600 | 129 189 | 129 019 |
| Summa                 |       | 144 955       | 142 696 | 144 595 | 139 906 | 138 928 |

De preliminära uppgifter, som föreligger fram till april 1958, visar emellertid en viss stabilisering av antalet fr. o. m. år 1957. För januari 1960 uppskattas antalet pensioner till sammanlagt 139 000, varav enbart grundpensioner 9 000, tilläggs-pensioner utan bostadstillägg 20 000 och tilläggs-pensioner med bostadstillägg 110 000.

Bostadstilläggens medelbelopp för pensionstagare med invalidpension eller sjukbidrag uppgick i januari 1956 till 441 kronor och i januari 1957 till 465 kronor. Medeltalet för januari 1960 uppskattas till 530 kronor.

Antalet änkepensioner har oavbrutet stigit sedan den nya folkpensionsringslagens tillkomst. I januari 1956 uppgick antalet till 17 965 och i

januari 1957 till 19 178. Preliminära uppgifter fram till april 1958 visar en fortsatt stegring. Antalet änkepensioner i januari 1960 uppskattas till 23 000. Bostadstilläggen till änkepensioner uppgick i medeltal i januari 1956 till 505 kronor och i januari 1957 till 532 kronor. Medeltalet för januari 1960 uppskattas till 630 kronor.

Antalet hustrutillägg har stigit oavbrutet sedan 1953. I januari 1956 uppgick antalet till 24 470 och i januari 1957 till 26 868. Preliminära uppgifter fram till april 1958 visar, att antalet fortfarande är kraftigt stigande. Antalet hustrutillägg i januari 1960 uppskattas till 32 000. Bostadstilläggen till hustrutillägg uppgick i medeltal till 295 kronor i januari 1956 och 307 kronor i januari 1957. Medeltalet för januari 1960 uppskattas till 355 kronor.

Antalet blindtillägg uppgick i januari 1956 till 3 863 och i januari 1957 till 3 802. Antalet blindtillägg i januari 1960 uppskattas till 3 800.

Antalet vårdtillägg uppgick i januari 1956 till 2 003 och i januari 1957 till 2 332. Preliminära uppgifter fram till april 1958 visar, att antalet vårdtillägg under det senaste året ej ökat lika kraftigt som tidigare. Antalet vårdtillägg i januari 1960 uppskattas till 3 000.

Kostnaderna under budgetåret 1959/60 uppskattas — under förutsättning av oförändrat antal indextillägg — för ålderspensioner till 1 894,6 milj. kronor (varav för kommunala bostadstillägg 210,5 milj. kronor). För invalidpensioner och sjukbidrag beräknas kostnaderna till 359,5 milj. kronor (varav för kommunala bostadstillägg 58,3 milj. kronor), samt för änkepensioner och hustrutillägg till resp. 54,7 och 69,8 milj. kronor (varav för kommunala bostadstillägg resp. 14,1 och 11,3 milj. kronor). Härtill kommer kostnaden för blindtillägg och vårdtillägg, vilka uppskattas till resp. 4,6 och 3,6 milj. kronor.

De sammanlagda kostnaderna för folkpensioneringen under budgetåret skulle alltså enligt pensionsstyrelsens beräkningar uppgå till ca 2 386,8 milj. kronor, varvid har förutsatts ett oförändrat antal — åtta — indextillägg. Av detta belopp beräknas 670,3 milj. kronor utgöra sådana pensionsförmåner, till vilka kommunerna skall bidra. Av sistnämnda belopp beräknas omkring 376,1 milj. kronor utgöra kostnader för tilläggs-pensioner, änkepensioner och hustrutillägg jämte därå utgående standardförhöjningar och indextillägg ävensom vårdtillägg. Återstoden — 294,2 milj. kronor — beräknas utgöra kostnaderna för kommunala bostadstillägg. Kommunernas andel har uppskattats till i genomsnitt 51 % beträffande tilläggs-pensioner, änkepensioner, hustrutillägg och vårdtillägg samt 59 % beträffande kommunala bostadstillägg eller till sammanlagt ca 366 milj. kronor. Statens kostnader skulle sålunda uppgå till omkring (2 386,8 — 366) 2 021 milj. kronor.

Den totala kostnaden för varje nytt indextillägg avseende hela budgetåret 1959/60 beräknas till 42,9 milj. kronor, varav 38,6 milj. kronor kommer på staten och 4,3 milj. kronor på kommunerna.

I betraktande av den fortgående stegringen av levnadskostnaderna har

pensionsstyrelsen ansett sig böra för budgetåret 1959/60 räkna med ytterligare två indextillägg utöver de nu utgående. Statens kostnader beräknas med denna utgångspunkt till ca (2 021 + 38,6 + 38,6) 2 100 milj. kronor.

### *Departementschefen*

Mot pensionsstyrelsens beräkningar har jag ingen annan erinran än att hänsyn endast bör tagas till det antal indextillägg — åtta — som nu utgår.

Senare denna dag kommer jag att föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga proposition med förslag angående förbättring av folkpensioneringens grundpensionsförmåner till invalider på grundval av det betänkande härom, som framlagts av 1958 års socialförsäkringskommitté. Utgiftsökningen på grund av ifrågavarande reform uppskattas till ungefär 5 milj. kronor, varav något mindre än hälften torde falla på förevarande anslag. Till denna ökning bör hänsyn tagas vid anslagsberäkningen. Anslaget bör på grund härav upptagas med ett belopp av 2 023 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 2 023 000 000 kronor.

### [119] 5. **Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 4 040 000 | 4 010 255   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 380) | 4 600 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 4 700 000 |             |

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>26</sup>/<sub>8</sub> 1958) uppskattat antalet pensionsutbetalningar under kalenderåret 1959 till ca 10,45 milj. Med oförändrad ersättningsgrund — 45 öre för varje utbetalad folkpensionsanvisning — beräknas anslagsbehovet för nästa budgetår till ca 4 700 000 kronor.

*Generalpoststyrelsen* har anfört att — under förutsättning att inga betydande förändringar av löne- och prisnivån inträder under nästkommande budgetår — oförändrade ersättningsgrunder bör gälla.

### *Departementschefen*

Jag kan godtaga pensionsstyrelsens beräkning och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 700 000 kronor.

## [120] 6. Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 12 200 000 | 13 155 271  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 380) | 13 200 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 13 800 000 |             |

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 900 007 kronor.

Pensionsstyrelsens verksamhet till förebyggande och hävande av invaliditet omfattar dels individuell verksamhet, dvs. behandling, vård, yrkesutbildning m. m. åt personer, vilka kan väntas genom dylika åtgärder återvinna eller bibehålla arbetsförmågan, dels annan verksamhet, som avser att i folkpensioneringens intresse förebygga eller häva arbetsoförmåga eller befordra folkhälsan.

*Yrkanden*

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>26</sup>/<sub>8</sub> 1958) lagt fram beräkningar av medelsbehovet under nästa budgetår. Dessa beräkningar ävensom de faktiska utgifterna under budgetåret och den beräkning, som ligger till grund för det för innevarande budgetår anvisade anslaget, framgår av följande översikt.

| Ä n d a m å l                                                                   | Utgift<br>1957/58 | Disponibla<br>medel<br>1958/59 | Pens.-styr.<br>beräkn. för<br>1959/60 | Ökning<br>1959/60 |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------|--------------------------------|---------------------------------------|-------------------|
| <i>Individuell verksamhet</i>                                                   |                   |                                |                                       |                   |
| 1. Vård å                                                                       |                   |                                |                                       |                   |
| a. pensionsstyrelsens<br>sjukvårdsanstalter<br>samt å sommarkur-<br>orter ..... | 11 449 941        | 12 400 000                     | 16 000 000                            | +3 600 000        |
| b. lupushem och annan<br>specialvård .....                                      | 289 365           | 200 000                        | 200 000                               | —                 |
| 2. Yrkesutbildning .....                                                        | 145 918           | 100 000                        | 100 000                               | —                 |
| 3. Näringshjälp (maskiner,<br>invalidbilar m. m.) .....                         | 884 324           | 1 000 000                      | 1 000 000                             | —                 |
| 4. Läkarsundersökning och<br>observation .....                                  | 183 246           | 190 000                        | 190 000                               | —                 |
| 5. Resekostnader .....                                                          | 2 477             | 10 000                         | 10 000                                | —                 |
| Summa                                                                           | 12 955 271        | 13 900 000                     | 17 500 000                            | +3 600 000        |
| <i>Annan verksamhet</i>                                                         |                   |                                |                                       |                   |
| 6. Bidrag till mindre bad-<br>anläggningar på lands-<br>bygden m. m. ....       | 200 000           | 200 000                        | 200 000                               | —                 |
| Summa kronor                                                                    | 13 155 271        | 14 100 000                     | 17 700 000                            | +3 600 000        |

Då styrelsen inte räknar med att någon reservation skall föreligga vid utgången av budgetåret 1958/59, föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med 17 700 000 kronor, vilket innebär en ökning med 4 500 000 kronor.

### *Motivering*

1 a. *Vård å pensionsstyrelsens sjukvårdsanstalter.* Med hänsyn till svårigheten att förutse när resultatet av pågående utredning rörande pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet kan komma att föreligga har pensionsstyrelsen beräknat medelsbehovet för hela budgetåret 1959/60. Styrelsen har därvid utgått från sina egna beräkningar för budgetåret 1958/59, vilka med 300 000 kronor översteg det belopp som anvisats å anslaget.

Jämlikt medgivande av Kungl. Maj:t disponeras den reumatologiska klinikbyggnaden vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg f. n. av Göteborgs sjukhusdirektion längst till utgången av 1958. Styrelsen har under hand erfarit, att Göteborgs stad eventuellt kommer att göra framställning om att få disponera byggnaden eller del därav även under budgetåret 1959/60. Styrelsen har emellertid ej ansett sig kunna ta någon hänsyn härtill vid anslagets beräkning. Genom de nya platserna i Göteborg kommer ökade vårdkostnader att uppstå med omkring 3 400 000 kronor.

Enligt från sjukvårdsanstalterna inhämtade uppgifter torde, med hänsyn till ökade löneutgifter och stegrade kostnader för driften i övrigt, en höjning av medelkostnaden per vård dag vara att emotse. Höjningen kan beräknas medföra en ökad belastning av anslaget med minst 935 000 kronor.

Då pensionsstyrelsen ej längre har behov av någon särskild sjukvårdsinrättning för barn, lidande av reumatisk sjukdom, har styrelsen frånträtt dispositionsrätten till stiftelsen Broströmska sjukhemmet för barn i Göteborg den 30 juni 1958. Därigenom kommer vårdkostnaderna att minska med omkring 185 000 kronor.

Med anledning av den genomförda höjningen av vårdavgifterna för salspatienter på sjukvårds- och förlossningsanstalter torde pensionsstyrelsen komma att höja det bidrag till vårdkostnaderna, som skall utgå från annat håll än styrelsen, från 3 kronor till 5 kronor per dag. En sådan höjning skulle medföra en minskning av vårdkostnaderna för budgetåret 1959/60 med omkring 850 000 kronor.

Styrelsen räknar med att även under budgetåret 1959/60 hänvisa personer till vård å sommarkurort. Styrelsens bidrag till sådan vård utgår f. n. med högst 1 260 kronor för vårdperiod och högst 21 kronor per vård dag. Medelutgiften för vård å sommarkurort har därvid beräknats till 24 kronor per vård dag. Kostnaderna för sådan vård är emellertid numera högre. Av styrelsen till sommarkurort hänvisade patienter torde i fortsättningen icke kunna beredas vård för lägre avgift än 26 kronor per dag. Genom höjning av det bidragsbelopp som skall utgå från annat håll till 5 kronor per dag, skulle emellertid kostnaderna bli oförändrade.

I särskild skrivelse (<sup>9</sup>/<sub>10</sub> 1958) har pensionsstyrelsen upplyst, att styrelsen efter utgången av 1958 inte längre kommer att disponera den ortopediska klinik styrelsen hittills nyttjat enligt avtal med Föreningen för bistånd åt vanföra i Göteborg. Antalet vårdplatser vid kliniken uppgår till 12. I anledning av att dessa vårdplatser bortfaller, kommer medelsbehovet under förevarande anslag att minska med ca 180 000 kronor.

### *Yttranden*

*Utredningen rörande pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet* har anfört, att utredningen har fört förhandlingar med representanter för vederbörande landsting ävensom för Göteborgs stad angående ett övertagande av de lasarettssavdelningar, över vilka pensionsstyrelsen förfogar. En preliminär överenskommelse härom kan emellertid inte behandlas förrän av 1959 års lagtima landstingsmöte.

Därest de förhandlingar som utredningen upptagit med representanter för Göteborgs stad leder till positivt resultat, skulle ett utnyttjande fr. o. m. januari 1959 av reumatologiska kliniken vid Sahlgrenska sjukhuset för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet eventuellt komma att omfatta endast en kortare tidsperiod. Utredningen har därför funnit det mindre lämpligt, att förändringar nu vidtages beträffande klinikens disposition och har hemställt, att staden måtte till behandling upptaga spörsmålet, huruvida staden skulle vara beredd att fortfarande under ytterligare två år räknat fr. o. m. den 1 januari 1959 på samma villkor som hittills disponera kliniken. Härtill har staden förklarat sig villig.

Ett dylikt uppskov skulle inte medföra några uttalade olägenheter för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet, då det antal vårdplatser, som f. n. står till pensionsstyrelsens förfogande, såvitt utredningen kunnat finna ungefär motsvarar behovet.

*Medicinalstyrelsen*, som erinrar om en inom styrelsen pågående utredning om statsbidrag till motoriserade invalidvagnar, har intet annat att erinra mot pensionsstyrelsens framställning än att det äskade beloppet bör kunna nedräknas, då den reumatologiska kliniken vid Sahlgrenska sjukhuset ej skall tagas i anspråk för pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet under åren 1959 och 1960.

### *Departementschefen*

Såsom framgår av yttrandet från utredningen angående pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet har utredningen förhandlat med vederbörande sjukvårdshuvudmän om övertagande av de lasarettssavdelningar, över vilka pensionsstyrelsen nu förfogar. Landstingen kan emellertid inte ta upp frågan förrän vid 1959 års lagtima landstingsmöte. Med hänsyn härtill bör under nu ifrågavarande anslag beräknas medel till bestridande av kostnaderna för dessa lasarettssavdelningar under hela budgetåret 1959/60.

I anledning av vad utredningen anfört om dispositionen av den reumatologiska kliniken vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg har Kungl. Maj:t den 28 november 1958 förklarat, att Göteborgs sjukhusdirektion må nyttja klinikbyggnaden även under åren 1959 och 1960. Under sådana förhållanden uppkommer inte den av styrelsen beräknade kostnadsökningen för vårdplatserna vid kliniken. Av samma skäl blir emellertid utgiftsminskningen i samband med att patientavgifterna höjes mindre än pensionsstyrelsen beräknat eller ca 765 000 kronor. Jag beräknar, att å anslaget skall finnas en reservation av ca 100 000 kronor vid ingången av budgetåret 1959/60 mot 900 000 kronor vid innevarande budgetårs början. I övrigt har jag ingen annan erinran mot styrelsens yrkanden än att någon hänsyn vid anslagsberäkningen inte bör tagas till det belopp av 300 000 kronor, som utgör skillnad mellan av styrelsen för innevarande budgetår äskat anslag och av riksdagen anvisat belopp.

För detta budgetår disponerar pensionsstyrelsen under anslaget 14 100 000 kronor. För nästa budgetår beräknas dels en utgiftsökning av 935 000 kronor, dels en utgiftsminskning av  $(185\,000 + 765\,000 + 180\,000)$  1 130 000 kronor. Kostnaderna kan alltså beräknas till i runt tal  $(14\,100\,000 + 935\,000 - 1\,130\,000)$  13 900 000 kronor. Då jag har beräknat, att en reservation av 100 000 kronor skall finnas till förfogande, bör anslaget uppföras med 13 800 000 kronor, vilket innebär en ökning av innevarande budgetårs anslag med 600 000 kronor.

I detta sammanhang torde jag få beröra spörsmålet om administrationen av de bidrag till näringshjälp, som utgår från anslaget.

Arbetsmarknadsstyrelsen har under en följd av år i sina petita hemställt, att styrelsen skulle beredas möjlighet att besluta om näringshjälp till partiellt arbetsföra samt att medel härför skulle ställas till styrelsens förfogande. Denna framställning har hittills avvisats av statsmakterna. I ett av riksdagen godkänt uttalande vid anmälan av 1957 års statsverksproposition förutsatte emellertid min företrädare, att arbetsmarknadsstyrelsen och pensionsstyrelsen genom överläggningar sinsemellan skulle kunna finna en ordning, som bättre än dittills tillgodosåge det praktiska syftet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag.

Spörsmålet angående näringshjälpens administration har också behandlats av riksdagens revisorer i berättelse över den år 1957 av dem verkställda granskningen angående statsverket. Revisorerna uttalade däri bl. a., att det skulle vara en rationell åtgärd, om arbetsmarknadsverket, som redan handhar större delen av arbetsvården och som även utför utredningar i näringshjälpsärenden, vari pensionsstyrelsen meddelar beslut, själv får fatta beslut i dessa ärenden. Revisorernas förslag innebar, att samtliga ärenden rörande näringshjälp skulle överflyttas till arbetsvårdsexpeditionerna.

I utlåtande nr 5 till 1958 års A-riksdag uttalade utskottet (p. 98), att revisorerna anfört vägande skäl för sitt förslag. Emellertid ansåg utskottet närmare överväganden erforderliga beträffande de olika spörsmål, som sammanhänger med en överflyttning av näringshjälpsärendena till arbetsmarknadsverket. Utskottet anförde, att det borde ankomma på Kungl. Maj:t att efter ytterligare utredning snarast möjligt framlägga förslag för riksdagen. Vad utskottet anfört godkändes av riksdagen.

Arbetsmarknadsstyrelsen och pensionsstyrelsen har sedermera på föranledande av socialdepartementet upptagit överläggningar i ämnet. De två ämbetsverken har därefter i ett gemensamt uttalande anfört, att arbetsmarknadsstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1959 bör äga befogenhet att besluta om näringshjälp i de ärenden, vari utredning verkställs av länsarbetsnämnderna och där sökanden inte uppbär folkpension och ej heller har gjort ansökan om sådan pensionsförmån. För ändamålet bör arbetsmarknadsstyrelsen äga disponera viss del av de för näringshjälp avsedda medel, som inräknats i förevarande anslag.

Jag tillstyrker, att man prövar den ordning, varom arbetsmarknadsstyrelsen och pensionsstyrelsen nu blivit ense. Med ledning av erfarenheterna får sedan övervägas om ytterligare åtgärder bör vidtagas. Härvid är det tänkbart, att synen på förevarande organisationsfråga kan komma att påverkas av resultaten av det utredningsarbete, som f. n. pågår beträffande olika delar av pensionsstyrelsens verksamhetsområde.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra, hur näringshjälpsmedlen skall fördelas mellan arbetsmarknadsstyrelsen och pensionsstyrelsen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna av mig i det föregående förordade riktlinjer för administrationen av bidragen till näringshjälp;
- b) till *Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 13 800 000 kronor.

[121] 7. **Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.**

|                                | Anslag     | Nettoutgift |
|--------------------------------|------------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 14 100 000 | 13 764 958  |
| 1958/59 (statsliggaren s. 381) | 13 600 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 14 100 000 |             |

*Pensionsstyrelsen* har (skr. <sup>26</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att antalet barn med särskilt barnbidrag i januari 1957 utgjorde 30 045. Antalet sådana barn i januari 1958 beräknas preliminärt till 29 200. Antalet särskilda barnbidrag i januari 1960 uppskattas till 28 000.

Barnbidragets medelbelopp har antagits vara detsamma i januari 1960 som i januari 1957 eller 566,3 kronor. Bruttokostnaden för budgetåret 1959/60 beräknas med ledning härav till 15,9 milj. kronor.

Kommunernas andel i kostnaden beräknas till 45,0 % eller 7,2 milj. kronor. Den på statsverket belöpande andelen av kostnaderna för särskilda barnbidrag skulle alltså för budgetåret 1959/60 uppgå till 8,7 milj. kronor.

Styrelsen upplyser, att antalet änke- och änklingsbidrag i januari 1957 utgjorde 4 433. Antalet för januari 1960 uppskattas till 5 000.

Medeltalet av änke- och änklingsbidragens grundbelopp var i januari 1957 omkring 1 121 kronor. Om man utgår från samma medeltal i januari 1960 och därtill lägger standardtillägg och åtta indextillägg eller det antal, som motsvarar pensionspristålet för oktober 1958, kan hela kostnaden för nämnda förmåner uppskattas till 8,6 milj. kronor för budgetåret 1959/60.

Bostadstilläggen till änke- och änklingsbidrag uppgick genomsnittligt i januari 1957 till 522 kronor. I januari 1960 beräknas medelbeloppet ha stigit till 600 kronor. Antalet änkebidrag med bostadstillägg har beräknats utgöra 4 750. Kostnaden för de i samband med änke- och änklingsbidrag utgående kommunala bostadstilläggen har med dessa utgångspunkter uppskattats till 2,9 milj. kronor.

Kommunernas bidrag till kostnaderna för änke- och änklingsbidragen har beräknats till 51,0 % beträffande grundbeloppen m. m. och till 59,0 % beträffande de kommunala bostadstilläggen eller tillhoppa 6,1 milj. kronor. Den på statsverket belöpande andelen av kostnaderna för änke- och änklingsbidrag budgetåret 1959/60 skulle alltså med dessa utgångspunkter uppgå till 5,4 milj. kronor.

Den totala kostnaden för varje ytterligare indextillägg å 40 kronor avseende hela budgetåret 1959/60 har beräknats till 98 000 kronor för staten och 102 000 kronor för kommunerna.

I betraktande av levnadskostnadernas fortgående stegring har styrelsen ansett sig böra räkna med två indextillägg utöver det antal som motsvarar pensionspristålet för oktober 1958 eller alltså med sammanlagt tio indextillägg.

Medelsbehovet under anslaget beräknas alltså till i runt tal (8 700 000 + 5 400 000 + 98 000 + 98 000) 14 300 000 kronor.

### *Departementschefen*

Den anslagsökning pensionsstyrelsen beräknar beror, förutom på ett tillkommet och två beräknade indextillägg, på förutsedd höjning av de kommunala bostadstilläggens medelbelopp och minskning av kommunernas andel i kostnaderna i förhållande till vad styrelsen räknat med för innevarande budgetår. Jag har inte någon annan erinran mot pensionsstyrelsens beräkningar än att hänsyn endast bör tagas till nu utgående

antal indextillägg, d. v. s. åtta. Anslaget bör i enlighet härmed uppföras med ett belopp av 14 100 000 kronor, vilket innebär en ökning med 500 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 14 100 000 kronor.

[122] 8. **Förberedelser för pensionsreformen.** Under denna rubrik har för budgetåret 1958/59 anvisats ett reservationsanslag av 500 000 kronor. Från anslaget bestrides f. n. kostnaderna för det utredningsarbete, som pågår inom socialförsäkringens administrationsnämnd och 1958 års socialförsäkringskommitté.

#### *Förslag till omläggning av riks-försäkringsanstaltens debiteringssystem*

*Riksförsäkringsanstalten* har (skr. <sup>13</sup>/<sub>11</sub> 1958) inkommit med förslag om övergång till hålkortsdrift av anstaltens debitering och uppbörd av yrkesskadeförsäkringsavgifter m. m. Förslaget har utformats så att riks-försäkringsanstalten med den blivande maskinanläggningen även skall kunna ombesörja debitering och uppbörd av avgifter till en allmän tilläggs-pensionering.

Anstalten erinrar om, att den har att verkställa debitering och i stor utsträckning även uppbörd av yrkesskadeförsäkringsavgifter m. m. samt arbetsgivarbidrag till den allmänna sjukförsäkringen och moderskapsförsäkringen, allt i vad avser arbetsgivare med yrkesskadeförsäkring i anstalten. Vidare handhar anstalten debitering och uppbörd av byggnads-forskningsavgifter i fråga om såväl arbetsgivare med försäkring i anstalten som arbetsgivare, vilka är delägare i ömsesidigt socialförsäkringsbolag. Dessa arbetsuppgifter ankommer på anstaltens försäkringsbyrå, vilken erhöi sin nuvarande organisation år 1951.

Med hänsyn till de senare årens snabba utveckling på det kontorstekniska området har anstalten företagit en undersökning för att utröna om inte debiterings- och uppbörsarbetets organisation borde grundas på utnyttjande av moderna hålkorts- och andra databehandlingsmaskiner. Denna undersökning visar, att en övergång till hålkortsmetod vid debiterings- och uppbörsarbetet hos anstalten skulle vara i hög grad arbetstekniskt rationell och lönsam. Avsikten har varit att, sedan omorganisationsfrågan närmare övervägts av anstalten, förslag i ämnet skulle framläggas i anstaltens petitaskrivelse för budgetåret 1960/61.

Emellertid har, upplyser anstalten, överläggningar ägt rum mellan representanter för socialförsäkringens administrationsnämnd — som haft

kännedom om den företagna undersökningen rörande byråns organisation — och företrädare för anstalten rörande utformningen av de arbetsuppgifter, avseende debitering och uppbörd av arbetsgivares avgifter till en eventuell allmän tilläggs pensionering, med vilka riksförsäkringsanstalten skulle komma att ta befattning. Så länge något definitivt förslag härom inte har framlagts av administrationsnämnden, råder på många viktiga punkter oklarhet om försäkringsbyråns framtida arbetsuppgifter härutinnan. Under alla omständigheter står likväl klart, framhåller anstalten, att tillkomsten av de av nämnden tilltänkta arbetsuppgifterna än mer motiverar för att inte säga nödvändiggör övergång till maskinell drift.

Vid den inom anstalten utförda organisationsundersökningen har övervägts, huruvida en elektronisk databehandlingsmaskin borde användas till utförande av vissa operationer, som ingår i debiterings- och uppbördsprocedurerna. En sådan maskin, som ställer sig mycket dyrbar, anses emellertid ha en kapacitet vida överstigande behovet i förevarande fall. Behovet av hjälpmedel för vissa räkneoperationer m. m. bör i stället tillgodoses till en betydligt lägre kostnad med exempelvis en kalkylator av IBM-typ. Med hänsyn härtill förordar anstalten installation av en hålkortsanläggning, innefattande nämnda kalkylator. En möjlighet, som eventuellt skulle kunna ifrågakomma, vore att anlita överskottskapaciteten hos databehandlingsmaskin på annat håll. I nuvarande läge anser anstalten dock en sådan anordning knappast realiserbar.

De gjorda undersökningarna visar, att riksförsäkringsanstalten vid en övergång till hålkortssystem för den debitering och uppbörd, som f. n. åvilar anstalten, behöver en maskinutrustning, för vilken den årliga hyreskostnaden skulle belöpa sig till omkring 173 000 kronor. Härtill kommer vissa engångskostnader, nämligen ca 5 000 kronor för inköp av kopplingsboxar och ca 61 000 kronor för tull och frakt.

Den ytterligare maskinanskaffning, som skulle erfordras på grund av tillkommande arbetsuppgifter i samband med tilläggs pensioneringen, medför en ökning av kostnaderna med ca 37 000 kronor i årshyra och ca 15 000 kronor för tull och frakt.

Vissa preliminära kalkyler har gjorts rörande personalorganisation och byråindelning inom verket m. m. vid en omorganisation av försäkringsbyrån. Dessa utvisar, att vid i huvudsak oförändrade arbetsuppgifter en övergång till hålkortsmässig debitering och uppbörd skulle möjliggöra en icke oväsentlig reducering av försäkringsbyråns personal. I rådande oklara läge beträffande arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, vilka vid genomförande av en tilläggs pensionering skulle komma att åvila riksförsäkringsanstalten, kan någon säker personalkalkyl visserligen inte göras. Med största sannolikhet skulle dock — sedan det förordade hålkortssystemet trätt i funktion och uppnått full effektivitet — debiteringen och uppbörden av arbetsgivaravgifter inklusive tilläggs pensionsavgifter kunna ut-

föras med färre anställda, än som ingår i försäkringsbyråns nuvarande personalorganisation. Oavsett om försäkringsbyrån vid en omläggning till hålkortssystem kommer att få oförändrade eller väsentligt utökade arbetsuppgifter, blir det under omläggningsskedet ofrånkomligt med viss personalförstärkning. Denna erfordras till dess systemet blivit fullt genomfört. Debiterings- och uppbördsarbete enligt nu tillämpad ordning måste nämligen under övergångstiden bedrivas parallellt med att arbetet påbörjas enligt det nya systemet. För ändamålet beräknas en ökning av den nuvarande personalstyrkan med uppskattningsvis högst ett trettiotal befattningshavare för en årlig lönekostnad av ca 300 000 kronor. Extrapersonalen förutsättes kunna avvecklas successivt.

Övergången till maskinell drift kommer vidare att kräva icke obetydliga investeringar i kontorsmateriel o. dyl. samt inventarier, såsom möbler, hyllor, skåp, transportvagnar m. m., ävensom belysningsanordningar och andra elektriska installationer. Medelsbehovet för nu angivna ändamål kan inte f. n. preciseras närmare men uppskattas till i runt tal 200 000 kronor.

### *Yttranden*

Yttranden över riksförsäkringsanstaltens framställning har avgivits av statskontoret, kommittén för maskinell databehandling och socialförsäkringens administrationsnämnd.

*Kommittén för maskinell databehandling* erinrar, att kommittén tidigare tillstyrkt statens organisationsnämnds förslag att för skatter och folkbokföring använda en elektronisk databehandlingsmaskin och även uttalat sig för att en sådan maskin användes för en allmän tilläggspensionering. Riksförsäkringsanstaltens ifrågavarande arbetsuppgifter kan enligt kommitténs mening befinnas böra inordnas i något av dessa system. Den av riksförsäkringsanstalten avsedda hålkortsanläggningen, som medför stora initialkostnader, kan därför relativt snart bli obehövlig.

Kommittén anför vidare bl. a. följande.

Såvitt framgår av den preliminära utredning angående övergång till hålkortsmetod, som gjorts inom ämbetsverket, och av vilken kommittén fått taga del, skulle den föreslagna maskinanläggningen, åtminstone så länge inte ytterligare arbetsuppgifter tillföres, få mycket låg utnyttjningsgrad. Härigenom kommer själva maskinkostnaden för utförandet av arbetet att bli större än i en mera normalt utnyttjad maskinanläggning. Då vidare såväl stansningsarbetet som den följande maskinbearbetningen synes komma att koncentreras till vissa delar av året, torde även personalkostnaderna bli högre än inom en anläggning med en över året jämnare fördelad beläggning.

Med hänsyn till vad sålunda anförts vill det synas, att det kostnadsmässigt vore fördelaktigare att arbetet utfördes i service hos någon hålkortsanläggning med erforderlig maskinutrustning. Härvid synes närmast

maskincentralen hos statistiska centralbyrån böra komma i fråga. Enligt uppgifter som kommittén inhämtat har statistiska centralbyrån möjligheter att åtaga sig detta arbete. Kostnaderna kan därvid beräknas bli väsentligt lägre än om en maskinanläggning anskaffas och placeras hos riksförsäkringsanstalten.

Det må även framhållas att statistiska centralbyrån för leverans i mitten av år 1959 förhyrt en elektronisk databehandlingsmaskin, typ IBM 650, som eventuellt skulle kunna utnyttjas för de arbetsuppgifter varom här är fråga.

Såsom av det anförda framgår talar flera skäl för att arbetet utföres på servicebasis hos statistiska centralbyrån. De reella möjligheterna att genomföra en dylik förläggning av maskinbearbetningen måste emellertid närmare undersökas. På förslag av kommittén kommer bl. a. denna fråga att upptagas till närmare övervägande mellan representanter för riksförsäkringsanstalten och statistiska centralbyrån.

När statistiska centralbyrån erhåller sin elektroniska databehandlingsmaskin, kommer enligt inhämtade uppgifter maskiner, som erfordras för den av riksförsäkringsanstalten planerade anläggningen, att friställas. Härigenom kan centralbyrån tillhandahålla riksförsäkringsanstalten erforderlig maskinutrustning, och de icke obetydliga importkostnader, som är förbundna med en beställning av nya maskiner, kan inbesparas. För att nedbringa omlägningskostnaderna bör även i detta fall statistiska centralbyråns resurser — såväl personella som maskinella — utnyttjas.

*Statskontoret* framhåller, att möjlighet torde föreligga för riksförsäkringsanstalten att få de aktuella arbetsmomenten utförda av statistiska centralbyråns maskincentral till en betydligt lägre kostnad än om anstalten själv förhyr maskiner och ombesörjer arbetsuppgifterna. Statskontoret anser det därför lämpligt, att riksförsäkringsanstalten efter samråd med maskincentralen lägger fram en ny kostnadskalkyl avseende sådan service.

*Socialförsäkringens administrationsnämnd* anför, att enligt nämndens mening ingen annan institution än riksförsäkringsanstalten under de närmaste åren kan anförtros debiteringen av arbetsgivaravgifter till en allmän tilläggspensionering och uppbörden av sådana avgifter från de större arbetsgivarna. För debiteringen förutsättes nämligen tillgång till uppgifter om den hos en arbetsgivare anställda arbetskraften och om utbetalade lönesummor. Riksförsäkringsanstalten måste för debitering av yrkesskadeförsäkringsavgifter och bidrag till den allmänna sjukförsäkringen införskaffa sådana uppgifter från arbetsgivare med yrkesskadeförsäkring i anstalten. Då de sammanlagda avgiftsbeloppen kommer att öka kraftigt vid en allmän tilläggspensionering kan det, anför nämnden, inte anses lämpligt att uppbörd av annat än yrkesskadeförsäkringsavgifter i fortsättningen omhänderhaves av s. k. socialförsäkringsbolag. Det torde därför bli nödvändigt att riksförsäkringsanstalten på ett eller annat sätt får tillgång till löneuppgifter jämväl ifråga om arbetsgivare med försäkring i bolagen. Med hänsyn till att uppbörden av avgifter från de större arbetsgivarna nära sammanhänger

med avgiftsdebiteringen, torde det knappast kunna tänkas att i nuvarande läge förlägga uppbörden till annan institution än den som verkställer debiteringen.

Det undandrar sig nämndens bedömande, huruvida möjlighet finnes för anstalten att såsom serviceorgan anlita någon elektronisk databehandlingsanläggning eller annan maskinanläggning av mera konventionell typ. Nämnden förutsätter, att riksförsäkringsanstalten verkställer erforderlig utredning i detta avseende innan beställning av maskiner för anstaltens räkning sker. Om en sådan utredning ger negativt resultat bör riksförsäkringsanstalten snarast få medgivande att göra den maskinbeställning anstalten ansett erforderlig.

### *Departementschefen*

Det är min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att under våren förelägga riksdagen förslag till lag om allmän tilläggspensionering. Genomförandet av en sådan reform är förknippat med en rad organisationsproblem. Den slutliga lösningen av dessa och utformningen överhuvud av socialförsäkringens organisation blir i hög grad beroende på resultatet av de inom 1958 års socialförsäkringskommitté pågående utredningarna rörande vissa delar av folkpensioneringen, bl. a. frågan om inkomstprövningen inom denna pensionering och spørsmålet om invaliditetsprövningen, samt angående en materiell samordning mellan olika grenar av socialförsäkringens. Resultatet av detta utredningsarbete är avsett att redovisas successivt, varvid ståndpunkt till organisationsfrågorna, vilka det ankommer på socialförsäkringens administrationsnämnd att utreda, får tagas efterhand som organisatoriska åtgärder påkallas för reformernas förverkligande.

För att den av mig vid anmälan av 1958 års pensionsproposition (1958: 55) redovisade tidsplanen för genomförandet av en tilläggspensionering skall kunna hållas, måste vissa organisationsfrågor lösas så snart som möjligt efter att riksdagen tagit ställning till det blivande lagförslaget. Enligt nämnda tidsplan bör bl. a. pensionsgrundande inkomster och arbetsgivaravgifter beräknas för hela år 1960 och pensionsförmåner börja utbetalas år 1963. Detta förutsätter, att vissa avgöranden om organisationen, nämligen de som rör beräkning och registrering av pensionsgrundande inkomster samt debitering och uppbörd av arbetsgivaravgifter, måste träffas i år. Förslag i dessa frågor torde komma att avgivas av socialförsäkringens administrationsnämnd sedan lagförslaget framlagts. Med hänsyn till den beräknade tidpunkten för lagförslagets framläggande för riksdagen är det möjligt, att proposition, som grundar sig på administrationsnämndens kommande förslag i organisationsfrågan, inte kan föreläggas riksdagen förrän till höstsessionen. Frågan om en omläggning av riksförsäkringsanstaltens debiterings- och uppbördssystem måste emellertid lösas

utan att ställningstagandet till ifrågavarande organisationsförslag avvaktas.

Administrationsnämndens yttrande över riks försäkringsanstaltens förevarande framställning ger vid handen, att debitering av arbetsgivaravgifter inom en allmän tilläggspensionering inte kan komma till stånd så tidigt som under år 1960 annorledes än under medverkan av riks försäkringsanstalten. En förutsättning torde dessutom vara, att anstaltens debiterings- och uppbörsarbete omlägges till hålkortsdrift. Under remissbehandlingen av anstaltens förslag har emellertid framkommit, att en övergång till hålkortsmetod inte påkallar någon beställning av nya hålkortsmaskiner, då maskiner, som redan finnes hos statistiska centralbyråns maskincentral, torde kunna nyttjas för ändamålet. Därigenom skulle vissa kostnadsbegränsningar kunna vinnas.

För egen del anser jag, att det under ett övergångsskede är praktiskt ogenomförbart att debitera och uppbära avgifter inom en allmän tilläggspensionering på annat sätt än genom anlitan av riks försäkringsanstalten. En övergång till hålkortsmetod vid riks försäkringsanstaltens debitering och uppbörd är emellertid motiverad även om anstalten inte skulle åläggas några arbetsuppgifter utöver de nuvarande, i synnerhet som en sådan anordning synes ägnad att efter en tid medföra vissa besparingar. Jag anser mig därför böra förorda, att riks försäkringsanstaltens debiterings- och uppbörsverksamhet omlägges till hålkortsdrift. Ytterligare överväganden synes dock erforderliga rörande vilka slags maskiner som bör användas samt var hålkortsarbetet bör utföras. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid ta ställning till dessa spörsmål.

Såsom jag anført vid anmälan av riks försäkringsanstaltens avlöningsanslag har jag, med hänsyn till sambandet med pensionsreformen och till svårigheten att på detta stadium i detalj överblicka, hur kostnaderna för denna reform kommer att fördela sig på olika myndigheter och på skilda utgiftsslag, ansett det mest praktiskt att medel för omläggning av riks försäkringsanstaltens debiterings- och uppbörsverksamhet tills vidare helt bestrides från förevarande anslag.

Från anslaget, vilket för innevarande budgetår är uppfört med 500 000 kronor, bestrides f. n. kostnaderna för det utredningsarbete, som bedrives inom socialförsäkringens administrationsnämnd och 1958 års socialförsäkringskommitté. Under nästa budgetår kan dessutom uppkomma kostnader, utöver dem som förorsakas av omläggningen inom riks försäkringsanstalten, för personalförstärkningar och andra organisatoriska anordningar inom både riks försäkringsanstalten och pensionsstyrelsen. Det är förenat med betydande svårigheter att nu närmare ange dessa kostnader. Jag räknar emellertid med att ett belopp av 1 500 000 kronor skall visa sig tillräckligt för att täcka de kostnader, som bör bestridas från anslaget. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter angående

dispositionen av detsamma. Sådana förberedelser, som bedrives av kommittéer eller sakkunniga, bör även kunna bestridas av femte huvudtitelns kommittéanslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förberedelser för pensionsreformen* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kronor.

---

## J. Diverse

[123] 1. **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond.** Med åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande delfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 070 000 kronor.

[124] 2. **Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark.** Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till förevarande fond hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 147 300 kronor.

[125] 3. **Statens hyresråd: Avlöningar**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 878 400 | 859 297     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 382) | 925 400 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 962 500 |             |

*Statens hyresråd* har (skr. <sup>30/7</sup> 1958) anfört, att antalet till rådet inkommande mål fr. o. m. budgetåret 1952/53 fortlöpande minskat. Minskningen under de två senaste budgetåren har dock varit relativt obetydlig. Ärendebalansen har efterhand kunnat nedbringas och utgjorde den 30 juni 1958 1 616 mål. Nyligen genomförda lagändringar kan antagas medföra, att antalet inkommande besvärsmål ytterligare minskar något. Nya arbetsuppgifter har emellertid tillkommit. Hyresrådet har sålunda att verkställa utredning angående läget å hyresmarknaden samt, efter hörande av vederbörande kommunala myndigheter, avge förslag till avveckling av hyresregleringslagen. Det är ännu svårt att bedöma, om den genom minskad måltillströmning väntade lättningen i hyresrådets arbetsbörda helt kan uppväga den av utredningsuppdraget föranledda ökningen av arbetsuppgifterna. Hyresrådet räknar emellertid med att verksamhetens omfattning icke skall i någon mera betydande mån öka under budgetåret 1959/60 i förhållande till vad som förutsattes vid beviljande av anslag för innevarande budgetår.

Rådet hemställer, att anslaget höjes med 34 100 kronor. Højningen förorsakas av 1958 års generella lönehøjning för statstjänstemännen, viss arvodeshøjning för extra föredragande samt löneklassuppflyttningar.

#### *Departementschefen*

Utöver den av statens hyresråd föreslagna anslagsökningen, mot vilken jag inte har något att erinra, bör anslaget räknas upp med 3 000 kronor för kompensation för höjda folkpensionsavgifter. Anslaget bör alltså uppföras med ett belopp av (925 400 + 34 100 + 3 000) 962 500 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Avlöningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 962 500 kronor.

#### [126] 4. **Statens hyresråd: Omkostnader**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 72 500 | 67 667      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 383) | 73 200 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 73 200 |             |

Anslaget bör, i överensstämmelse med förslag av hyresrådet (skr. <sup>30/7</sup> 1958), upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens hyresråd: Omkostnader* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 73 200 kronor.

#### [127] 5. **Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 40 000 | 76 608      |
| 1957/58 .....                  | 50 000 | 82 910      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 383) | 80 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 90 000 |             |

Från förevarande anslag utbetalas ersättning för skador, som vållats av personer intagna å fångvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor, sinnessjukhus och anstalter för vård av alkoholmissbrukare. Ersättning utgår för skada, förorsakad av intagen som rymt från anstalten eller lämnat denna som frigångare eller för permission.

Då medelsätgången under anslaget har fortsatt att öka, bör anslaget höjas, lämpligen med 10 000 kronor, och alltså uppföras med 90 000 kronor. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 90 000 kronor.

[128] 6. **Internationellt socialpolitiskt samarbete**

|                                | Anslag  | Nettoutgift |
|--------------------------------|---------|-------------|
| 1956/57 .....                  | 800 000 | 756 118     |
| 1957/58 .....                  | 800 000 | 866 337     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 383) | 830 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 830 000 |             |

Från anslaget bestrides främst kostnaderna för Sveriges deltagande i den internationella arbetsorganisationens verksamhet, för delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet samt för det nordiska socialpolitiska samarbetet.

Sveriges andel i kostnaderna för den internationella arbetsorganisationen uppgick för år 1958 till ca 670 000 kronor, vilket belopp har erlagts under innevarande budgetår. Sveriges andel för år 1959, vilken skall betalas under budgetåret 1959/60, utgör ca 652 000 kronor. Anslaget bör, med hänsyn till det beräknade medelsbehovet, upptagas med oförändrat belopp.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Internationellt socialpolitiskt samarbete* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 830 000 kronor.

[129] 7. **Bidrag till utlandssvenskarnas förening**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 50 000 | 50 000      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 384) | 50 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 50 000 |             |

*Utlandssvenskarnas förening* har (skr. 2/9 1958) hemställt om statsbidrag för budgetåret 1959/60 med 60 000 kronor.

*Statskontoret* föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp.

*Departementschefen*

Jag anser mig ej böra tillstyrka någon höjning av anslaget. Detta, som hittills har haft formen av förslagsanslag, bör med hänsyn till sin natur vara obetecknat. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utlandssvenskarnas förening* för budgetåret 1959/60 anvisa ett anslag av 50 000 kronor.

[130] 8. **Understöd åt utlandssvenskar m. m.**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 20 000 | 48 304      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 384) | 20 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 50 000 |             |

Från anslaget bestrides kostnader för hjälpverksamhet enligt kungörelsen den 9 juni 1950 (nr 383) angående bistånd åt utlandssvenskar, som återvända till Sverige, m.m. Jämlikt kungörelsen lämnas bistånd i form av mottagningshjälp, starthjälp och rörelselån. Verksamheten ankommer, i vad den avser mottagningshjälp, på länsstyrelserna och i övrigt på arbetsmarknadsstyrelsen.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att av kostnaderna under budgetåret 1957/58 för ifrågavarande verksamhet 10 000 kronor kom på styrelsens del och återstoden på länsstyrelsernas. Då utgifterna under de senare åren ökat icke oväsentligt, föreslår styrelsen, att anslaget höjes till 30 000 kronor.

*Departementschefen*

Med hänsyn till anslagsbelastningen anser jag det motiverat med en större anslagsökning än den som arbetsmarknadsstyrelsen föreslagit. Anslaget bör lämpligen uppföras med ett belopp av 50 000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt utlandssvenskar m. m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kronor.

[131] 9. **Understöd åt flyktingar m. m.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 500 000   | 9 137 491   |
| 1958/59 (statsliggaren s. 384) | 1 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 4 000 000 |             |

Från anslaget bestrides främst kostnaderna i form av mottagningshjälp och startlån för omhändertagande genom arbetsmarknadsmyndigheternas försorg av till Sverige anländande flyktingar. Vidare bestrides därifrån kostnader för bidrag i vissa fall till resor från Sverige samt nämnda myndigheters kostnader för omskolning och annan yrkesutbildning av flyktingar ävensom för bidrag motsvarande allmänna barnbidrag och ersättning motsvarande sjukhjälp från allmän sjukkasse.

*Arbetsmarknadsstyrelsen* har (skr. <sup>29</sup>/<sub>8</sub> 1958) anfört, att antalet illegalt inkomna flyktingar under de senaste åren varit obetydligt. Däremot har

den planmässiga överföringen av flyktingar till Sverige varit omfattande. Under år 1956 överfördes 4 947 flyktingar och under år 1957 2 863. Huvuddelen av de under dessa år överförda flyktingarna utgjordes av ungrare, som lämnat hemlandet i samband med händelserna där hösten 1956. Under år 1958 har 545 flyktingar överförts från Österrike och Grekland.

Styrelsen erinrar, att styrelsen i fråga om flyktingar, som överföres till Sverige genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t, har givits större möjligheter att lämna hjälp till omskolning, utbildning och undervisning m. m., än vad fallet är med flyktingar som inkommit i landet på annat sätt. Styrelsen framhåller, att de vidgade hjälpmöjligheterna ej blott väsentligt ökat förutsättningarna för mera varaktig inplacering på arbetsmarknaden av sådana flyktingar, som av skilda anledningar ej lämpar sig för arbetsplacering direkt från förläggning, utan också allmänt underlättat flyktingarnas inpassning i det svenska samhällslivet. Styrelsen finner det angeläget, att även illegalt anlända flyktingar och med dem jämställda utlännningar snarast möjligt på ett tillfredsställande sätt inordnas i svenskt näringsliv och samhälle. Med hänsyn härtill och till erfarenheterna av styrelsens vidgade verksamhet till förmån för planmässigt överförda flyktingar förutsätter styrelsen, att de möjligheter att erhålla omskolning och utbildning samt åtnjuta barnbidrag, sjukhjälp och moderskapshjälp, som tillkommer sistnämnda flyktinggrupp, skall kunna beredas även övriga flyktinggrupper.

För nästa budgetår beräknar styrelsen utgifterna under anslaget på följande sätt. 500 000 kronor beräknas för utgifter för inkvartering, bidrag och ersättningar motsvarande barnbidrag resp. sjuk- och moderskapshjälp samt starthjälp. För omskolnings- och yrkesutbildningsverksamhet beräknas 300 000 kronor samt för folkhögskole-, gymnasie-, teknisk läroverks- och högskoleutbildning 750 000 kronor. Kostnaderna för arkivarbete för flyktingar väntas ej komma att understiga 350 000 kronor. Övriga utgifter för redan anlända flyktingar, t. ex. administrationskostnader, bidrag till resor från Sverige, kostnader för omhändertagande av flyktingar, som visar anpassningssvårigheter, samt oförutsedda kostnader uppskattas till 100 000 kronor.

För omhändertagandet av illegalt anländande flyktingar beräknas ett belopp av 200 000 kronor.

Då det ej är känt i vilken omfattning överföring av flyktingar kommer att äga rum under innevarande och nästa budgetår, saknas utgångspunkter för beräkning av medelsbehovet för detta ändamål. Ett förhållandevis begränsat belopp, förslagsvis 800 000 kronor, torde emellertid få beräknas härför.

Styrelsen förordar sålunda, att anslaget upptages med ett belopp av (500 000 + 300 000 + 750 000 + 350 000 + 100 000 + 200 000 + 800 000) 3 000 000 kronor.

*Departementschefen*

I enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens förslag bör, om riksdagen ej har något att erinra däremot, de sociala förmåner som tillkommer flyktingar, vilka överförts till Sverige genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t, utsträckas även till övriga flyktingkategorier.

I avsaknad av hållpunkter för en närmare kostnadsberäkning har förevarande anslag för budgetåret 1958/59 uppförts med 1 000 000 kronor. Arbetsmarknadsstyrelsen har i augusti 1958 beräknat medelsåtgången under innevarande budgetår till 4 400 000 kronor, varav en betydande del avser kostnader för sådana flyktingar som intagits under tidigare budgetår. Man torde nu få räkna med en ännu större medelsförbrukning bl. a. beroende på att den tid, under vilken flyktingarna vistas i förläggning efter ankomsten till Sverige, har blivit längre än förut.

Såsom arbetsmarknadsstyrelsen framhållit är det inte möjligt att förutse i vilken omfattning flyktingar kommer att överföras hit under nästa budgetår. Emellertid bör i viss omfattning framför allt sjuka flyktingar och anhöriga till dem även i fortsättningen tas emot i vårt land. Med hänsyn härtill och till de ökade utgifterna för flyktingverksamheten anser jag, att man bör räkna med att anslagsbehovet under nästa budgetår kommer att överstiga det av styrelsen föreslagna beloppet med 1 000 000 kronor. Anslaget bör sålunda anvisas med 4 000 000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Understöd åt flyktingar m.m.* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 4 000 000 kronor.

[132] 10. **Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 3 000  | 6 467       |
| 1958/59 (statsliggaren s. 385) | 3 000  |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 6 000  |             |

Från anslaget bestrides kostnaderna för statens nämnd för arbetstagares uppfinningar.

Med hänsyn till anslagsbelastningen bör anslaget höjas till 6 000 kronor, vilket innebär en ökning med 3 000 kronor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar* för budgetåret 1959/60 anvisa ett förslagsanslag av 6 000 kronor.

[133] 11. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.**

|                                | Anslag    | Nettoutgift |
|--------------------------------|-----------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 850 000   | 619 738     |
| 1958/59 (statsliggaren s. 386) | 1 000 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 1 000 000 |             |

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 283 215 kronor.

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kronor.

[134] 12. **Extra utgifter**

|                                | Anslag | Nettoutgift |
|--------------------------------|--------|-------------|
| 1957/58 .....                  | 70 000 | 52 398      |
| 1958/59 (statsliggaren s. 386) | 70 000 |             |
| 1959/60 (förslag) .....        | 70 000 |             |

Å anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1957/58 en reservation av 38 165 kronor.

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp, varför jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1959/60 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kronor.

## SAMMANFATTNING

För budgetåret 1959/60 skulle, vid bifall till framlagda förslag, under femte huvudtiteln uppföras 3 907 767 900 kronor. Då riksstaten för budgetåret 1958/59 upptar ett belopp av 3 640 814 700 kronor, skulle således huvudtitelns slutsumma komma att öka med 266 953 200 kronor. De automatiska utgiftsökningarna utgör 117,6 milj. kronor och de icke-automatiska 178,6 milj. kronor. Anslagsminskningarna uppgår till 29,3 milj. kronor.

Förändringarna inom huvudtiteln framgår av följande sammanställning.

| Avdelning                                            | Anvisat<br>1958/59 | Äskat<br>1959/60 | Ökning<br>Minskning |
|------------------------------------------------------|--------------------|------------------|---------------------|
| A. Socialdepartementet .....                         | 1 416 000          | 1 427 500        | + 11 500            |
| B. Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m.m. ....        | 5 489 100          | 5 778 100        | + 289 000           |
| C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m.m. ....      | 796 291 700        | 797 883 900      | + 1 592 200         |
| D. Nykterhetsvård .....                              | 36 553 000         | 40 213 000       | + 3 660 000         |
| E. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet | 172 448 200        | 374 464 300      | + 202 016 100       |
| F. Bostadsbyggande m.m. ..                           | 341 413 200        | 324 893 400      | — 16 519 800        |
| G. Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m.m. ....          | 269 538 900        | 279 377 500      | + 9 838 600         |
| H. Arbetarskydd .....                                | 6 271 800          | 6 393 700        | + 121 900           |
| I. Folkpensionering m.m. ....                        | 2 003 647 600      | 2 065 987 500    | + 62 339 900        |
| J. Diverse .....                                     | 7 745 200          | 11 349 000       | + 3 603 800         |
| Summa kronor                                         | 3 640 814 700      | 3 907 767 900    | + 266 953 200       |

Under avsnittet *socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.* beräknas medel för vissa personalförstärkningar inom socialstyrelsen, främst på skolbyrån. I övrigt förekommer under detta avsnitt företrädesvis automatiska uppräkningar av avlöningsanslag. För slutförande av en levnadskostnadsundersökning beräknas dock 134 000 kronor mot 25 000 kronor för innevarande budgetår.

Den största ökningen under anslagen till *mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.* avser ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag. Främst på grund av den år 1957 vidtagna höjningen av bidragsförskottens maximibelopp samt införandet samma år av utfyllnadsbidrag har detta anslag räknats upp med 6,5 milj. kronor. Utgifterna under anslaget till mödrahjälp beräknas öka med 500 000 kronor. Driftbidragen för anstalter inom den halvöppna barnavården föreslås höjda och anslaget härtill har ökats med 400 000 kronor. Vidare beräknas 300 000

kronor å anslaget till bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem mot endast ett formellt belopp för innevarande budgetår.

Anslaget till allmänna barnbidrag har sänkts med 5 milj. kronor på grund av nedgång i barnantalet. Vidare beräknas en minskning med 3 milj. kronor å anslaget till bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem och med 100 000 kronor å anslaget till ferieresor för barn.

Anslagen till ungdomsvårdsskolorna m. m. har endast upptagits preliminärt, varvid de för innevarande budgetår uppförda beloppen har höjts med tillhoppa ca 1,9 milj. kronor.

Under avsnittet *nykterhetsvård* föreslås en höjning av avlönings- och omkostnadsanslagen till den statliga vårdanstalten å Svartsjö med ca 270 000 kronor, främst beroende på tillkomsten av nya vårdavdelningar. För vårdanstalten å Venngarn beräknas medel till viss personalförstärkning för att möjliggöra en förbättrad tillsyn. Den nya statliga vårdanstalten å Gudhem antages kunna påbörja sin verksamhet under hösten 1959 och senare under budgetåret successivt öka sin beläggning. Med anledning härav har avlönings- och omkostnadsanslagen för denna anstalt höjts med ca 340 000 kronor. Vidare har för inventarier till en föreslagen verkstad vid anstalten tagits upp ett belopp av 160 000 kronor. Anslaget till bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. har uppförts med 1 150 000 kronor, vilket innebär en minskning med 100 000 kronor. Det föreslagna anslagsbeloppet beräknas göra det möjligt att, inom ramen för den av riksdagen angivna målsättningen för de allmänna vårdanstalternas utbyggnad till ca 2 100 vårdplatser, avveckla vissa nuvarande provisoriskt anordnade vårdplatser samt därutöver ge utrymme för en fortsatt ökning av antalet enskilda vårdanstalter och inackorderingshem. Bidragen till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter föreslås höjda med en krona per vård dag. På grund av denna höjning samt ökat antal vårdplatser har anslaget till driftbidrag räknats upp med 1,2 milj. kronor. Då den pågående kraftiga utökningen av de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet väntas fortsätta, har anslaget härtill höjts med 1,5 milj. kronor. Vidare har beräknats en ökning med 200 000 kronor för tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m. samt 50 000 kronor för höjt bidrag till länkrörelsen.

Under *arbetsmarknadsanslagen* föreslås betydande höjningar i syfte att upprätthålla sysselsättningen. Sålunda beräknas anslagsökningar med 70 milj. kronor under anslaget till kostnader för arbetslöshetens bekämpande, med vilket anslag har sammanförts anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft, 75 milj. kronor till beredskapsarbeten på vägar och gator och 22,5 milj. kronor till bidrag till vissa omskolningskurser m. m. Anslaget till bidrag till erkända arbetslöshetskassor har på grund av ökat antal ersättningsdagar samt övergång till annan beräkningsperiod för bidragen

räknats upp med 33 milj. kronor. Anslaget till arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet föreslås höjt med 490 000 kronor, till största delen beroende på föreslagen höjning av utbildningsbidragen. Till bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet beräknas en anslagsökning med 100 000 kronor.

Under arbetsmarknadsstyrelsens och den offentliga arbetsförmedlingens avlöningsanslag beräknas medel för vissa personalförstärkningar, i första hand avseende ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Dessutom förstärkes arbetsmarknadsstyrelsens permanenta personalorganisation för den byggande verksamheten genom överflyttningar av personal från krisorganisationen.

Under anslagen till *bostadsbyggande m. m.* beräknas anslagsminskning med 10 milj. kronor å anslaget till bostadsrabatter och med 9 milj. kronor å anslaget till viss bostadsförbättringsverksamhet. Gällande inkomststreck för familjebostadsbidrag samt för räntefri stående del av förbättringslån föreslås höjda med 1 000 kronor. Anslaget till bidrag till inrättande av pensionärshem ökas med 2 milj. kronor. Anslaget till bidrag till anskaffande av inventarier för allmänna samlingslokaler m. m. har i nuvarande läge ansetts kunna sänkas med 200 000 kronor.

Beträffande den bostadspolitiska organisationen föreslås avsevärda förändringar. Utflyttningen av flerfamiljshusärenden från bostadsstyrelsen till länsbostadsnämnderna förutsättes fortgå i betydande omfattning. I anslutning härtill föreslås en nedskärning av styrelsens personalorganisation med 33 tjänster. I fråga om länsbostadsnämndernas organisation beräknas en ökning med 22 tjänster. En minskning av den bostadspolitiska organisationens arbetsbörda förutsättes på längre sikt bli följden, om ett kreditgarantisystem i fråga om belåningen av småhus genomföres. Härtill tages dock ej någon ställning i propositionen. Till förberedelser till en bostadsräkning beräknas ett nytt anslag å 300 000 kronor.

Av anslagen till *sjuk- och yrkesskadeförsäkring* föreslås anslaget till bidrag till sjukkassor m. m. höjt med 10 milj. kronor. Anslaget till vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete sänkes med 200 000 kronor och anslaget till statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete räknas ned med 100 000 kronor.

Anslagsförändringarna under avsnittet *arbetarskydd* är av mindre omfattning.

Under anslagen till *folkpensionering m. m.* beräknas en ökning med 60 milj. kronor å anslaget till bidrag till folkpensioner m. m. Därav utgöres ca 2,5 milj. kronor av uppskattade kostnader för en i annat sammanhang föreslagen reform beträffande folkpensioneringens grundpensionsförmåner till invalider. Å anslaget till åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet beräknas en lägre medelsåtgång än f. n. Då utgifterna detta

budgetår delvis täcks av en betydande reservation, har anslaget likväl höjts med 600 000 kronor. Anslaget till särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. ökas med 500 000 kronor, medan en anslagshöjning med 100 000 kronor beräknas å anslaget till ersättning till postverket för pensionsutbetalningar. Under anslaget till förberedelser för pensionsreformen beräknas en höjning med 1 milj. kronor.

Under avsnittet *diverse* beräknas en anslagsökning med 3 milj. kronor för understöd åt flyktingar m. m. I övrigt må beträffande anslagen under detta avsnitt nämnas att ersättningen till statens allmänna fastighetsfond räknas upp med 545 000 kronor samt att det hittillsvarande anslaget till social upplysningsfilm ej har uppförts å riksstaten. I stället föreslås i andra sammanhang ökade anslag till social upplysning.

Huvudtiteln *avlöningsanslag* har räknats upp med sammanlagt 2 833 500 kronor, varav 1 262 200 kronor beror på kompensation för höjda folkpensionsavgifter, löneklassuppflyttningar och reglerad befordringsgång samt övriga automatiskt verkande faktorer. Omkostnadsanslagen föreslås höjda med 1 919 700 kronor, huvudsakligen på grund av höjda taxor och priser.

Vad föredragandena sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt behagar Hans Maj:t Konungen bifalla.

Ur protokollet:

*Bengt Wilhelmsson*

# Register

till

Femte huvudtiteln för budgetåret 1959/60

## A. Socialdepartementet

| Sid. |                      | Kronor           |
|------|----------------------|------------------|
|      | Socialdepartementet: |                  |
| 1    | Avlöningar .....     | 1 362 000        |
| 2    | Omkostnader .....    | 65 500           |
|      |                      | <b>1 427 500</b> |

## B. Socialstyrelsen, arbetsdomstolen m. m.

|    |                                                                                  |                  |
|----|----------------------------------------------------------------------------------|------------------|
|    | Socialstyrelsen:                                                                 |                  |
| 4  | Avlöningar till personal för verksamheten i allmänhet..                          | 3 784 600        |
| 10 | Avlöningar till viss personal för större statistiska specialundersökningar ..... | 50 000           |
| 11 | Omkostnader .....                                                                | 626 700          |
| 12 | Ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut m. fl. ....         | 174 000          |
| 13 | Levnadskostnadsundersökning .....                                                | 134 000          |
|    | Statens socialvårdskonsulenter:                                                  |                  |
| 16 | Avlöningar .....                                                                 | 402 500          |
| 17 | Omkostnader .....                                                                | 113 900          |
|    | Arbetsdomstolen:                                                                 |                  |
| 17 | Avlöningar .....                                                                 | 200 300          |
| 19 | Omkostnader .....                                                                | 17 100           |
|    | Förlikningsmän för medling i arbetstvister m. m.:                                |                  |
| 19 | Avlöningar .....                                                                 | 235 000          |
| 19 | Omkostnader .....                                                                | 40 000           |
|    |                                                                                  | <b>5 778 100</b> |

## C. Mödrahjälp, socialhjälp, barnavård m. m.

|    |                                                                                   |           |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 21 | Mödrahjälp .....                                                                  | 5 500 000 |
| 22 | Mödrahjälpnämnderna .....                                                         | 175 000   |
| 23 | Bidrag till avlönande av hemvårdarinnor .....                                     | 4 640 000 |
| 24 | Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor ....                            | 100 000   |
| 26 | Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m. .... | 5 900 000 |
| 27 | Socialhjälp och barnavård för lappar .....                                        | 250 000   |
| 27 | Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem .....             | 7 000 000 |
| 29 | Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem                           | 91 900    |

| Sid.                                                 |                                                                                   | Kronor                 |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|------------------------|
| 30                                                   | Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem.....                                   | 65 000                 |
| 31                                                   | Allmänna barnbidrag.....                                                          | 729 000 000            |
| 32                                                   | Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag.....            | 2 500 000              |
| 32                                                   | Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag..... | 16 000 000             |
| 34                                                   | Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem ....                           | 300 000                |
| 35                                                   | Bidrag till driften av barnhem .....                                              | 1 800 000              |
| 36                                                   | Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem ....                           | 55 200                 |
| 37                                                   | Bidrag till driften av anstalter för halvöppen barnavård                          | 4 200 000              |
| 39                                                   | Försöksverksamhet rörande daghem m. m. ....                                       | 100 000                |
| 41                                                   | Bidrag till utbildning av personal inom den halvöppna barnavården m. m. ....      | 445 500                |
| 43                                                   | Ferieresor för barn .....                                                         | 2 000 000              |
| 45                                                   | Ferieresor för husmödrar .....                                                    | 1 000 000              |
| 47                                                   | Bidrag till driften av semesterhem .....                                          | 540 000                |
| 48                                                   | Stipendier för underlättande av husmoderssemester ....                            | 1 000 000              |
| 48                                                   | Bidrag till driften av barnkolonier m. m. ....                                    | 1 700 000              |
| Statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården: |                                                                                   |                        |
| 50                                                   | Avlöningar .....                                                                  | <sup>1</sup> 8 160 000 |
| 51                                                   | Omkostnader .....                                                                 | <sup>1</sup> 4 619 000 |
| 52                                                   | Engångsanskaffning av inventarier m. m. ....                                      | <sup>1</sup> 110 000   |
| 52                                                   | Anordnande och drift av provisoriska förläggningar ....                           | <sup>1</sup> 500 000   |
| 52                                                   | Utbildning av personal vid skolor tillhörande barna- och ungdomsvården .....      | <sup>1</sup> 59 200    |
| 52                                                   | Bidrag till inrättande av inackorderingshem m. m. ....                            | <sup>1</sup> 100       |
| 52                                                   | Ersättning till inackorderingshem för driftförluster m. m....                     | <sup>1</sup> 73 000    |
|                                                      |                                                                                   | <b>797 883 900</b>     |

### D. Nykterhetsvård

Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare:

|    |                   |           |
|----|-------------------|-----------|
| 53 | Avlöningar .....  | 1 124 000 |
| 59 | Omkostnader ..... | 978 400   |

Statens inom fängsvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare:

|    |                   |        |
|----|-------------------|--------|
| 62 | Avlöningar .....  | 71 000 |
| 63 | Omkostnader ..... | 26 200 |

Statens inom sinnessjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare:

|    |                   |         |
|----|-------------------|---------|
| 64 | Avlöningar .....  | 246 400 |
| 65 | Omkostnader ..... | 104 500 |

Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare:

|    |                                |         |
|----|--------------------------------|---------|
| 66 | Avlöningar .....               | 968 000 |
| 70 | Omkostnader .....              | 745 900 |
| 71 | Vårdavdelning i Fagersta ..... | 267 300 |

Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare:

|    |                   |         |
|----|-------------------|---------|
| 72 | Avlöningar .....  | 102 300 |
| 73 | Omkostnader ..... | 79 600  |

<sup>1</sup> Preliminärt beräknat belopp.

Sid.

Kronor.

## Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare:

|    |                                                                                                     |            |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 73 | Avlöningar .....                                                                                    | 406 000    |
| 79 | Omkostnader .....                                                                                   | 226 900    |
| 81 | Vissa inventarier .....                                                                             | 160 000    |
| 81 | Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. ....                   | 1 150 000  |
| 86 | Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m. .... | 16 800 000 |
| 92 | Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m. ....                               | 900 000    |
| 93 | Utbildning av nykterhetsvårdspersonal .....                                                         | 70 000     |

## Länsnykterhetsnämnderna:

|     |                                                         |                   |
|-----|---------------------------------------------------------|-------------------|
| 94  | Avlöningar .....                                        | 1 575 000         |
| 97  | Omkostnader .....                                       | 539 000           |
| 98  | Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder .....           | 13 500 000        |
| 99  | Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m. .... | 72 500            |
| 100 | Bidrag till Länkrörelsen .....                          | 100 000           |
|     |                                                         | <b>40 213 000</b> |

**E. Arbetsmarknadsstyrelsen med dithörande verksamhet**

## Arbetsmarknadsstyrelsen:

|     |                          |           |
|-----|--------------------------|-----------|
| 102 | Avlöningar .....         | 6 057 200 |
| 113 | Omkostnader .....        | 1 022 500 |
| 116 | Krisorganisationen ..... | 1 185 000 |

## Den offentliga arbetsförmedlingen:

|     |                                                                                    |                    |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 119 | Avlöningar .....                                                                   | 25 169 000         |
| 124 | Omkostnader .....                                                                  | 6 335 500          |
| 126 | Krisorganisationen .....                                                           | 2 060 000          |
| 128 | Bidrag till erkända arbetslöshetskassor .....                                      | 77 000 000         |
| 131 | Kostnader för arbetslöshetens bekämpande m. m. ....                                | 100 000 000        |
| 142 | Beredskapsarbeten på vägar och gator, att avräknas mot automobilskattemedlen ..... | 125 000 000        |
| 143 | Kostnader för arbetsmarknadsstyrelsens förrådsverksamhet .....                     | 100                |
| 146 | Arbetskliniken i Stockholm .....                                                   | 285 000            |
| 148 | Bidrag till kommunal och enskild arbetsvårdsverksamhet .....                       | 1 100 000          |
| 150 | Arbetsmarknadsstyrelsens arbetsvårdsverksamhet .....                               | 3 730 000          |
| 152 | Bidrag till vissa omskolningskurser m. m. ....                                     | 25 000 000         |
| 155 | Bidrag till De blindas förening .....                                              | 445 000            |
| 157 | Bidrag till De vanföras riksförbund .....                                          | 25 000             |
| 158 | Bidrag till Hörselfrämjandets rehabiliteringscentral .....                         | 50 000             |
|     |                                                                                    | <b>374 464 300</b> |

**F. Bostadsbyggande m. m.**

## Bostadsstyrelsen:

|     |                   |           |
|-----|-------------------|-----------|
| 160 | Avlöningar .....  | 4 080 500 |
| 171 | Omkostnader ..... | 948 000   |

| Sid. |                                                                                     | Kronor             |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
|      | Länsbostadsnämnderna:                                                               |                    |
| 174  | Avlöningar .....                                                                    | 4 488 000          |
| 178  | Omkostnader .....                                                                   | 676 000            |
| 179  | Kapitalmedelsförluster och ränteeftergifter å vissa bostads-<br>byggnadslån .....   | 150 000 000        |
| 181  | Bostadsrabatter .....                                                               | 140 000 000        |
| 184  | Bidrag till viss bostadsförbättringsverksamhet .....                                | 13 000 000         |
| 187  | Bidrag till inrättande av pensionärshem .....                                       | 10 000 000         |
| 188  | Bidrag till viss upplysningsverksamhet rörande byggnads-<br>tekniska frågor .....   | 25 000             |
| 189  | Förberedelser till en bostadsräkning .....                                          | 300 000            |
|      | Statens nämnd för byggnadsforskning:                                                |                    |
| 192  | Avlöningar .....                                                                    | 124 400            |
| 193  | Omkostnader .....                                                                   | 38 500             |
| 194  | Byggnadsforskning .....                                                             | 365 000            |
| 195  | Statens nämnd för samlingslokaler .....                                             | 53 000             |
| 196  | Bidrag till vissa riksorganisationer för samlingslokaler ....                       | 30 000             |
| 197  | Bidrag till anskaffning av inventarier för allmänna sam-<br>lingslokaler m. m. .... | 400 000            |
|      | Statens bosättningslån:                                                             |                    |
| 198  | Ersättning åt ortsombud .....                                                       | 65 000             |
| 198  | Ersättning åt riksbanken .....                                                      | 300 000            |
|      |                                                                                     | <b>324 893 400</b> |

### G. Sjuk- och yrkesskadeförsäkring m. m.

|     |                                                                                                                   |                    |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
|     | Försäkringsrådet:                                                                                                 |                    |
| 200 | Avlöningar .....                                                                                                  | 860 100            |
| 202 | Omkostnader .....                                                                                                 | 32 100             |
|     | Riksförsäkringsanstalten:                                                                                         |                    |
| 202 | Avlöningar .....                                                                                                  | 8 538 300          |
| 208 | Omkostnader .....                                                                                                 | 747 000            |
| 210 | Bidrag till sjukkassor m. m. ....                                                                                 | 265 000 000        |
| 212 | Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i<br>arbete m. m. ....                                     | 1 200 000          |
| 213 | Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersätt-<br>ningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. .... | 3 000 000          |
|     |                                                                                                                   | <b>279 377 500</b> |

### H. Arbetarskydd

|     |                         |           |
|-----|-------------------------|-----------|
|     | Arbetarskyddsstyrelsen: |           |
| 214 | Avlöningar .....        | 1 520 100 |
| 216 | Omkostnader .....       | 216 500   |
|     | Yrkesinspektionen:      |           |
| 217 | Avlöningar .....        | 3 608 100 |
| 219 | Omkostnader .....       | 944 000   |

| Sid. |                                                                            | Kronor           |
|------|----------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 220  | Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område .....   | 100 000          |
| 221  | Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen ..... | 5 000            |
|      |                                                                            | <b>6 393 700</b> |

### I. Folkpensionering m. m.

|     |                                                                 |                      |
|-----|-----------------------------------------------------------------|----------------------|
|     | Pensionsstyrelsen:                                              |                      |
| 223 | Avlöningar .....                                                | 7 022 500            |
| 226 | Omkostnader .....                                               | 1 305 000            |
| 227 | Pensionsstyrelsens ortsombud .....                              | 560 000              |
| 227 | Bidrag till folkpensioner m. m. ....                            | 2 023 000 000        |
| 231 | Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar .....      | 4 700 000            |
| 232 | Åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet ....      | 13 800 000           |
| 236 | Särskilda barnbidrag till änkers och invaliders barn m. m. .... | 14 100 000           |
| 238 | Förberedelser för pensionsreformen .....                        | 1 500 000            |
|     |                                                                 | <b>2 065 987 500</b> |

### J. Diverse

|     |                                                                |                      |
|-----|----------------------------------------------------------------|----------------------|
|     | Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:               |                      |
| 245 | Byggnadsstyrelsens delfond .....                               | 4 070 000            |
| 245 | Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark .....      | 147 300              |
|     | Statens hyresråd:                                              |                      |
| 245 | Avlöningar .....                                               | 962 500              |
| 246 | Omkostnader .....                                              | 73 200               |
| 246 | Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl. .... | 90 000               |
| 247 | Internationellt socialpolitiskt samarbete .....                | 830 000              |
| 247 | Bidrag till utlandssvenskarnas förening .....                  | 50 000               |
| 248 | Understöd åt utlandssvenskar m. m. ....                        | 50 000               |
| 248 | Understöd åt flyktingar m. m. ....                             | 4 000 000            |
| 250 | Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar .....             | 6 000                |
| 251 | Kommittéer och utredningar genom sakkunniga .....              | 1 000 000            |
| 251 | Extra utgifter .....                                           | 70 000               |
|     |                                                                | <b>11 349 000</b>    |
|     | Summa                                                          | <b>3 907 767 900</b> |